

Torsdag den 2. december 2010 (D)

1

28. møde

Torsdag den 2. december 2010 kl. 10.00

Dagsorden

1) 3. behandling af lovforslag nr. L 19:

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. (Gennemførelse af medieaftale for 2011-2014 m.v.).

Af kulturministeren (Per Stig Møller).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 28.10.2010. Betænkning 24.11.2010. 2. behandling 30.11.2010).

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 23:

Forslag til lov om ændring af lønsumsafgiftsloven, momsloven, registreringsafgiftsloven og forskellige andre love. (Fremrykning af forhøjelse af lønsumsafgift for finansielle virksomheder, lønsumsafgiftsfritagelse for undervisning på professionshøjskoler, ændring af reglerne om renten af registreringsafgift ved bl.a. forholdsmæssig betaling i forbindelse med leasing).

Af skatteministeren (Troels Lund Poulsen).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 14.10.2010. Betænkning 24.11.2010. 2. behandling 30.11.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

3) 2. behandling af lovforslag nr. L 20:

Forslag til lov om ændring af lov om betalingstjenester, lov om finansiel virksomhed, lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme og lov om visse forbrugeraftaler. (Gennemførelse af e-penge-direktivet m.v.).

Af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 26.10.2010. Betænkning 25.11.2010).

4) 2. behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om beskikkede bygningssagkyndige m.v.

Af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 13.10.2010. 1. behandling 26.10.2010. Betænkning 23.11.2010).

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 11:

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Gennemførelse af EU-regler om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport m.v.).

Af miljøministeren (Karen Ellemann).

(Fremsættelse 07.10.2010. 1. behandling 05.11.2010. Betænkning 24.11.2010).

6) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af fødevarer, som stammer fra dyr, der har spist gmo-foder.

Af Per Clausen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 04.11.2010).

7) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 17:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bisfenol-A.

Af Per Clausen (EL), Pia Olsen Dyhr (SF) og Bente Dahl (RV) m.fl.

(Fremsættelse 04.11.2010).

8) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 13:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af stillerlister i forbindelse med kommunale og regionale valg.

Af Hans Kristian Skibby (DF) m.fl.

(Fremsættelse 04.11.2010).

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v. (Stop for anvisning til ghettoområder af borgere fra lande uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 61:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og lov om leje. (Styrket indsats i ghettoområder og anvendelse af den almene boligsektors midler).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 62:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v. (Udvidet flyttehjælp).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

12) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om regler for udsendelse af danske soldater og tilfangetagelse eller overdragelse af fanger.

Af Frank Aaen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 28.10.2010).

Kl. 10:00

Meddelelser fra formanden

Formanden :

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelser:

Justitsministeren (Lars Barfoed):

Lovforslag nr. L 89 (Forslag til lov om ændring af lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom m.v., lov om omsætning af fast ejendom og lov om autorisation af elinstallatører m.v. (Revision af huseftersynsordningen m.v.))

Per Clausen (EL) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 33 (Forslag til folketingsbeslutning om en undersøgelse af klimaeffekten ved anvendelse af biomasse) og

Beslutningsforslag nr. B 34 (Forslag til folketingsbeslutning om et moratorium for biobrændstoffer).

Titler på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Det første punkt på dagsordenen er:

1) 3. behandling af lovforslag nr. L 19:

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. (Gennemførelse af medieaftale for 2011-2014 m.v.).

Af kulturministeren (Per Stig Møller).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 28.10.2010. Betænkning 24.11.2010. 2. behandling 30.11.2010).

Kl. 10:00

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og så går vi til afstemning.

Kl. 10:00

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen kan starte.

Vi skal starte om igen med teknikken. Altså, vi skal stemme om det tredjebehandlede lovforslag nr. L 19, og det, der vises, er L 23. Det vil sige, at det er teknikken, der er galt på den, så I skal gå tilbage igen, kære venner. Det nytter ikke noget, at I sidder og ser VIA-SAT. Jamen det er utroligt.

Så kan man endnu en gang stemme fra pladserne om lovforslag nr. L 19.

Afstemningen slutter.

For stemte 62 (V, DF, KF og LA), imod stemte 51 (S, SF, RV, EL og Christian H. Hansen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

af forhøjelse af lønsumsafgift for finansielle virksomheder, lønsumsafgiftsfritagelse for undervisning på professionshøjskoler, ændring af reglerne om renten af registreringsafgift ved bl.a. forholdsmæssig betaling i forbindelse med leasing).

Af skatteministeren (Troels Lund Poulsen).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 14.10.2010. Betænkning 24.11.2010. 2. behandling 30.11.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:03

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, men hr. Niels Helveg Petersen ønsker at udtale sig.

Kl. 10:03

(Ordfører)

Niels Helveg Petersen (RV):

Radikale Venstre kan ikke støtte dette forslag. Vi vil undlade at stemme. For det første er vi imod det, som motiverer forhøjelsen af lønsumsafgiften, nemlig lempelsen, eller afskaffelsen, af landbrugets jordskatter. For det andet, og det er i denne sag vigtigere, er det, fordi vi har den grundholdning, at bestemte indtægter ikke skal bruges til bestemte udgifter. Det er det, der meget tydeligt sker her. Jeg vil gerne citere fra bemærkningerne til lovforslaget, hvor der står:

» ... således at forhøjelsen får virkning fra den 1. januar 2011, og dermed bidrager til finansiering af jordskattelettelsen hos landbruget«.

Det er simpelt hen dårlig lovgivningsskik, at bestemte indtægter skal gå til dækning af bestemte udgifter. Hvis det princip bredte sig i vores lovgivning, ville det blive fuldstændig kaotisk og meningsløst.

Vi vil undlade at stemme for at markere den grundholdning og for at, om jeg så må sige, sige til regeringen: Lad være med at bruge den filosofi, at bestemte indtægter skal bruges til at dække bestemte udgifter. At det så oven i købet er en udgift, vi er imod, understreger kun vores opfattelse af, at det er rigtigt at undlade at stemme.

Kl. 10:05

Formanden :

Tak til hr. Niels Helveg Petersen. Er der flere, der ønsker at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og så går vi til afstemning.

Kl. 10:05

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For lovforslaget stemte 106 (V, S, DF, SF, KF, EL og LA), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 5 (RV og Christian H. Hansen (UFG)).

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 23:

Forslag til lov om ændring af lønsumsafgiftsloven, momsloven, registreringsafgiftsloven og forskellige andre love. (Fremrykning

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 2. behandling af lovforslag nr. L 20:

Forslag til lov om ændring af lov om betalingstjenester, lov om finansiell virksomhed, lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme og lov om visse forbrugeraftaler. (Gennemførelse af e-penge-direktivet m.v.).

Af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 06.10.2010. 1. behandling 26.10.2010. Betænkning 25.11.2010).

Kl. 10:06

Forhandling

Formanden :

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet. Så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:06

Afstemning

Formanden :

Ønskes afstemning om ændringsforslagene nr. 1-10 tiltrådt af udvalget?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 2. behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om beskikkede bygningssagkyndige m.v.

Af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 13.10.2010. 1. behandling 26.10.2010. Betænkning 23.11.2010).

Kl. 10:06

Forhandling

Formanden :

Ønsker nogen at udtale sig? Det gør hr. Peter Westermann, værsgo.

Kl. 10:07

(Ordfører)

Peter Westermann (SF):

Jeg vil gerne motivere ændringsforslaget, hvormed vi ønsker at indføre i lovforslagets § 14, at syns- og skønsmænds uvildighed skal sikres, således at disse personer ikke må udføre tilstandsrapporter.

Dette ændringsforslag er stillet af SF, Socialdemokraterne, Radikale Venstre og hr. Per Ørum Jørgensen samt Enhedslisten. Det er allerede en kendt sag, at der ikke hersker fuldstændig uvildighed inden for huseftersynsordningen, og der er flere gange i tv-avisen blevet bragt historier, der viser, at ejendomsmæglere og forsikringselskaber lægger pres på de bygningssagkyndige, der udfører tilstandsrapporter, så forbrugerne får en tilstandsrapport, de ikke kan stole på. Det er et gennemgående problem i denne huseftersynsordning og et problem, som altså omfatter ca. 60.000 tilstandsrapporter om året.

Det er rigtig mange forbrugere, der kan risikere at købe katten i sækken.

Derfor ønsker vi at vaccinere mod en flig af den uvildighedsproblematik, der kan herske, ved at de syns- og skønsmænd, der skal tjekke kvaliteten af tilstandsrapporterne, altså ikke selv er indblandet i at udføre tilstandsrapporter, så man ikke slækker på kontrollen over for kammerater i faget. Vi har altså stillet dette ændringsforslag, som vi håber Tinget kan støtte.

Kl. 10:08

Formanden :

Tak til hr. Peter Westermann. Er der flere, der ønsker at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:08

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (S, SF, RV og EL), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 52 (S, SF, RV, EL og Christian H. Hansen (UFG)), imod stemte 60 (V, DF, KF og LA), hverken for eller imod stemte 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 2 tiltrådt af udvalget?

Det er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 11:

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Gennemførelse af EU-regler om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport m.v.).

Af miljøministeren (Karen Ellemann).

(Fremsættelse 07.10.2010. 1. behandling 05.11.2010. Betænkning 24.11.2010).

Kl. 10:09

Forhandling

Formanden :

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet. Så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:09

Afstemning

Formanden :

Ønskes afstemning om ændringsforslagene nr. 1 og 2 tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af IA)?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af fødevarer, som stammer fra dyr, der har spist gmo-foder.

Af Per Clausen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 04.11.2010).

Kl. 10:11

Forhandling

Formanden :

Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er fødevareministeren.

Jeg beder om, at den samtale i salen, der ikke vedrører det her punkt, finder sted uden for salen.

Værsgo til fødevareministeren.

Kl. 10:11

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Tak for det. I dag førstebehandler vi det fremsatte beslutningsforslag om, at regeringen skal sikre, at alle fødevarer mærkes, hvis de stammer fra dyr, der har spist gmo-foder. Forslagsstillerne mener, at forbrugerne har krav på at vide, at gmo-foder indgår i produktionen, så de kan tage stilling til, om de ønsker at bruge produkter, som er baseret på en produktionsform, hvor gmo-afgrøder indgår.

Det er som hovedregel regeringens overordnede holdning, at forbrugerne skal have mulighed for at træffe et oplyst valg, når de køber fødevarer. Ud fra det synspunkt virker det måske umiddelbart som en god idé med oplysninger til forbrugerne om gmo-fodring. Der er dog en række forhold, som gør, at det alligevel ikke er hensigtsmæssigt og kan have utilsigtede negative følger.

Jeg skal indledningsvis oplyse, at de nuværende EU-regler kræver godkendelse og mærkning af alle fødevarer og foderprodukter, som indeholder eller er fremstillet af en gmo. De nuværende regler kræver ikke oplysning på animalske fødevarer om fodring med gmo-foder, da sådanne produkter ikke betragtes som fremstillet af en gmo.

Beslutningsforslaget kan derfor for det første ikke begrundes i sundhedsmæssige hensyn, da der ikke er nogen forskel på kød, mælk og æg fra dyr, der har fået gmo-foder, og på kød, mælk og æg fra dyr, der ikke har fået gmo-foder.

For det andet vil et sådant mærkningskrav være vanskeligt at kontrollere. Det vil være muligt at kontrollere visse foderprodukter med prøvetagning og analyse, som det allerede sker i dag, men det kan ikke måles analytisk, om en fødevare stammer fra et dyr, der har fået gmo-foder. Kontrollen ville derfor skulle foregå ved dokumentkontrol, som det foregår ved økologiske produkter.

For det tredje er et væsentligt argument imod en eventuel mærkningsordning, at det vil forringe konkurrenceevnen for de danske produkter. Hvis Danmark skulle indføre regler om mærkning af animalske fødevarer med gmo-fodring, vil der være tale om regler, som går ud over de fælles EU-regler. Regler, som ikke er begrundet i sundhedsmæssige hensyn, vil på grund af EU-traktatens princip om varenes fri bevægelighed alene kunne indføres for danskproducerede varer og ikke for importerede produkter. Det vil sige, at indførel-

sen af reglerne alene vil pålægge de danske producenter ekstra byrder med hensyn til at foretage mærkning.

Da det, som det korrekt nævnes i forslaget, er ret udbredt at anvende gmo-foder i Danmark, vil en meget stor del af de danskproducerede varer skulle mærkes med gmo-fodring. Dermed kan det for forbrugerne fremstå, som om en stor del af de danske varer er produceret ved hjælp af gmo-foder, mens de udenlandske varer ikke vil fremstå som værende produceret ved hjælp af gmo-foder, da de ikke ville skulle mærkes med denne oplysning. Dette vil være vildledende for forbrugerne.

Desuden vil reglerne gå ud over konkurrenceevnen for danskproducerede varer, som vil blive dyrere end de udenlandske. Det skyldes, at der vil være ekstra omkostninger i forhold til dokumentation og kontrol af, om foderet igennem hele dyrets liv har indeholdt gmo eller ej.

Der er allerede i dag mulighed for, at fødevareproducenter frivilligt kan mærke deres animalske produkter med, at de stammer fra dyr, der ikke har fået gmo-foder. Denne mulighed udnyttes dog ikke af producenterne. Der har tidligere været forsøgt mærkning af svinekød og kyllingekød med, at dyrene ikke havde fået gmo-foder, men markedsføringen af produkterne stoppede hurtigt igen, så åbenbart er der ikke et marked for sådanne produkter, som jo vil være dyrere end de almindelige produkter.

Forbrugere, som ønsker at undgå gmo-foder, kan i stedet købe økologiske varer, hvor dyrene ikke må fodres med gmo-foder. Økologierne må gerne reklamere med, at deres varer er produceret uden brug af gmo-foder, hvis dette gøres i generelle vendinger. Man må f.eks. gerne skrive: Økologiske dyr har ikke fået gmo-foder. Eller det kan være lignende. Derimod må det ikke fremhæves som et kendetegn ved et konkret økologisk produkt, idet det så ville være vildledende for forbrugerne, som kunne tro, at andre økologiske produkter ikke har denne egenskab, hvilket er forkert.

Der er derfor en række argumenter for ikke at indføre krav om mærkning ved anvendelse af gmo-foder, som foreslået i beslutningsforslaget. Som i alle forhold skal vi sikre os et fornuftigt forhold mellem mål og midler. Undersøgelser peger på, at der er et pænt kendskab blandt forbrugerne til anvendelsen af gmo-foder i landbruget. Regeringen finder derfor ikke, at der er et særligt behov for at oplyse nærmere om brugen af gmo-foder i landbruget.

Regeringen kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget. Tak.

Kl. 10:16

Formanden :

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Per Clausen.

Kl. 10:16

Per Clausen (EL):

Jeg vil godt spørge ministeren, om han ikke er enig med mig i, for det første, at de undersøgelser, vi kender, tyder på, at et flertal af forbrugerne ikke ønsker at købe fødevarer, som er baseret på dyr, som fodres med gmo-foder, og at et flertal af forbrugerne for det andet ikke er vidende om, at det er sådan, det forholder sig i dag, når de køber konventionelt producerede produkter, og at forbrugerne altså er i uvidenhed om, hvordan de her forhold er.

Det andet, jeg godt vil spørge ministeren om, er, om han ikke er enig med mig i, at det burde være i overensstemmelse med et sundt liberalt synspunkt, at man skal gøre alt for at sikre, at forbrugerne kan træffe et bevidst valg, og at ministeren, når han afviser det her, så opretholder en tilstand, hvor det ikke sker, at forbrugerne altså ikke er i stand til og ikke får mulighed for at træffe et valg på et fuldt oplyst grundlag.

Kl. 10:17

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:17

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Ifølge undersøgelser fra Forbrugerrådet viser det sig faktisk, at en ikke uvæsentlig del af befolkningen godt ved, at rigtig mange danske husdyr er fodret med gmo-foder, så der er et vist kendskab til det her.

Ydermere synes jeg, at netop de forsøg, der har været prøvet herhjemme for nogle år siden, med at lancere fødevarer, hvor der ikke var brugt gmo-foder, og hvor både producent, forarbejder og detailkæde deltog i at lancere dem, viste, at der ikke var en afsætning, som kunne betale den pågældende produktion, i og med at det var en dyrere produktion. Det viser egentlig, at det behov, som hr. Per Clausen omtaler, har man forsøgt at opdyrke, men det er der ikke.

Så vil jeg sige, at jeg egentlig tror, at rigtig, rigtig mange forbrugere er helt klar over, at når de køber økologisk, køber de kød, mælk og æg, som ikke er fra dyr, som har fået gmo-foder. Så frem for at begynde at lave en vildledning med, at danske produkter kan vi pålægge at skulle mærkes, men ikke udenlandske, tror jeg egentlig, at det er den rigtige model, vi har nu.

Kl. 10:18

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 10:18

Per Clausen (EL):

Jeg tror, ministeren godt er klar over, at der er meget stor forskel på, om mærkningen af det enkelte produkt sker på den måde, at jeg kan se, at det produkt, jeg nu er i færd med at købe, er baseret på gmo-foder, og at jeg dermed understøtter en udvikling i landbruget, som jeg ikke ønsker at understøtte, eller den modsatte mulighed, at jeg sådan kan vælge noget, hvor der eksplicit står, at det ikke er baseret på gmo-foder.

Jeg vil godt spørge ministeren, om det, han i virkeligheden siger, er, at det er EU-regler, der forhindrer, at vi i Danmark gennemfører en mærkning af alle produkter, som er baseret på gmo-foder, og at det i virkeligheden er det, som er problemet her for ministeren, altså at det er EU-regler, som han mener blokerer for, at vi sikrer, at borgerne får den information, som de bør have.

Kl. 10:19

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:19

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Både ifølge danske regler og EU-regler er det muligt at lave en mærkning af de produkter, der er gmo-frie. Det har været forsøgt, men de produkter har der ikke været afsætning på. Det fortæller mig, at der er viden i dag om, at hvis man ønsker at købe produkter, hvor der ikke er brugt gmo-foder, skal man vælge det økologiske. Så derfor tror jeg, der er den nødvendige viden.

Endnu en gang vil jeg nævne det problem, det ville blive, at ingen importerede produkter kunne mærkes. Det ville være mere vildledning end vejledning.

Kl. 10:20

Formanden :

Så er det hr. Benny Engelbrecht for en kort bemærkning.

Kl. 10:20

Benny Engelbrecht (S):

Jeg går ud fra, at ministeren er enig i sigtet, at vi skal sikre, at borgerne har et oplyst valg, altså sådan at de rent faktisk ved, at eksem-

pelvis de økologiske produkter, hvis det er animalske produkter, ikke kommer fra dyr, der har været opfodret med gmo-foder.

Men der er jo andre måder at handle på end alene via en mærkningsordning, som er det, som forslagsstillerne kommer med her. Kan ministeren se et behov for, at vi på anden vis sørger for, at der sker en yderligere oplysning af befolkningen, altså især i forhold til at understrege, at økologien altid, med garanti, er uden gmo?

Kl. 10:20

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:20

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg har meget tiltro til, at der er en stor viden blandt danske forbrugere om, at der ikke i økologiske produkter er anvendt gmo, og derfor tror jeg, at de valg, der foregår derude i dag, for rigtig mange foregår i en bevidsthed om, at hvis man ønsker produkter, hvor der ikke er anvendt gmo, skal man gå efter Ø-mærket.

Jeg synes samtidig, at da forsøget for et par år siden, hvor man prøvede at mærke kød, hvis det kom fra dyr, der ikke havde fået gmo, ikke blev nogen succes, så er der ikke et stort behov for at lave om på det i dag.

Kl. 10:21

Formanden :

Hr. Benny Engelbrecht.

Kl. 10:21

Benny Engelbrecht (S):

Jo, men nu snakkede jeg rent faktisk heller ikke om mærkningsordningerne. Jeg kan godt forstå, at ministeren falder tilbage i sit talepapir, for det er nok også det nemmeste.

Det, jeg taler om her, er jo spørgsmålet om viden. Som det ret klart fremgår af beslutningsforslagets bemærkninger, er der lavet undersøgelser, der peger på, at der faktisk er en temmelig stor del af befolkningen, der ikke ved, at der er en direkte sammenhæng mellem økologien og det, at man ikke anvender gmo.

Så kan jeg forstå, at ministeren henviser til en undersøgelse fra Forbrugerrådet, og det er også fair nok, de laver nogle glimrende analyser. Men vi må i hvert fald sige, at der ligger forskellig viden, noget, der peger i den ene retning, og noget, der peger i den anden retning. Så spørgsmålet er selvfølgelig: Kan ministeren se, at der i det mindste er et behov for, at vi opgraderer vores viden på det her punkt og eventuelt som supplement til det altså finder på andre tilgængelige i forhold til at oplyse forbrugerne? Det kunne f.eks. være ved at lave kampagner om økologimærket eller ved at bede landbruget om at fortælle mere tydeligt, hvordan de egentlig håndterer gmo-foder.

Kl. 10:22

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:22

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg har ikke andre forslag til, hvordan vi skal udbrede den her viden, end det arbejde, der allerede foregår i forbindelse med promoveringen og markedsføringen af økologiske produkter.

Kl. 10:22

Formanden :

Så er det fru Pia Olsen Dyhr for en kort bemærkning.

Kl. 10:22

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg gætter på, at fødevareministeren kender den undersøgelse, som FDB har lavet. Her siger fire ud af fem forbrugere, at de forventer, at der er mærket, når der er gmo i et produkt. Når nu fire ud af fem af forbrugerne tror, at der er mærket, og der ikke er det, hvad skal vi så gøre for at oplyse de forbrugere om, hvad de skal gøre? For de bliver åbenbart snydt i dag, fordi de tror, at de kan gå uden om gmo-produkter.

Kl. 10:23

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:23

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Som hr. Benny Engelbrecht rigtigt siger, er der en række forskellige analyser. Forbrugerrådet har en anden analyse, der viser noget andet. Jeg tror, at det, vi har valgt i dag med at promovere økologi som den mulighed, man har for at købe kød, mælk og æg, hvor der ikke har været anvendt gmo, er den rigtige, og den synes jeg vi skal forfølge.

Kl. 10:23

Formanden :

Fru Pia Olsen Dyhr.

Kl. 10:23

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg står her med en analyse, som har været i FDB's blad, og jeg noterer mig faktisk, at landmændene siger, at det godt kan være, at man skal gøre det her, men at beslutningen skal være fælleseuropæisk. Så vil jeg spørge ministeren, om han vil gøre noget, for at det bliver fælleseuropæisk, når producenterne siger, at de i hvert fald ikke kunne have noget problem med det, hvis det var fælleseuropæisk.

Kl. 10:24

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 10:24

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Da der ikke er nogen mulighed for analytisk at kontrollere på kød, mælk og æg, om der er anvendt gmo-foder, vil jeg være betænkelig ved, at vi alene skulle lave en dokumentkontrol i samtlige 27 lande i EU og begynde at indføre det her. Hvis det bliver en fordel, at man så kan have nogle produkter, man ikke mener skal mærkes, kan jeg være i tvivl om, om alle 27 lande kunne have den fornuftige og den rigtige kontrol. Så jeg vil ikke umiddelbart gå ind for, at det skal mærkes.

Kl. 10:24

Formanden :

Tak til fødevareministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og så går vi til ordførerrækken. Det er hr. Erling Bonnesen først som ordfører for Venstre.

Kl. 10:24

(Ordfører)

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Det foreslås her i beslutningsforslaget, at der indføres mærkning af fødevarer, som stammer fra dyr, der har spist gmo-foder. Det er svært at se, hvem der ville få gavn af, at der blev indført en sådan mærkningsordning. Forbrugerne ville ikke få bedre forhold som følge af dette forslag, endda måske snarere tværtimod.

For det første bliver alle foderprodukter, som indeholder eller er fremstillet af gmo, i dag risikovurderet, dvs. at produkterne er vurderet og fundet sikre at anvende og har ifølge EFSA, den europæiske fødevarer sikkerhedsautoritet, ikke negative konsekvenser for menneskers og dyrs sundhed eller for miljøet. Så der er altså heller ingen sundhedsmæssig begrundelse for at indføre en mærkningsordning.

For det andet ville en mærkningsordning kunne være vildledende for forbrugerne – eller kunne i hvert fald risikere at være det. Hvis man indførte en national mærkningsordning, ville den alene kunne indføres for danskproducerede fødevarer og ikke for de importerede fødevarer. Det ville kunne give forbrugerne det fejlagtige indtryk, at kun de danske fødevarer var produceret med gmo-foder, mens de udenlandske fødevarer ikke var det.

For det tredje ville det give dyrere fødevarer, sandsynligvis. En mærkningsordning ville betyde, at erhvervet skulle bruge penge på et omfattende system af dokumentation og kontrol, og det ville være forbrugerne, der i sidste ende kom til at betale for dette ved kassen i supermarkedet. Desuden har forbrugerne allerede mulighed for at fravælge fødevarer, der stammer fra dyr, der har fået gmo-foder. Økologiske landmænd må ikke fodre med gmo-foder, så hvis man vil undgå det, kan man vælge at købe økologiske varer.

Derudover ville det gå ud over det danske erhvervsliv, idet det for det første ville give dårligere konkurrencevilkår, og for det andet ville betyde indførelse af omfattende dokumentationskrav. Desuden har fødevareproducenterne i dag allerede mulighed for frivilligt at mærke deres varer med, at der ikke er anvendt gmo-foder i produktionen.

En mærkning af fødevarer, som stammer fra dyr, der har spist gmo-foder, vil derfor gøre mere skade end gavn. Venstre kan derfor ikke støtte forslaget.

Kl. 10:27

Formanden :

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Per Clausen.

Kl. 10:27

Per Clausen (EL):

Jeg vil godt spørge hr. Erling Bonnesen, om det ikke forholder sig sådan, at han godt ved, at et flertal af forbrugerne ikke ønsker at købe produkter, der stammer fra dyr, som har fået gmo-foder; at et flertal af forbrugerne tror, at der bliver mærket med det; og at et flertal af forbrugerne af samme grund ikke er vidende om, at det gør sig gældende for stort set alle konventionelt producerede produkter, at det forholder sig på den måde.

Det, som hr. Erling Bonnesen i virkeligheden siger, er, at vi af hensyn til fødevareproducenterne skal holde forbrugerne i denne tilstand af uvidenhed, for det er gavnligt for den danske konkurrenceevne og for de danske producenter. Det er sådan set det, hr. Erling Bonnesen siger – altså at han er villig til at droppe enhver snak om det oplyste valg af hensyn til producenterne.

Kl. 10:28

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:28

Erling Bonnesen (V):

Jeg skal ikke gå nærmere ind på Enhedslistens sådan egne selvproducerede konklusioner, hvor man forsøger at lægge mig ord i munden. Det må stå for Enhedslistens egen regning. Jeg synes måske snarere, at det kunne have været godt, hvis Enhedslisten ville have bidraget til netop oplysningen gennem sine debatter og sin politiske virksomhed i stedet for prøve at bidrage til forvirringen, som man så åbenbart hellere vil.

Kl. 10:28

Kl. 10:31

Formanden :
Hr. Per Clausen.

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 10:28

Kl. 10:31

Per Clausen (EL):

Jamen jeg vil sige til hr. Bonnesen, at det var det, der blev sagt i indlægget: Af hensyn til producenterne skulle man ikke indføre den her mærkningsordning. Og når vi ved, at forbrugerne ønsker den her mærkningsordning og også ønsker at gøre brug af den, så må det vel være rigtigt at konkludere, at hr. Erling Bonnesen her prioriterer at varetage producenterens interesser. Det er der ikke noget overraskende i at Venstre gør, det er helt almindeligt.

Jeg vil bare spørge hr. Erling Bonnesen, om der er et eneste hensyn til forbrugerne, der taler imod, at man indfører den her mærkningsordning. Det kunne jeg godt tænke mig at vide.

Så skal bare til oplysning sige, at jeg tror såmænd også at den her debat medvirker til at skabe oplysning, både om problemstillingen vedrørende gmo-foder og dets betydning for de fødevarer, vi får, og om Venstres standpunkt i den her sag.

Kl. 10:29

Formanden :
Ordføreren.

Erling Bonnesen (V):

Det, Socialdemokraternes ordfører og spørger her forsøger at konkludere på mine vegne, må jeg tage afstand fra; det må stå for spørgerens egen regning.

Forbrugerne skal være bedst muligt oplyst, og forbrugerne skal have et frit valg, og det har de også, og jeg tror, at rigtig mange forbrugere godt er klar over, at hvis de virkelig gerne vil undgå det, jamen så er det lige præcis de økologiske varer, de går efter. Og det er jo lige præcis det spor, man så skal prøve at få forfulgt, sådan at man kan få oplyst endnu mere om, at hvis de virkelig ønsker det, så er det selvfølgelig det, de vælger, og det har man altså også kunnet se en stigende tendens til. Men der er da behov for yderligere oplysning, og det kan vi så kun alle sammen hjælpe hinanden med at bidrage til.

Men så ligger der jo en masse andre besvarelser i det, som jeg skal henvise til, og som har været inde i debatten tidligere, da ministeren var på talerstolen og svarede på de rejste spørgsmål dér.

Kl. 10:32

Formanden :
Hr. Benny Engelbrecht.

Kl. 10:32

Erling Bonnesen (V):

Jeg kan bare konstatere, at Enhedslisten fortsætter i det spor, at man hellere vil sprede forvirring end oplysning.

Hvad angår det rejste spørgsmål, har ministeren allerede tidligere i debatten svaret på det, så det kan jeg jo fint henvise til – og i øvrigt også til de oplysninger, der ligger i sagen, og som jeg jo da tror at en meget stor del af befolkningen har godt fat i, nemlig at dyr, der har spist importeret gmo-foder, får det nedbrudt i fordøjelsesprocessen. Det er også lige præcis derfor, at det selvfølgelig heller ikke kan spores, og dermed er det så også afdramatiseret i forhold til forbrugerne. Det kunne sådan set tjene Enhedslisten til ære, hvis man så også hjalp til med at prøve at få de oplysninger ud.

Kl. 10:30

Formanden :
Så er det hr. Benny Engelbrecht for en kort bemærkning.

Kl. 10:30

Benny Engelbrecht (S):

Det kommer ikke bag på mig, at Venstres ordfører er ret begejstret for gmo og muligheden for at producere ved hjælp af det. Det, som jeg er lidt mere bekymret for, er, at Venstres ordfører ikke kan se, at der kan være både rationelle og irrationelle forklaringer på, hvorfor forbrugerne måtte ønske at vælge dette fra. Altså, en rationel forklaring kunne jo f.eks. være, at man ikke ønsker at fremme gmo-produktion under mere generelle omstændigheder, og at man dermed ønsker at foretage et politisk valg, men der kunne også være en mere irrationel forklaring. Det kunne f.eks. være ud fra mere religiøse synspunkter, der handler om, at man ikke vil have, at der bliver pillet ved de mindste byggesten.

Så synes ordføreren ikke, at der faktisk er gode grunde til, at man af forskellige årsager skal have muligheden for klart og tydeligt at kunne vælge det fra? Jeg siger dermed ikke, at vi skal indføre dette mærkningssystem, men det kunne f.eks. være ved at fremme økologimærket. Her vil jeg klart fremhæve at der rent faktisk er tale om noget, hvor man altid kan være sikker på, at der ikke har indgået gmo-foder i produktionen.

Benny Engelbrecht (S):

Jeg er faktisk meget glad for ordførerens svar, fordi ordføreren jo også siger, at der er brug for mere oplysning, bl.a. om økologien.

Det var lidt ærgerligt at høre, at ministeren ikke havde nogen nye ideer på linjen, men vil Venstre og ordføreren, f.eks. i det udvalgsarbejde, der nu følger som følge af det her beslutningsforslag, være med til at se på konkrete ideer og forslag til, hvordan vi yderligere kan sikre, at der kommer en ordentlig oplysning omkring fordelene ved økologi? Det kunne vi jo f.eks. gøre ved høringer eller andet tilsvarende i forbindelse med udvalgsarbejdet, for at se om vi kan få konkrete eksempler og konkrete forslag til, hvordan vi kan sikre en bedre information.

Kl. 10:32

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 10:33

Erling Bonnesen (V):

Vi afviser, som jeg allerede har markeret, det her foreliggende forslag. Jeg nævnte også tidligere i mit svar den generelle oplysning, som jeg altså forstår at alle kun kan være interesserede i, altså at man får det oplyst så godt som muligt inden for de regler, der nu engang ligger, og det er jo også ude hos producenterne, dem, der producerer varerne, og dem, der lægger dem frem.

Kl. 10:33

Formanden :
Så er det hr. Christian H. Hansen, kort bemærkning.

Kl. 10:33

Christian H. Hansen (UFG):

Tak for det. Det er et ganske kort spørgsmål netop til det, som ordføreren fra Venstre sagde om mærkningen, nemlig at økologien så er forbrugernes mulighed. Vil det så sige, at Venstres ordfører egentlig gerne vil være med til at arbejde for eller måske støtte et nyt beslutningsforslag, som går ud på, at man på den enkelte konkrete økolo-

giske vare må skrive: Dette produkt er gmo-frit? Det må man jo heller ikke i dag, efter hvad jeg er blevet oplyst.

Vil det være en mulighed for Venstres ordfører så at støtte det, når man nu ikke kan støtte det, der ligger her fra Enhedslisten, men når man samtidig siger, at økologi jo er den eneste vej?

Kl. 10:34

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 10:34

Erling Bonnesen (V):

Som jeg tidligere allerede har markeret og svaret – og det skal jeg gerne gentage – afviser vi det her forslag, fordi det bidrager mere til forvirring end til oplysning. Og jeg har så også tidligere i et svar henvist til, at man sådan set inden for de gældende regler kan, om jeg så må sige, få det oplyst. Jeg synes, det er godt, at forbrugerne har et reelt frit valg, og at man selvfølgelig så oplyser så godt som muligt, men inden for de gældende regler.

Kl. 10:34

Formanden :
Hr. Christian H. Hansen.

Kl. 10:34

Christian H. Hansen (UFG):

Jeg takker for svaret, for så har vi fået slået fast, at ordføreren simpelt hen afviser det her forslag. Så må spørgsmålet være: Hvis der kommer et nyt forslag fra Fokus f.eks., som går ud på, at de konkrete enkelte økologiske varer må mærkes »gmo-fri«, vil ordføreren så støtte det?

Kl. 10:35

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 10:35

Erling Bonnesen (V):

Der kan jeg henvise til det tidligere svar, jeg allerede har afgivet op til flere gange: Vi afviser det foreliggende beslutningsforslag, fordi det er vores opfattelse, at det bidrager mere til forvirring end til oplysning, og der ligger en række generelle regler på området allerede, og dem synes jeg vi skal holde os til.

Kl. 10:35

Formanden :

Tak til hr. Erling Bonnesen. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det hr. Benny Engelbrecht som ordfører for Socialdemokratiet.

Kl. 10:35

(Ordfører)

Benny Engelbrecht (S):

Jeg vil gerne indlede med at takke forslagsstillerne for muligheden for, at vi kan drøfte dette vigtige spørgsmål, altså spørgsmålet om, hvordan danskerne kan fravælge mad, der stammer fra dyr, som er fodret med gmo. Det er en vigtig debat, for mange danskere ønsker at foretage dette fravalg, som vi har været inde på i debatten, enten af rationelle eller irrationelle grunde, og mange kender altså ikke de muligheder, der faktisk findes.

Socialdemokraterne er meget optaget af den udvikling, der sker i EU omkring gmo-planter til dyrkning i naturen. I sidste uge afsagde således den tyske forfatningsdomstol en meget afgørende dom i den sag, som den tyske delstat Sachsen-Anhalt havde anlagt for at få omstødt den meget restriktive tyske lov om gmo fra 2005. Delstaten fik ikke medhold i sin klage, tværtimod fastslog forfatningsdomstolens dom, at det ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkelig sikkert at

anvende gmo-teknologi, der griber ind i livets mindste byggeklodser. Den dom vil efter min mening få helt afgørende betydning for den kommende europæiske regulering, og den understreger samtidig, at den forsigtighed, vi Socialdemokrater har talt varmt for, har været på et sagligt grundlag. Jeg har i hvert fald ingen grund til at tro, at nogen i dette høje Ting vil anse den tyske forfatningsdomstol på nogen måde som værende usaglig.

Tilbage til det konkrete forslag. Jeg skal ikke være polemisk, men vil dog fremhæve en enkelt lille ting i det fremlagte beslutningsforslag. I forslaget står der nemlig, at den manglende mærkning gør, at forbrugerne ikke kan fravælge produkter, der er baseret på gmo-foder, og det er faktisk sådan, at forbrugerne allerede har et mærke, de kan støtte sig til, hvis de vil købe kød fra dyr, der ikke har spist gmo-foder, som vi også har været inde på i debatten. Det mærke er økologimærket. Jeg forstår imidlertid sagtens, at forslagsstillerne ikke har det med i forslaget, men jeg synes, at det understreger, at der faktisk er brug for betydelig mere information om det ellers velbelyste økologimærke.

I det hele taget er Socialdemokraterne meget optaget af at fremme lige præcis økologien og de mange positive sider, netop det har. Det er ikke uden grund, at økologi er det hurtigst voksende fødevarersegment, både i dansk detailhandel og i dansk fødevarereksport. Der er ganske enkelt så mange positive elementer i den økologiske produktionsform, at vi skal sørge for bedst muligt at fremme den.

Hvis vi tænker på det scenario, at der skal være en kategori af kødprodukter, der ikke er økologiske, men konventionelle og produceret uden gmo-foder, må vi erkende, at det vil give et mere uoverskueligt marked end det, der findes i dag. I dag er der to valg: Konventionelle fødevarer, hvor dyrene med meget stor sandsynlighed har indtaget gmo-foder, og økologiske fødevarer, hvor dyrene med hundrede procents sikkerhed ikke har indtaget gmo-foder. Tre kategorier i stedet for to vil hverken gøre priserne lavere eller udbuddet større. Jeg mener, der er god grund til at iværksætte en oplysningsindsats for at sikre, at flere forbrugere forstår, at danske husdyr i stort omfang netop spiser gmo-foder.

I dag er det ifølge FDB-analysen, som også ligger til grund for beslutningsforslaget, 7 ud af 10, der ikke ved, at sammenhængen er sådan. Derfor har forslagsstillerne en meget vigtig pointe i bemærkningerne til forslaget, nemlig det problem, at økologerne ikke må fremhæve deres produkter specielt godt i forbindelse med, at de er fremstillet uden gmo-foder, og netop det mener jeg at vi skal undersøge meget grundigt i udvalgsarbejdet. Hvis det viser sig at være muligt at sikre sporbarheden og kontrollen på en sådan måde, at det vil give mening, så er Socialdemokraterne parate til at se på, om vi kan sikre den information bedre på de enkelte produkter, men det kræver selvfølgelig en nøje undersøgelse.

Helt grundlæggende må det være sådan uanset hvad, at hvis der skal indføres et obligatorisk mærke, så bør det være statskontrolleret, men man kan også spørge sig selv, hvordan man skal kunne kontrollere noget, som ikke kan måles. Som forslagsstillerne så rigtigt gør opmærksom på i kommentarerne til forslaget, kan brugen af gmo-foder ikke måles i kød, æg og mælk.

Socialdemokraterne vil derfor ikke kunne støtte et mærke som det foreslåede. Vi vil dog gerne have analyseret mulighederne for, at økologer kan fremhæve, at deres produkter er fremstillet uden anvendelse af gmo på en bedre måde, og endelig vil vi sende en meget kraftig opfordring til dansk landbrugs brancheorganisation, Landbrug & Fødevarer, som vi kan forstå er på vej med en informationskampagne om dansk landbrug. Vi mener nemlig, at det bør være naturligt, at man i sådan en kampagne fortæller åbent og ærligt om, hvordan danskernes fødevarer bliver til, og en del af den indsats bør også være at fortælle, hvad det er for noget foder, som dyrene spiser.

Med disse ord lægger vi altså op til, at der i udvalgsarbejdet kan findes løsninger, der giver bedre muligheder for den økologiske pro-

duktion, og Socialdemokraterne vil i den forbindelse se meget positivt på, hvis processen kan munde ud i en fælles beretning.

Kl. 10:40

Formanden :

Tak. Der er ønske om korte bemærkninger, og det er hr. Per Clausen.

Kl. 10:40

Per Clausen (EL):

Forbrugeroplysning er jo mange ting. En af dem kan være oplysning til borgerne om, hvad de politiske partier i grunden mener.

Jeg vil godt stille hr. Benny Engelbrecht det spørgsmål, hvordan det kan gå til, at man i en stort opsat artikel i Politiken i starten af oktober måned kunne læse, at når vi fik en ny regering, ville Socialdemokraterne og SF'erne sørge for, at der blev indført sådan en mærkningsordning som den, vi diskuterer i dag. Det kunne jeg godt tænke mig at få at vide. Artiklen stod i Politiken. En ordfører blev citeret, en fødevarerordfører for Socialdemokraterne, som sagde, at det var en rigtig god idé. Jeg tror nok, at SF fik æren af at være dem, der havde fundet på forslaget, men Socialdemokraterne var helt klart med. Altså, hvordan kan sådan noget gå til, når der ifølge hr. Benny Engelbrecht er en lang række helt indlysende grunde til, at man ikke kan støtte Enhedslistens forslag?

Kl. 10:41

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:41

Benny Engelbrecht (S):

Jeg må indrømme, at jeg ikke kender til, at vi skulle have haft drøftet sådan en udtalelse i vores gruppe, og de holdninger, som jeg fremlægger her, er selvfølgelig de holdninger, som dækker hele Socialdemokratiet.

Kl. 10:42

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 10:42

Per Clausen (EL):

Jeg er selvfølgelig helt med på, at der åbenbart er en ordfører, som har udtalt sig i strid med partiets politik, og Socialdemokraterne har ikke på det tidspunkt, hvor det var meget omtalt i medierne og ikke bare blev nævnt i Politiken, men i en lang række andre aviser og medier, følt, at der var noget behov for at korrigere linjen. Det er der jo somme tider, har jeg lagt mærke til, i den socialdemokratiske gruppe og i andre grupper, når der er nogen, der træder ved siden af, men det her fik så lov til at passere. Men nu ved vi så, hvad Socialdemokraterne mener.

Så vil jeg bare spørge hr. Benny Engelbrecht om en enkelt ting: Mener han ikke, at det er et meget stort problem, som kræver en indsats, at mange, mange forbrugere faktisk ikke er vidende om, at de dyr, hvoraf der produceres en række af de produkter, vi spiser, har spist gmo-foder, og at det sådan set er et meget, meget stort problem, som vi må prøve at få løst? For så kan det da i hvert fald give anledning til – selv om Socialdemokraterne ikke lige står ved det, de mente for halvanden måneds tid siden – at vi måske alligevel kan komme lidt videre med at få lavet nogle konkrete initiativer på området.

Kl. 10:43

Formanden :

Ordføreren.

Benny Engelbrecht (S):

Jo, jeg mener faktisk, det er en kæmpestor indsats, der skal gøres. Det er imidlertid ikke bare en indsats, som bør pålægges os i Folkettingen og staten, det offentlige, det er rent faktisk også efter min mening en opgave, som bør pålægges landbruget selv. Det er jo landbruget, der ønsker at producere dyr ved hjælp af gmo-foder, og også synes, at der er rigtig mange fordele i det. Hvis der er så mange fordele i det, mener jeg ikke, der bør være nogen begrænsning for, at netop landbruget går forrest. Jeg kan forstå, at man i landbruget har i sinde at lave en flere millioner kroner stor informationsindsats i den kommende tid, og jeg synes egentlig, det ville være meget passende, at man som en del af den opgave tog oplysningsforpligtelsen på sig og belyste, hvordan dyr bliver produceret på konventionel basis, men altså også fortalte, hvad forskellen er på konventionelle og økologiske produkter.

Kl. 10:44

Formanden :

Tak til hr. Benny Engelbrecht. Så er det hr. René Christensen som ordfører for Dansk Folkeparti.

Kl. 10:44

(Ordfører)

René Christensen (DF):

Forslaget om mærkning af fødevarer, som stammer fra dyr, der har fået gmo-foder, er et forslag, der ligger umiddelbart lige for os, for Dansk Folkeparti går meget ind for, at forbrugerne altid skal kunne købe deres fødevarer på et oplyst grundlag, og det her er jo faktisk en ting, som forbrugerne også er optaget af; det gælder gmo i det hele taget og selvfølgelig ikke mindst i kød fra dyr, der har spist gmo-foder. Men jeg tror egentlig ikke, at Enhedslisten har tænkt over, hvad konsekvenserne af det her kan blive. Jeg har gjort mig nogle overvejelser og har kigget på de positive ting, som forbrugerne kan vælge til, og må sige, at jeg kan være nervøs for, hvad det kan blive til.

Vi har i dag vores økologimærke, som byder på en masse positive ting udover det med, at dyrene ikke har fået gmo-foder – der er dyrevelfærd, der er miljøhensyn, der er andet. Men hvis vi får det her mærke og forbrugerne ser et produkt, der er blevet mærket med oplysning om, at produktet stammer fra dyr, der er opfodret med gmo-foder, og dette produkt ligger ved siden af et produkt, som har Ø-mærket på, og et andet produkt, der ikke har noget mærke på, tror jeg godt, at man kan forestille sig, at nogle forbrugere vil sige: Jamen det her, der står gmo-foder på, vælger jeg fra, og så har jeg to andre ligeværdige produkter, altså det Ø-mærkede og det, der ikke er mærket om gmo. Hvis man så kigger på prisen, vil jeg tro, at forbrugeren vil sige: Jamen så vælger jeg det billige alternativ – det vil så nok ikke være det med Ø-mærket. Forbrugeren får oplyst, at dyret ikke er opfodret med gmo-foder, men får ikke oplyst alle de andre positive ting, som der står, når man køber økologisk.

Derfor tror jeg faktisk, at det her på sigt vil være med til at undergrave vores økologiske marked, og det ville være meget uheldigt, at vi fik den udvikling. Vi vil, i hvert fald inden det her skal andenbehandles, også stille et par spørgsmål til økologerne for at høre, hvordan de ser på det her, om de tror, det her vil få nogen negativ virkning på den måde, som de mærker på i dag.

Det, der også ligger i det her forslag, er det, der handler om, hvorvidt mærket kun skal være i Danmark, og jeg vil sige, at det i hvert fald, hvis man skal sige ja til det, skal være på alle de producenters varer, som er til salg i Danmark, så der ikke kommer ulige konkurrence.

Jeg synes faktisk, at forslaget er positivt set ud fra den vinkel, at forbrugerne selvfølgelig altid skal kunne træffe deres valg på et op-

lyst grundlag. Men hvis det ender med at påvirke økologimærket sådan, at det bliver udvandet, må vi sige, at vi vil være meget skeptiske over for det her, og vi vil faktisk benytte det til at stille et par spørgsmål til bl.a. økologerne om forslaget her, så vi kan få svar på det.

Så jeg vil sige, at vi umiddelbart har et par spørgsmål til forslaget.

Kl. 10:47

Formanden :

Tak. Der er korte bemærkninger, først er det fra hr. Per Clausen.

Kl. 10:47

Per Clausen (EL):

Jeg vil godt spørge hr. René Christensen, om han ikke er enig med mig i, at det, at forbrugerne får at vide, at et produkt stammer fra et dyr, der har fået gmo-foder, jo ganske rigtigt – som hr. René Christensen siger – vil have den konsekvens, at de så vil fravælge det produkt. Det tror jeg der er meget der tyder på. Så kan man sige, at de så ville vælge det økologiske, men hvis det kunne være sådan, at det konventionelle landbrug i Danmark kunne se en interesse i at producere produkter uden at bruge gmo-foder, ville det så ikke også være en fordel? Er hr. René Christensen af en sådan opfattelse, at han siger: Der må kun være de to valg: det, der er virkelig slemt og dårligt, og så det, der er rigtig godt, det økologiske? Handler det ikke om at få hele landbruget ændret med hensyn til den måde, man producerer på, og også understøtte, at man producerer fødevarer uden anvendelse af gmo-foder, også inden for de områder, hvor man så ikke overholder alle økologiens regler?

Kl. 10:48

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:48

René Christensen (DF):

Jeg er utrolig glad for, at vi har vores økologimærke i dag. Og man må jo også sige, at når man spørger forbrugerne, hvilken tillid de har til det mærke, siger de, at de har utrolig stor tillid til det i forhold til alt det, som det mærke fortæller. Og vi skal altså værne om, at vi har det her helt utrolige fødevaremærke, som giver forbrugerne den her store sikkerhed for kvalitet. Derfor skal man være meget varsom med at indføre andre mærker, som måske på sigt kan være med til at udvande økologimærket, fordi man får noget andet, som jo så slet ikke vil være et mærke, altså et produkt, som ingen mærkning har. Og der kan man hurtigt få den fornemmelse, at det er et bedre produkt end det, som har mærket.

Der er ingen tvivl om, at et gmo-mærke er en negativ mærkning, og jeg tror også, at forslagsstillerne er enige med mig i, at det vil være en negativ mærkning af nogle fødevarer, altså vil det også være positivt, hvis de ikke har nogen mærkning. Og det er det spørgsmål, vi stiller: Hvordan vil det påvirke forbrugernes valg, når de står ude ved køleboksen og bruger de her millisekunder på at træffe et valg, hvor prisen vil være højere på de økologiske varer, og hvor den vil være lavere på dem, der ingen mærke har? Der kan vi være nervøse for, at forbrugerne begynder at vælge anderledes, og at vi derfor udvander økologimærket.

Kl. 10:49

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 10:49

Per Clausen (EL):

Nu vil situationen jo være den med de produkter, der findes i dag, at der på de konventionelt producerede fødevarer vil stå, at de stammer

fra nogle dyr, som er blevet fodret med gmo-foder, og på de økologiske vil der ingenting stå. I den situation er der vel ikke nogen tvivl om, at det her vil medvirke til at styrke de økologiske produkter i konkurrencen. Så siger hr. René Christensen, at det så kan føre til, at nogle landmænd, som ikke er i stand til at opfylde alle de økologiske krav, bevæger sig lidt i den retning, og så siger han, at det vil være rigtig kedeligt, at de så ikke får det her gmo-mærke. Altså, jeg synes, hr. René Christensen afviser noget, der umiddelbart vil styrke økologien ganske meget, fordi der så kunne komme noget, der kunne være en mellemløsning, og det forstår jeg ikke helt.

Kl. 10:50

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:50

René Christensen (DF):

Jeg tror, man med hensyn til mærkning skal passe meget på, at man ikke går hen og forvirrer forbrugerne. Jeg kan da sige så meget, at vi jo også har talt – ikke i Folketingssalen – om pesticider i frugt og grønt, og der har økologerne været ude at sige, hvad de mente om det, altså om mærkning af pesticidfrit frugt og grønt, og de var meget bange for, at det ville udvande deres økologimærke, hvis man havde et produkt, der hed pesticidfrit frugt og grønt, og forbrugerne så ville vælge det til, uden at det på nogen måde var i overensstemmelse med de økologiske regler for miljø og andet.

Derfor står jeg jo ikke og blankt afviser det her som et dårligt forslag, for jeg synes faktisk, det er en udmærket debat at få om det her, altså hvad det er, forbrugerne har lyst til at få af oplysninger. Men man skal altid være opmærksom på, når man træffer nogle beslutninger, hvilke konsekvenser det så får. Og der har vi sat nogle spørgsmålstegn ved det i forbindelse med vores økologimærke, som vi jo alle sammen er utrolig glade for og forbrugerne i særdeleshed er utrolig glade for. Derfor vil vi være nervøse for at træffe nogle beslutninger nu, som gør, at det mærke kunne blive udvandet. Så vi har nogle spørgsmål til forslaget.

Kl. 10:51

Formanden :

Hr. Benny Engelbrecht for en kort bemærkning.

Kl. 10:51

Benny Engelbrecht (S):

Jeg synes jo faktisk, det er meget positivt, at ordføreren har sådan en konstruktiv tilgang til tingene. Som det er fremgået af debatten hidtil, har vi Socialdemokrater også en ret konstruktiv tilgang til det her. Vi ønsker faktisk også i udvalgsarbejdet at se på, om vi kan finde frem til nogle konkrete løsninger. Kunne man forestille sig, at ordføreren også var interesseret i, at vi gør det lidt mere grundigt? Det kunne eksempelvis være at gå dybere i form af høringer for netop at se, om vi kan styrke økologien. Det er en af de muligheder, vi har i Fødevareudvalget. Man kunne også forestille sig, at vi måske på et tidspunkt kunne finde frem til fælles forretning på det her punkt. Er det noget, ordføreren kan se i kortene?

Kl. 10:52

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:52

René Christensen (DF):

Nu er det jo sådan, at Dansk Folkeparti altid arbejder konstruktivt med de forslag, som kommer op her i Folketingssalen, og det her er da bestemt også et forslag, vi vil arbejde konstruktivt med. Som sagt har vi nogle spørgsmål til det, og det kommer også an på, hvilke svar

vi får på dem. Men vi er altid klar til at lave konstruktive ting i forhold til de forslag, som dukker op.

Kl. 10:52

Formanden :

Tak til hr. René Christensen. Så er det fru Pia Olsen Dyhr som ordfører for Socialistisk Folkeparti.

Kl. 10:52

(Ordfører)

Pia Olsen Dyhr (SF):

Vi har jo rigtig mange diskussioner om, om vi bare skal have et konventionelt landbrug og et økologisk landbrug, og så ved folk ligesom, hvad de har at gøre med. Det konventionelle landbrug får visse regler, men kan stadig bruge pesticider, kan bruge gmo-foder, mens økologerne er de rendyrkede, der ved vi, vi får de rene produkter. Det ville jo være den ideelle verden, og det ville ikke forvirre forbrugerne. Men der er mange andre steder, hvor vi vælger de lysegrønne zoner, kan man sige, hvor vi siger, at hvis der er nogle landmænd, der går særlig foran, skal de også have lov til at fortælle forbrugerne om deres produkter. Derfor er den her diskussion om produkter, der ikke indeholder gmo, svær. Det, der kunne være interessant at få belyst, er, hvor mange af de konventionelle landmænd der vælger at bruge foder, der ikke indeholder gmo. Er der overhovedet nogen konventionel landmand, der benytter sig af det? Jeg tror, det er noget med 98 pct. af de landmænd, der i dag har animalsk produktion, der benytter gmo-foder.

Så jeg tror, vi har brug for at stille en del spørgsmål til det her for at blive mere klar over, hvad det i virkeligheden er, vi vil lave et mærke omkring. Det er ikke, fordi vi fra SF's side nødvendigvis ser noget problem i at få et europæisk mærke omkring gmo'er. Baggrunden for det er jo, at når vi spørger forbrugerne, og det har FDB jo gjort, så siger 7 ud af 10 forbrugere, at de ikke ved, at danske husdyr spiser gmo-foder. Det tyder på, at der er brug for noget oplysning til danskerne om, at der altså har været anvendt gmo-foder i forbindelse med de madvarer, vi spiser, medmindre vi nærmest køber økologisk.

4 ud af 5 forbrugere forventer også i den samme undersøgelse, at det står på produktet, når der er anvendt gmo-foder. Det vil sige, at hvis man var liberal og var i Liberal Alliance – for nu tilhører man ikke partiet Venstre mere, hvis man er liberal – så ville man jo nok sige, at forbrugeren skulle have det reelle valg og derfor få muligheden for de sande oplysninger om produktet. Det går jeg og SF sådan set også ind for. Jeg synes, forbrugerne skal have et reelt valg, og de skal vide, hvad produkterne indeholder. Men jeg tror også, vi skal passe på ikke at snyde hinanden med at tro, hvad der kan være et reelt valg. I dag har vi over 100 mærker på forbrugerområdet, som forbrugeren skal forholde sig til ude i butikkerne. Når folk spørger mig, hvilke mærker de skal navigere efter, plejer jeg at sige: Hold dig til Svanen, Blomsten og Ø-mærket. Og så er jeg alligevel oppe på tre mærker.

Det er jo rigtig svært, for meget ofte, når vi har nogle diskussioner, om vi skal forbyde nogle stoffer, det kan være bisfenol-A, som vi efterfølgende skal debattere, eller det kan være alle mulige andre kemiske stoffer, som vi ved har farlige konsekvenser for den forbruger, der hælder det i sig, så siger vi: Det kan godt være, vi ikke kan forbyde det, men så kan vi i hvert fald mærke det. Vi er i virkeligheden i et dilemma lige i øjeblikket.

Jeg synes, der er nogle argumenter for, at man kan mærke det, for der er forbrugere, der af etiske grunde mener, de gerne vil undgå produkter, der indeholder gmo. Og jeg synes, man skal lytte til forbrugerne. Jeg mener bare ikke, det giver mening at have en national særordning i forhold til animalske produkter med gmo i. Derfor må det være en diskussion, som vi tager op i forbindelse med EU's mærkningsforordning, og det skal ind i diskussionen, om vi skal have mærkning af gmo'er. Der er rejst en diskussion i Europa-Parla-

mentet, og den kører stadig. Jeg er meget opmærksom på det, som fødevareministeren kom ind på, nemlig at vi kan få nogle problemer i forhold til kontrollen, men det må vi jo så også diskutere videre i udvalgsarbejdet.

Så SF vil gerne give forbrugerne bedre muligheder, jeg er bare ikke sikker på, at det er den rigtige vej med det her forslag, men jeg synes, vi i den videre behandling i Fødevareudvalget skal få afdækket nogle af de her spørgsmål, for i virkeligheden kan det godt være, at vi skal gøre en kæmpe indsats for at fortælle forbrugerne, at det, de skal gøre, er at købe økologiske produkter.

Kl. 10:56

Formanden :

Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 10:56

Per Clausen (EL):

Jeg synes jo, at det altid er positivt, at man kan sprede lys, hvor der var mørke, og det mørke, som medierne havde spredt ved at antyde, at Socialdemokraterne og SF'erne var enige om at stille sådan et forslag omkring mærkning, har vi nu erstattet med lys, og i lyset har det vist sig, at det har man ikke nogen intentioner om. Det får være, hvad det være vil. Journalister kan misforstå, hvad man siger.

Jeg vil gerne spørge fru Pia Olsen Dyhr om, hvad det konkret er, SF vil være med til at gøre for at sikre forbrugerne bedre oplysning. Vil man støtte en ændring, der gør, at man f.eks. på konkrete økologiske produkter får mulighed for at skrive, at her er der ikke anvendt foder, som indeholder gmo, eller er det sådan mere generelle oplysningskampagner om, at blandt alle de mange fortræffeligheder, der er på økologiens område, er altså også den, at der ikke bruges gmo-holdigt foder?

Kl. 10:57

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 10:57

Pia Olsen Dyhr (SF):

I forhold til S' og SF's udtalelser, som hr. Per Clausen sikkert sidder og morer sig lidt over – nu har jeg selv tjekket mit eget citat – har jeg jo netop sagt, at det, der er vigtigt, er, at vi giver forbrugerne et valg, et reelt valg. Noget af det, diskussionen går på, er også, at forbrugerne siger, at de godt nogle gange kunne forestille sig, at man brugte gmo. Det er en meget nuanceret analyse, altså den der med, at de gerne vil være med til at bruge gmo'er i insulin, altså selve produktionsmetoden, men de er ikke specielt interesserede i, at vi skal bruge det i afgrøder. Så jeg synes, at forbrugerne virker, som om de er ganske kloge på det her område. Derfor synes jeg også, at de skal have mulighed for et valg. Det er derfor, for et reelt valg vil kræve en europæisk mærkning. Det vil ikke være en national mærkning. For det første vil det lægge en belastning på landbruget, og derudover tror jeg faktisk, at det vil forvirre forbrugerne mere, end det vil hjælpe dem.

Kl. 10:58

Formanden :

Er der ønske om en yderligere kort bemærkning? Hr. Per Clausen.

Kl. 10:58

Per Clausen (EL):

Jeg vil sige, at jeg jo synes, at det er rigtig godt, at fru Pia Olsen Dyhr mener, at der er brug for yderligere oplysning, for vi har jo det problem, at de forbrugere, der er tale om her, ikke er oplyste, fordi hvis de var oplyste, ville de formentlig handle anderledes, eller i hvert fald ville de sige noget andet. Jeg er enig med fru Pia Olsen

Dyhr i, at de her undersøgelser viser, at flertallet af de danske forbrugere har en rigtig, rigtig fornuftig holdning til gmo. Den er nemlig identisk med Enhedslistens politik, og så kan de jo ikke blive meget klogere.

Men jeg vil gerne spørge fru Pia Olsen Dyhr: Mens SF nu arbejder på at få et EU-mærke, hvis det er det, man går ind for, hvad vil man så gøre konkret her i Danmark for at sikre, at de borgere, der er i Danmark, de forbrugere, der er i Danmark, bliver mere oplyste om, hvordan de her forhold reelt er, sådan at de har en mulighed for at træffe de valg, de siger de ville træffe, hvis de vidste, hvor udbredt anvendelsen af gmo-foder er?

Kl. 10:59

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 10:59

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg tror, at det, jeg godt kunne tænke mig at få belyst nærmere, er, når vi snakker ikkeøkologiske produkter, altså de konventionelle produkter, hvor mange af dem der så er baseret på gmo-foder. Jeg tror nemlig, at der er tale om næsten alle, og hvis der er tale om alle, er oplysningen til danskerne meget nem. Det er at sige: I skal købe økologisk, hvis I vil købe noget, der ikke indeholder gmo. Det kan godt være, at der er nogle gråzoner, og så synes jeg, at vi skal finde ud af det, men ellers er det jo virkelig at køre en massiv kampagne for Ø-mærket, som jeg tror både hr. Per Clausen og jeg er enige om er et ganske godt mærke, og som oplyser forbrugerne. Jeg tror desværre ikke, at forbrugerne ved, at hvis de skal købe gmo-frit, er det Ø-mærket, de skal gå efter. Men det tror jeg at vi er nødt til at bruge midler på, og det håber jeg da at fødevareministeren vil lytte til, så vi eventuelt kunne overveje at lave en særlig kampagne for at gøre opmærksom på, at hvis man vil købe gmo-frit, er det økologisk.

Kl. 11:00

Formanden :

Tak til fru Pia Olsen Dyhr. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det hr. Tage Leegaard som ordfører for Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:00

(Ordfører)

Tage Leegaard (KF):

Tak. Der er god grund til, at forbrugeren er velorienteret om sammensætningen af de fødevarer, som hun eller han køber i sin forretning. Det kan der være mange årsager til, som der ikke er grund til at komme ind på her, men der skal være mulighed for at træffe et valg ud fra et personligt behov og et personligt synspunkt.

Det forslag, som her er fremsat, lægger op til, at fødevarer, der er fremstillet af dyr, der har spist gmo-foder, skal mærkes. Der skal simpelt hen eksplicit stå på emballagen, at her er noget, der kan være gmo-rester i. Som sagt har jeg forståelse for, at der er forbrugere, som ikke ønsker at købe disse produkter. Men i dag er det allerede sådan, at hvis man køber økologisk producerede og Ø-mærkede produkter, har man en vished for, at der ikke har været anvendt gmo til fremstillingen af disse produkter. Der er altså rigelig med oplysning til forbrugerne om, at der er nogle produkter, som ikke indeholder gmo, og som de forbrugere, der efterspørger dem, så kan skaffe sig og identificere ude i butikkerne.

Det Konservative Folkeparti kan således ikke støtte forslaget.

Kl. 11:02

Formanden :

Tak til hr. Tage Leegaard. Der er ikke ønske om korte bemærkninger. Så er det fru Bente Dahl som ordfører for Det Radikale Venstre.

Kl. 11:02

(Ordfører)

Bente Dahl (RV):

Forslaget går ud på at mærke kød, der stammer fra dyr, der er blevet fodret med foder, der er fremstillet af gmo-afgrøder. Forbrugerne skal ifølge forslagsstillerne vide, hvilke fødevarer der er fremstillet på basis af gmo-foder. Det er sympatisk at oplyse forbrugerne, så de kan købe eller undgå at købe det kød, hvis de nu ikke er til gmo. Forslagsstillerne har bestemt en pointe i at tage problemstillingen op vedrørende forbrugernes manglende viden om, hvilke fødevarer der er fremstillet på den måde.

Som flere ordførere har sagt, er det jo i dag sådan, at man sagtens kan undgå kød, der stammer fra sådan nogle dyr. Det økologiske kød er ikke fremstillet ved hjælp af gmo'er. Det kan tilkøbes bevidst, tilvælges bevidst allerede i dag. Vi har i rigtig mange år i landbruget brugt gmo-foder til langt de fleste af produktionsdyrene, først og fremmest foder importeret fra Sydamerika. Denne form for foder har gennemgået en langvarig og grundig undersøgelse i EU, og vi må regne med, at den procedure gør, at vi kan være sikre på, at vi ikke bliver skadet af det. Ud over det virker det også som et faktum, at man ikke kan spore gmo-foderet i dyrekødet. Det udskilles i løbet af vokseperioden.

Så i stedet for at bruge mange kræfter og ressourcer og bureaukrati med mulig fordyrelse til følge på yderligere mærkning af fødevarer, mener vi i De Radikale Venstre, at vi skal fremme økologien. Vi skal gøre det meget nemmere at være økologisk landmand. Vi skal sørge for, at distributionen af økologiske varer bliver nemmere og bredere. Vi skal oplyse om, at økologien er gmo-fri. Oplysningskampagner på dette område vil være at foretrække, og det vil jeg gerne foreslå ministeren at tage til sig. Altså, mange tak til oplysningskampagner på det her område. Det vil vi gerne have.

Jeg må også nævne landbrugets rolle i og forpligtelse til at tage oplysningen om produktionsformen på sig. Jeg har tidligere opfordret landbrugserhvervet til at tænke afsætningen, altså forbrugerne, med ind i produktionen, og den opfordring vil jeg gentage i den her anledning.

Som det vist fremgår, er vi ikke særlig glade for det her beslutningsforslag, som det foreligger, men problemstillingen er relevant.

Kl. 11:05

Formanden :

Tak. Så er det hr. Per Clausen fra Enhedslisten, og derefter har jeg noteret hr. Christian H. Hansen.

Kl. 11:05

(Ordfører for forslagsstillerne)

Per Clausen (EL):

Det har jo været en interessant og spændende debat. Jeg vil ikke lægge skjul på, at baggrunden for, at Enhedslisten fremsatte det her beslutningsforslag – ikke det, at vi har de synspunkter, der ligger bag beslutningsforslaget, men det, at vi fremsatte beslutningsforslaget – var, at vi i Politiken i en stort opsat artikel kunne konstatere, at der var sket et skred hos Socialdemokraterne og SF, og at de nu også gik ind for sådan en mærkningsordning. Det er jo faldet til jorden i løbet af debatten i dag, og det viser, at man skal være forsigtig med at basere politiske beslutningsforslag på avisartikler.

Jeg var måske også lidt skeptisk over for, om Socialdemokraterne og SF'erne ville stå ved det, for jeg kunne da i hvert fald se, at den her mærkningsordning formentlig ville løbe ind i nogle spidsfindige EU-problemer, og allerede af den grund ville det sikkert blive vanskeligt, selv om jeg så til gengæld synes, at det jo er lidt spændende og interessant, at det også er EU-regler, der medvirker til, at vi ikke kan have en mærkningsordning på det område, som de danske forbrugere jo helt klart efterspørger. For det, der jo er sagen, er, at 15

millioner danske grise, 4 millioner æglæggende høns og hovedparten af alt kødkvæg og alle malkekøer i dag vokser op på genmodificeret soya eller majs dyrket i udlandet. Det betyder så selvfølgelig også, at de danske kølediske bugner af kød, mælk og æg, der stammer fra dyr, der har fået gmo-foder.

Det, der så er et af de vigtige problemer her, er, at det er der rigtig mange danskere, som ikke ved. Det fremgår ikke af indpakningen på kødet og mælken eller æggebakkerne, og det synes jeg jo er et problem. Men det bliver et ekstra stort problem, når det er sådan, at undersøgelser viser, at rigtig, rigtig mange forbrugere tror, at det vil være mærket, hvis de her dyr var fodret med gmo-foder. Og det er jo, fordi befolkningen godt ved, at hvis man i øvrigt køber fødevarer, hvori der indgår gmo, er de mærkede. Her begår den oplyste dansker så den fejl, at vedkommende tolker det sådan, at når produkter, der er baseret på gmo, skal mærkes, forholder det sig sikkert også på den måde med fødevarer, som altså baseres på nogle produkter fra dyr, som er opfodret med gmo. Det tager de fejl i. Og det er jo så rigtig ærgerligt, at fire ud af fem forbrugere på det her område tager fejl, for ellers kunne det måske godt få betydning for deres valg.

At der så også er en stor del af befolkningen, der heller ikke ved, at dansk landbrug baserer stort set hele sin animalske produktion på foder, som er gmo, er så en anden problemstilling, og det skyldes måske, at landbruget i sine reklamer ikke har lagt meget vægt på at fortælle, at disse køer, som man afbilder i naturskønne omgivelser, måske ikke kun lever af græs, men for en stor dels vedkommende lever af gmo-foder. Selv om landbruget tit siger, at de forsøger at skabe folkelig forståelse for, hvor godt gmo er, indgår det jo ikke sådan offensivt, når de skal sælge deres produkter. Det er måske forståeligt.

Men problemet her er altså, at vi har den situation, at forbrugerne siger, at der er nogle produkter, de i grunden gerne ville vælge fra. Og det er jo rigtigt, som fru Pia Olsen Dyhr var inde på, at når man undersøger, hvad danskernes holdning til gmo er, viser det sig, at det er sådan, at de på nogle områder synes, at det er acceptabelt og fornuftigt og nødvendigt – det drejer sig primært om medicinproduktion – men når det handler om at anvende gmo ude i det åbne land, er de generelt set imod. Og som følge deraf er de jo logisk set nok også imod at købe produkter, som er baseret på, at man har en sådan gmo-produktion ude i det åbne land. Og det er derfor, de gerne vil have det at vide, når det sker, og hvordan det sker osv.

Det er derfor, Enhedslisten har foreslået en mærkningsordning vel vidende, at det da selvfølgelig ville være meget mere fornuftigt, meget mere rigtigt og beslutsomt, at kræve, at enhver anvendelse af gmo-foder i det danske landbrug blev forbudt. Men jeg har en lumsk mistanke om, at heller ikke et sådant forslag ville kunne blive vedtaget her i Folketinget – også selv om vi ser bort fra, at det også ville stride mod EU-reglerne. Men selvfølgelig ville det være den rigtige vej at gå, hvis man er modstander af gmo-produkter.

Hvis det er sådan, som jeg tror det godt kan være, at der er et flertal her i Folketinget for, at man siger, at vi i hvert fald ikke vil producere gmo-planter i Danmark, kan det måske også virke en anelse modsætningsfyldt og hyklerisk, hvis man i øvrigt gerne vil fylde vores dyr med foder, der produceres i andre lande. Men jeg tror sådan set heller ikke, der vil være flertal for det her i Folketinget.

Kl. 11:10

Problemet er selvfølgelig så, hvad man kan gøre ud over at konstatere, at Enhedslistens fortræffelige forslag ikke kan vedtages. Og der vil jeg sige, at jeg jo på den positive side synes at kunne konstatere og også synes at kunne fornemme, at der i et flertal af Folketingets partier – jeg ser lidt væk fra Venstre og måske Konservative; Venstres ordfører ville jo ikke svare på andet end det, han havde sagt i sin første tale, og det, ministeren havde sagt, så ethvert forsøg på at komme i dialog var udsigtsløst, og så kommer man i hvert fald ingen

vegne – er en grundopfattelse af, at det ville være en rigtig, rigtig god idé, hvis vi fokuserer på at skabe mere oplysning om den kendsgerning, at der anvendes gmo-foder i stort set alt, måske i virkeligheden alt konventionelt landbrug, al konventionel fødevarerproduktion i Danmark og i øvrigt også i resten af Europa og formentlig i store dele af verden, at det er en kendsgerning, og at hvis man vil undgå det, skal man fokusere på at bruge økologiske produkter.

Hvis det er sådan, at udgangen på at diskutere Enhedslistens beslutningsforslag kunne være en tilslutning til den tanke, at vi skal sørge for at gøre en ekstra indsats for at sprede den information, som ikke bare er den positive historie om den økologiske produktion, men vel også den sande historie om den konventionelle produktion, ville det være en rigtig god udgang.

Jeg siger sande, for jeg forstår jo, at der er stærke kræfter i Landbrug & Fødevarer som organisation, i landbruget som helhed og i Venstre og Konservative, som mener, at gmo slet ikke er noget negativt. Altså, jeg ville jo sige, at det var negativt, at man skulle sælge historien om, at de her dyr primært lever af gmo-foder, men hvis man nu ikke synes, at gmo er negativt, skal man jo ikke sprede budskabet om, at det er negativt. Så skal man sprede budskabet om, at man bare skal være klar over, at det altså er den måde, det foregår på. Oplysning om virkeligheden og sandheden er vel et rigtig godt udgangspunkt, og det kunne da også skabe fornyet debat om gmo-produkters anvendelighed, tror jeg.

Men altså, min vigtigste pointe i dag er sådan set at sige, at hvis alt det grundige udvalgsarbejde, vi nu skal i gang med – og jeg er enig med dem, som har sagt, at der er mange rigtig relevante spørgsmål, man kan stille – kunne munde ud i en konklusion, der hed, at vi i fællesskab skulle sikre, at der blev igangsat, også med hjælp af statslige midler og en statslig indsats, en kampagne, der orienterede om de her ting, så ville jeg faktisk synes, at det ville være en rigtig god udgang på det beslutningsforslag, Enhedslisten har fremsat her.

Så selv om jeg har fået meget at vide i dag om, hvor urealistisk Enhedslistens forslag er, og hvor mange nye, interessante og spændende problemer der ville opstå, hvis man vedtog det, vil jeg alligevel sige, at jeg synes, at det, der er kommet fra i hvert fald et flertal her i Folketinget – nemlig at man synes, det er en relevant problemstilling; at man synes, det ikke duer, at et flertal af den danske befolkning faktisk ikke ved, at når de spiser konventionelle landbrugsprodukter, er de med til at understøtte gmo-produktion af planter, og at de gerne ville vælge det fra, hvis de vidste det, men faktisk heller ikke ved helt præcis, hvad det så er, de skal gøre for at undgå det; og at det er en uholdbar situation, som vi skal gøre noget ved – er en god afslutning og en god konklusion på debatten.

Så deler jeg hr. Benny Engelbrechts opfattelse af, at det ville være rigtig flot, hvis dansk landbrug i den imagekampagne, man nu vil igangsætte, fortalte den virkelige historie om dansk landbrug, netop fortalte den virkelige historie om, at en af grundene til, at man kan producere så meget kød og så meget mælk så billigt, som man gør, er, at man bruger gmo, at man bruger pesticider. Altså, alle de ting er selvfølgelig med til at skabe en billigere fødevarerproduktion, og det kunne man jo så bare sige, altså at det er det, man har valgt, at det er det, man vil, i stedet for at man kombinerer en kampagne om, at det er meget billigt, med smukke naturbilleder, som måske giver det klare indtryk, at her indgår ingenting, som ikke direkte stammer fra naturen.

Men som jeg også kan huske fra et samråd, vi havde i går med fødevarerministeren, er det jo ikke sådan, at Folketinget kan vedtage, hvad interesseorganisationer i det her land skal bruge deres penge på, og jeg har en lumsk mistanke om, at Landbrug & Fødevarer måske ikke synes, at det er det smarteste for at pleje deres eget og landbrugets image at fokusere på pesticider, anvendelse af gmo osv. i den kampagne, som man vil føre, selv om jeg synes, det ville være godt og befriende, hvis interesseorganisationer også bestræbte sig på

at skabe lys der, hvor der er mørke, som den her debat jo i en vis forstand har medvirket til at gøre.

Kl. 11:14

Formanden :

Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Erling Bonnesen.

Kl. 11:14

Erling Bonnesen (V):

Tak. Jeg tror da, alle politikere er helt på linje med, at vi skal behandle gmo-sager med største varsomhed og opmærksomhed, og det bliver de jo også via de forskellige regelsæt, der er, herunder på EU-plan. I forbindelse med den udvikling, der jo stadig væk kører på gmo-området, tror jeg også, der er rigtig mange, der siger, at i situationer, hvor gmo-anvendelse vil være en dårlig ting, vil man sige klart nej til det. Men så kan der også være situationer, hvor anvendelse af gmo i forhold til planter, som efterfølgende bliver brugt til foderproduktion, kunne være en god ting.

Så frem til spørgsmålet: Hvis der nu sådan bliver klar dokumentation for, at anvendelse af gmo til plantedyrkning ville skabe et formindsket behov for sprøjtning og dermed resultere i mindre anvendelse af pesticider osv., kunne Enhedslisten så støtte gmo i en sådan situation f.eks.?

Kl. 11:15

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:15

Per Clausen (EL):

Det er jo et rigtig spændende spørgsmål, og jeg har faktisk svaret på mange teoretiske spørgsmål om gmo fra gmo-tilhængere igennem de seneste rigtig mange år.

Men jeg vil sige, at vi jo tager stilling til gmo ud fra en analyse af de risici og de problemer, der er, sammenholdt med de fordele og gevinster, vi kan opnå. Og jeg vil bare sige, at indtil nu falder vores stillingtagen ud på en sådan måde, at vi siger, at generelt er vi imod at anvende gmo i fødevarer- og landbrugsproduktion – i Danmark, hvor vi har en mulighed for at få indflydelse på det, men sådan set også andre steder.

Kl. 11:16

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 11:16

Erling Bonnesen (V):

Jamen tak for det. Jeg synes, det er ganske udmærket, og sådan skal det være i ethvert parti, at man til syvende og sidst foretager en samlet vurdering her og nu, men jeg prøver også at kigge fremad, fordi der jo til stadighed sker en udvikling, også på det her område.

Så hvis man sådan forestiller sig, at der hen ad vejen bliver en klar dokumentation for – videnskabeligt bevist ved forsøg osv., hvad der nu skal til – at resultatet af at anvende gmo, f.eks. i forbindelse med plantedyrkning, som efterfølgende bruges til foder, vil være en klar formindskelse af behovet for sprøjtning, og at det dermed også resulterer i mindre pesticidforbrug, vil Enhedslisten så støtte gmo?

Kl. 11:17

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:17

Per Clausen (EL):

Nu synes jeg, at en af de ting, der er meget spændende i gmo-diskussionen, er, at en stor del af de store kemikaliekoncerner gør, hvad de

kan, for at sprede den opfattelse, at gmo skulle reducere pesticidforbruget og hindre en stor del af deres indtægter fra salg af pesticider. Det gør mig en lille smule mistænksom over for de analyser, der bliver lavet.

Så vil jeg bare sige til Venstres ordfører, at vi udmærket godt ved, hvordan vi skal udvikle et landbrug, som ikke anvender pesticider. Den vej har man jo betrukket igennem økologien, og jeg synes, det er den vej, man skal fortsætte ad. Det er der, man skal bruge økonomiske ressourcer til at udvikle det økologiske landbrug, til at forske i, hvordan det kan blive bedre og mere effektivt. Det tror jeg er den vej, vi skal gå i Danmark.

Kl. 11:18

Formanden :

Tak til hr. Per Clausen, og så er det hr. Christian H. Hansen, som rettelig burde have fået ordet før forslagsstillerne. Men det giver så en mulighed for, at hr. Christian H. Hansen kan få det sidste ord. Værsgo.

Kl. 11:18

(Privatist)

Christian H. Hansen (UFG):

Tak for det, formand, og det vil jeg så benytte mig af.

Jeg er lidt ked af, at jeg ikke kunne opnå, som det jo sker, når man støtter et beslutningsforslag, at få ros fra forslagsstillerne. Det kan jeg jo så ikke få i dag, som en af de få der kan gå herop og sige, at jeg faktisk støtter forslaget her. Men jeg vil sige, at det, vi i Fokus synes er meget væsentligt, er, at de danske forbrugere får så mange oplysninger som overhovedet muligt, og det vil de jo kunne få ifølge beslutningsforslaget her fra Enhedslisten. De får nemlig mulighed for at fravælge gmo.

Jeg ved også godt, at der har været en stor debat i dag om, at det, forbrugerne i virkeligheden skal gøre, er, at de skal vælge økologi, og det er jo også fuldstændig rigtigt, som flere ordførere har sagt heroppefra, at det er vejen frem. Jeg synes generelt, at økologien er vejen frem for Danmark, også når man tænker på produktionsformer i fremtiden osv., så jeg er helt enig i, at vi skal styrke økologien så meget som overhovedet muligt herhjemme. Men jeg tror bare, det forholder sig sådan her i Folketinget, at hvis vi kommer til det punkt, hvor vi virkelig skal sige, at nu får økologien fuld skrue, vil der alligevel være nogle af dem, der har stået heroppe og rost økologien i dag, der vil bakke lidt, når vi kommer i den situation.

Med det udgangspunkt støtter vi i Fokus forslaget fra Enhedslisten. Det skal dog også siges, at hvis der under udvalgsbehandlingen kan opnås en enighed om, at der skal igangsættes en kampagne, hvor økologerne kan gå ud og fortælle, at når det er økologi, er det gmo-frit, ser vi også meget velvilligt på det.

Jeg kunne forstå, at også de borgerlige partier Venstre og Konservative synes, det kunne være godt med en sådan kampagne – oplysning og oplysning blev der sagt – så i Fokus ser vi jo lidt frem til, at der under udvalgsbehandlingen vil ske det, at fødevareministeren virkelig lukker pengekassen opovre i Fødevareministeriet og siger: Det kan jeg godt se det rigtige i, det er den måde, vi skal arbejde videre med beslutningsforslaget på, og derfor bevilger vi via Fødevareministeriet en masse penge til økologerne til sådan en kampagne, der kan igangsættes hurtigst muligt.

Hvis det kan blive udgangspunktet for det her beslutningsforslag og enden på det, kan vi også støtte den beslutning. Det vil sige, at så kan det godt være, at Enhedslistens beslutningsforslag falder lidt til jorden, men så opnås der da i hvert fald en kæmpe oplysningskampagne, og jeg tror faktisk, at hvis det er det, vi ender med, vil Enhedslisten også kunne leve trygt og godt med det. Tak.

Kl. 11:21

Formanden :

Tak til hr. Christian H. Hansen. Der er så ikke ønske om yderligere korte bemærkninger. Så er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 17:**Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bisfenol-A.**

Af Per Clausen (EL), Pia Olsen Dyhr (SF) og Bente Dahl (RV) m.fl. (Fremsættelse 04.11.2010).

Kl. 11:21

Forhandling**Formanden :**

Forhandlingen er åbnet, og det er fødevareministeren, der lægger for.

Kl. 11:22

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Nu førstebehandler vi så det fremsatte forslag om, at regeringen skal arbejde for et totalt stop for brug og salg af fødevarekontaktmaterialer, der indeholder stoffet bisfenol-A, og at regeringen skal indføre særregler i Danmark, indtil de skærpede regler er indført i EU. Forslagsstillerne ønsker også, at vi skal tage bilaterale kontakter til medlemslandene og kontakt til Kommissionen i spørgsmålet.

Det er jo sådan, at vi allerede i dag har et forbud i Danmark mod anvendelse af bisfenol-A i visse fødevarekontaktmidler. Det danske forbud mod bisfenol-A, som Fødevarestyrelsen indførte den 26. marts i år, omfatter fødevarekontaktmidler rettet mod 0-3-årige. Forbuddet er begrundet i en vurdering fra DTU Fødevareinstituttet af et nyt studie i bisfenol-A. Ifølge DTU Fødevareinstituttet gav dette studie anledning til usikkerhed med hensyn til effekter på indlæringsvejen, fordi der er fundet forringet indlæringssevne hos hanrotteunger ved lav dosering med bisfenol-A.

På den baggrund fandt Fødevarestyrelsen, at der ud fra et forsigtighedsprincip burde indføres beskyttelsesforanstaltninger i relation til børn i alderen 0-3 år, indtil nye studier eventuelt kan afklare, at bisfenol-A i lave doser ikke har effekt på udviklingen af nervesystem eller adfærd. Ved indførelsen af dette forbud vurderede Fødevarestyrelsen, at forbuddets afgrænsning er proportionalt afpasset med graden af den usikkerhed, der er fundet i forbindelse med bisfenol-A, og effekt på udviklingen af nervesystem eller adfærd. I EFSA's nye vurdering fra september i år konkluderes det, at der ikke er fundet nye data, der kan begrunde en ændring af den nuværende EU-grænseværdi for bisfenol-A i fødevarekontaktmaterialer. EFSA vurderer samtidig, at det ikke er muligt at vurdere en mulig forringet indlæringssevne efter lave indtag af bisfenol-A, da effekten statistisk set hverken kan bekræftes eller udelukkes.

Kommissionen fremsendte den 23. november 2010 forslag til et ændringsdirektiv, som forbyder anvendelsen af stoffet bisfenol-A til fremstilling af polycarbonatstutteflasker til spædbørn. Forslaget blev vedtaget på et møde i Den Stående Komité for Fødevaresikkerhed og Dyresundhed den 25. november 2010. Det er meget positivt, at Kommissionen har taget bekymringerne over bisfenol-A hos spædbørn alvorligt. Selv om Kommissionens forslag ikke er så vidtræk-

kende som vores forbud, er det imidlertid regeringens holdning, at vi fra dansk side vil holde fast i vores forbud mod bisfenol-A i alle fødevarekontaktmaterialer rettet mod 0-3-årige.

Regeringen vil fortsat arbejde for et fælles europæisk forbud mod bisfenol-A i alle fødevarekontaktmidler rettet mod 0-3-årige, og hvis vi får ny eller mere sikker viden, som giver anledning til at ændre vores beskyttelsestiltag i den ene eller den anden retning, vil vi selvfølgelig også arbejde på det på et fælles europæisk plan. På nuværende tidspunkt er det som sagt Fødevarestyrelsens vurdering, at forbuddet mod anvendelsen af bisfenol-A i fødevarekontaktmidler rettet mod de 0-3-årige er proportionalt afpasset med graden af den usikkerhed, der er fundet i forbindelse med bisfenol-A, og effekt på udviklingen af nervesystem eller adfærd hos rotter.

Vi har fundet en usikkerhed, som vi lader komme de 0-3-årige børn til gode. Jeg kan derfor ikke på nuværende tidspunkt på et videnskabeligt grundlag gå ind for et forbud mod bisfenol-A i alle fødevarekontaktmaterialer, som vil kunne omfatte dåser og låg til alle typer fødevarer, f.eks. sodavand, øl, frugt, grønt, fisk, færdigretter m.m. samt vanddunke, køkkenredskaber og produktionsudstyr og beholdere og tanke til fødevarer. En sådan udvidelse af forslaget vil være ude af proportioner. Her tænker jeg ikke kun på erhvervet, men jeg tænker også på forbrugerne, som vil blive begrænset i deres mulighed for valg af fødevarer, og det er endda uden dokumentation for, at forbrugerbeskyttelsen øges.

Kl. 11:26

Det er lykkedes os at få vedtaget et forslag til forbud i EU. Selv om forslaget ganske vist ikke er så vidtrækkende som det danske, må det ses som en dansk sejr. Vi vil fortsat gerne have EU-forbuddet til at svare til det danske, men hvis vi udvider det danske forbud til at dække alle fødevarekontaktmaterialer, uden at vi har yderligere argumenter, kan vi risikere at miste vores støtte fra andre medlemslande i EU. Vi følger naturligvis hele tiden med i den nye forskning i bisfenol-A.

Jeg har for nylig bedt DTU Fødevareinstituttet om at vurdere et helt nyt videnskabeligt studie, der undersøger bisfenol-A's indvirkning på rotters prostataceller. Ifølge forskerne bag studiet kan bisfenol-A medføre celleforandringer i rotters prostata, som på længere sigt kan øge sandsynligheden for, at der udvikles prostatakræft.

Studiet er så nyt, at det ikke indgik i EFSA's nyeste vurdering, men jeg kan oplyse, at studiet er blevet vurderet af DTU Fødevareinstituttet, og de konkluderer, at studiet ikke er af en sådan kvalitet, at det kan danne grundlag for en ændring af EFSA's fastlagte tolerable daglige indtag på 50 mikrogram pr. kg.

Jeg bad endvidere DTU Fødevareinstituttet se på de studier, der refereres til i forslagsstillerens bemærkninger. Der er også her en ny undersøgelse, der ikke tidligere er vurderet af EFSA eller af DTU Fødevareinstituttet. Denne nye undersøgelse ser på sammenhængen mellem nedsat sædkvalitet og bisfenol-A-koncentrationer i urin hos mænd. Forfatterne af studiet fremhæver selv, at resultaterne er præliminære, og at der er brug for yderligere studier på dette område. DTU Fødevareinstituttet er enig i dette og finder ikke, at dette nye studie giver anledning til at ændre den nuværende konklusion om bisfenol-A.

Så vil jeg i øvrigt tilskynde til udvikling af alternativer til stoffer og opfordre branchen til at udfase bisfenol-A i alle de produkter, de kan, så snart de har sikre og egnede alternativer. Efter indførelsen af det danske forbud har producenterne jo allerede vist, at det kan lade sig gøre at lave bisfenol-A-fri emballage til de 0-3-årige. Den europæiske metaldåseindustri har tidligere oplyst, at der arbejdes på verdensplan for at udvikle alternativer til bisfenol-A til indvendig beklædning i konservesdåser, som er en af de vigtigste anvendelser af bisfenol-A i fødevarekontaktmaterialer. Det er her vigtigt, at de mulige alternativer testes grundigt, når de er udviklet.

Jeg vil derfor anmode Fødevarestyrelsen om at følge udviklingen med erstatningsstoffer for bisfenol-A på nationalt plan såvel som på EU-plan. Herunder vil jeg sikre mig, at de videnskabelige undersøgelser, der ligger til grund for disse erstatningsstoffer, er af samme omfang og kvalitet som dem, vi kender fra bisfenol-A.

Lad mig til slut endnu en gang slå fast, at jeg, hvis der kommer tilstrækkelig videnskabelig dokumentation for, at bisfenol-A er sundhedsskadelig ved den nuværende anvendelse, ikke vil tøve med at indføre et forbud mod bisfenol-A i alle fødevarekontaktmidler. Med den viden, vi har nu, er det nuværende forbuds afgrænsning proportionalt afpasset med graden af den usikkerhed, der er fundet i forbindelse med bisfenol-A og effekt på udvikling af nervesystem eller adfærd hos rotter.

Derfor er jeg tilfreds med det forbud, vi allerede har indført. Jeg glæder mig over den voksende tilslutning i EU, men regeringen kan ikke stemme for beslutningsforslaget, som det er fremsat. Tak.

Kl. 11:30

Formanden :

Der er ønske om en kort bemærkning, først fra hr. Per Clausen.

Kl. 11:30

Per Clausen (EL):

Jeg er selvfølgelig glad for, at fødevareministeren nu synes, at det beslutningsforslag, som blev vedtaget her i Folketinget mod VK's stemmer, er et rigtig godt og fornuftigt forslag, og at han også er glad for, at Europa-Kommissionen har overtaget Enhedslistens oprindelige forslag. Det er jeg glad for at ministeren er tilfreds med. Det var ikke den tale, vi hørte fra den tidligere fødevareminister i hele den proces, der gik forud for, at man fandt ud af, at man hellere måtte følge et flertal i Folketinget, vil jeg sige.

Men jeg har et enkelt spørgsmål til fødevareministeren, for han siger, at det forbud, man har nu, er proportionalt. Men er kendsgerningen i forbindelse med det forsøg, man har lavet ude på DTU, ikke, at disse rotter, som man har undersøgt, jo ikke har fået bisfenol-A direkte fra nogle beholdere, der indeholdt bisfenol-A, nej, de har fået det, ved at hunrotterne har fået bisfenol-A, og at de så har fået det, dels i fostertilstand, dels efterfølgende, mens de har diet?

Altså, det, der er problemet her, er, at vi med det forbud, vi har nu, slet ikke forhindrer det, som forsøget ude på DTU viser, for det vil fortsat kunne ske, at man både i graviditeten og efterfølgende, mens man ammer, afgiver bisfenol-A til børn.

Kl. 11:31

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:31

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Med lidt god vilje kunne jeg næsten opfatte det første, hr. Per Clausen sagde, som en ros til, at det trods alt er lykkedes regeringen at få opbakning i EU, og at Kommissionen nu står bag, desværre kun til sutteflasker og ikke til fødevarekontaktmaterialer generelt til 0-3-årige. Til det sidste spørgsmål skal man jo passe på, hvad man svarer heroppefra, så jeg vil nøjes med at sige, at jeg ikke er bekendt med i det første forsøg, vi havde på DTU med rotteunger, hvorledes de har fået den tildeling af bisfenol-A. Det kan jeg ikke svare på her. Den oplysning kan jeg selvfølgelig skaffe.

Kl. 11:32

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 11:32

Per Clausen (EL):

Selvfølgelig al mulig ros til det arbejde, der er gjort for at få den politik vedtaget i EU, som man stemte imod i Danmark. Det er en rigtig regering, der arbejder på den måde, at man bøjer sig for et folketingsflertal og oven i købet gør det næsten med så stor begejstring, at man opnår resultater. Det er jeg glad for.

Jeg vil så bare spørge ministeren: Hvis det er rigtigt, at de forsøg, man har gennemført ude på DTU, er foregået på den måde, at de her hanrotter har fået bisfenol-A gennem den tilstand, at de var fostre og efterfølgende gennem den mælk, de har fået fra hunrotten, er ministeren så ikke enig med mig i, at man så må konkludere, at det forbud, vi har i dag, ikke er tilstrækkeligt?

Kl. 11:33

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:33

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg er glad for at have fået bekræftet fra DTU, at der er proportionalitet imellem det, vi i dag har gennemført, og det, som det forsøg viste derude. Der kunne være en mistanke, som ikke kunne tilbagevises. Det er sådan, vi har fået det forelagt.

Den anden debat handlede om en begrundelse for, om man nu også af hensyn til gravide kvinder skulle begynde at mærke, hvis disse fødevarer havde været i en emballage, der havde været bisfenol-A i. Det tror jeg er en problematik, der kræver nogle flere undersøgelser. Jeg ville være bekymret for i dag at lave en sådan mærkning. Det ville betyde, at gravide kvinder ikke ville få den varierede kost, de bestemt også har behov for af hensyn til deres graviditet. Derfor skal det begrundes bedre, hvis vi skal anbefale det.

Kl. 11:33

Formanden :

Så er det hr. Benny Engelbrecht for en kort bemærkning.

Kl. 11:34

Benny Engelbrecht (S):

Der er ingen tvivl om, at dette er et spørgsmål, som vi alle kan være enige om først og fremmest skal løses internationalt, og derfor er det selvfølgelig også rigtig godt, at EU har tilsluttet sig de holdninger, som Danmark har.

Jeg er meget optaget af, at der jo også er et andet sted i verden, hvor man kigger meget nøje på denne giftige substans, og det er i USA. Jeg har bemærket mig, at man netop der for tiden arbejder med en Food Safety Bill, altså en fødevarer sikkerhedslovgivning, som er ret stram, og at der netop i den lovgivning og i det lovgivningskompleks arbejdes specifikt med bisfenol-A-spørgsmålet.

Spørgsmålet er derfor til fødevareministeren: Følger man fra dansk side med i, hvad der præcis sker? Vil man oplyse udvalget, som nu skal arbejde med det her efterfølgende, om hvad der præcist kommer til at ske? Forventer ministeren, at det vil få nogen indflydelse på, hvordan vi vurderer dette stof i Danmark og i Europa?

Kl. 11:35

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:35

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Ja, vi følger meget tæt med i både de canadiske og de amerikanske undersøgelser. Det er jo sådan, at Canada har et forbud, og at 7-8 stater i USA har forbud mod bisfenol-A i sutteflasker og tudkopper. Det lovforberedende arbejde og den dokumentation, der kommer fra

USA, følger vi tæt med i, og vi skal selvfølgelig videregive til udvalget, hvad der kan være af oplysninger.

Kl. 11:35

Formanden :

Hr. Benny Engelbrecht.

Kl. 11:35

Benny Engelbrecht (S):

Jeg kan i hvert fald forstå, at man anvender bl.a. noget af den viden – ministeren henviste bl.a. til dette urinstudie i sin tale – i lovgivningskomplekset i USA og i sammenhæng med det amerikanske FDA, altså Food and Drug Agency. Hvis man kan anvende den viden i den sammenhæng og lovgive i forhold til den, vil det så også være noget, som vi vil kunne anvende i dansk og europæisk sammenhæng?

Kl. 11:36

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:36

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Mig bekendt handler det pågældende urinstudie om, at man har konstateret, at der kunne være bisfenol-A i urinen, hvis man havde indtaget fødevarer, der var emballeret osv., men der er ikke analyser af, om der er noget af det, der er skadeligt. Altså, der er ikke i øjeblikket analyser, som giver grund til at ændre på det, som er et acceptabelt daglig indtag i Europa. Kommer det, er vi selvfølgelig parate til at se på det også.

Kl. 11:36

Formanden :

Så er det fru Bente Dahl for en kort bemærkning.

Kl. 11:36

Bente Dahl (RV):

Tak for det. Jeg vil da gerne starte med at rose regeringen for det arbejde, der indtil videre er gjort med forbuddet mod bisfenol-A i kontaktmidler til de 0-3-årige. Jeg bed mærke i, at ministeren nævnte uoverensstemmelserne mellem videnskabelige undersøgelser, herunder at EFSA's undersøgelser viser, at lave doser af bisfenol-A ikke har nogen effekt, men at der jo er andre undersøgelser internationalt, der siger det modsatte.

Så jeg vil gerne høre, om ministeren er enig med mig i, at bisfenol-A er et farligt stof, som skader ikke alene de 0-3-årige, men på mange måder er skadeligt stof. Hvis ja, vil jeg gerne høre, hvorfor ministeren ikke går ind for at anvende forsigtighedsprincippet på andre områder end for de 0-3-årige?

Kl. 11:37

Formanden :

Ministeren.

Kl. 11:37

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Der er indikationer på, at bisfenol-A kan være skadeligt. Derfor er der i EU nogle regler for, hvad der er et acceptabelt daglig indtag, og dette bliver analyseret, hver gang man markedsfører noget. Vi har i øvrigt lavet mange kontroller herhjemme af forskellige fødevarer, som er emballeret med bisfenol-A-holdige produkter. Vi har ikke fundet nogen bisfenol-A-mængder, som har ligget over de grænseværdier, der er fastsat.

Jeg følger de forskere, der siger – og Fødevarestyrelsen, som anbefaler – at det forbud, vi har i dag, i kontaktmidler til de 0-3-årige er proportionalt med det, vi har kunnet få ud af de forskningsresulta-

ter, der har været. Det ønsker jeg at følge, og det vil jeg gerne konsolidere. Jeg vil gerne sige, at det stadig væk er et arbejde, der skal konsolideres i EU, så længe vi ikke har fået ny forskning, der viser, at der kan være grund til at ændre på det acceptable daglige indtag, vi har generelt.

Kl. 11:38

Formanden :

Fru Bente Dahl.

Kl. 11:38

Bente Dahl (RV):

Tak. Jeg kan høre, at vi ikke er helt enige med hensyn til anvendelsen af forsigtighedsprincippet, i hvert fald ikke endnu – nu er debatten jo lige startet.

Der findes jo andre materialer, der kan erstatte bisfenol-A – det gør der. Jeg har besøgt virksomheder, der har vist, at det sagtens kan lade sig gøre at erstatte bisfenol-A, så derfor må det andet spørgsmål, jeg har til ministeren, være: Hvordan ser regeringen vægningen mellem den økonomiske fordel ved at anvende bisfenol-A, og at befolkningens sundhed kan varetages ved at forbyde bisfenol-A og få virksomheder, branchen, til at anvende og udvikle andre materialer?

Kl. 11:39

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:39

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg tænker ikke her i økonomi, jeg tænker i sundhed. Det er rigtigt, at der findes alternativer, men det tager lidt tid at få godkendt alle de alternativer, der er behov for, før man kan få et fuldstændigt forbud mod bisfenol-A. Vi skal undersøge det over en årrække for dåser, som har fået lak indvendig med bisfenol-A. Det er ikke nok bare at lave sådan en analyse en uge og se, om der er nogen afsmittende virkning, hvis dåsen ligger i 2 år.

Så det kræver lidt længere forsøg. Vi vil ikke løbe ind i noget andet, som kan være problematisk, og derfor skal det her igennem en godkendelsesproces som alt andet. Og jeg gør alt, hvad jeg kan – det sagde jeg også i min tale – for at opfordre til, at det, så snart man har sikre alternativer, er dem, man bruger.

Kl. 11:39

Formanden :

Så er det hr. René Christensen for en kort bemærkning.

Kl. 11:39

René Christensen (DF):

Tak. Først vil jeg da også benytte lejligheden til takke ministeren for, at ministeren har gjort et stort stykke arbejde i EU, og vi er jo særlig glade i Dansk Folkeparti, da det var vores ændringsforslag, som fik den her gode sag til at lande, som den nu landede, og det skal ministeren selvfølgelig have tak for.

Det, ministeren siger nu omkring de gravide, er faktisk også det, som bekymrer Dansk Folkeparti, hvis man sådan skal gå videre med det her forslag. Og der synes jeg næsten jeg hørte ministeren sige, at ministeren er åben over for, at vi måske fra dansk side begynder at sige: Jamen hvilken påvirkning har bisfenol-A reelt på gravide, som indtager stoffet? Hørte jeg der rigtigt: at ministeren er åben over for at diskutere den del af det?

Kl. 11:40

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:40

Kl. 11:43

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg har sagt, at jeg vil være betænkelig ved i dag at lave en mærkning om bisfenol-A og advare gravide kvinder, for de forskningsresultater, der er, er ikke af en sådan vægt og af en sådan alvor, at vi skal risikere, at gravide kvinder dermed ikke får en varieret kost, for det her vil være så omfattende, at det ikke vil være muligt at få en varieret kost som gravid, hvis man skulle fravælge noget på grund af de her fødevarekontaktmidler. Og da der ikke lige nu er dokumentation for, at det er så alvorligt, nøjes jeg med at opfordre til, at man, så snart man kan få godkendt alternativer, gør det.

Kl. 11:41

Formanden :

Hr. René Christensen.

Kl. 11:41

René Christensen (DF):

Jeg kan sagtens høre, hvad det er, ministeren siger, men dokumentationen foreligger jo ikke. Det er lidt den samme situation, vi havde sidste gang. Vi er jo et vidensamfund i Danmark, og vi har masser af dygtige folk rundtomkring, og der satte vi nogle af vores folk til at undersøge området her, og man fandt ud af, at det ikke kunne bevises, og derfor brugte vi vores forsigtighedsprincip. Nu spørger jeg egentlig bare ministeren, om man kunne forestille sig, at ministeren ville være åben over for at kigge på, om der i forhold til det med de gravide var mulighed for at finde nogle få midler, så vi kunne lave en form for forskning på området her og se, om vi igen kunne få den succes, som vi jo har haft i EU i forhold til de 0-3-årige, så det kunne blive måske ikke fuldt ud, som vi gerne vil have det, men dog et skridt i den rigtige retning.

Kl. 11:41

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:42

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Vi forfølger al den viden, vi overhovedet kan, og vil også gerne anmere til, at der kommer viden på forskellige områder, og spørgeren har helt ret i, at det her oplagt vil være et kommende fokusområde.

Kl. 11:42

Formanden :

Så er det fru Pia Olsen Dyhr for en kort bemærkning.

Kl. 11:42

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg vil egentlig gerne spørge ministeren om en artikel, der var i Politiken den 13. februar 2010, hvor Shima Dobel, kemiker i Miljøstyrelsen, siger, at EU i 2008 har lavet en undersøgelse, der viser, at 99,4 pct. af den såkaldte udsættelse, der kommer fra bisfenol-A, kommer fra dåsemad, drikkevarer på dåse samt service- og opbevaringscontainere til fødevarer produceret af polycarbonatplast. Der, hvor vi bliver udsat for bisfenol-A, er via materialer, der er i kontakt med fødevarer.

Mener ministeren, at kemikeren i Miljøstyrelsen ikke ved, hvad hun taler om?

Kl. 11:43

Formanden :

Fødevareministeren.

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Det tror jeg bestemt hun gør. Som jeg lyttede mig til det, manglede der vanddunke på den liste der, men ellers er det vist ikke helt forkert.

Kl. 11:43

Formanden :

Fru Pia Olsen Dyhr.

Kl. 11:43

Pia Olsen Dyhr (SF):

Så det vil sige, at ministeren er enig i, at der, hvor vi bliver udsat for bisfenol-A, faktisk er i fødevareemballage. Og hvis det er rigtigt, bør vi så ikke udvide det danske forbud, for vi ved – og det er jo på grund af ministerens dygtighed – at Danmark har en vis indflydelse på, hvad der kommer af lovgivning på europæisk plan. Og ville vi så ikke også kunne presse niveauet på europæisk plan til at være højere, end det er i dag?

Kl. 11:43

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 11:43

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Den faglige vurdering er, at der er rejst nogle spørgsmål. Dem bliver der arbejdet med, og alle de forskere, der arbejder med det her, vil følge dem meget nøje. Hver gang der kommer noget nyt, sender vi det til EFTA, og så sender vi det til DTU. Så der er altså ikke noget nyt på den front.

Så er der den politiske vurdering. I forhold til succesen med at bevæge mine kollegaer i EU tror jeg, at det er rigtigt at konsolidere det her bedst muligt nu for at sikre os, at det her kommer igennem, og at vi får opbakning, også i Parlamentet, på det her område. Så vi arbejder på alle fronter her. Min vurdering er, at vi er nået et stykke nu, og at det skal vi konsolidere. Kommer der ny viden, så er vi parate til at gå videre.

Kl. 11:44

Formanden :

Tak til fødevareministeren, der er ikke ønsker om flere korte bemærkninger. Så er det hr. Erling Bonnesen som den første i ordfører-rækken.

Kl. 11:44

(Ordfører)

Erling Bonnesen (V):

Tak for det. Vi skal naturligvis følge forskningen i bisfenol-A meget nøje, og hvis der kommer ny forskningsbaseret viden, der giver anledning til at udvide beskyttelsesforanstaltningerne, skal vi kigge på forbuddet på ny. Som det er lige nu, er der ingen ny forskningsbaseret viden, der kan begrunde, at vi sætter ind med et totalt forbud. Det forbud, vi har nu, gælder et fornuftigt, tydeligt og veldefineret varesortiment. Det gælder eksempelvis sutteflasker, tudkopper og glas med børnemad.

Hvis vi lavede et totalt forbud, ville det betyde, at der skulle laves en omfattende omrokering i produktionen af et utal af fødevareemballager. Et sådant forbud ville nemlig gælde alle typer fødevarer på dåse og glas, og ligeledes ville det gælde alle vandbeholdere, fødevarebeholdere, køkkenredskaber, produktionsmaskiner og meget mere. Og det ville alt sammen være uden videnskabelig dokumentation for, at forbrugerbeskyttelsen øges. Det ville have uforholdsmæssig store konsekvenser for alle led i fødevareindustrien og for forbrugernes muligheder for valg af fødevarer.

Vi skal naturligvis sørge for, at vi som forbrugere trygt kan købe ind blandt varerne i supermarkedet, og derfor skal der sættes ind med forbud, når det viser sig, at et bestemt stof har skadelige effekter, og det skal gøres proportionalt med den usikkerhed, der er omkring stoffet.

Kl. 11:48

Venstre kan derfor ikke støtte forslaget.

Kl. 11:46

Formanden :

Tak, der er ønsker om korte bemærkninger. Først er det hr. Per Clausen.

Kl. 11:46

Per Clausen (EL):

Jeg er glad for, at hr. Erling Bonnesen nu kan se det kloge i de ting, som Folketingets flertal har vedtaget. Det er jeg glad for.

Men jeg vil godt spørge om hr. Erling Bonnesens holdning til, at vi nu kan konstatere, at de forsøg, der er gennemført, og som viser, at problemet i det her tilfælde opstår for nogle hanrotter, fordi de hunrotter, de er født af, har fået det her bisfenol-A, mens rotterne var i fostertilstand, og efterfølgende under diegivning, er de forsøg, hvormed vi i dag begrundet et forbud mod, at der er bisfenol-A i produkter til 0-3-årige – altså forsøg, der viser, at man får overførelsen af bisfenol-A i fostertilstanden og efterfølgende i forbindelse med die.

Kl. 11:47

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:47

Erling Bonnesen (V):

Som jeg markerede allerede i min ordførertale, mener jeg, det er meget vigtigt, at vi baserer vores beslutninger i de her sager lige præcis på sikker, faglig, forskningsbaseret viden. Det er det, vi har gjort, og det synes jeg er godt.

Jeg mener ikke, det er så godt, hvis man begynder at gå ud sådan med egne, om jeg så må sige, selvkonstruerede konklusioner på basis af oplysninger, der foreligger nu. Som det også klart er fremgået af ministerens besvarelse, bliver det her fulgt meget nøje, men det skal baseres, også efter min og Venstres opfattelse, på et klart videnskabeligt grundlag.

Kl. 11:47

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 11:47

Per Clausen (EL):

Det er jeg helt enig i, og derfor spørger jeg bare hr. Erling Bonnesen: Jamen er det ikke rigtigt, at det rotteforsøg, som blev brugt til at dokumentere, at man kunne gennemføre forbuddet for 0-3-årige, var et forsøg, som var baseret på, at voksne rotter, mens de var gravide, fik bisfenol-A og også fik det, mens de efterfølgende ammede?

Altså, det, vi har bevis for, er, at hvis gravide får produkter, hvori der er bisfenol-A, bliver det direkte overført til børnene, mens de er i fostertilstand, og mens de dier. Det er jo det, vi ved med sikkerhed, og er hr. Erling Bonnesen så ikke enig med mig i, at den viden må vi handle på?

Kl. 11:48

Formanden :

Ordføreren.

Erling Bonnesen (V):

Den klare, sikre, forskningsbaserede viden førte til, at vi her i Danmark lavede et forbud for 0-3-årige. Så fortsætter arbejdet, og jeg synes netop, vi skal følge de konklusioner, der så kommer fra forskningsverdenen, sådan at vi vedblivende kan træffe vores beslutninger på et sikkert grundlag og ikke foregriber et eller andet, som man måske kan kæde sammen med nogle forsøg.

Lad os holde fast i, at det her skal være velbegrundet og baseret på den forskningsbaserede viden. Det tror jeg skaber den største tryghed i befolkningen, både nu og på længere sigt.

Kl. 11:49

Formanden :

Så er det hr. Benny Engelbrecht for en kort bemærkning.

Kl. 11:49

Benny Engelbrecht (S):

Selvfølgelig skal vi handle på viden, og vi skal selvfølgelig også anvende forsigtighedsprincippet, hvis der er mistanke om konkrete farlige ting. Det var en ret kort ordførertale, hr. Erling Bonnesen holdt, og jeg synes, jeg manglede nogle men'er undervejs. Det var ret tydeligt, at ordføreren var meget optaget af industrien og deres muligheder, men jeg kan ærlig talt ikke forstå, at Venstres ordfører ikke klare sig, at det faktisk bør være en målsætning, at vi kommer helt af med de giftige substanser, som er i fødevareremballagerne, for det er jo indiskutabelt, at bisfenol-A faktisk er en giftig substans. Det, der er spørgsmålet, er, hvor grænseværdierne skal ligge.

Derfor skal mit spørgsmål være: Vil det ikke være i samfundets interesse, men faktisk også i danske virksomheders interesse, at målsætningen er den klare, at man skiller sig af med bisfenol-A i fødevareremballager? Der er jo en række danske virksomheder, som producerer alternativer til plast, f.eks. danske enzymvirksomheder.

Kl. 11:50

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:50

Erling Bonnesen (V):

Det er muligt, at spørgeren ikke lige fik fat i det, jeg nævnte i min ordførertale, om forbrugerne, men så har man muligheden for at orientere sig om, hvad jeg rent faktisk sagde der. I forhold til at få andre produkter ind kan jeg fuldstændig tilslutte mig den besvarelse, som også ministeren tidligere har afgivet i sagen: Når der foreligger nye sikre alternativer, er det oplagt at tage fat på det. Men der er det lige præcis sådan, at det skal være sikkert og ikke baseret på usikkerhed. Jeg tror, det skaber den største tryghed for borgerne, forbrugerne og befolkningen som helhed, at man som borger og forbruger ved, at beslutningerne bliver truffet på et sikkert grundlag. Men der arbejdes jo også godt og grundigt med det, og det kan jeg da kun glæde mig over, og når der så ligger en ny viden, forholder vi os til det.

Kl. 11:51

Formanden :

Hr. Benny Engelbrecht.

Kl. 11:51

Benny Engelbrecht (S):

I det tilfælde, at man i USA skulle vælge at vedtage en fødevarerikkerhedslov, som eksempelvis er mere vidtgående end den europæiske på netop bisfenol-A-området, vil det så være et spørgsmål, som Venstre også vil kigge nærmere på, altså hvis det er sådan, at vi internationalt kan lægge et sikkerhedsniveau, der er højere? Jeg går ud

fra, at Venstres ordfører er bekendt med, at man på nogle områder har nogle andre vurderinger af sikkerhed og usikkerhed i netop FDA i USA.

Kl. 11:51

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 11:51

Erling Bonnesen (V):

Tilgangen til det er for mig og for Venstre, hvilket jeg har markeret flere gange, at det skal være videnskabeligt godt funderet med konklusioner på det, så vi er sikre på, at vi har den rette og den fulde og den hele viden med. Og så er der stadig væk en udvikling på området, hvad vi også tidligere har markeret. Det er klart, at vi så træffer vores beslutninger, når vi først har det på bordet.

Kl. 11:52

Formanden :

Så er det fru Pia Olsen Dyhr for en kort bemærkning.

Kl. 11:52

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg noterede mig, at ordføreren i sin tale sagde, at hvis vi forbød bisfenol-A i produkter, ville vi få færre produkter på det danske marked. Det ville gå ud over forbrugeren.

Er ordføreren opmærksom på, at der findes alternativer til bisfenol-A?

Kl. 11:52

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:52

Erling Bonnesen (V):

Som vi også tidligere har haft inde i debatten, og som der har været spurgt til og givet svar på tidligere, så arbejdes der med en række alternativer i øjeblikket. Men det, der jo er vigtigt, er lige præcis at få en sikkerhed for, at det så er gode produkter, som kan blive anerkendte produkter, så de kan blive reelle alternativer. Det er jo de processer, der også pågår i øjeblikket. Derfor er det så vigtigt at holde fast i, at det jo skal videnskabeligt undersøges, klart bevises, og at det så skal være sikre alternativer, der kan sættes i stedet for. Vi kan alle sammen kun være interesseret i at anvende de bedste produkter, også i sundhedens navn.

Kl. 11:53

Formanden :

Fru Pia Olsen Dyhr.

Kl. 11:53

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg bliver en lille smule overrasket eller måske en lille smule forarget over, at ordføreren kan sige, at der jo er alternativer, der skal undersøges. Ordføreren burde vide, at der findes alternativer på det danske marked, som kan erstatte bisfenol-A uden problemer. Med hensyn til sådan noget som skruelåg findes f.eks. et produkt, der hedder SOFT-N-SAFE, som er produceret af en dansk virksomhed, der hedder Coloplast. Der findes i forhold til f.eks. dukker et plastmateriale, der hedder EVA-plast. Der findes adskillige produkter, som ikke er anklaget for at have hormonforstyrrende effekter. Det burde ordføreren vide i stedet for at sige, at det skal undersøges, om der kan findes alternativer. Alternativerne findes. Problemet er bare, at de ikke er på markedet, fordi bisfenol-A er en lillebitte smule billigere.

Bør det derfor ikke være sådan, at dem, der er hormonfrie, burde være dem, vi arbejdede for i stedet for at være med til at understøtte en produktion, der gør, at vores børn og børnebørn i fremtiden f.eks. ikke kan få børn?

Kl. 11:54

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 11:54

Erling Bonnesen (V):

Selvfølgelig er jeg klar over, at der er de forskellige alternativer, som det også tidligere har været fremme i debatten. Men da er det også vigtigt, når man så i givet fald siger o.k. til nye ting, at man skal have grundlag for at sige, at det så er en sikker erstatning.

Kl. 11:54

Formanden :

Så er det fru Bente Dahl for en kort bemærkning.

Kl. 11:54

Bente Dahl (RV):

Tak for det. Venstres ordfører siger gentagne gange, at beslutninger skal tages på baggrund af faglig, forskningsbaseret viden. Det er jeg fuldstændig enig med Venstres ordfører i. Men i den her sag er det jo evident, at der er uenighed mellem de videnskabelige undersøgelser konklusioner, og derfor må jeg spørge Venstres ordfører, om ikke forsigtighedsprincippet bør anvendes på grund af faglige uenigheder. Det er jo befolkningens sundhed, der er på spil.

Kl. 11:55

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:55

Erling Bonnesen (V):

Selvfølgelig kan der komme forskellige undersøgelser fra forskellige steder, men så har vi jo lige præcis vores institutter, som vi baserer vores arbejde på her i Folketinget, og det synes jeg vi skal fastholde. Og det er dem, jeg har i tankerne – som de nu arbejder og kommer frem til deres konklusioner baseret på sikker forskningsbaseret viden – sådan at vi har et solidt grundlag at træffe vores beslutninger på.

Kl. 11:55

Formanden :

Fru Bente Dahl.

Kl. 11:55

Bente Dahl (RV):

Venstres ordfører nævner ordene vores forskning, og dermed må jeg forstå det sådan, at Venstres ordfører ikke tager den forskning, der er lavet i f.eks. Canada og USA, med i overvejelserne. Er det korrekt forstået? Det er det ene spørgsmål, jeg må stille Venstres ordfører.

Det andet er, at jeg gerne vil høre, hvad Venstres ordfører forstår ved begrebet forsigtighedsprincippet, hvordan det udmøntes, og hvorfor det i den her sammenhæng ikke udmøntes i form af et forbud mod bisfenol-A.

Kl. 11:56

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 11:56

Erling Bonnesen (V):

Jamen den forskningsbaserede viden, som jeg har i tankerne, og som jeg gav udtryk for, er selvfølgelig den til rådighed stående, sikre

forskningsbaserede viden i sin helhed. Det er oplagt. Man skal jo ikke kun kigge på noget af det, man skal kigge på det hele. Det tror jeg er klart og logisk for alle.

Det er klart, at når man så har det liggende på bordet foran sig, sådan at det her er sikker viden – det er ikke kun måske et enkelt forsøg, og der kan være forsøg, der er gået andre veje – og når det er så gennemprøvet, velafprøvet, at det bliver sikker forskningsbaseret viden, har vi et godt grundlag at træffe vores beslutninger på. Så kan der i forbindelse med selve afgørelsesdrøftelserne være nogle situationer, hvor der så også kan kobles forsigtighedsprincipper ind, og så er det selvfølgelig det, man gør i forbindelse med sin endelige afgørelse.

Kl. 11:56

Formanden :

Tak til hr. Erling Bonnesen. Der er ikke ønske om flere korte bemærkninger.

Jeg skal her udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.00.

:

Mødet er udsat. (Kl. 11:57).

Kl. 13:00

Forhandling

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Vi genoptager forhandlingen. Klokken er 13.00.

Næste ordfører i talerrækken er hr. Benny Engelbrecht fra Socialdemokraterne.

Kl. 13:00

(Ordfører)

Benny Engelbrecht (S):

Lad mig indlede med at slå fuldstændig klart fast, at Socialdemokraterne er helt og aldeles enige i, at hormonforstyrrende stoffer, der kan vandre fra plastik til fødevarer, ikke hører nogen steder hjemme i fødevareemballage. Derfor kommer denne debat også mere til at handle om, hvad der er den fornuftige proces for at gennemføre den målsætning, som jeg er sikker på ikke blot deles af et flertal her i salen, men også af en meget bred del af befolkningen.

Det kan ikke siges for tit, at værdien af forsigtighedsprincippet alt for ofte er blevet udvandet. Af samme årsag mener jeg også, det er værd at kippe med Dannebrogslaget over den sejr, vi har fået, ved at der i EU nu gennemføres et delvist forbud mod bisfenol-A.

Når jeg tænker på, hvor mange gange den samlede opposition og især vi socialdemokrater er blevet hånet af den tidligere fødevareminister her fra landets højeste talerstol, fordi vi ville udfordre systemet af hensyn til borgernes sundhed, kan jeg kun glæde mig over entydigt at kunne slå fast, at vi fik ret i vores fortolkning. Lad mig citere den daværende minister fra debatten her i salen den 29. maj 2009:

»Jeg synes simpelt hen, at vælgerne har krav på at vide, om den nye socialdemokratiske EU-linje er, at nu går man ivrigt efter særregler og ser stort på, hvad spillereglerne i det indre marked er.«

Lad mig lige slå fast, at det altid har været socialdemokratisk politik at udfordre EU-systemet, når det var nødvendigt. Derfor er det glædeligt, at der blot skulle gå et halvt år, fra at Danmark fremførte sine argumenter om farligheden af bisfenol-A, til at den europæiske fødevaremyndighed EFSA nu har ændret sin vurdering af stoffet. Det understreger, at det kan betale sig at gøre tingene på den socialdemokratiske måde, og jeg kan derfor også bebude, at det vil blive den strategi, der vil blive fulgt i fremtiden, hvis vælgerne skulle pege på en anden regering.

Det er langt fra alene Danmark, der er gået forrest i indsatsen mod bisfenol-A i fødevareemballage. Canada har således længe været foran den øvrige verden, og flere andre steder, f.eks. i USA, har man ligeledes fået øjnene op for stoffets mulige farlighed. Derfor bliver det særdeles interessant at følge den afsluttende proces i den amerikanske kongres, der forventes inden nytår at vedtage en ny food security bill, altså en ny fødevarelovgivning. Netop en regulering af bisfenol-A er en helt afgørende faktor i den sammenhæng, for selv om der er udsigt til bred enighed om den nye lov, der skal give et langt mere handlekraftigt FDA, den amerikanske fødevaremyndighed, er det endnu usikkert, hvordan man præcis formulerer et forbud mod bisfenol-A.

Socialdemokraterne mener derfor, at det er meget væsentligt, så snart den amerikanske lov er på plads, at få analyseret de forbud, der herefter er vedtaget rundt i verden. Jeg er ikke overbevist om, at Danmark vil have det strammeste beskyttelsesniveau, når al ny lovgivning er vedtaget og trådt i kraft i 2011.

Derfor er der god grund til at underkaste de forskellige argumenter for det vedtagne beskyttelsesniveau en meget grundig granskning. Kan vi finde dokumentation og belæg i udenlandske erfaringer, der peger på, at vi i Danmark kan lægge os på et højere beskyttelsesniveau end i dag, bør vi gøre det.

Socialdemokraterne mener imidlertid ikke, at timingen er rigtig i det forslag, der fremsættes her i Folketingssalen i dag, og jeg vil også gerne understrege, at det ikke skyldes, at vi på nogen måde er uenige i hensigten. Det er simpelt hen, fordi indsatsen skal koordineres meget nøje med, hvad der sker i andre lande.

Når det er sagt, kender jeg også forslaget pennfører, hr. Per Clausen, som en særdeles garvet og meget resultatorienteret politiker. Derfor vælger jeg også at tolke forslaget som en mulighed for Folketinget for at arbejde med dette vigtige spørgsmål i hele denne samling. Det øjeblik, hvor der viser sig en mulighed for, at Danmark kan lægge et yderligere politisk pres i sagen, vil Fødevareudvalget i udvalgsbehandlingen med dette forslag meget hurtigt kunne udarbejde en fælles beretning. Det betyder, at vi på det rette strategiske tidspunkt har mulighed for at sende regeringen i byen med et klart mandat i ryggen fra det samlede danske Folketing. Jeg kan kun håbe, at de borgerlige partier kan se nytten af en sådan mulighed, og at ministeren ligeledes vil se velvilligt på at servicere Fødevareudvalget med løbende opdateringer i salen. Det er også det, ministeren har givet udtryk for i debatten.

Jeg vil samtidig minde ministeren om, at vores dør er åben til enhver tid. Den tidligere fødevareminister havde en meget konfronterende tilgang til samarbejdet med Folketingets partier i denne sag. Jeg håber naturligvis, at den nye minister har lært af den uheldige tilgang og vil søge samarbejdet til forbrugernes bedste.

Konkluderende vil jeg slå fast, at Socialdemokraterne vil afvente den kommende udvalgsbehandling, med den hensigt at der kan udarbejdes en fælles beretning, når der er kommet afklaring på de spørgsmål, der vedrører udenlandske parlamenters arbejde. Imidlertid forbeholder Socialdemokraterne sig retten til, hvis en fælles enighed ikke kan opnås i udvalgsarbejdet, at forlange at få sagen til anden behandling med eventuelle ændringsforslag og til den tid redagere nærmere for vores stillingtagen.

Kl. 13:05

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak. Der er en enkelt kort bemærkning. Hr. Per Clausen.

Kl. 13:05

Per Clausen (EL):

Alt det der med, hvornår det med hensyn til de internationale styrkeforhold er det rette tidspunkt at stille forslag, har jeg ikke så meget forstand på. Jeg kan bare konstatere, at hr. Benny Engelbrechts udtalelser nu måske minder lidt om det, den nuværende fødevareminister

sagde, dengang han var ordfører for Venstre. Allerede dengang var han jo lidt mere fremkommelig end den tidligere fødevareminister. Men lad det nu være.

Jeg vil godt spørge hr. Benny Engelbrecht, om han ikke er enig med mig i to ting: for det første, at der ikke er nogen tvivl om, at bisfenol-A generelt set er skadeligt, for det andet, at den dokumentation, vi bruger for det forbud, vi har for de under 4-årige børn, stammer fra et forsøg, der handler om, hvad der sker, når gravide indtager bisfenol-A, og at vi derfor om noget har dokumentation for, at det er et meget, meget alvorligt problem, hvis gravide indtager bisfenol-A.

Kl. 13:06

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Ordføreren.

Kl. 13:06

Benny Engelbrecht (S):

Jo, det er fuldstændig korrekt, at det er et problem. Jeg kan ikke forestille mig en situation, hvor vi vil gå ud og anbefale gravide at begynde alene at spise babymad for at være på den sikre side. Det ville jo nærmest være en grotesk situation. Så selvfølgelig er vi nødt til at have fokus på lige præcis det her spørgsmål, og jeg mener også, at hensigten er ganske klar. Uagtet at der er nogle grænseværdier på nuværende tidspunkt, må hensigten være hurtigst muligt at få substitueret de farlige stoffer, som er i eksempelvis konservesdåser med ikkefarlig substans, og som det også tidligere er blevet rejst i debatten, findes der glimrende alternativer.

Alene processen hen til det punkt, som vi skal være sikre på at bevæge os mod, skal ske på en måde, så vi sikrer, at vi kommer så hurtigt frem som muligt. Jeg ved, at hr. Per Clausen som sagt er en meget garvet politiker, også på det her felt, så jeg tror, at hr. Per Clausen har forståelse for, at timingen er ekstremt vigtig.

Kl. 13:07

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Hr. Per Clausen for den anden korte bemærkning.

Kl. 13:08

Per Clausen (EL):

Nu skal man altid passe på med alt det der med at blive rost, for pointen er jo som regel, at man skal sluge et eller andet, som man måske ikke havde tænkt sig at sluge.

Jeg vil godt spørge hr. Benny Engelbrecht, om han ikke er enig med mig i, at det spillede en positiv rolle for beslutningsprocessen i EU, at vi her i Danmark i første omgang fik vedtaget et forslag om at forbyde bisfenol-A i sutteflasker – det er det med de 0-1-årige, som jeg har set Kommissionen foreslå at man skal vedtage nede i EU nu – og at vi efterfølgende fik fulgt op med at udvide det. Og betyder det ikke, at det er en rigtig god metode, hvis man vil speede en proces op i EU, at man tager nogle nationale initiativer, der går længere end det, der er vedtaget i EU, og at det derfor ville være meget sandsynligt, at det ville være fornuftigt på et givent tidspunkt – hvor vi selvfølgelig bliver nødt til at overveje, hvornår der kan være flertal for det i Folketinget, for det er sådan set den overvejelse, jeg gør mig – også at vedtage et forslag, som speeder processen yderligere op i Danmark?

Kl. 13:08

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Ordføreren.

Benny Engelbrecht (S):

Det er jo faktisk sådan, at vi allerede nu har en national vedtagelse i Danmark, som går videre end det, der ligger i EU, og det synes jeg egentlig er med til at understrege, at det faktisk er et ret væsentligt redskab.

Som jeg også redegjorde for i min ordførertale, er der nogle utrolig interessante tiltag undervejs i bl.a. USA. Hvis vi i Europa kommer til at stå med et dårligere beskyttelsesniveau end USA, hvor USA har foretaget vurdering af videnskabelige undersøgelser, som ikke er vurderet på samme måde i Europa, giver det en ganske anderledes situation, og det er bl.a. det, som vi Socialdemokrater gerne vil afvente for at kunne lægge det maksimale pres.

Hvornår er så det rigtige tidspunkt? Det kunne hr. Per Clausens tredje spørgsmål have været, men det kan hr. Per Clausen ikke stille, så jeg kan selv svare på det og sige: Det er et godt spørgsmål. Det smarte er, at vi nu har det i udvalgsarbejdet, og der vil vi kunne behandle det, lige så snart det bliver muligt.

Kl. 13:10

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger til denne ordfører, så vi fortsætter i talerrækken. Den næste ordfører er hr. René Christensen, Dansk Folkeparti.

Kl. 13:10

(Ordfører)

René Christensen (DF):

Et forbud mod bisfenol-A er jo en udmærket sag. Man kan spørge, hvor det udspringer fra. Det udspringer jo fra et tidligere fremsat forslag om forbud mod bisfenol-A.

Jeg blev stillet et spørgsmål under den foregående sag, vi behandlede, nemlig om Dansk Folkeparti ville arbejde seriøst og konstruktivt med den. Jeg svarede på spørgsmålet: Det gør vi altid. Det har vi også gjort i den her sag. Og det er faktisk sådan, at vi jo fik den landet med nogle gode ændringsforslag, som jeg og Dansk Folkeparti stillede til det forslag, der var fra Enhedslisten. Det viste sig også efterfølgende, da vi fik en ny minister på området, at ministeren faktisk godt ville følge det, vi havde stemt om i Folketingssalen, og det skal ministeren selvfølgelig have ros for.

Det, der så er kommet i EU, er jo ikke det, som vi gerne så. Det, der er kommet, er et forbud mod bisfenol-A i sutteflasker, mens det forbud, vi har i Danmark nu, går videre. Det er for 0-3-årige, og det drejer sig jo også om fødevareemballage. Så der er mere at arbejde for. Vi skal passe på ikke at rose ministeren for meget, for der er stadig væk et benarbejde at gøre også i forhold til EU, altså at få dem til at rette ind efter det, vi gerne vil.

En anden ting, man også næsten kan undre sig over, når man læser det her – man kan ikke undre sig over, at det er Enhedslisten, der fremsætter det – er, at SF er med. For vi kan læse bemærkningerne om EFSA og se, at man er kritisk over for det, EFSA gør, selv om man nu er så regeringsduelig, at alt det, der foregår i EU, jo er blevet fantastisk dejligt. Der er vi i Dansk Folkeparti trods alt stadig væk enige med Enhedslisten på det punkt her, altså at det ikke er EU, der skal styre alt, hvad der skal foregå i Danmark – og da slet ikke på et område som det her.

Det, som vi synes forslaget lægger op til, er faktisk ganske udmærket. Men det, man kunne gøre, og det, som jeg også hørte ministeren sige, da han var på, var det her med de gravide. Vi har jo fået lavet et udmærket forbud, synes jeg, i forhold til de 0-3 årige i Danmark, som vi er rigtig glade for, netop også fordi der ligger forskning til grund for det, som siger, at de 0-3 åriges kropsvægt i forhold til den mængde af fødevarer, de indtager, jo er noget mindre, og at de derfor bliver påvirket i en højere grad, end voksne gør. Dermed er

ikke sagt, at bisfenol-A er et ufarligt stof for voksne, men nogle gange skal man jo også føre realpolitik i stedet for kun at lave signalpolitik, og det viste det tidligere forslag i dag at det kunne blive til.

Der blev sagt meget om forskning på området her i dag, mens vi har diskuteret det. Jeg var lige inde at finde den forsker, som har arbejdet med det i Danmark på DTU, og det er Ulla Hass, og hun skriver også, at der blandt forskerne er en generel uenighed om bisfenol-A, og det hævdes, at mange af studierne har nogle begrænsninger. Derfor er jeg utrolig glad for, at ministeren ligesom åbner en lille smule op for, at vi måske skal til at have en debat om, hvorvidt det er noget, vi skal til at begynde at forske i lidt mere i forhold til det her med gravide. Er det noget, vi skulle tage nogle snakke eller lidt forhandlinger om, altså om vi skulle få sat lidt af til det, så vi kunne få noget mere forskning, så der ikke er de her begrænsninger i forskningen, som Ulla Hass jo gør opmærksom på der kan være.

Det er også bemærkelsesværdigt at se, at EFSA jo faktisk har underkendt den forskning, som vi er kommet med fra dansk side. Derfor må jeg sige, at jeg da synes, at vi skal gøre mere ved det og få noget mere forskning, så det bliver mere tungtvejende, og så EFSA også kan se, at det, vi kommer med fra dansk side, faktisk er tungtvejende og reel og god forskning.

Så alt i alt må vi sige, at som forslaget ligger her i forhold til at lave et generelt forbud, er det egentlig et godt forslag, som vi jo reel godt kunne støtte. Men hvis vi nu skal sige, at ministeren og regeringen har gjort et godt stykke benarbejde, hvad angår de beslutninger, vi har truffet, så tror jeg, vi skal begrænse os i forhold til det, vi gør her, altså så der er muligheder for at få tingene igennem og få det frem, så vi faktisk kan opretholde et forbud, som vi også har i dag.

Så vi har en del spørgsmål her under behandlingen, særlig også i forhold til den debat, der har været her i dag, som jeg synes har været rigtig god, og som jeg synes har åbnet lidt døre i forhold til, at vi kan gøre mere på det her område, så vi kan blive mere oplyste og få nogle mere slagfaste argumenter for at sige, at den holdning, vi har i Danmark, er ikke bare en holdning, men at det faktisk er noget, vi videnskabeligt kan bevise. Vi har den her holdning, for den kan vi begrunde.

Så jeg synes, at debatten i dag har været meget positiv, og jeg er da glad for, at forslaget er kommet endnu en gang, så vi kan diskutere bisfenol-A. Det er jo en sag, som man må sige er i sådan en løbende udvikling. Vi startede på et nulpunkt, og vi er nu kommet til de 0-3-årige. Og det kan være, at vi skal udvikle det, så det hedder de minus 9 måneder til 3-årige, for så er vi kommet et stykke vej videre i sagen om bisfenol-A.

Jeg tror ikke, at den stopper med det forslag her. Jeg tror, at det er en sag, vi vil se igen, og vi er altid konstruktive og fremadrettede i forhold til forslag på det her område.

Kl. 13:15

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er foreløbig indtegnet tre til korte bemærkninger, og den første er fru Pia Olsen Dyhr, SF.

Kl. 13:15

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg noterede mig jo, at ordføreren valgte at nævne SF i sin ordførertale, i forbindelse med hvordan det kunne være, SF kunne finde på at kritisere EFSA. Når SF har valgt det, er det jo netop, fordi EFSA har en måde at lave analyser på, som vi ikke mener stemmer overens med det, vi ville synes var gode analyser. Altså, de baserer det alene på naturvidenskabelige forsøg, hvor man kan putte et vist antal kemikalier i og så måle på det. De anerkender f.eks. ikke undersøgelser, som hvad indholdet af bisfenol-A i urin er – det er en amerikansk undersøgelse, der er foretaget. Der er også foretaget en canadisk undersøgelse, og vi er sjovt nok også i gang med en EU-undersøgelse, som højst sandsynligt ikke vil leve op til EFSA's egne krite-

rier for, hvad en naturvidenskabelig undersøgelse er. Det mener vi er dybt kritisabelt.

Jeg synes også, det er interessant, at Dansk Folkeparti synes, at EFSA's måde at gøre det her på er kritisabel. Derfor vil jeg spørge ordføreren, om ordføreren ikke sammen med SF, Enhedslisten og Det Radikale Venstre kunne være interesseret i at vende den måde, som EFSA laver analyser på, og måske også få fødevareministeren til at tage diskussionen op i EU, så vi får en anden måde at analysere bl.a. bisfenol-A på.

Kl. 13:16

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:16

René Christensen (DF):

Jamen vi er ikke fra Dansk Folkepartis side enige i alt, hvad der kommer fra EFSA, bestemt ikke. Vi er faktisk meget kritiske over for mange af de ting, der kommer i forhold til EU. Men man må sige, at det her jo faktisk, hvis man nu kørte den her line helt ud, kunne ende med, at man sendte et signal om, at vi vil langt videre end det, vi er kommet i dag. Så kunne det ende med, at vi blev underkendt og måtte trække det forbud tilbage, vi allerede har i dag, og det vil vi da ikke udsætte de her børn for, altså at vi kunne risikere, at EU kom til at overrulle det.

Vi er ikke blinde for, at det sagtens kunne ske, og der må man bare sige, at det da er utroligt, at SF, som nu er blevet jubelglade for EU for at være regeringsduelige, sådan har meget skepsis over for det, som foregår i EU, for det her er meget skeptisk i forhold til det, der foregår i EU.

Kl. 13:17

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Fru Pia Olsen Dyhr for den anden korte bemærkning.

Kl. 13:17

Pia Olsen Dyhr (SF):

Nej, det er en anerkendelse af, at EU er en politisk kamplads, ligesom Folketinget er. Der kan være forskellige politiske holdninger, men det, der er problemet, er jo, at EFSA ikke er en del af det politiske system, men skulle være en uvildig instans. Vurderingerne hos dem af, hvad der er naturvidenskabelige analyser, er kritisable, og derfor kunne jeg godt tænke mig, at vi kunne lave en alliance, der kunne få vores fødevareminister til at kræve, at en anden form for analyser også bliver anerkendt hos EFSA.

Vi har eksempler på azofarvestoffer, hvor EFSA ikke vil anerkende sociologiske metoder, på trods af at en stor britisk undersøgelse klart viser, at børn, der bliver udsat for azofarvestoffer, som findes i chips og cola og slik, får hyperaktiv adfærd. Og vi har nok af ADHD- og DAMP-børn osv., så måske skulle vi gøre noget ved det. Men det har EFSA underkendt, og de har sagt, at det ikke er nok at observere børn.

De anerkender heller ikke det der med, at det er nok at kigge på, hvad der er af stoffer i urinen, så deres måde at lave videnskabelige analyser på er klart anderledes end det, vi vil anerkende. Derfor vil jeg spørge, om vi kan lave en fælles alliance og så måske få fødevareministeren til at tage kampen i EU.

Kl. 13:18

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:18

René Christensen (DF):

Jeg er meget enig i, at der er alle de her udfordringer med EFSA. Det er også derfor, vi er så utilfredse med, at vi kan blive overruled på vores forskningsområder. Når vi kan dokumentere i Danmark, at noget er farligt, så irriterer det os grænseløst, at man fra EU kommer og siger: Jamen det kan ikke være forbudt mere, nu ophæver vi det forbud. Og så skal forbrugerne i Danmark også have de farvestoffer og andet, fordi EFSA kommer med den her udtalelse. Så er det EU-reglerne, der kommer til at overtrumfe de danske politikeres afstemning i Folketingssalen. Det irriterer os gevaldigt, og nu er der kun to partier tilbage i Folketinget, som har den holdning, for andre kan åbenbart ikke have den, for så er man ikke regeringsduelig. Det er det, der irriterer os.

Den anden ting, der blev spurgt om, var, om man anerkender, at EU er en politisk kampplads. Det kan man godt anerkende, men så må man også anerkende, at jeg simpelt hen ikke tror på, at det overhovedet vil lykkes, hvis ministeren får det her mandat. Jeg tror, det lykkedes for ministeren, fordi han kom med mindre ting. Det var mindre indrømmelser, der skulle til. Det er jo sådan, politik er. Jeg tror ikke på, at ministeren kan komme ned med det her mandat og få det igennem i EU. Der tror jeg, vi skal være så realistiske trods alt, at hvis vi skal lykkes med det store system, skal vi tage det i små bidder fremadrettet, hvis vi skal have det her op på EU-plan.

Kl. 13:19

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 13:19

Per Clausen (EL):

Nu har vi jo taget det her i små bidder, og hvis hr. René Christensen kunne tro, at han ville komme i fare for at blive kritiseret voldsomt i dag, har den socialdemokratiske ordfører jo lettet lidt af presset, kan man sige, ved også at beskrive nogle langsommelige processer.

Men jeg vil godt spørge hr. René Christensen, om han ikke er enig med mig i, at hvis vi ser på, hvordan forløbet har været indtil nu, kan vi se, at det har været sådan, at først vedtog vi noget i Folketinget, og bagefter fandt regeringen ud af, hvordan man kunne vise, at der var en videnskabelig begrundelse for at vedtage det, vi havde vedtaget i Folketinget. Kendsgerningen er, at da vi diskuterede det, der omhandlede de 0-3-årige her i Folketingssalen, da vi diskuterede det med sutteflaskerne, var den daværende sundhedsminister i stand til at sige to ting til os: Der ville komme en EU-sag på nakken af os, og det, vi gjorde, var videnskabeligt set helt hen i vejret. Vi vedtog det så, og nu er det ikke alene videnskabeligt rigtigt og fornuftigt, det er også for halvdelens vedkommende blevet Kommissionens politik.

Tror hr. René Christensen ikke, det er meget vigtigt, at vi holder fast i det, og at vi presser på ved hele tiden at være foran i forhold til EU?

Kl. 13:21

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ordføreren.

Kl. 13:21

René Christensen (DF):

Det er jeg slet ikke uenig i, og jeg tror, at hvis forslagsstillerne havde hørt efter, hvad der blev sagt her fra talerstolen, ville de vide, at der også blev sagt, at debatten i dag havde været god, og at jeg faktisk også syntes, der allerede var åbnet op for, at man måske kunne komme videre med det her forslag ved at tage en mindre bid.

Jeg synes jo også, at ministeren svarede fint på spørgsmålet, som jeg stillede, om, hvorvidt man mente, at der var en udfordring i forhold til det her med de gravide, og om man skulle kigge på det område. Det blev hvert fald ikke afvist herfra, så jeg tror faktisk, vi måske her i dag har fået en lille bid mere i forhold til diskussionen om bisfenol-A.

Så vi har jo været positive og fremadrettede i forhold til forslaget, som vi behandler her i dag, og synes faktisk også, at debatten har været god.

Kl. 13:21

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Per Clausen for den anden korte bemærkning.

Kl. 13:21

Per Clausen (EL):

Jeg opfatter det også sådan, at hvis man ser på den debat, der har været i dag, kan man opfatte det på den måde, at der er en forståelse for, at vi er nødt til at gøre noget i forhold til de gravide, for der har vi sådan set dokumentation for, at vi har et problem. Jeg har spurgt sundhedsministeren, om han ikke kunne forestille sig, at man fra sundhedspersonalets side kunne gøre en aktiv indsats for at informere gravide om de her problemer, og fået det svar fra sundhedsministeren, at man foretrækker at forbyde ting, der er farlige, frem for at man skal gå og skræmme folk med, at det er farligt. Men vi må diskutere, hvordan vi kommer videre med det.

Det andet, jeg også har hørt, og det forstod jeg også at hr. René Christensen var enig i, er, at vi i den løbende proces ser på, hvornår det kan være fornuftigt konkret at beslutte os for at gå længere i Danmark på den ene eller den anden måde. Og hvis det er det synspunkt, vi har nu, og som vi er landet på, minder det jo om de gange, vi har prøvet det her før, og hvor der jo altid er kommet et fremskridt ud af det.

Kl. 13:22

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ordføreren.

Kl. 13:22

René Christensen (DF):

Jeg tror, det minder meget om det, vi har lavet før. Det er jo det her med, om vi skal lave signalpolitik eller realpolitik, og der må man erkende, hvad det er for nogle rammer, man har at arbejde inden for. Selv om Dansk Folkeparti er meget utilfreds med de rammer, vi har, når det handler om EU-lovgivning, må vi dog erkende, at der er de rammer at arbejde inden for. Og så må vi arbejde inden for de rammer uden at komme ud over kanten.

Det ville være meget, meget ærgerligt, hvis vi fik – man kunne bruge udtrykket – skåret den gren over, vi selv sidder på i den her sag om bisfenol-A. Jeg synes, vi er kommet langt i Danmark. Vi vil gerne have, at vi kan komme endnu længere, men vi skal gøre det i små step, så vi bliver ved med at holde de fremskridt, vi har nået, og så vi ikke pludselig skal gå tilbage og blive overruled udefra.

Kl. 13:23

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Sidste spørger i denne omgang er fru Bente Dahl.

Kl. 13:23

Bente Dahl (RV):

Ordføreren nævnte i sin ordførertale, at vi har vedtaget udmærkede forbud mod bisfenol-A i forbindelse med 0-3-årige. Det får mig til at spørge, om ikke ordføreren er enig med mig i, at bisfenol-A er et farligt stof også for andre end 0-3-årige. Ordføreren var inde på foster-

tilstanden, men mit spørgsmål går også på voksne mennesker, altså alle mennesker.

Kl. 13:23

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:23

René Christensen (DF):

Jeg tror endda, jeg nævnte det i forbindelse med det. Jo, bisfenol-A er et farligt stof. Grunden til, at vi valgte at gøre det, vi gjorde, med de 0-3-årige, var, at der lå videnskabeligt bevis for, at det var særlig farligt i forhold til de 0-3-årige på grund af deres kropsvækst og på grund af den mængde af fødevarer, som børn indtager. Vi er fuldstændig enige i, at bisfenol-A ikke er et sundt stof, det er et farligt stof.

Så er der den her faglige diskussion om mængden af det, altså hvor store mængder den menneskelige organisme kan optage, uden at det er farligt. Det er den diskussion, der er på et andet fagligt niveau. Vi har jo i dag hørt nogle positive ting omkring gravide og fostre, og jeg mener, det er den diskussion, vi skal fange op og grave videre i efter debatten i dag.

Kl. 13:24

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ønsker fru Bente Dahl ordet for endnu en kort bemærkning? Det gør hun. Værsgo.

Kl. 13:24

Bente Dahl (RV):

Ordføreren efterlyste også forskning, mere forskning, og jeg har et par spørgsmål vedrørende forskning. Da Dansk Folkeparti jo ikke er særlig glad for EU, sagt på jysk, kan partiet vel næppe anerkende den forskning, som er blåstemplet af EFSA. Det første spørgsmål er, om partiet kan det.

Det andet går på, om ordføreren anerkender uenigheden mellem EFSA og andre internationale forskningsinstitutioner – forskning, der f.eks. er foretaget i USA. Har den sidstnævnte mere vægt end den i EU, der er godkendt af EFSA?

Kl. 13:25

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ordføreren.

Kl. 13:25

René Christensen (DF):

Man skal læse og se og lytte til al forskning, der kommer, også selv om den kommer fra EFSA. Så skal man lægge det på bordet, og så skal man tage et sammensurium af det og se på, hvad det er, og om det viser en vej. Også i Danmark, men det gælder hele forskerverdenen, kan der være to danske forskere, som ikke er enige om et forskningsresultat på et område, og derfor skal man jo altid kigge på det nuanceret og se på, hvad det er for en forskningsmetode, der er brugt, hvad det er for nogle dyr, den er brugt på, og hvordan ens forskning er blevet dokumenteret.

Det, som jeg kan sige her, er, at jeg, når jeg kan se, der er generel uenighed om bisfenol-A, så bare mener, vi er på et punkt, hvor vi siger, at hvis der er så generel en uenighed, kunne det være rigtig godt, at vi fra dansk side sagde: Nu vil vi specifikt gå ind og kigge på det område, der dækker de gravide. Vi kan altså specificere det lidt mere og så se på, hvordan det ser ud på det her område, og om det er noget, vi kan få så meget slagkraft bag, at vi kan sige, at vi faktisk ønsker at udvide det danske forbud med det. Vi mener faktisk, at vi kan komme igennem med det. Det er det, jeg har hørt i dag, nemlig at det

ikke fuldstændig afvises, og jeg synes, det er meget positivt, at vi kigger på det.

Vi lavede et projekt sidste gang, som gjorde, at vi blev klar over, vi skulle lave et forbud for de 0-3-årige, og hvis vi nu kan lave noget forskning, som kan overbevise os og andre om, at vi eventuelt også kunne få et forbud mod produkter til gravide, så er vi kommet langt.

Kl. 13:26

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger til denne ordfører. Næste taler er ordfører fru Pia Olsen Dyhr fra SF. Værsgo.

Kl. 13:27

(Ordfører)

Pia Olsen Dyhr (SF):

Der er her tale om en længere føljeton, hvis man kan kalde det det, for vi har diskuteret bisfenol-A i Folketinget det sidste halvandet år; vi sagde det, dengang oppositionen ønskede et forbud mod bisfenol-A i sutteflasker og i produkter til 0-3-årige, og vi gør det nu, hvor oppositionen ønsker et generelt forbud mod bisfenol-A i fødevareremballage.

Jeg vil gerne rose den nuværende minister for faktisk at have presset på i EU, så der også blev sørget for et europæisk forbud. Det har hele tiden været oppositionens vurdering, at det ville være muligt at gøre, og det er ikke en vurdering, der er taget ud af den blå luft. Den er baseret på det, som blev indledt tilbage i 1998 af den socialdemokratiske miljøminister Svend Auken, som jo netop drev det her frem med en dansk særlov, der tvang en europæisk lovgivning igennem, og det er netop den, der handler om ftalater i legetøj til børn fra 0-3 år, og som vi vedtog i Folketinget, og som senere blev til europæisk lov. Vi har derfor med forhistorien for øje en mulighed for at presse EU-systemet til at indføre nogle højere standarder på miljø- og sundhedsområdet, og det er jo præcis det samme, vi har et ønske om at gøre på det her område.

Hvis jeg skal sige lidt om bisfenol-A, vil jeg sige, at det er vigtigt at vide, at det har været brugt siden 1960'erne, hvor plastikindustrien havde sin opblomstringstid, og at man først ret sent er blevet opmærksom på nogle af de konsekvenser, der er ved brugen af bisfenol-A. Studier viser i hvert fald, at der er tale om ændringer i centralnervesystemet, effekter på immunsystemet, påvirkning af adfærden hos piger, reproduktionsforstyrrelser hos mænd og en øget tendens til brystkræft. Og bisfenol-A er jo et organisk stof, som viser sig både at være hormonforstyrrende og kræftfremkaldende i selv ganske små koncentrationer, så det er ikke noget, man skal indtage voldsomt meget af, før de her effekter kan ses.

Det viser sig også i en DTU-undersøgelse, som den tidligere fødevareminister fik gennemført, og som var ganske udmærket, at bisfenol-A langt fra udelukkende er problematisk for spædbørn eller småbørn. I den her undersøgelse er det blevet afprøvet på drægtige hunrotter i hele drægtighedsperioden samt i dieperioden, som hr. Per Clausen også tidligere var inde på, og her fandt man forringet indlæringsevne hos de hanunger, hvis mor havde været udsat for lave koncentrationer af bisfenol-A. Det er jo tankevækkende, når vi i forvejen ved, at vores unge drenge ude i folkeskolen har svært ved at sidde stille på stolen og ved at indlære, og der kan måske være en sammenhæng her.

Studiet afklarer dog ikke al usikkerhed omkring brugen af bisfenol-A, det anerkender jeg, men det indikerer, at der ikke er normal dosisresponsammenhæng. Tværtimod er det muligt, at der kan forekomme én type effekter ved meget lave koncentrationer af bisfenol-A, mens der kan være en helt anden type effekter ved høje koncentrationer af bisfenol-A. Og det er det, vi under processen har behov for at få undersøgt nærmere og blive klogere på, på trods af at EFSA har stillet nogle meget klare krav i forhold til koncentrationen.

Derfor tror jeg, at vi i perioden fremover hele tiden skal presse det europæiske system, ikke kun på baggrund af DTU-undersøgelsen, men på baggrund af adskillige undersøgelser. Der er en canadisk undersøgelse, hvor man har valgt at undersøge bisfenol-A-niveauet i alle forskellige aldersgrupper i en større national undersøgelse, og det skræmmende resultat her viser, at 91 pct. af canadierne mellem 6 og 79 år havde målbare koncentrationer af bisfenol-A i urinen. Der er også blevet gennemført en lignende undersøgelse i den amerikanske befolkning, og den undersøgelse har også gjort, at de amerikanske fødevaremyndigheder er kommet lidt længere frem i skoene, og at den amerikanske miljøminister har sagt, at man decideret skal forbyde bisfenol-A. Så der er i hvert fald også her lovgivning på vej.

Hvad er det så, der er så vigtigt i forhold til den danske enegang? Og hvorfor er det danske pres nødvendigt og vigtigt? Det er vigtigt, for efter at diskussionen er blevet rejst i Danmark, og efter at det danske Folketing har truffet de her beslutninger, har vi faktisk sat gang i en global bevægelse. Man har selvfølgelig påvirket hinanden indirekte, men vi kan jo se, at Europa-Kommissionen her den 19. november kom med et forbud mod bisfenol-A i sutteflasker; i Norge er det forbudt, i Canada er det forbudt, og i USA er man på vej med en større lovgivning på bisfenol-A-området.

Så vi kan altså presse på – ikke kun som et lille land, men selvfølgelig også i interaktion med andre, og det skal vi benytte os af – og det er det, som det her forslag også lægger op til, nemlig et yderligere pres for en endnu bedre lovgivning, fordi den lovgivning, vi har, langt fra er nok.

Jeg hører også, hvad ministeren siger, jeg hører i virkeligheden ministeren sige: Jo, nok er jeg enig, men det vil ikke være klogt at gøre noget lige nu, for nu skal vi i gang med det næste, der er rettet mod de 0-3-årige, og det er at få Kommissionen til at acceptere det. Og jeg anerkender også, at det er en politisk proces, og at man skal bruge sin politiske kapital med fornuft, men hvis vi ikke presser ministeren, hvordan skulle han så nogen sinde kunne presse Kommissionen?

Kl. 13:32

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Jeg ser ingen, der beder om korte bemærkninger. Den næste i talerrækken er hr. Tage Leegaard, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:32

(Ordfører)

Tage Leegaard (KF):

Tak. Dette beslutningsforslag retter sig mod brugen af produktet bisfenol-A i plastemballage, som anvendes til fødevarer. Der er allerede et forbud mod anvendelse af bisfenol-A i produkter, som retter sig mod de 0-3-årige, dvs. emballager af mad til babyer, småbørn, til sutteflasker m.v. Dette forbud er grundet i forsigtighedsprincippet. Det kan være svært at have indvendinger imod, at et sådant forbud er blevet indført. Der er forskning udført på dyr, der peger i retning af, at der kan være problemer med materialet, også til andre kategorier af mennesker end småbørn, det vil altså sige større børn og voksne, men ifølge EFSA kan der ikke på denne baggrund dannes forbud mod et generelt forbrug af bisfenol-A, som retter sig mod alle former for emballage til fødevarer.

Selv om man altid skal være kritisk over for kunstige kemiske forbindelser af enhver art, er jeg dog af den opfattelse, at det på dette grundlag vil være problematisk at indføre et totalt forbud med de konsekvenser, det måtte have for såvel producenter som forbrugere. Nu er det ikke så ofte, jeg har lyst til at rose den socialdemokratiske ordfører, hr. Benny Engelbrecht, men jeg vil dog lige complimentere ham for en god og konstruktiv tilgang til sagen.

I Det Konservative Folkeparti er vi indstillet på at følge de forskningsresultater, som kan afklare tvivl om midlets egnethed, men på nuværende tidspunkt kan vi ikke støtte forslaget.

Kl. 13:34

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Jeg ser ingen, der beder om korte bemærkninger. Den næste i talerrækken er fru Bente Dahl, Radikale Venstre.

Kl. 13:34

(Ordfører)

Bente Dahl (RV):

Forslaget her i dag skulle gerne føre til, at stoffet bisfenol-A bliver forbudt her i landet, meget gerne i hele EU, ja, i Europa og i hele verden. Det er en god idé at komme af med det stof, men vi er nødt til at starte med os selv. Derfor går det her forslag ud på at få det forbudt i Danmark.

Det er et farligt stof. Der findes andre stoffer, der kan erstatte det. Forsigtighedsprincippet bør anvendes, da der er rigeligt med undersøgelser, indicier m.v., der peger på, at stoffet bør være uønsket i vores omgivelser på grund af de sundhedsrisici, det medfører. Mens processen med at få overbevist andre lande i EU om, at det her stof bør fjernes fra vore nære omgivelser, foregår, skal vi have det væk her i landet.

Med forslaget her pålægges regeringen at lægge pres på EU for at få synspunktet, at det bør fjernes, implementeret i EU's regler – og samtidig vil vi ikke have det i Danmark. Hurdlen i dagens debat er, at EU's organisation, EFSA, som er det videnskabelige panel, som EU betjener sig af, er uenig med resultaterne fra andre store internationale undersøgelser. Fra Canada, fra USA, fra højt respekterede universiteter som f.eks. Harvard foreligger der undersøgelser, der indikerer, at bisfenol-A er mere udbredt, end vi bryder os om og hidtil har forestillet os, og at forskellige unormaliteter såsom reproduktionsforstyrrelser hos mænd, øget tendens til udvikling af brystkræft hos kvinder m.m. kan forklares med og relateres til tilstedeværelsen af bisfenol-A på forskellige tidspunkter helt tilbage i fostertilstanden.

Jeg mener at huske, at Harvard University er med på regeringens og støttepartierne toptyveliste over universiteter, der giver mange point i andre sammenhænge, så hvorfor ser regeringen bort fra de undersøgelser af bisfenol-A, der foreligger fra dette universitet i denne sammenhæng, når det universitet i andre sammenhænge er helt i top og tæller højt? Det er ikke konsekvent politik.

Radikale Venstre går helt klart ind for at forbyde bisfenol-A. Vi vil i det hele taget have de hormonforstyrrende stoffer ud af vort nærmiljø. De hører ikke til der, de skader.

Kl. 13:37

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for forslagsstillerne, hr. Per Clausen fra Enhedslisten, værsgo.

Kl. 13:37

(Ordfører for forslagsstillerne)

Per Clausen (EL):

Jeg synes, det mest positive ved den her debat i grunden har været, hvordan det er lykkedes at skabe et så stort medejerskab til de forslag om forbud mod bisfenol-A, som allerede er vedtaget. Forslaget om sutteflasker er nu blevet en del af Europa-Kommissionens grundlag, og der findes ikke et eneste folketingsmedlem, der åbenbart har noget som helst kritisk at sige mod det forbud, vi har mod bisfenol-A i forbindelse med de fødevarebeholdere osv., som bruges af børn op til 4 år. Der er ikke en eneste, som er modstander af det.

Dem, der har overværet og kan huske de debatter, vi har haft i Folketingssalen forud for både den ene og den anden vedtagelse, vil

huske, at der gav det anledning til megen debat og megen vrede – og et kort øjeblik også en lille forhåbning hos Enhedslisten om, at Socialdemokraterne var ved at blive EU-modstandere, for det var jo det indtryk, man kunne få på den daværende fødevareministers indlæg i debatten. Men jeg synes, det er rigtig godt, at begejstringen for det, vi har gjort, er blevet så stor, for der er da ingen tvivl om, at i den nødvendige indsats, som skal ydes for at udbrede vores forbud fra Danmark til det øvrige EU og få det igennem der, er det selvfølgelig vigtigt, at der bakkes meget kraftigt op om det.

På den anden side tror jeg også, vi skal erkende, at der har været tale om en proces. Der har været tale om en proces, hvor Enhedslisten har fremsat nogle forslag, i første omgang alene, senere sammen med et skiftende antal af oppositionens øvrige partier, som ifølge også Dansk Folkeparti var for vidtgående. Men derfor har Dansk Folkeparti – det er det positive i den her historie – ikke brugt det til at sige, at så står man af, så er man ikke med, men til at udvikle konstruktive ændringsforslag, som har betydet, at vi kom, ikke den vej, Enhedslisten ville, for så havde vi vedtaget det, vi står og behandler i dag, for en 2-3 år siden, men dog et stykke af vejen.

Men vi skal også huske, at hver eneste gang vi har truffet en beslutning her i Folketingssalen, de to gange, vi har gjort det, har den til enhver tid siddende minister forklaret os, at det, vi gjorde, stred mod de videnskabelige kendsgerninger og ville føre til, at vi fik en EU-sag på nakken. Det argument er ikke nyt, hvis det kommer i dag, det argument har været der hver eneste gang.

Efterfølgende har man så fået lavet en sammenligning af forskellige videnskabelige undersøgelser, der slår fast, at den tvivl, som vi sagde skulle komme sundheden til gavn, og som vi fra oppositionens side og fra Dansk Folkepartis side sagde skulle komme befolkningen til gode, også skal gøre det, og det sker så også i forhold til de 0-3-årige. Det synes jeg er positivt, selv om man selvfølgelig må sige, at når man taler om et stof, som både er hormonforstyrrende og kræftfremkaldende i ganske små koncentrationer og anvendes i en lang, lang række produkter, som indgår i vores hverdag, og når vi også kan konstatere, at stoffet er på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer og findes på EU's liste over stoffer, der har hormonforstyrrende effekter, så kan det godt virke besynderligt og underligt, at vi ikke bare får det forbudt, også fordi der jo er et flertal i Folketinget, der går ind for, at det bør forbydes.

Så er det selvfølgelig skæbnens ironi, at Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti i hvert fald i dag kan blive enige om, at da vi nok får tæsk i EU, hvis vi forsøger på det, så kan vi ikke gøre det i den hast. Vi synes selvfølgelig i Enhedslisten, at det er rigtig ærgerligt, at EU forhindrer os i at gå så hurtigt frem, som der er flertal i Folketinget for at gøre. Det synes vi er rigtig, rigtig ærgerligt.

Når det så er sagt, skal det jo ikke forhindres, at vi forsøger at arbejde med de politiske muligheder, der nu er. Selv om hr. Benny Engelbrecht antydede, at jeg havde sådan et overblik over nærmest det globale politiske styrkeforhold på det her område og derfor var modtagelig for alle hånde argumenter, vil jeg bare sige til hr. Benny Engelbrecht, at det, jeg er mest modtagelig over for, sådan set er det, der handler om, hvordan vi kommer videre i det danske Folketing, for det kan jeg overskue. Og der kunne jeg jo også høre, hvad der blev sagt i dag.

Der er en ting, som jeg synes er vigtig at fremhæve, og det er, at når vi siger, at vi nu har rigtig, rigtig god dokumentation for, at det var rigtigt at lave det forbud for de 0-3-årige, må vi jo være opmærksomme på, at det forsøg, der blev gennemført på DTU – desværre kunne ministeren ikke lige huske, hvordan det var blevet gennemført, men det skal han tilgives, ministre skal huske meget; det skal politikere fra oppositionen også, men vi kan jo målrette det, vi skal huske, så vi kan glemme alt det, vi ikke skal bruge til noget – faktisk var et forsøg, hvor man undersøgte, hvad der sker med hanrotter, når disse hanrotter først er fostre hos en hunrotte, som indtager bisfenol-

A, og derefter dier på en hunrotte, som stadig væk indtager bisfenol-A.

Det vil sige, at det, undersøgelsen i grunden dokumenterer, er, at hvis gravide indtager bisfenol-A, giver det problemer for de, i det her tilfælde, hanrotter, men såmænd også for de mennesker, drengebørn, der kommer ud af det. Og derfor har vi sådan set dokumentation for, at vi har et problem i forhold til gravide og i forhold til det, det gør ved børn.

Jeg synes jo ikke – jeg har faktisk svært at forestille mig det – at der skulle være et flertal i Folketinget, der siger, at den viden gør vi ikke noget ved, at den bruger vi ikke til noget. Den bliver vi jo nødt til at gøre noget ved og bruge til et eller andet. Hvad det så kan blive, vi kan bruge den til, ud over mærkning og oplysning osv., skal jeg ikke kunne sige. Men det er i hvert fald vigtigt, at vi handler på den. Det synes jeg.

Kl. 13:43

Det andet, jeg til gengæld synes er positivt, er jo, at jeg hører en meget klar forståelse og opfattelse af, at det, der skal til fremover, er, at vi skal samle sammen, hvad der findes af nye videnskabelige resultater og sammenstillinger af gamle. Vi har 150 nyere studier, hvoraf nogle, som den radikale ordfører nævnte, kommer fra højt estimerede universiteter, hvor man jo kan springe alle køer over, hvis man har en ph.d.-grad – måske findes der oven i købet nogle, der har en ph.d.-grad i de studier, som EFSA ikke lægger vægt på – og vil kunne komme ind i Danmark, uden at der vil være nogen, der forhindrer det. Så vil det da være ærgerligt, at man ikke anerkender studiernes kvalitet, synes jeg.

Men jeg er sådan set med på, at vi hele tiden foretager en vurdering af, hvad der sker både i den internationale forskning og med lovgivningen i andre lande, og naturligvis hele tiden fokuserer på, at hvis der indføres lovgivning i andre dele af verden, som er stramme end den, vi har i EU, vil vi selvfølgelig øjeblikkelig stille krav om, at en sådan lovgivning også indføres i EU. Og hvis det ikke er muligt, kan vi i hvert fald sige, at så har vi en rigtig, rigtig god begrundelse for at gå videre i Danmark, end man vil i EU. For hvis det er sådan, at der findes så meget videnskabelig dokumentation, at man i en række vestlige lande med højtudviklede universiteter osv. mener, at der er dokumentation for at forbyde et produkt, mener jeg også, at der må være rig anledning til, at man i Danmark kan bruge det omstridte og besværlige forsigtighedsprincip i forhold til EU.

Ligesom jeg sagde, at jeg ikke kan forestille mig, at der vil være et flertal i det danske Folketing, som vil acceptere, at vi ikke bruger den viden, vi har om, hvad konsekvenser det har for børn, hvis gravide får de her stoffer ind med føden, kan jeg heller ikke forestille mig, at der er et flertal i det danske Folketing, som vil acceptere, at vi ikke bruger mulighederne for at bruge forsigtighedsprincippet til at lave lige så store fremskridt i Danmark, som man f.eks. gør i USA og Canada på det her område.

Jeg er sådan set overbevist om, at der er et flertal i Folketinget for at handle. Der er så et flertal i Folketinget for, at vi handler lidt langsomt. Det har været meget karakteristisk for Folketinget i den her sag, at man handler, men at man handler lidt langsomt. Det skal man selvfølgelig ikke blokere for sker. For jeg vil jo ikke lægge skjul på, at da Enhedslisten på det her område og på en række andre områder, hvor vi sådan set også har haft rimelig succes med at komme igennem med forslag i forhold til hormonforstyrrende stoffer, havde det synspunkt, at nu ville vi afprøve, om det var rigtigt, hvad vores venner – som måske ikke er så EU-begejstrede, som Dansk Folkeparti gør dem til, men dog trods alt noget EU-begejstrede, mere, end man bør være – sagde, nemlig at det var muligt at opnå resultater i EU, altså afprøve, om det kunne lade sig gøre, så ville vi også afprøve, om det var rigtigt, hvad nogen også sagde, at selvfølgelig vil man udnytte de muligheder, som EU giver os, til at gå foran, gå i spidsen

og tage selvstændige initiativer, også selv om man kommer tæt på grænsen.

Så havde vi jo det grundsynspunkt, at hvis det nu viste sig, at de ikke ville det, havde vi dog i hvert fald afsløret, at de var nogle hyklere. Og hvis der så oven i købet skete det, at EU ikke var til at rokke, men alligevel ville anlægge sag mod os, havde vi jo afsløret EU. Nu er vi så kommet i den situation, at det, vi har fået ud af det her, i virkeligheden er, at vi har opnået resultater. Vi har oven i købet fået presset Europa-Kommissionen til at tilslutte sig et forslag, som næsten var Enhedslistens, men som blev hjulpet af andre gode kræfter i Folketinget. Det har vi fået Europa-Kommissionen til, og det synes vi er rigtig godt. Det skal vi blive ved med.

At vi så også må konstatere, at grunden til, at det går så langsomt, stadig væk er, at vi har et EU-system, hvor hensynet til kemikalieindustrien og hensynet til nogle forældede måder at lave videnskabelig forskning på osv. er så stort, at det bremser den udvikling, vi ellers kunne have i Danmark, er selvfølgelig rigtig ærgerligt.

Men jeg vil sige, at med den debat, der har været i dag, ser jeg faktisk frem til, at vi kan have et godt udvalgsarbejde, som er fokuseret på, at vi løbende opnår nogle resultater. Det synes jeg nok er en bedre udgang på det her end at insistere på at få en afstemning om et beslutningsforslag, som vi kan konstatere vil falde, selv om debatten, lige inden det falder, selvfølgelig kunne blive en herlig anledning til at polemisere mod både Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti. Men det finder vi sikkert en anden anledning til, og så ser vi, hvad vi kan nå af resultater på det her område.

Kl. 13:47

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**8) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 13:
Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af stillerlister i forbindelse med kommunale og regionale valg.**

Af Hans Kristian Skibby (DF) m.fl.

(Fremsættelse 04.11.2010).

Kl. 13:47

Forhandling

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Forhandlingen er åbnet. Værsgo til indenrigs- og sundhedsministeren.

Kl. 13:48

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Dansk Folkeparti foreslår, at regeringen får pålæg om at fremsætte lovforslag, der afskaffer kravet om personlige stillere til kommunal- og regionalvalg for de kandidatlistes, der allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen eller i regionsrådet.

Det har man tidligere overvejet. Indenrigsministeriets Valglovsudvalg overvejede faktisk spørgsmålet om afskaffelse af stillerlister til kommunalvalg for allerede repræsenterede lister, da man arbej-

de med udformningen af den nye kommunale valglov, som blev vedtaget i 1989. Udvalget endte med at vende tommelfingeren nedad, og det var der flere grunde til, og de grunde gælder også i dag.

For det første kan der i praksis opstå spørgsmål om, hvem det er, der tegner listen, når kommunevalget nærmer sig. Derfor er det fornuftigt at stille krav om, at der under alle omstændigheder skal indleveres stillerlister før valget. For hvis man afskaffer det krav, skal man jo afgøre, hvem det er, som kan anmelde og godkende kandidater til valget på vegne af den kandidatliste, som ved sidste valg opnåede repræsentation. Det kan i praksis være svært at afgøre, særlig når det gælder lokallister, som ikke er tilknyttet et parti, der er opstillingsberettiget til Folketinget. Men også for landsdækkende partiers vedkommende kan der opstå spørgsmål om, hvem det er, der tegner partiet.

Hvad nu, hvis et mindretal i et landsdækkende parti bryder ud af partiet og stifter et nyt landsdækkende parti – det har vi jo set eksempler på – skal det så fortsat være det gamle parti, der tegner partiet, eller skal det være det nye parti, eller skal det ikke være nogen af delene? På hvilket tidspunkt i udmeldelsesfasen skifter tegningsretten?

Vi gør det besværligt for kommunerne ved at give dem den opgave at fastlægge, hvem der i tvivlstilfælde tegner listen. Det kan blive rigtig svært i visse tilfælde. Det kan blive ressourcekrævende, og det kan også være en opgave, som det på grund af dens skønmæssige karakter kan være betænkeligt at indføre i en demokratisk valgprocedure.

For så vidt angår de landsdækkende partier, er der for det andet det problem, at de jo er meget forskelligt organiseret lokalt. Nogle har flere partiforeninger i hver kommune, mens andre mangler lokale partiforeninger i visse områder af landet. Det er jo sådan, at der ved kommunale og regionale valg netop er mulighed for, at et partis lokale vælgerforeninger opstiller hver deres liste. Det vil sige, at der kan blive opstillet flere lister fra samme parti i samme kommune, og disse vælgerforeninger med hver deres lokale forankring kan jo have vidt forskellige lokale interesser. Det kender jeg i hvert fald fra mit eget parti, hvor vi har et rigtholdigt erfaringsmateriale i så henseende.

Forslaget kan føre til uheldig forskelsbehandling mellem flere lokale vælgerforeninger fra samme parti, hvis en eller flere af de lokale Venstreforeninger – hvis det er Venstre, vi taler om – bliver repræsenteret i kommunalbestyrelsen, mens andre af de lokale Venstreforeninger ikke bliver repræsenteret.

Jeg boede en tid i Askov i Vejen Kommune, et bysamfund i en storkommune. Hvad nu, hvis en del af en kommune opstiller sine lokale kandidater på én liste, mens andre af Venstres lokale foreninger i de øvrige bysamfund i Vejen Kommune opstiller deres kandidater på en anden liste, hvorefter de to eller tre eller fire lister indgår liste-forbund? Hvis nu Venstre i Askov ikke får valgt nogen af sine kandidater ind i kommunalbestyrelsen, men i kraft af stemmerne, der falder på Venstre i Askov, hjælper med at få kandidater fra andre Venstreforeninger ind i kommunalbestyrelsen, hvad så?

Kl. 13:53

Der ville være en konsekvens, hvis Venstre i Askov, som ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, dog havde lagt stemmer til og havde hjulpet med at skaffe Venstres medlemmer af kommunalbestyrelsen deres valg. Hvis nu disse Venstrefolk i Askov skal ud at samle stillerunderskrifter, mens de andre bysamfund i kommunen, de andre Venstreforeninger i kommunen, ikke skal, er det så rimeligt?

Forslagsstillerne anfører til sammenligning, at et parti, der allerede sidder i Folketinget, ikke skal ud at samle 20.000 underskrifter før næste valg. Det er rigtigt nok, men man kan ikke sammenligne lokalvalg med folketingsvalg. Opstillingsformerne er bl.a. forskellige. Man kan indgå liste- og valgforbund til lokalvalg, men ikke til folketingsvalg. Og den måde, man fordeler mandater på og finder

frem til, hvem der er valgt, er forskellige. Partiernes organisering og identifikation på henholdsvis lokalplan og landsplan er også forskellig. Kravene til de to former for valg er netop udformet for at tage højde for de forhold, der adskiller lokalvalg fra folketingsvalg.

For det tredje skal man ikke overse det forhold, at vi, hvis vi afskaffer stillerkravet ved lokal- og regionsvalg, i stedet er nødt til at erstatte disse nye krav med andre procedurekrav.

Ved folketingsvalg skal kandidaterne selv anmelde sig enkeltvis, og partierne skal så efterfølgende melde sig til godkendelsesmyndighederne og fortælle, hvem de kan godkende som kandidater. Den proces er ikke nødvendig ved kommunal- og regionalvalg, hvor det hele klares på ét skema, hvor kandidatlisten anbefales af et antal stillere, som samtidig godkender de opstillede kandidater. Og kandidaterne godkender i det samme skema deres opstilling og listebetegnelse.

Hvis man afskaffer kravet om stillerlister, skal man overveje, hvordan man så i stedet kan sikre godkendelsen af kandidaterne. En mulighed er naturligvis en model, der svarer til folketingsvalg. Det vil sige, at kandidaterne skal anmelde sig enkeltvis, og at lokalforeningerne efterfølgende skal melde sig til valgbestyrelserne i kommunerne og regionerne og fortælle, hvem de kan godkende som kandidater. Sådan kunne man gøre. Jeg er bare ikke sikker på, at lokalforeningerne ville opleve det som en lettelse i forhold til det forholdsvis enkle krav om stillerlister, der gælder i dag.

Så regeringen synes med andre ord, at de indvendinger og argumenter, som i sin tid førte til, at man fastholdt kravet om stillerlister ved lokal- og regionalvalg, stadig gælder. Derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Kl. 13:56

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak. Der er en enkelt kort bemærkning. Hr. Hans Kristian Skibby, værsgo.

Kl. 13:56

Hans Kristian Skibby (DF):

Tak. Det er jo altid trist, når man skal opleve en ellers meget fornuftig indenrigsminister – skulle jeg hilse og sige – stå og tale imod en soleklar afbureaukratisering af noget, som i hvert fald mange lokalpolitikere finder ret omsonst og uden noget formål, nemlig det, at man skal ud at indhente stillererklæringer forud for et kommunalt valg i Danmark.

Ministeren var inde på, at et af de helt store hovedargumenter netop var det her med, at i stedet for at opstille som én liste kan Venstre, som ministeren jo selv tilhører, vælge at stille seks Venstre-lister op i en kommune. Det har jeg også selv erfaring med fra min egen hjemkommune, hvilket jo i øvrigt betød en masse store problemer for Venstre, fordi alle medlemmerne på den ene liste blev valgt, for da boede borgmesteren nemlig i det lille sogn, og dem inde i den store by fik kun 1 valgt, fordi stemmerne var faldet på borgmesteren.

Var det så ikke bedre, at ministeren var den, der trak toget og sørgede for at få den del af valgloven ændret, således at det ikke skulle være et argument imod at gøre den her lov endnu bedre og mere sober frem for at bruge de dårlige eksempler som begrundelse for ikke at ville afbureaukratisere den her del?

Kl. 13:58

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ministeren.

Kl. 13:58

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg tvivler overhovedet ikke på hr. Hans Kristian Skibbys og Dansk Folkepartis gode intentioner med forslaget. Jeg er helt sikker på, at det, der ligger bag, er en ægte vilje til at afskaffe noget, der kan ligne

unødvendigt bøv'l for partier, som allerede sidder i kommunalbestyrelsen, og hvor man undrer sig over, hvorfor det ikke kunne være som i Folketinget, altså at når de sidder der, behøver de ikke skrive stillerlister. Men jeg har jo i min svartale ret klart beskrevet forskellen, bl.a. dette, at der ofte er flere stillerlister inden for samme parti, og at nogle får valgt kandidater og andre ikke gør. Hvem er det så, der så at sige ejer listen, og hvem er det, der skal ud at samle nye stillere? Det synes jeg ikke jeg fik svar på, og jeg synes jo egentlig, at det ikke er så besværligt, at man skal skrive et skema, hvor kandidatlisten anbefales af et antal stillere, der samtidig godkender de opstillede kandidater, og kandidaterne med deres underskrift godkender listebetegnelsen. Det er da egentlig ikke så besværligt, det er rene linjer.

Kl. 13:59

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Hans Kristian Skibby til anden korte bemærkning.

Kl. 13:59

Hans Kristian Skibby (DF):

Men det kunne jo godt være, at det her trods alt i nogle kommuner føles en anelse bureaukratisk i de perioder, hvor man står foran de her kommunale valg. I Københavns Kommune f.eks. var der 21 lister ved det sidste kommunalvalg. Mange af de partier er jo også blevet indvalgt i Københavns Borgerrepræsentation, men hvis man nu vælger det antal, der i hvert fald står i valgloven, nemlig op til 150 stillere pr. liste, vil det jo betyde, at man i Københavns Kommune skal indsende eller have godkendt 3.150 stillere forud for hvert kommunalvalg i København. Det er jo ikke bare en lille udfordring, det er jo faktisk en stor udfordring. Derfor synes jeg stadig væk, at det er lidt forkert af ministeren igen at bruge argumentet, at det her ikke er til gavn for Venstre, fordi Venstre måske har seks forskellige lister i den samme kommune. Det er noget, som borgerne ikke forstår en dyt af, når de står nede i stemmeboksen og vil stemme på Venstre. De tror da på, at en stemme på Venstre er en stemme på Venstre. Var det så ikke bedre at få valgloven tilrettelagt således, at man ikke havde seks forskellige Venstre-lister i en kommune? Det er jo måske det, man hellere skulle gribe fat i i regeringen frem for at bruge det som argument imod det her beslutningsforslag.

Kl. 14:00

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Ministeren.

Kl. 14:00

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg tror nok, at jeg fik problemer i mit parti, hvis jeg forbød lokal-samfundenes Venstre-lister at stille op selvstændigt til kommunalvalget i valgforbund med de andre Venstre-lister. Det ville man ikke blive glad for, og det ville man føle var en indskrænkning af demokratiet. Da jeg så den kæmpe store stemmeseddel i valglokalet i Københavns Kommune, spurgte jeg mig selv, om ikke det er blevet for let at stille op til kommunalbestyrelsen. Og det kan også være, at vi er enige om det. Men dette forslag handler jo bare om, hvorvidt de heldigvis ganske få partier, som sidder i Københavns Borgerrepræsentation, skal slippe for at lave stillerlister. Det ville jeg lytte til, hvis det var et kæmpe besvær, og hvis det var uden problemer at afskaffe kravet; så ville jeg da hjertens gerne lytte til det. Men i min svartale nævnte jeg jo både nogle demokratiske problemer og også noget bøv'l, der ville opstå, hvis man følger forslaget. Så jeg er helt klar til dialogen. Jeg synes bare ikke, at vi her er præsenteret for de vises sten.

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ministeren. Næste ordfører er fru Sophie Løhde. Værsgo.

Kl. 14:02

(Ordfører)

Sophie Løhde (V):

I forhold til Dansk Folkepartis intentioner med og begrundelse for at fremsætte beslutningsforslaget vil jeg sige, at vi naturligvis bakker fuldstændig op om, at det selvfølgelig hele tiden er vigtigt, at vi med kritiske øjne ser på, hvordan vi kan afbureaukratisere og regelforenkle, også for så vidt angår de nuværende lovkrav i forbindelse med opstilling af partier til kommunale og regionale valg. Så på den baggrund giver vi fuld opbakning til intentionerne.

Som ministeren påpegede det, har vi også i Venstre lidt svært ved at se de elementer i forslaget, som sådan skulle være dem, der virker synderlig afbureaukratiserende for kommunerne eller for den sags skyld for de enkelte partier og lister, som ønsker at stille op til de kommunale og regionale valg i Danmark. Som indenrigs- og sundhedsministeren påpegede før, vil der jo, uanset om man afskaffer kravet om stillerlister i forbindelse med kommunale og regionale valg, fortsat være behov for, at der bliver ført en eller anden form for kontrol med, hvem det så er, der tegner listerne, og hvem det er, der så at sige godkender de kandidater, som bliver stillet op. Det vil sige, at bliver stillerlisterne afskaffet, vil det også fortsat kræve, at de lokale partiforeninger på anden vis skal dokumentere, at de og deres medlemmer står inde for de kandidater, som så er havnet på den liste. Og der synes vi måske nok, at det, der så kunne forekomme som det eneste åbenlyse alternativ, ikke er en regelforenklings eller noget, der afbureaukratiserer, men tværtimod noget, som forekommer væsentlig mere omstændeligt, nemlig at skulle gennemgå og tjekke for såvel kommunerne som for de enkelte partier.

En stillerliste er jo trods alt ikke kun en godkendelse af, at selve partiet er opstillingsberettiget, en stillerliste er jo lige så meget eller næsten endnu mere en godkendelse og berigtigelse af, hvem det er, der stiller op til valget på vegne af det enkelte parti eller på vegne af kandidatlisten, uanset om partiet så er nyt eller har siddet i en kommunalbestyrelse i mange år. Derfor kan man sige, at begreberne stillerliste og kandidatliste ikke skal skilles ad, men tværtimod ses i den sammenhæng, hvor de er forbundne.

Nu bliver Københavns Kommune nævnt som eksempel, og at der skal indsamles 150 underskrifter, og det ville man gerne have været foruden. Det hører så med til historien, at det i mange andre kommuner drejer sig om 25 underskrifter. Det faktum holdt op imod det, der er alternativet, synes vi ikke virker særlig afbureaukratiserende, men som sagt anerkender vi intentionerne i at forsøge at se på, om man kunne løse det på en smartere måde, dog er vi ikke helt enige i det, der så er forslaget fra Dansk Folkepartis side, og derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget i Venstre.

Kl. 14:05

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt til korte bemærkninger: hr. Hans Kristian Skibby. Værsgo.

Kl. 14:05

Hans Kristian Skibby (DF):

Tak. Det ville overraske mig meget, hvis der var den store divergens i det, som ordføreren siger på vegne af Venstre, og det, som indenrigsministeren siger på vegne af regeringen – og dermed også Venstre. Men jeg vil alligevel gerne spørge ordføreren lidt om det, som ministeren var inde på med hensyn til, at en af de store begrundelse for at bibeholde de administrative byrder, som der trods alt ligger i det her, de få gange, hvor man har de her lokale valg, jo er, at man

skal tage højde for, at et parti godt kan have seks eller otte forskellige lister i en kommune, f.eks. Venstre 1, Venstre 2, Venstre 3, Venstre 4, Venstre 5 og Venstre 6, sådan som vi havde i Tørring-Uldum Kommune, hvor jeg kommer fra, i gamle dage.

Mener ordføreren ikke, at man sagtens rent lovgivningsmæssigt kunne skrive sig ud af det problem, således at de seks Venstrepartier, som så åbenbart er ét Venstreparti udadtil, stadig væk ville have en fordel ud af det, sådan som de selvfølgelig gerne vil have i forhold til de lokale valg?

Kl. 14:06

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:06

Sophie Løhde (V):

Jeg erindrer ikke, at ministeren sagde, at det var begrundelsen. Jeg mener, ministeren fremhævede en række eksempler på, hvad der kunne være problematisk i forhold til det her forslag, som er fremsat af Dansk Folkeparti. Og det er jo sådan set også derfor, vi anerkender det og siger, at det jo er godt, at vi kigger på, om vi kan gøre noget mere simpelt, som er afbureaukratiserende for såvel kommunerne som for de enkelte lister og partier. Jeg synes bare, at det, der lige pludselig bliver alternativet, ikke er mere afbureaukratiserende end det, vi har i dag, og derfor føler jeg sådan lidt, at forslaget er udtryk for et forsøg på at løse et problem, som er ikkeeksisterende i forhold til den faktiske virkelighed i kommunerne.

Kl. 14:07

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Nej, undskyld, anden korte bemærkning fra hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 14:07

Hans Kristian Skibby (DF):

Jeg synes ikke rigtig, jeg fik et svar på det, jeg spurgte om: Mener ordføreren ikke, det er praktisk muligt rent detailstyringsmæssigt at skrive sig ud af problemet med fire eller seks Venstrepartier i den samme kommune? Vi andre synes selvfølgelig, det virker en anelse fjollet, at et parti skal stille op på seks forskellige lister, men er ordføreren ikke enig i, at man sagtens kan skrive sig ud af det problem?

Kl. 14:07

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:07

Sophie Løhde (V):

Det kunne man givetvis skrive sig ud af, men pointen i mit svar var netop, at det jo ikke er det, der er det eneste problem i forhold til forslaget. Man skal jo holde det op imod det eksisterende og se på: Er det her forslag noget, der gør tingene lettere for kommunerne og gør tingene lettere for partierne og for kandidaterne? Det mener vi ikke det er, for forslaget vil jo betyde, at hver enkelt kandidat skal indberette til kommunen, som så får de her indberetninger for hver enkelt kandidat, hvorefter kommunen så skal have berigtiget hos partierne, at dem, der så har indmeldt sig, også er dem, som partiet mener er dem, der skal være opstillet og oven i købet være opstillet i den rækkefølge, som de selv har indberettet. Det er jo ikke noget, der gør det lettere for en kommune eller for den sags skyld for et parti eller en lokalforening, når der skal opstilles kandidater til et kommunalt og regionalt valg.

Altså, det er ikke noget, vi har de store følelser i forhold til, og vi ser gerne på, hvordan man kan gøre de her ting lettere, men der skal som sagt bare foreligge noget, som er et reelt alternativ, og som også

gør tingene lettere og ikke mere besværlige og mere udviklede, og det er det, der er vores bevæggrund for ikke at kunne støtte beslutningsforslaget i den nuværende form.

Kl. 14:09

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Så er der vist ikke flere korte bemærkninger lige nu. Vi fortsætter ordførerrækken. Fru Maja Panduro, Socialdemokraterne, værsgo.

Kl. 14:09

(Ordfører)

Maja Panduro (S):

Tak. Jeg vil også gerne starte med at kvittere for, at Dansk Folkeparti i deres begrundelse for beslutningsforslaget her sender et signal om, at man ønsker at være med til at luge ud i de bjerge af bureaukrati, som vi belaster kommunerne med. Det håber vi meget at vi kan tale videre om, også når det så handler om nogle forslag, der rent faktisk batter noget. Borgmesteren på Bornholm, Winni Grosbøll, siger det jo meget godt, når hun til TV 2 Bornholm om det her forslag siger, at hun nu nok synes, hun kunne pege på andre områder, hvor bureaukratiet var et større problem. Hun mener ikke, siger hun, at det at skulle gå ti stillerlister igennem hvert fjerde år lige er det, der er den største belastning for hendes kommunes ansatte i forhold til al den kontrol og alt det papirarbejde, som hendes medarbejdere er underlagt på f.eks. beskæftigelsesområdet og det sociale område.

Jeg synes egentlig, det er lidt letkøbt, at Dansk Folkeparti vil føre sig frem som de store afbureaukatisører, fordi man vil befri kommunerne fra at skulle gennemgå ti stillerlister hvert 4 år, særlig fordi konsekvensen, hvis DF's forslag gennemføres, nemt kunne risikere at være at udløse endnu mere bureaukrati, dels når kommunerne så skal administrere opstillingen og alt det, der er forbundet med det for en liste, som ikke engang kunne samle 25 stillere, og ikke mindst, når kommunerne så i stedet for skal pålægges den, tror jeg, ikke ubetydelige ekstra opgave, som det vil være at fastlægge, hvem det egentlig er, der tegner listen.

Det problem kan jo både opstå, hvis der er tale om en af de til kommunalvalgene ganske mange lister, som ikke er tilknyttet et landsdækkende parti, eller hvis der er tale om et parti eller en liste med flere lokale afdelinger inden for kommunen eller regionen, sådan som jo også ministeren grundigt har beskrevet. Det er jo også grunden til, at det valgslovsudvalg, som man havde sat til at arbejde meget grundigt med det her, sidst man ændrede loven, og som arbejdede specifikt med spørgsmålet om afskaffelse af stillerlisterne, netop ikke kunne anbefale det, fordi den løsning, de så kunne se på det problem, kunne være, at man så sagde, at det kun ville være de store partier, dem, der har en landsorganisation, dem, der er opstillingsberettigede til Folketinget, som kunne slippe for stillerlisterne. Det ville jo selvfølgelig for mit eget partis vedkommende være meget fint, men vi går altså ikke ind for, at man på den måde skulle forfordel de store partier og gøre det nemmere for dem end for de små lokale lister.

Så synes vi i øvrigt ikke, det er nogen urimelig betingelse, at 25 vælgere i de fleste kommuner, op til 150 specifikt for Københavns Kommune, og i regionerne mellem 50 og 150, skal skrive under, for at et parti eller en liste er opstillingsberettiget til valget. Vi mener, at det har en legitimerende effekt og også, at det sandsynliggør, men stadig med masser af snor og al mulig plads til, at man kan lade tvivlen komme til gode og at udvikle sig fremad osv., at der er en eller anden chance for, at man kunne blive valgt. Og det er ikke noget højt antal stillere, man skal præstere, heller ikke i forhold til, hvor mange mennesker der gerne efterfølgende så skulle stemme på listen, hvis det faktisk skulle lykkes at opnå valg.

Så Socialdemokraterne kan altså ikke støtte lovforslaget. Vi vil meget gerne være med til at lave rigtig afbureaukratisering.

Kl. 14:13

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning. Hr. Hans Kristian Skibby, værsgo.

Kl. 14:13

Hans Kristian Skibby (DF):

Man kan jo næsten sige, at et angreb som sædvanlig er det bedste forsvar, og det er så også det, som fru Maja Panduro er sådan lidt vild med i dag på vegne af hele det socialdemokratiske arbejderparti.

Jeg vil nu gerne have lov til at spørge alligevel: Hvorfor ikke prøve at kigge på mulighederne frem for hele tiden at kigge på begrænsningerne? Det er da rigtigt, som ordføreren siger, at det her ikke ligefrem er det helt store afbureaukratiseringsforslag i forhold til arbejdsopgaven, der ligger ude i kommunerne. Ordføreren citerede bl.a. en socialdemokratisk borgmester fra Bornholm. Det kan da godt være, at borgmesteren på Bornholm havde været mindst lige så glad, hvis det var blevet det socialdemokratiske forslag om, at man vil til at detaljeregulere, bestemme, at der kun må købes økologisk frugt i kommunens daginstitutioner på Bornholm. Det ville nok også give en anden form for bureaukrati for borgmesteren på Bornholm, så der kunne vi måske få en anden hilsen her til Folketinget. Men jeg vil gerne spørge, om det argument med, at det her er et lille afbureaukratiseringsforslag, er nok til, at man fra Socialdemokraternes side bare vil sige nej tak. Altså, en lille afbureaukratisering er vel også en afbureaukratisering?

Kl. 14:14

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:14

Maja Panduro (S):

Nej, jeg synes egentlig, at jeg listede en række problemer op. Man kan sige, at hvis det så bare var afbureaukratisering, men det, som jeg sagde i min tale, og som jeg håber at hr. Hans Kristian Skibby hørte, var, at jeg sådan set kunne frygte, at det her vil føre til væsentlig mere bureaukrati, når kommunerne skal pålægges opgaven med at skulle vurdere, hvem det egentlig er, der repræsenterer listen osv., osv. Så jeg er bekymret for, at det her overhovedet ikke vil være et afbureaukratiseringsforslag, men tværtimod et bureaukratiseringsforslag.

Så spørger hr. Hans Kristian Skibby, om ikke vi skulle kigge på muligheder frem for begrænsninger, og det vil vi meget gerne være med til, men jeg vil sige, at i forhold til nogle af de spørgsmål, som jeg listede op i min tale, er der en hel del, som forslagsstilleren skal svare meget grundigt og måske også en lille smule overraskende på, hvis vi skal kunne støtte det her forslag. Vi vil meget gerne være med til at kigge på, om vi kan lave afbureaukratisering på alle mulige andre måder og også gerne i forhold til valgloven, det er da helt sikkert, men vi synes bare ikke lige, at det her forslag er specielt godt, beklager.

Kl. 14:15

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Hans Kristian Skibby for anden korte bemærkning.

Kl. 14:15

Hans Kristian Skibby (DF):

Det kan jeg da så kun beklage. Jeg har hørt fra i hvert fald en enkelt socialdemokratisk borgmester – jeg skal nok lade være med at nævne navnet, for vedkommende skulle jo nødig komme i klemme – der

synes, at det her faktisk var et meget fornuftigt forslag, men det skal selvfølgelig ikke skulle os ad her.

Jeg vil da tage ordføreren på ordet og sige, at lad os dog prøve at kigge på det under udvalgsarbejdet og se, om der er andre måder at gøre det på. Jeg tror nemlig stadig væk på, at de detailproblemer, som ordføreren beskriver, er nogle, som vi sagtens let og elegant og praktisk kan indskrive i den her valglov, således at man selvfølgelig ikke skal sidde nede på rådhuset og kigge på hver enkelt kandidat, som skal komme ind ad døren til borgmesteren og have et stempel osv. Man behøver slet, slet ikke den form for styring af det. Det, det drejer sig om her rent konkret, er jo bare, at de enkelte partier, som bliver repræsenteret i et byråd, selvfølgelig ikke skal ud at indhente stillerklæringer ved de kommende valg. Det synes vi er sund fornuft, og naturligvis er det også en afbureaukratisering.

Kl. 14:16

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Ordføreren.

Kl. 14:16

Maja Panduro (S):

Igen må jeg bare sige, at det jo ikke vil være meget afbureaukratisering. Hvis vi forestiller os den situation, at der er en lokalliste, som er blevet indvalgt med to – mænd eller kvinder – i kommunalbestyrelsen, og de to så bliver uenige efter noget tid og går hver til sit, hvordan skal man så afgøre, hvem af de to, det nu er, der tegner listen? Man kunne forestille sig en hel masse lignende situationer, og derfor er jeg altså faktisk bange for, at det forslag, som hr. Hans Kristian Skibby mener er den store afbureaukratiseringsguldgrube, tværtimod vil give mere bøv. l.

Vi vil gerne være med til at kigge på reelle afbureaukratiseringsforslag også i den her forbindelse, så lad os endelig snakke om det under udvalgsbehandlingen, men som det ligger her, er vi altså ikke voldsomt imponeret, og vi vil meget gerne have svar på nogle af de spørgsmål, som jeg har listet op. Det kan være, at ordføreren vil komme ind på det i sin tale til sidst.

Kl. 14:17

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger til denne ordfører. Så vi fortsætter i talerrækken, og næste ordfører er fru Meta Fuglsang, SF.

Kl. 14:17

(Ordfører)

Meta Fuglsang (SF):

Forslaget her vedrører jo stillerlister til kommunale og regionale valg, og når man kigger på det, virker det umiddelbart som et meget lille og meget enkelt forslag. Der ligger selvfølgelig en afbureaukratisering eller i hvert fald en mulighed for afbureaukratisering i det forslag, der ligger her, i og med at forslaget går ud på at fjerne nogle procedurer i forbindelse med de her stillerlister for lister, der allerede er repræsenteret i byråd eller regionsråd.

Det er jo ikke et voldsomt arbejde, der ligger i det her, så den afbureaukratisering, der ligger i det, er formentlig til at overskue, men man må også sige: mange bække små. Vi har jo tit været inde på, at man mangler at høste de lavthængende frugter, i hvert fald når det handler om afbureaukratisering, og så kunne man måske starte her.

Jeg kan godt høre på de indlæg, der har været indtil nu i debatten her, at spørgsmålet er, om der er en afbureaukratisering eller ej. Men det andet aspekt, som ligger i det her forslag, og som faktisk efter min mening er mere spændende, er diskussionen af den demokratiopfattelse, den demokratiske proces, der ligger i forbindelse med de lister, der er opstillet. Og det er jo sådan, at bureaukratiet og demokratiet nogle gange kan spænde lidt ben for hinanden, og jeg kan og-

så godt høre, at det kan være det, der kommer i konflikt med hinanden her. Det, jeg synes er spændende i forslaget her, er bl.a., at de lister, som allerede er repræsenteret, jo har fået en legitimitet, i og med at de én gang har været stemt ind.

Jeg kunne også godt høre på ministerens bemærkninger her i indledningen, at demokrati er svært, og de forskellige scenarier, man kan opstille, kan gøre det vældig kompliceret at prøve at administrere demokratiet, men man skal selvfølgelig gøre forsøget alligevel. Men umiddelbart vil jeg sige, at når man har en liste, der er valgt ind i byrådet, så er der jo en demokratisk kontrol med det; vælgerne har mulighed for at følge med og afgøre, om man skal genvælges eller ikke skal det, og det, der må være afgørende, er, at borgerne, vælgerne følger med i, hvem der sidder i byrådet og regionsrådet, hvem det er, man gerne vil have til at sidde der igen, og hvem man dermed stemmer ind. Så den diskussion af demokratiopfattelse, den demokratiske diskussion af, hvordan vi håndterer det, synes jeg faktisk er den mest spændende debat i det her og ikke så meget selve afbureaukratiseringsdebatten.

Den legitimering synes vi er afgørende, så SF kan støtte forslaget, som det ligger her. Vi mener, at uanset om der er afbureaukratisering eller ej, ligger der i hvert fald en tilkendegivelse af, at når valget er sket, så er den proces, der pågår, at vælgerne holder øje med dem, der nu engang er valgt ind i byrådet og regionsrådet, holder øje med, hvad de laver, og også i forbindelse med det næste valg tager stilling til, om de skal vælges ind igen eller ej. Det må være det, der er den afgørende prøve for, om man skal kunne stille op til næste valg eller ej, og ikke så meget bureaukratiet. Bureaukratiet kan bruges til meget som undskyldning for både godt og skidt, men her synes jeg faktisk den anden diskussion er vigtigere og mere interessant at tage med. Men vi kan i hvert fald støtte forslaget, som det ligger.

Kl. 14:20

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Der er lige en enkelt kort bemærkning fra fru Sophie Løhde.

Kl. 14:20

Sophie Løhde (V):

Det var, fordi jeg hæftede mig ved, at ordføreren syntes, hele debatten om demokratiopfattelse var interessant, også i forhold til hvordan man indretter valgets lov.

Der vil jeg bare høre, om det også er en del af demokratiopfattelsen set med ordførersens øjne, at man overlader det at foretage et skøn til en offentlig myndighed frem for at lade borgerne være dem, der berigtiger, hvorvidt en liste også er den liste, der skal repræsentere de mennesker, der står på, og det parti, som de så tegner. Det er jo konsekvensen af det, at det skøn går fra at være på borgerniveau til at være hos en kommunal myndighed.

Kl. 14:21

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:21

Meta Fuglsang (SF):

Jeg tror, at det, der er det vigtigste for borgerne og for vælgerne, er, at man forholder sig til eller kan tage stilling til dem, som man har valgt ind, og til, hvordan de har gjort det i valgperioden, og de valg, de har truffet. Så jeg tror ikke, at demokratiopfattelsen kun går på det ene eller på det andet, men at demokratiopfattelsen her går på den direkte mulighed for at vælge nogen ind, som én gang har været inde.

Jeg kan godt se problemstillingen i det, som fru Sophie Løhde rejser her, altså om det er administrationen, der tager stilling til,

hvem der så repræsenterer listen, men jeg mener ikke, det er det afgørende for, om det er demokrati eller ej.

Kl. 14:21

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Fru Sophie Løhde for den anden korte bemærkning.

Kl. 14:21

Sophie Løhde (V):

Jeg er helt enig i, at det ikke er det, der er afgørende for, om noget er demokrati eller ej. Det kræver mange andre spørgsmål og elementer.

Men jeg synes jo, det er lidt interessant, om man synes, det er en vigtig del af ens demokratiopfattelse som parti, at man overlader det at tage stilling til, hvem der tegner et parti – det skønsspørgsmål, det vurderingsspørgsmål – til nogle, som ikke selv står til ansvar for det skøn, i den forstand at det er en offentlig myndighed og ikke borgerne som en aktiv del af en valghandlingssituation. Det synes jeg jo er interessant at vide. Ligger det skøn bedst i hænderne på borgerne eller på administrative myndigheder?

Kl. 14:22

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsø til ordføreren.

Kl. 14:22

Meta Fuglsang (SF):

Jeg tror, der er to forskellige ting i spil her. Det ene er skønnet om, hvem der repræsenterer en liste, og det andet er, om vælgerne synes, man skal sidde der eller ej.

Jeg tror, de færreste vælgere i den situation, hvor man skal stemme til et kommune- eller regionsvalg, har de teoretiske overvejelser over, hvem der repræsenterer den originale liste. Det, man tager stilling til, er, hvem man gerne vil have der. Og jeg tror, det er vigtigt, at de diskussioner bliver lagt hos vælgerne, også i forbindelse med de lokale valg, så man bevarer en interesse i, hvad det er, der skal ske.

Kl. 14:23

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger lige nu.

Den næste i talerrækken er hr. Rasmus Jarlov, Det Konservative Folkeparti, værsø.

Kl. 14:23

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg vil sådan set give den socialdemokratiske ordfører ret i, at det selvfølgelig ikke er verdens største afbureaukratisering. Der var selvfølgelig større ting, som vi kunne beskæftige os med herinde. Den time, vi bruger på at behandle det her beslutningsforslag, bliver Danmark forgældet med 9 mio. kr., fordi vi har et galoperende statsunderskud. Så selvfølgelig burde vi bruge tiden på at afskaffe efterlønnen og andre mere vigtige ting, men der skal også være plads til at diskutere de her mindre forslag.

Jeg har faktisk stor sympati for forslaget, for jeg er selv kommunalpolitiker i Københavns Kommune, og jeg kender godt den problemstilling, at man skal rundt og hente 150 underskrifter. Det kan være temmelig besværligt, og det er jo ubelejligt op til en kommunal valgkamp, hvor der er så meget pres på de lokale kommunalpolitikere, at man også skal løse den opgave. Så jeg og mit parti har sådan set stor sympati for forslaget og synes også, det virker lidt overflødigt, at man egentlig skal ud og bevise, at man har en legitimitet til at stille op, når man i forvejen har modtaget et mandat til at sidde i en kommunalbestyrelse.

Vi mangler desværre alligevel et realistisk bud på, hvordan man ellers skulle strikke systemet sammen på en rimelig måde, og jeg er især bekymret ved det, som også ministeren og Venstres ordfører lagde vægt på, med, hvordan man skal bestemme, hvem der har retten til at opstille, såfremt lister bliver delt eller der kommer udbrydere osv. Derfor mener vi ikke, at vi kan stemme for beslutningsforslaget, selv om vi har stor sympati for hensigten med det.

Kl. 14:25

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører i talerrækken er hr. Johs. Poulsen, Det Radikale Venstre, værsø.

Kl. 14:25

(Ordfører)

Johs. Poulsen (RV):

Tak. Ligesom hr. Rasmus Jarlov har vi også fra Radikale Venstres side stor sympati for forslaget, som jo i sit sigte handler om at fjerne noget, der måske af rigtig mange opleves som noget administrativt bøvlg og et eller andet sted som noget overflødigt i forbindelse med valghandlingen. Det er da også den indgangsvinkel, som vi har indtaget efter drøftelserne i vores gruppe, at vi er positivt indstillet over for beslutningsforslaget, medmindre der skulle komme meget tungtvejende og principielle argumenter ind i billedet for det modsatte.

Nu møder jeg jo somme tider ude i landet det synspunkt: Jamen lytter I nogen sinde til hinanden inde i Folketinget; hvis der kommer gode argumenter frem, kan man så ikke ændre synspunkt eller bøje sig i forhold til dem? Og derfor bliver jeg jo nødt til at tilstå, at jeg rent faktisk synes, at ministeren havde en række gode argumenter for, hvorfor man måske lige bør tænke over, om man også skal gennemføre forslaget her – selv om vi som udgangspunkt syntes, det var rigtigt. Derfor vil jeg forbeholde mig min endelig stillingtagen til den videre behandling og til de argumenter, der måtte komme frem i udvalgsarbejdet, af den simple grund at vi faktisk mente, at ministeren havde nogle rigtig gode argumenter for sin sag her fra talerstolen.

Så jeg har forsøgt at lytte til, hvad der blev sagt i debatten, og vil muligvis endda også lade det få indflydelse på, hvordan vi endeligt skal trykke på knapperne.

Kl. 14:27

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke andre partiers ordførere i salen, så næste taler er ordføreren for forslagsstillerne, hr. Hans Kristian Skibby, Dansk Folkeparti. Værsø.

Kl. 14:27

(Ordfører for forslagstillerne)

Hans Kristian Skibby (DF):

Man kan da i hvert fald starte med at konkludere, at det sidste svar, der kom fra De Radikale, var et rigtig radikalt svar. Der var så at sige opbakning til forslaget, men alligevel ville man også gerne lytte til ministeren. Jeg vil da sige, at Dansk Folkeparti selvfølgelig også gerne vil lytte til ministeren, men jeg synes godt, at ministeren måske somme tider burde lytte lidt til Dansk Folkeparti, i hvert fald når det drejer sig om de her forslag, som jeg synes der er sund fornuft og ræson i at komme med.

Jeg synes, at de argumenter, jeg har hørt, for, at man ikke kan støtte forslaget, mest har grobund i, at man har kigget på nogle begrænsninger, som jeg mener man klart og nemt og utvetydigt kan skrive sig ud af i en ny revision af den kommunale valglov. Jeg synes ikke, at man har fokuseret på mulighederne, og jeg synes faktisk, at jeg vil rose SF's ordfører, fru Meta Fuglsang, for den måde, som det blev grebet an på, for selvfølgelig kan der også være problemer med den måde, som man vurderer det til at ville foregå på i praksis.

Jeg tror personligt heller ikke på, at der vil blive en situation, hvor den enkelte byråds kandidat vil skulle valfarte hen og stå i kø henne på borgmesterkontoret for at få et rødt eller et blåt stempel. Jeg tror altså på, vi har rimelig uddannet personale osv. i vores organisation her i Danmark til, at man sagtens kan tilrettelægge en valglov, som tager hånd om de rent faktuelle proceduremæssige udfordringer, som er forbundet med den her eventuelle revision af valgloven.

Jeg synes, det er på tide, at vi tager hånd om en så lille og relativt beskeden ændring som den, der lægges op til her. Det er da rigtigt, som flere ordførere har sagt, at vi kunne finde andre afbureaukratiseringsforslag, som kunne være mere givende rent tidsmæssigt i kommuner og regioner. Men omvendt synes jeg jo ikke, at man kan retfærdiggøre, at man bare lader tingene blive ved at være de samme, bare fordi man synes, at det er småting. Hvis man har mulighed for at lave en revision, som gør, at det bliver nemmere og mere praktisk, og uden at det går ud over det demokratiske folkestyre, hvorfor så ikke i det mindste gøre forsøget?

Den konservative ordfører var inde på, at det havde kostet ca. 9 mio. kr. at bruge en time på det her forslag. Det kan man selvfølgelig sige, hvis man synes, at det skulle være sjovt, men omvendt kan man sige, at det jo koster penge for hver time, der går med den recession, der er, og de økonomiske udfordringer, som Danmark har. Jeg synes ikke, at det har så meget med det her forslag at gøre overhovedet.

Jeg tog i mine første bemærkninger udgangspunkt i spørgsmålet om Københavns Kommune, for jeg synes, at det er en af de kommuner, som har de største udfordringer, i og med at der er så mange håbefulde partier, der stiller op, altså Pærepartiet og Hampepartiet og Kærlighedspartiet og sågar Indkøbslisten var på ved det seneste byrådsvalg i november 2009. De fik så ikke stemmer nok til at blive valgt ind, og de skal så ud og gøre forsøget igen med at indhente de her stillerklæringer. Men jeg synes, det er lidt at gøre grin med folkestyret, når valgte partier som Socialdemokraterne og SF og Dansk Folkeparti og Venstre osv. gang efter gang skal ud at indhente så mange vælgerklæringer for bagefter at sætte kommunale medarbejdere til at krydstjekke de enkelte vælgerlister for at se, om der er nogle, der har skrevet dobbelt under på flere forskellige partiers lister, eller om nogle sågar har skrevet under på tre forskellige stillerlister.

Oven i det ved partierne også, at de er nødt til at indhente et ekstra antal stillere, således at de har råd til at miste nogle af stillerne, hvis disse bliver sorteret fra ved det her krydstjek eller tredobbelte krydstjek. Så der er altså en vis form for administration ved det, og jeg synes, at vi skulle prøve at gøre forsøget med at få det gjort meget mindre bureaukratisk i de her tilfælde.

Jeg vil takke for de tilkendegivelser, der er kommet. Jeg synes, at der, hvad skal man sige, har været en blød afvisning fra dem, der har afvist det, hvor man siger, at det er gode intentioner, der ligger bag. Det er der altid, når Dansk Folkeparti kommer med forslag her i Folketinget. Vi havde selvfølgelig blot ønsket en lidt større opbakning til netop det her beslutningsforslag.

Men nu lader vi sagen gå videre i Kommunaludvalget, og så må vi jo se, hvad vi kan blive enige om fremover.

Kl. 14:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er en enkelt kort bemærkning. Fru Maja Panduro.

Kl. 14:31

Maja Panduro (S):

Det glæder mig, at ordføreren anerkender nogle af de problemer, som kan være forbundet med det her. Han gør det så ved at sige, at man jo klart og nemt vil kunne skrive sig ud af de problemer, som nogle af os har listet op. Det ærgrer mig bare, at ordføreren glemmer at sige, *hvordan* man vil kunne løse de problemer her, for jeg mener ikke, at det nødvendigvis er så nemt og åbenlyst. Forslaget er jo rela-

tivt kortfattet og ikke så detaljeret, og det er fair nok, men kan ordføreren så ikke her fortælle os, hvordan han mener man skal løse problemet med, hvordan vi kan bestemme, hvem det er, der tegner stillerlisten? Hvordan mener ordføreren man undgår det, at kommunerne skal sidde og vurdere, hvem der tegner stillerlisten, og hvem der ikke gør? Det bliver et bureaukratisk helvede langt, langt ud over det bureaukrati, der måtte være forbundet med, at man f.eks. for Københavns Kommunes vedkommende i dag skal administrere stillerlister med op til 150 stillere for en lidt større gruppe af partier. Det gælder trods alt for en kommune med 1 mio. indbyggere, mens det for de fleste kommuners vedkommende altså vil dreje sig om 25 stillere på relativt få lister.

Kl. 14:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak for det spørgsmål. Så er det ordføreren.

Kl. 14:33

Hans Kristian Skibby (DF):

Nu er det jo altså sådan, at det her er et beslutningsforslag, og det betyder selvfølgelig også, at jeg ikke vil stå heroppe og i detaljer redegøre for, hvordan de enkelte lovændringer skal foregå. Det, jeg blot kan sige, er, at det her er et beslutningsforslag, som tager udgangspunkt i den eksisterende valglov, og vi tror altså på, at det er muligt at skrive sig ud af de her relativt få udfordringer og begrænsninger, som der er givet udtryk for, bl.a. i spørgsmålet om, om et parti har flere lokale vælgerforeninger, som stiller op i en given kommune. Vi tror på, at vi faktisk har kompetent juridisk personale, som kan skrive det ind i en revision af den eksisterende valglov. Jeg vil ikke til at gøre mig klog på, hvordan det skal gøres rent konkret i de enkelte problemformuleringer.

Kl. 14:34

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra fru Maja Panduro.

Kl. 14:34

Maja Panduro (S):

Så det vil sige, at ordføreren for forslagsstillerne sådan set ikke har noget bud på det? Det synes jeg er en lille smule bekymrende. Noget af det, som Valglovsudvalget beskæftigede sig med, og som de sagde kunne være en måde at løse det på, var, at det kun skulle være de store landsdækkende partier, der havde mulighed for at slippe for stillerlisterne, for der ville man ligesom have en autoritet at gå til, nogle, man kunne spørge, om det er dem, der repræsenterer partiet.

Hvis det er den model, hr. Hans Kristian Skibby forestiller sig, så må jeg sige, at det harmonerer utrolig dårligt med, at man ellers i alle mulige andre sager slår sig op på at være udkantsområdernes parti og den lille mands parti. Grunden til, at vi ikke vil være med på den model, er, at vi, selv om den ville være meget belejlig for mit eget parti, da vi er et stort og landsdækkende parti, synes, det er urimeligt, at man på den måde skal forfordele de små lokallister, som vi jo heldigvis har mange af, og som der er rigtig mange danskere der stemmer på til de lokale valg.

Kl. 14:35

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:35

Hans Kristian Skibby (DF):

Man må jo bare konkludere, at hvis fru Maja Panduro er så bekymret over det her beslutningsforslag, så tegner det lidt skidt for fremtiden for fru Maja Panduro i et folkestyre, for det er altså ikke normalt, at man med et beslutningsforslag kommer med et detaljeret lovæn-

dringsforslag til, hvordan man tager hånd om de enkelte udfordringer, der er beskrevet i et beslutningsforslag. Det er ganske enkelt ikke det, man gør ved en førstebehandling.

Det her er et forslag, som er lagt frem, og hvis der er sympati for ideen, går man videre med at lave en udformning af en lovtekst. Sådan fungerer det altså i virkeligheden.

Kl. 14:35

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Rasmus Prehn.

Kl. 14:35

Rasmus Prehn (S):

Det er jo altid herligt, når Dansk Folkepartis ordfører kan fortælle os andre her i Folketinget, hvordan man plejer at gøre, hvordan det hele hænger sammen og fortælle, at sådan skal man ikke stille spørgsmål osv. Det, der undrer mig, når jeg sidder og lytter til debatten her, er, at man fra Dansk Folkepartis side kan tale om, at der er afbureaukratisering i det her, og så er det, man i virkeligheden står og svarer på talerstolen, når man får nogle spørgsmål om, hvordan det hele skal hænge sammen, og hvordan det skal administreres, at det har man ikke nogen bud på, det må nogle kloge jurister tage sig af. Ender det her i virkeligheden ikke med at blive et kæmpe stort bureaukratisk cirkus, hvor Dansk Folkeparti så vil have endnu flere jurister i kommunerne til at sidde og døjede med det her i stedet for på helt almindelig traditionel vis at samle nogle stillere sammen? Det har man gjort i 100 år, skulle jeg til at sige. I mange, mange år har man samlet ind på den her måde og fået det til fungere; et godt, gedigent demokratisk princip. Det vil Dansk Folkeparti så lave om på, men skaber det i virkeligheden ikke bare endnu mere bureaukrati?

Kl. 14:36

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:36

Hans Kristian Skibby (DF):

Nu er der jo mange her i salen, som tydeligt husker netop hr. Rasmus Prehns indgangsvinkel til, hvordan man laver afbureaukratisering i kommunerne og ændringer i den eksisterende valglov. Forslaget fra Socialdemokraterne for noget tid tilbage var jo f.eks., at alle opstillede byråds kandidater ved kommunalvalget i København skulle have billede på stemmesedlen. Det betød så, at der skulle laves en stemmeseddel med billeder på 291 kandidater, og der skulle også sættes logoer på for alle de 21 partier, som stillede op. Det endte jo faktisk med, ifølge den beregning vi fik her i salen, at det blev en ganske lang stemmeseddel, der skulle til. Så med hensyn til afbureaukratisering skal man passe på ikke at flage så kraftigt, at man mister jordforbindelsen.

Kl. 14:37

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Rasmus Prehn.

Kl. 14:37

Rasmus Prehn (S):

Det er jo en helt urimelig sammenligning. Dansk Folkepartis ordfører ved udmærket godt, at det, vi foreslog, var i forbindelse med elektroniske valg at lave en foranstaltning, der kunne imødekomme de mange ordblinde vælgere, vi har, som i dag føler sig ekskluderet i forhold til valgdeltagelse. Det synes vi faktisk er et meget sympatisk forslag fra socialdemokratisk side, at vælgergrupper, der på grund af forskellige handicap ikke kan læse en almindelig stemmeseddel, får mulighed for at være med.

Her er der altså tale om, at Dansk Folkeparti tilsyneladende har problemer med at skaffe stillere nok. Så skal det gå ud over hele det danske folkestyre, så skal det laves om, og man skal til at have ansat jurister i kommunerne, der skal sidde og døjede med at få lavet nogle regler, der kan hænge sammen. Er det ikke uhyre bureaukratskabende, bare fordi Dansk Folkeparti har problemer med at stille en stillerliste?

Kl. 14:38

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:38

Hans Kristian Skibby (DF):

Det, der kom fra hr. Rasmus Prehn, var jo det, vi, ovre hvor jeg kommer fra, kalder en gang bladawer. Mange af os, som har en fortid og en fremtid i Dansk Folkeparti, husker, at vi for mange år siden faktisk havde en sag kørende, hvor lokale DSU'ere ovre i Jylland tog alle navnene på Dansk Folkepartis stillerlister og hængte dem op på plakater rundtomkring på gader og stræder, så folk i byen kunne se, hvem det dog var, der kunne finde på at være stiller for det der tåbelige parti, Dansk Folkeparti, som netop var blevet stiftet. Det var virkeligheden, vil jeg sige til hr. Rasmus Prehn. DSU gik ud og misbrugte et andet partis stillere og satte deres navne på plakater, så folk kunne se, hvad det dog var for nogle mennesker, der kunne finde på at være stillere for det nye tåbelige parti.

Det kunne måske være et godt argument for netop at få fjernet de her ordninger, hvor folk skal gå ud unødigt og lave stillerklæringer, når partierne får folk valgt ind i borgerrepræsentationen, i Regionsrådet eller i kommunalbestyrelser og byråd. Det er simpelt hen sund fornuft, vil jeg sige til hr. Rasmus Prehn. Og så nytter det ikke, at man bare ryster på hovedet og siger, at det ikke passer, for det er altså virkelighedens verden, vi tager som udgangspunkt, og den siger altså, at vi har en uhensigtsmæssig måde at håndtere det her på. Det giver ikke nogen mening, at man skal indhente alle de her stillerklæringer.

Kl. 14:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak for det svar.

Da der ikke er flere, der har ønsket ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v. (Stop for anvisning til ghettoområder af borgere fra lande uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

Sammen med dette punkt foretages:

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 61:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og lov om leje. (Styrket indsats i ghettoområder og anvendelse af den almene boligsektors midler).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 62:

Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v. (Udvidet flyttehjælp).

Af socialministeren (Benedikte Kiær).

(Fremsættelse 17.11.2010).

Kl. 14:40

Forhandling

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er Venstres ordfører, hr. Peter Madsen.

Kl. 14:41

(Ordfører)

Peter Madsen (V):

Disse lovforslag udmønter en stor del af ghettoplanen og udmønter boligaftalen om rammer for renovering m.v. i det almennyttige boligbyggeri.

Vi lever heldigvis i et land, som først og fremmest er kendetegnet ved værdier som frihed, tryghed og ansvar for det fælles, og vi føler os knyttet sammen som samfund, fordi vi grundlæggende er fælles om disse værdier, og fordi vi værner om dem. Derfor kan vi heller ikke acceptere, hvis der er steder i Danmark, hvor danske værdier ikke har fodfæste, områder, der er utilgængelige, og hvor regler og love ikke håndhæves, områder så lukkede, at de må betegnes som parallelsamfund.

De mest udsatte boligområder er kendetegnet ved en høj andel af beboere, der står uden for arbejdsmarkedet eller uden uddannelse. Det er områder, hvor en stor andel af beboerne er indvandrere eller efterkommere af indvandrere fra ikkevestlige lande, ligesom de mest udsatte boligområder er defineret ved en høj andel af beboere, der er dømt for kriminalitet. Vi har i dag 29 boligområder i Danmark, som har så omfattende problemer, at de kommer ind under betegnelsen ghettoer. Formålet med ghettoplanen er at styrke indsatsen i disse mest udsatte boligområder for at bringe åbenheden og trygheden tilbage, bringe ghettoen tilbage til samfundet.

Nogle har antydnet, at vi i Danmark er os selv nok og foretrækker at være et stammesamfund. Det er ikke rigtigt. Baggrunden for disse lovforslag er netop et ønske om at åbne op, at inkludere nye mennesker og deres ressourcer i det samfund, som de i dag ikke er en del af.

Afgørende for, at vi får nedbragt antallet af ghettoer, er, at vi får skabt en bedre balance i beboersammensætningen. I de mest udsatte boligområder er mere end seks ud af ti beboere indvandrere eller efterkommere af indvandrere fra ikkevestlige lande. Det er en skævvridning i forhold til resten af samfundet, som vi vil gøre op med. Derfor er der i lovforslagene en række instrumenter for kommuner og boligorganisationer til at påvirke og forbedre beboersammensætningen. Nogle instrumenter anvendes allerede i dag i nogle kommu-

ner, andre ikke, men nu bliver der mulighed for at tilpasse indsatsen til de lokale forhold. Bl.a. indgår det i L 60, at kommunerne fremover alene må anvise borgere fra ikke-EØS-lande til en bolig i et ghettoområde, hvis kommunen ikke råder over andre mulige boliger.

Disse boligområder er også karakteriseret ved mange beboere, som står uden for arbejdsmarkedet, og beboere, der er dømt for kriminalitet. Vi mener, det vil virke positivt, hvis boligselskaber og kommuner ikke anviser disse typer af beboere til ghettoområderne, men i stedet kan satse på at tiltrække mere ressourcestærke beboere og sikre en bedre balance i beboersammensætningen.

Lovforslagene påvirker ikke kun sammensætningen af beboere; der er også en række tiltag, der betyder, at disse boligområder kan forbedres rent fysisk. Det gælder nedrivning, hvor det giver mening; ved at nedrive enkelte blokke kan man åbne et område og give plads til nyt liv. Det kan give plads til butikker, idrætspladser eller andet, som kan tiltrække nye beboere eller erhvervsliv.

Nogle ghettoområder er fysisk afskåret fra den øvrige by, og det medvirker til, at ghettoområderne forbliver socialt og fysisk isolerede. Med den indgåede aftale og med disse lovforslag bliver der afsat en pulje på 150 mio. kr. årligt til ændring af infrastruktur, således at der kan skabes sammenhæng mellem disse boligområder og den øvrige by.

Noget af det vigtigste i hele ghettoplanen er, at der indgås et samarbejde mellem de lokale boligorganisationer, de pågældende kommuner og staten. Disse helhedsplaner vil blive omdrejningspunktet for hele indsatsen med at styrke boligområderne, og det sikres samtidig, at der bliver et bredt ejerskab til både mål og midler.

Forslaget indeholder også en udfordringsret for kommuner og boligorganisationer. Udfordringsretten skal bidrage til at eliminere regler, der kan stå i vejen for helhedsplanerne. Endvidere indføres der en ny, samlet salgsordning, så provenuet kan anvendes til nybyggeri. Det er et element i aftalen, som vi i Venstre glæder os meget over. Og for ghettoområder og andre udsatte boligområder gælder der det særlig positive, at her kan provenuet bruges til finansiering af de helhedsplaner, jeg omtalte før.

Endelig bliver der med L 62 mulighed for kommunerne for at tilbyde flyttehjælp til de beboere, som føler, at en fraflytning fra deres bolig i et udsat boligområde vil kunne afhjælpe nogle af deres problemer. Alle gode kræfter kommer således i samarbejde i gang med en bred indsats for at bekæmpe ghettodannelsen i form af helt konkrete tiltag, der vil kunne ses og mærkes i lokalområderne, og som vil kunne gøre listen over de 29 boligområder kortere. Vedtagelsen af disse lovforslag er kun første skridt på vejen, og næste skridt bliver samarbejdsaftaler og helhedsplaner i de enkelte kommuner med deltagelse af boligorganisationerne selv.

Aftalen indeholder også et historisk højt niveau for renovering af almennyttige boliger. Oven i den ordinære ramme på 2,6 mia. kr. afsættes der 5 mia. kr. til renovering over de kommende 3 år. Det har været et stærkt ønske fra boligselskabernes side, at der bliver mulighed for at øge investeringsniveauet til renovering; det har vi lyttet til, og jeg er glad for, at boligselskaberne har taget godt imod det.

Endelig videreføres rammen til den boligsociale indsats med 440 mio. kr. årligt. Indsatsen fokuseres på at fremme trygge og stimulerende opvækstvilkår for børn og unge, beskæftigelses- og erhvervs-muligheder og kultur- og fritidstilbud. Den boligsociale indsats skal ikke blot forbedre de sociale forhold i ghettoområderne, men skal også virke forebyggende i de områder, der er på vej ind i en negativ udvikling.

På den baggrund kan Venstre stemme for de tre lovforslag.

Kl. 14:47

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er et par korte bemærkninger, først er det hr. Thomas Jensen.

Kl. 14:47

Kl. 14:50

Thomas Jensen (S):

Tak til Venstres ordfører. Jeg bed mærke i, at Venstres ordfører brugte formuleringen, at vi skal have en bedre balance i beboersammensætningen i de her udsatte boligområder, og jeg kan sige, at det er Socialdemokraterne fuldstændig enige med Venstres ordfører i. Problemet med det forslag, som vi behandler her i dag, er, at ved den definition, man bruger på et udsat boligområde eller på et ghettoområde, som regeringen jo har valgt at kalde det, har man ikke lyttet til sit eget rådgivende udvalg, Programbestyrelsen. Programbestyrelsen siger klokkeklart, at en væsentlig årsag eller en del af problemet er den store koncentration af fattigdom, der er i de udsatte boligområder.

Så mit spørgsmål til Venstres ordfører er: Når man ikke vedtager fattigdom som en del af definitionen på et udsat boligområde, tror Venstres ordfører så selv på, at man virkelig får ændret beboersammensætningen i den rigtige retning, så vi om måske 10-20 år kan være så heldige i Danmark at sige, at ghettobegrebet er et historisk begreb, og at nu har vi fået løst opgaven? Tror Venstres ordfører virkelig, at vi får ændret beboersammensætningen?

Kl. 14:48

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:48

Peter Madsen (V):

Ja, det tror jeg da. Der er rigtig mange tiltag i de her forslag, der er rigtig mange strenge at spille på for kommuner og boligorganisationer i helhedsplanerne. Det stærke ved den her måde at gøre det på er jo netop den lokale forankring, det, at man på lokalt plan kan finde ud af, hvad det lige præcis er, der er bedst her, og så bliver der stillet noget finansiering til rådighed.

I øvrigt har regeringen på mange punkter lyttet til Programbestyrelsen og har gennemført en række af de ting, der er blevet anbefalet, men selvfølgelig ikke det hele.

Kl. 14:49

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Thomas Jensen.

Kl. 14:49

Thomas Jensen (S):

Når Venstres ordfører siger, at man ude lokalt kan løse opgaven, så er min største bekymring ved den samlede pakke, der nu lægges frem – og det er jo egentlig ganske banalt – at hvis man skal ændre en beboersammensætning i et udsat boligområde, er der nogle, der skal flytte ud, og nogle, der skal flytte ind. Jeg ser nogle forskellige instrumenter, som kan lave nogle krusninger på overfladen, men hvis man virkelig vil lave en grundlæggende ændring og forbedring af beboersammensætningen i de her boligområder, er der jo en mangel i de her lovforslag med hensyn til at forklare, hvor folk skal flytte hen.

Vi ved jo, at der i de seneste år er blevet færre og færre betalbare boliger i Danmark. De her folk, man gerne vil have til at flytte ud af de områder, er ikke folk, der har mange penge til at betale husleje med. Hvor skal de flytte hen?

Hvad med de kommuner, som ikke påtager sig en boligsocial opgave? Det er især kommunerne oppe langs kysten nord for København, de har ikke ret mange almene boliger, som de f.eks. kan tilbyde folk fra de udsatte boligområder at flytte ind i. Mener ordføreren, at regeringen har nogle boliger, der kan anvises til, og hvor folk kan flytte hen fra ghettoen?

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:50

Peter Madsen (V):

Der er kontinuerligt boliger, lejligheder, ledige i det almennyttige byggeri, også uden for det, vi kalder ghettoer og udsatte områder. Så det mener jeg faktisk godt kan lade sig gøre, især når der bliver givet nogle forbedrede instrumenter til at styre udlejningen.

Så kan jeg sige til hr. Thomas Jensen, at vi i øvrigt ikke går ind for, at det skal være muligt for en kommune at eksportere sine sociale problemer til en anden kommune.

Kl. 14:50

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Peter Westermann.

Kl. 14:50

Peter Westermann (SF):

Tak for det. Venstres ordfører startede sin tale med at sige, at der findes områder, hvor danske værdier ikke finder fodfæste, og en af de danske værdier, som jeg skatter højest, er solidaritet, men det er en værdi, som desværre ikke rigtig har fundet fodfæste i de danske ministerier. Jeg hæfter mig ved, at landets lejere bliver efterladt med næsten hele regningen for finansieringen af de ghettoplaner, vi nu ser fremlagt i de her tre lovforslag. Kan Venstres ordfører fortælle mig, hvorfor man fra Venstres side – det største parti og statsministerpartiet – ikke har valgt at presse på, sådan at staten, samfundet, også går ind og hjælper med finansieringen og ikke bare efterlader den til landets lejere?

Kl. 14:51

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:51

Peter Madsen (V):

Jamen Landsbyggefonden er jo netop opbygget efter solidariske principper, sådan at de, der har mulighed for det, hjælper dem, der er ringere stillet. Det er jo sådan, det fungerer: Der bliver betalt ind, og der bliver betalt ud. Det er da et solidarisk princip.

I øvrigt er der mange skattefinansierede indsatser, som også kommer ghettoområder og i andre udsatte boligområder til gavn, på det sociale område osv., så jeg er ikke enig i hr. Peter Westermanns præmis for spørgsmålet.

Kl. 14:52

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Peter Westermann.

Kl. 14:52

Peter Westermann (SF):

Det, jeg hæfter mig ved, er, at der i de tre nævnte lovforslag, som Venstres ordfører mener vil løse problemerne for de danske ghettoområder – eller det, som regeringen i hvert fald benævner sådan – jo altså ikke er afsat andre penge til finansiering end dem, der kommer fra Landsbyggefonden, og lidt fra satspuljemidlerne. Altså er det landets allersvageste, der skal betale for det her, som regeringen har udråbt som et samfundsproblem.

Men jeg kunne også godt tænke mig at spørge ind til det her med solidariteten på tværs af kommunegrænser. Den forrige spørger spurgte om, hvad Venstre ville gøre for at sikre, at der er tilstrækkeligt med almene boliger i andre kommuner, altså i de kommuner, som er mere velstillede end de kommuner, hvor regeringen har ud-

peget 29 meget udsatte boligområder som ghettoer. Var det ikke en idé, om vi sikrede, at der også kunne anvises på tværs af kommunegrænser, sådan at de kommuner, der nu trækker den største del af læsset, kunne blive aflastet lidt af de kommuner, der faktisk har de bredeste skuldre?

Kl. 14:53

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:53

Peter Madsen (V):

Nu bliver der jo mulighed for i videre omfang at lave centrale bolig-anvisninger inden for den enkelte kommune, og jeg tror, vi skal se på, om det ikke kan være med til at løse nogle af de her problemer, før vi begynder at tale om, at man kan flytte sine sociale problemer ud til andre kommuner.

Med hensyn til hvad der er af muligheder for at flytte ind, vil jeg sige, at der jo hele tiden sker noget på området. Jeg har hørt i dag, at Københavns Borgerrepræsentation i aften vil vedtage en plan om, at der skal bygges flere tusinde almenlystboliger i København, og at de bliver bygget efter nogle billigprincipper, og det synes jeg da er glædeligt. Det er da et eksempel på, at der sker noget.

Kl. 14:54

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er der en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 14:54

Morten Østergaard (RV):

Når jeg vil stille spørgsmål, er det primært til L 60, for L 61 har vi haft et udmærket samarbejde om. Det, jeg synes vil være interessant at høre om fra Venstre, er kriterierne, altså hvornår et område er så problemramt, at det efter regeringens opfattelse er en ghetto, så der skal lovfæstes om det. Der er to sociale kriterier, og der er det, man kunne kalde et etnisk kriterium. Jeg kunne godt tænke mig at spørge, hvordan man som liberal har det med det etniske kriterium, for fra radikal side er det jo sådan, at vi mener, at man bør adressere de sociale problemer, der er, og hvis man så løser de sociale problemer i de områder, ryger de også af den såkaldte ghettoliste.

Men jeg kunne godt tænke mig at få et klart svar fra Venstre: Opfatter Venstre det som et problem, at folk, der i øvrigt er selvforsørgende, men som har samme etniske baggrund, forskellig fra dansk, bor sammen? Er det Venstres, Danmarks liberale partis, opfattelse, at det er et selvstændigt problem, at folk, der har den samme anden etniske baggrund end dansk, bor tæt på hinanden?

Kl. 14:55

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:55

Peter Madsen (V):

Jeg vil også gerne kvittere for det gode samarbejde, vi har haft med Det Radikale Venstre om L 61. Vi er glade for, at Det Radikale Venstre er med i den aftale.

Med hensyn til kriterierne for, hvad der er en ghetto, vil jeg sige, at vi som liberale ikke er bange for at kalde en spade for en spade. Der er komplekse problemer, og når man skal finde ud af, hvad det er for nogle områder, vi taler om, er man nødt til at finde nogle konkrete definitioner og nogle konkrete kriterier. Man kunne lige så vel argumentere med, at det, at folk er på vej gennem udslusning fra kriminalforsorgen, jo også gør, at de så er klar til at starte et nyt liv hvor som helst. Men når vi ser på, hvordan virkeligheden er i de her områder, kan vi jo ud fra beboersammensætningen se, at de kriterier,

vi har fat i her, nok er nogle af de rigtige. Så det synes jeg faktisk er ret godt.

Kl. 14:56

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 14:56

Morten Østergaard (RV):

Vi er da enige så langt, at vi har fat i nogle af de rigtige kriterier, men jeg synes, det er afgørende, at jeg får et klart svar på kernen i mit spørgsmål. Når man er så forhoppet på at skulle lovgive om, hvornår et område er så udsat, at man efter regeringens opfattelse vil kalde det en ghetto, så synes jeg, det er mærkeligt, at man har to sociale kriterier, og ved siden af har man så et etnisk kriterium. Jeg er sådan set enig i, at det skaber problemer, hvis vi sammenhober mange sociale problemer i de samme boligområder. Forskellen er jo, at de sociale kriterier kan vi gøre noget ved; vi kan hjælpe folk til at få et arbejde, vi kan sørge for, at færre begår kriminalitet, og det kan de jo især selv sørge for, men folks etniske baggrund kan de jo ikke gøre noget ved, og det er bare derfor, jeg stiller spørgsmålet: Er det ikke mærkeligt som liberal at sige, at det som udgangspunkt er et problem, at en gruppe medborgere, der har en særlig etnisk baggrund, bor tæt på hinanden?

Kl. 14:57

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:57

Peter Madsen (V):

Man skal ikke opfylde alle tre kriterier eller bare et enkelt kriterium. Man skal opfylde to af de tre kriterier, og det gør, at der er forskellige årsager til, at de her 29 områder kommer ind under betegnelsen ghettoområder. Så vidt jeg husker, er der en række af de her områder, hvor det ikke er udlændingekriteriet, som er det udslagsgivende, men de to andre kriterier. Men det kan godt være et problem, når der bor en stor andel mennesker i et område, som ikke taler dansk, hvor børnene ikke taler dansk, og hvor der ikke er kontakt til det øvrige danske samfund, men det kan godt være en del af de problemer, som vi nu går i gang med at løse.

Kl. 14:58

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Nå, der er lige tikket en til ind. Det er hr. Frank Aaen. Værsgo for en kort bemærkning.

Kl. 14:58

Frank Aaen (EL):

Tak. Ud over at jeg er fuldstændig enig i det, som andre har sagt, om, at det her ikke er noget etnisk problem, men at der kan være sociale problemer, og at sociale problemer skal man selvfølgelig løse, så har jeg forstået, at lovforslaget går ud på, at hvis man synes, der er et problem af den ene eller den anden årsag, så vil man anvise folk en anden bolig. Og det er jo i hvert fald et godt princip, at man vil anvise folk en bolig. Vil Venstre være med til, at man så også anviser boliger i det private lejebyggeri, og at man også sørger for mulighed for at anvise boliger i de ghettoer, vi har nord for København? For hvis vi skal bruge begrebet ghettoer, er en af de største ghettoer jo den, vi har nord for København, hvor folk alle sammen tjener rigtig mange penge. Kan vi have Venstres opbakning til, at private lejeboliger og de rigeste områder i landet inddrages i skafningen af bolig til dem, der bliver afvist andre steder?

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:59

Peter Madsen (V):

Hvis de pågældende private byggerier selv vil deltage i sådan en anvisning, er det da fint for mig, men jeg mener ikke, at man kan pålægge dem det, især ikke, hvis de er finansieret for private midler.

Kl. 14:59

Kl. 14:59

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der yderligere en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 14:59

Frank Aaen (EL):

Almene boliger pålægger man uden videre et ansvar for at løse det problem, vi her ser, og man siger, at sådan skal det være. Private boliger er jo alle sammen finansieret ved stor anvendelse af rentefradraget og har dermed altså også et meget væsentligt bidrag af offentlige midler. Derfor kan jeg overhovedet ikke forstå, at der skal være en forskel. Hvis det er sådan, at man siger, at du ikke må få en bolig her, men du kan få en der, hvorfor skal det så kun være almene boliger, det omfatter, eller være frivilligt – men det kommer jo nok ikke – for private boliger? Hvorfor indfører man ikke akkurat de samme regler for private lejeboliger på en måde, så der også kommer til at bo nogle af de mennesker, man synes skal flyttes eller ikke må bo et andet sted, så de kan bo nord for København?

Kl. 15:00

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:00

Peter Madsen (V):

Jeg kan altså ikke købe den præmis, at det, at der er et rentefradrag, gør, at private boliger pludselig skulle blive offentlige. Vi har sådan set et godt princip om, at man ikke bare kan gå ind og tage privat ejendomsret. Det er sådan set grundlovsfæstet. Hvad den almene boligsektor angår, er den jo i meget, meget høj grad sammenflettet med den øvrige offentlige økonomi, så det er en helt anden problemstilling.

Kl. 15:01

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der ikke flere korte bemærkninger, tak til ordføreren.

Vi går videre til den næste ordfører, og det er hr. Thomas Jensen som ordfører for Socialdemokraterne.

Kl. 15:01

(Ordfører)

Thomas Jensen (S):

Når man ser tilbage på de sidste 9 års boligpolitik, er der en ting, der står lysende klart, nemlig at viljen til at løfte udfordringerne har været fraværende. Regeringen har kogt ghettosuppe på den samme pølsepind om, at regeringen skam har en strategi, men strategien har desværre kun været flotte ord og små spredte tiltag, som der ikke er blevet samlet op på. Resultatet er, at Danmark er gået i retning af mere polarisering, mindre sammenhold og mindre sammenhængskraft.

De seneste 2 år har regeringen valgt ikke at lytte særlig meget til sit eget rådgivende udvalg for udsatte boligområder, Programbestyrelsen, og i dag har vi så nærværende tre lovforslag til at vurdere, om regeringen omsider lytter mere til sit eget udvalg.

Her vil jeg godt understrege, at Socialdemokraterne synes, Programbestyrelsen i sit arbejde og i sin slutrapport har ramt meget præcist. Det handler om at ændre beboersammensætningen i de udsatte boligområder, at iværksætte en sammenhængende og koordineret indsats, at se i øjnene, at en af de helt grundlæggende udfordringer i de udsatte boligområder er koncentrationen af fattigdom, og at Folketinget skal vise, at staten påtager sig et medansvar for at løfte udfordringerne. Programbestyrelsen har et socialt sigte, som Socialdemokraterne finder meget sympatisk og anser for en realistisk ledertråd, hvis man vil gøre udsatte boligområder til velfungerende områder.

Desværre har regeringen ikke lyttet godt nok til Programbestyrelsens anbefalinger. Det sociale er næsten pist forsvundet. Det statslige medansvar er fraværende, og snakken om at ændre beboersammensætningen er desværre ikke realistisk. For at ændre beboersammensætningen, som S og SF gerne vil, er det ganske banalt, at der er nogle, der skal flytte ud, og nogle, som skal flytte ind i de udsatte boligområder. Og i nærværende lovforslag er der tiltag til begge dele, men desværre ikke tiltag, som giver en realistisk forhåbning om, at det vil lykkes.

Regeringen har desværre ikke haft evnen og viljen til at formulere en politik, som viser, hvor folk fra de udsatte boligområder skal flytte hen. Regeringen lurepasser og undlader at sende et klart signal til landets kommuner om, at de skal påtage sig et mere ligeligt boligpolitisk ansvar. Nogle kommuner har meget få almene boliger og bygger næsten ingen, og samtidig er der kommuner, som har helt op til 60 pct. almene boliger i deres boligmasse. Forskellene bør i højere grad udlignes, så alle kommuner i Danmark bidrager til at løfte udfordringerne. Det er den sikre vej, når beboersammensætningen i de udsatte boligområder skal ændres.

Når man lytter til den senere tids debat om boligudfordringerne i Danmark, kan man godt få den indskydelse, at der er tale om et Danmark, som vi ikke kender. Med regeringens skiftende definitioner nævnes almene boligafdelinger næsten i flæng som ghettoer. Resultatet er, at beboerne i de nævnte områder føler sig stigmatiserede, dømt ude og føler sig mindre og mindre som en del af samfundsfølelseskabet Danmark. Det er en forkert udvikling, det er en usympatisk stigmatisering, og det er en farlig polarisering af vores samfund. Når jeg hører den debat, tændes der for mig som socialdemokrat en iboende vilje, som siger, at vi kan, at vi skal, og at vi er forpligtet til at forstå problemerne, anerkende udfordringerne og i fællesskab løfte dem.

I dag, hvor problemerne får folk til at stemme med fødderne og flytte ud af områderne, skal vi huske på, at det er menneskeskabte problemer, som vi kan løse. Problemet i de udsatte boligområder er først og fremmest en alt for ensartet beboersammensætning med en stor koncentration af fattigdom, arbejdsløshed, kriminalitet og nogle steder uheldige parallelkulturer.

Der er ikke nogen lette løsninger. Det, der skal til, er en koordineret og sammenhængende indsats på mange fronter over en lang årrække for at sikre, at de udsatte boligområder igen bliver velfungerende, og her vil jeg gerne slå fast, at langt størstedelen af landets almene boligafdelinger er velfungerende boligafdelinger, hvor beboerne er glade for og trygge ved at bo. Her blomstrer beboerdemokratiet side om side med beboernes glæde ved at være sammen med hinanden i hverdagen. Og det er det overordnede mål i 2010 og årene fremover, at de udsatte boligområder igen skal være med i familien af velfungerende boligområder.

Målsætningen for Socialdemokraterne er, at beboersammensætningen skal ændres i de udsatte boligområder, og at gøre ghettobegrebet til et historisk begreb i Danmark. Vi vil simpelt hen ikke have udsatte boligområder i Danmark. Og målet er, at de velfungerende boligområder løbende skal renoveres, så de ikke bliver nedslidte og udsatte boligområder.

Så skal vi også sende et klart signal til lejerne i de udsatte boligområder om, at vi ikke har opgivet at hjælpe deres boligområde på ret køl. Vi vil bidrage fra statslig side til løsningen. Og så er det også en målsætning, at de nye almene boligområder, som skal opføres i årene, der kommer, skal opføres som blandede boligområder med en blandet beboersammensætning.

Kl. 15:06

Hvad går de tre lovforslag, der er til behandling her samlet i dag, så ud på?

Det første, L 60, handler om stop for anvisning til boligområder af folk fra bestemte lande. Det er jo, som det allerede er nævnt herfra, instrumenter, som vi allerede kan se bliver brugt i nogle kommuner, men selv om de bruges, har vi i 2010 29 udsatte boligområder i Danmark. Det vidner om, at de her tiltag måske ikke virker, og/eller at de måske ikke er tilstrækkelige. Det skal vi have belyst. Under udvalgsbehandlingen skal vi have stillet nogle spørgsmål og have svar på, hvad erfaringerne er i kommunerne. Bemærkningerne til lovforslaget er desværre mangelfulde på det her område, og derfor skal vi have det uddybet ganske grundigt.

Når vi har fået svar på vores udvalgsspørgsmål, er det også relevant at vurdere, om det er særlig ambitiøst, at kommunerne med lovforslaget i hånden simpelt hen kan henvise den gruppe af mennesker, som man egentlig gerne vil have til at bosætte sig et andet sted end i de udsatte boligområder, til selv samme udsatte boligområder. Her må ministerens ambition da ikke lade sig stoppe af kommunegrænser. Hvis der er en ledig bolig i et velfungerende boligområde i nabokommunen, bør ministeren da skabe løsninger, der kan sikre henvisning til en sådan bolig på tværs af kommunegrænsen.

Lovforslaget rummer også en ny ghettodefinition. Antallet af ministeriets ændringer i ghettodefinitionen er nærmest lig med antallet af ministerskift på posten med ansvar for boligpolitikken, og jeg skulle hilse og sige, at det er mange. Den definition, som foreslås i lovforslaget, har her ved afslutningen af fattigdomsåret en meget kedelig mangel. Selv om regeringens rådgivende ghettoudvalg lavede et grundigt forarbejde for regeringen op til de her tre lovforslag, mangler udvalgets medmenneskelige fokus på de udsatte boligområders store koncentration af fattigdom. Den anbefaling er desværre blevet ignoreret og pillet ud af ghettodefinitionen.

Det afslører en manglende vilje til at adressere de virkelige udfordringer i de udsatte boligområder, og det må være helt berettiget for den ansvarlige minister at spørge sig selv, hvorvidt ministeren får øje på de reelle udfordringer, når ministeren har valgt at sætte kikkerten for det blinde øje. Det er skuffende, og på politikersprog, for at ministeren kan forstå det, vil jeg godt sige, at det er mangel på samfundssind og mangel på politisk lederskab.

Afsluttende om L 60 vil jeg sige, at Socialdemokraterne ikke er helt afvisende over for forslaget, men vi vil i udvalgsarbejdet aktivt gå ind og få belyst, om det her er de rette instrumenter til at ændre beboersammensætningen i de udsatte boligområder.

I L 61 kommer der en ny målsætning om, hvordan man skal nedbringe antallet af udsatte boligområder. Hvorvidt det er realistiske mål, må vi også prøve at få belyst i udvalgsarbejdet, nemlig ved at bruge definitionen bagudrettet og se på, hvordan udviklingen i de udsatte boligområder har været.

Så er det store omdrejningspunkt i L 61 renoveringer. Der er et kæmpebehov for at få renoveret almene boliger i Danmark. Det har regeringen været for langsom til at opdage. Det er sådan i dag, at der er en kø for over 8 mia. kr. Med det her lovforslag bidrager man med 5 milliarder ekstra kroner til at løfte den udfordring, og med simpel regning kan man jo se, at der stadig væk mangler penge. Der er stadig væk masser af almene boliger, der skal renoveres, og med det ambitionsniveau må man sige at regeringen lægger op til en nærmest naiv forestilling om, at der ikke kommer nye renoveringsprojekter

ind i de kommende år. Jeg skulle hilse og sige, at det gør der. Det ved vi allerede fra de analyser, der er lavet på området.

Så er det meget afgørende, som Programbestyrelsen også siger, at vi her fra Folketingets side sender et klart signal til de udsatte boligområder om, at staten og vi i Folketinget også tager et medansvar for at løse opgaven. Derfor har Socialdemokraterne sammen med SF i finanslovforslaget og også i vores skatteudspil afsat en statslig milliard kroner til renovering af boliger i ghettoområder. Men den chance, at bruge statslige midler, forspilder regeringen desværre. Det er fortsat 20 pct. af den danske befolkning, nemlig dem, der bor i de almene boliger, som skal betale 100 pct. af renoveringsopgaverne.

Herudover rummer L 61 en lang række punkter, hvor regeringen har ladet sig inspirere af Socialdemokraterne og SF. Det handler om nedrivning, infrastruktur, forbud mod anvisning af løsladte fra fængslerne til ghettoområder, fortrinsret til boligområderne for ressourcestærke personer og så også muligheden for, at de familier, der ikke kan finde ud af at opføre sig ordentligt og overtræder husordensreglerne, kan blive opsagt fra deres kontrakt.

Jeg vil godt sige om det sidste punkt her, at det er meget vigtigt for os, at vi sikrer os, at der også er retssikkerhed for de her folk, men intentionerne er vi enige i.

Så er der det med, at udlejningsreglerne skal ændres sådan, at lejligheder kan stå tomme i helt op til 12 måneder. Det er også et skridt i den rigtige retning. Vi skal bare sikre os, at der er økonomisk balance i det. Det skal ikke være sådan, at de lejere, der stadig bor i boligafdelingen, hænger på regningen, og det skal vi have klarlagt i udvalgsbehandlingen.

Afsluttende om L 61 kan jeg sige, at det rummer nogle skridt i den rigtige retning. Vi vil have belyst nogle ting under udvalgsarbejdet, og så må vi se, hvordan vi forholder os til det.

Det sidste forslag, L 62, er en del af satspuljeaftalen, hvor Socialdemokraterne jo er en af aftaleparterne. Der er dog nogle enkelte elementer af det, der er aftalt, som jeg ikke rigtig kan genfinde i paragrafferne, så det skal vi også have belyst under udvalgsarbejdet, sådan at vi endeligt ved andenbehandlingen kan sige, om det flugter med det, vi har aftalt.

Kl. 15:11

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der et par korte bemærkninger, først fra hr. Peter Madsen.

Kl. 15:11

Peter Madsen (V):

Tak. Nu har jeg jo læst S og SF's ghettoudspil, hvor der lægges op til, at man skal anvende de hårde metoder med ghettopoliti, overvågning og lynjustits i de her områder, og jeg synes, at det er interessant at høre hr. Thomas Jensens lidt mere bløde approach i sin tale, hvor hr. Thomas Jensen lægger vægt på, at fattigdom synes at være det mest karakteristiske ved ghettoområderne i Danmark. Hvordan hænger det sammen med, at man vil løse nogle af de sociale problemer i ghettoområderne ved at føre sig frem med ekstra ghettopoliti, med lynjustits over for unge og mere overvågning og den slags?

Kl. 15:12

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:12

Thomas Jensen (S):

Det hænger såmænd ganske godt sammen. Forudsætningen for, at vi kan have ressourcestærke mennesker i de udsatte boligområder – have en gulerod for, at de kan flytte ind – er, at der er tryghed. Og vi i S og SF holder altså med de lovlidende borgere. Der, hvor der måtte være nogle, der ødelægger trygheden for fællesskabet, skal der da

også være nogle instrumenter til at sørge for, at man får genoprettet trygheden i de her boligområder.

Men derudover – det nævner Venstres ordfører jo ikke – så rummer S og SF's udspil en ret lang række tiltag, der netop har fokus på at lave en social genopretning af de her udsatte boligområder.

Vi ved, at det er den forebyggende indsats, som på den lange bane kan være med til at løse de her problemer. Men på kort sigt: Når der er nogle, der overtræder loven, skal vi også give dem et klart signal om, at så er der også konsekvens. Og det er det, vi gør med vores retspolitiske tiltag i vores ghettoudspil.

Kl. 15:13

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Peter Madsen.

Kl. 15:13

Peter Madsen (V):

Ja, det er jo fint. Men når man taler sådan om retssikkerhed osv., som hr. Thomas Jensen gjorde før, så forstår jeg ikke, hvordan det hænger sammen med, at man foreslår den her stærkt øgede tilstedeværelse af politi, og at man foreslår, at der skal gælde særlige regler for, hvordan man får unge igennem retssystemerne, hvis de bor i et af de her områder, som Socialdemokratiet og SF i øvrigt ikke har defineret nærmere.

Er det virkelig i overensstemmelse med de to partiers opfattelse, at der kan gælde særlige regler i et ghettoboligområde og andre regler i samfundet uden for? Hvordan forholder det sig til retssikkerheden?

Kl. 15:14

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:14

Thomas Jensen (S):

Vi prøver såmænd bare at rette op på de synder, som regeringen har begået over for de udsatte boligområder. Som medlem af Boligudvalget ved Venstres ordfører jo også, at vi løbende får henvendelser fra nogle boligområder, hvor det at tilkalde politiet, hvis der er opstået nogle problemer, ikke bare er noget, der lige er så let. Der er jo områder i Danmark, som politiet ikke vil køre ud til. Det er faktisk et retssikkerhedsmæssigt problem. Uanset om man bor på en stille vilavej i Slagelse, eller om man bor i et udsat boligområde, og der kommer nogle og begår en lovovertrædelse, hvor man har behov for at tilkalde politiet, så skal det være sådan i Danmark, at politiet rykker ud, uanset hvad adressen er. Og det er netop det, vi har lagt op til i vores udspil.

Det er en god service i forhold til at vise en konsekvens over for de unge mennesker, som laver nogle lovovertrædelser, at vi får indført et fast track igennem retssystemet. Jeg synes, at det da bare er en rigtig, rigtig god service, at de folk kan mærke, at der er en konsekvens her i Danmark, når man overtræder en lov.

Kl. 15:15

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 15:15

Morten Østergaard (RV):

Jeg synes, det er godt og positivt, at hr. Thomas Jensen og Socialdemokraterne har et åbent sind i forhold til at forholde sig til lovforslagene, når de kommer igennem udvalgsbehandlingen. Min egen opfattelse er jo, at hvis regeringen havde tilrettelagt processen lidt anderledes, tror jeg faktisk, at der kunne have været skabt et endnu bre-

dere flertal i Folketinget for i hvert fald L 61, som bl.a. har et massivt renoveringsløft, hvad jeg tror alle er enige i er en god idé.

Min interesse er mere i forhold til L 60, og der vil jeg bare opfordre hr. Thomas Jensen til i udvalgsbehandlingen at forfølge nærmere, hvilke problemer det løser at lave et forbud mod anvisning af ikke-EØS-borgere til ghettområder. Jeg har forsøgt, både i offentligheden og også i forhandlingerne, at prøve at blive klogere på, hvad det var for et problem, regeringen mente den var ved at løse, og der kan altså mig bekendt ikke opdrives kommuner, der har en praksis, ifølge hvilken de anviser borgere fra ikke-EØS-lande til problemramte områder. Og så synes det måske lidt mærkeligt at opfinde en løsning på et problem, som ikke findes. Der kan være masser af folk fra ikke-EØS-lande, der flytter ind i ghettområder, men det er de jo i deres gode ret til, også efter at det her lovforslag er gennemført, så det vil jeg bare opfordre til, at man spørger ind til.

Afslutningsvis vil jeg bare høre, om hr. Thomas Jensen ikke vil deltage i en kritik af, at man har valgt to sociale kriterier og et rent teknisk kriterium. De sociale kriterier kan vi gøre noget ved, men de etniske kriterier kan folk jo ikke slippe fra.

Kl. 15:16

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:17

Thomas Jensen (S):

Til det generelle om L 60 og om, hvilke erfaringer der ligger på området, vil jeg sige, at der er mange af os, der arbejder med det her i Folketinget, der har været ude at snakke med en lang række aktører i boligforeninger og i kommuner, og de udtalelser, jeg har fået med derfra, er: Vi har noget, der minder om det; vi gør allerede det, der er foreslået i lovforslaget.

Det, jeg egentlig beder om i udvalgsbehandlingen, er netop, at vi får det frem, sådan at vi kan blive klogere og måske kan gøre det her lovforslag lidt bedre. Det kræver selvfølgelig, at ministeren og forligspartierne er villige til at gå ind i sådan en dialog, men jeg tror også på, at det bedste på det her område ville være, hvis vi fik brede forlig. Det har der desværre ikke været mulighed for i den her proces, fordi – som hr. Morten Østergaard helt rigtigt siger – boligforligskredsen med boligordførere fra alle partier jo ikke på noget tidspunkt har været inviteret til konkrete politiske drøftelser om et forlig. Så desværre forliste vi det den her gang, men i udvalgsarbejdet lover jeg at gå aktivt ind og se på de delelementer, der ligger i ghettodefinitionerne, i forhold til hvilke borgere det er, der må blive anvist ud fra forskellige kriterier, sådan at vi kan få den bedst mulige løsning på plads.

Kl. 15:18

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 15:18

Morten Østergaard (RV):

Jeg er af den opfattelse, at vi har utrolig mange reelle problemer på det her område, som man med fordel kunne koncentrere sig om at løse i stedet for at opfinde nogle og så lægge løsninger frem på dem. Og det er jo også derfor, at L 60 ikke indgår i den aftale, som Det Radikale Venstre er en del af; dels fordi vi er imod det symbolpolitiske forslag om at forbyde anvisning af ikke-EØS-borgere, dels fordi vi er imod regeringens etniske kriterium som en del af ghettodefinitionen.

Det var så den sidste del, som hr. Thomas Jensen ikke fik svaret på. Men jeg håber, vi er enige om, at det forhold, at der er en etnisk slagside ved mange af de sociale problemer, vi har i Danmark, fordi integrationen er slået fejl, ikke skal gøre, at vi stigmatiserer folk med

anden etnisk baggrund og siger, at alene deres etniske baggrund udgør et problem i sig selv. For som jeg også har sagt tidligere i debatten, kan og bør vi gøre noget aktivt for at gøre noget ved de sociale problemer og bedre forholdene. Selvfølgelig skal borgerne gøre noget selv, men hvis man har et arbejde, hvis man passer sine ting, hvis man er selvforsørgende, så kan jeg ikke forstå, at det skulle være socialdemokratisk politik, at ens etniske baggrund eller ens naboers etniske baggrund skulle være et problem i sig selv.

Kl. 15:19

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:19

Thomas Jensen (S):

Som sagt tager vi det op under udvalgsbehandlingen, og jeg vil også godt svare direkte på det spørgsmål, som hr. Morten Østergaard stiller, nemlig om der er etniske kriterier. Som jeg læser lovforslaget, lægger det op til, at folk fra ikke-EU-lande, fra ikke-EØS-lande og folk, der ikke er fra Schweiz, er de folk, man ikke vil have kan blive anvist til de udsatte boligområder og områder med kombineret udlejning. Dermed går definitionen efter nogle lande og ikke efter en etnicitet. Det er sådan, jeg tolker lovforslaget. Men det skal vi have belyst under udvalgsarbejdet, og så kan vi tage en debat om det ved andenbehandlingen.

Kl. 15:20

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste ordfører er Dansk Folkepartis ordfører, fru Anita Knakkegaard.

Kl. 15:20

(Ordfører)

Anita Knakkegaard (DF):

I dagens Danmark findes der desværre en del boligområder, der falder ind under betegnelsen ghettoområder. Det er områder, hvor en stor del af beboerne er uden arbejde, hvor en del af beboerne er kriminelle, og hvor der bor mange med indvandrerbaggrund. I disse områder er det svært for udlændinge at blive integreret i det danske samfund, og vi mener i Dansk Folkeparti, at det er nødvendigt, at beboerne bliver integreret, så der ikke opstår parallelsamfund.

Derfor har regeringen og Dansk Folkeparti som en del af aftalen om finansloven for 2011 indgået en aftale om at indføre et forbud mod kommunal anvisning af en husstand til en ledig bolig i et ghettoområde og et område, der er omfattet af reglerne for kombineret udlejning, hvis et eller flere af medlemmerne af husstanden ikke er borger i et EU-land, et EØS-land eller i Schweiz. Undtaget herfra studerende fra ikke-EU-lande, ikke-EØS-lande eller Schweiz, der er optaget på en offentlig og godkendt uddannelsesinstitution.

Hvis en husstand har brug for en bolig og ikke er borgere i EU, EØS eller Schweiz, skal kommunalbestyrelsen anvise en bolig et andet sted end i et ghettoområde eller et område omfattet af kombineret udlejning. Hvis dette ikke er muligt, skal kommunalbestyrelsen anvise husstanden til en bolig i et ghettoområde eller i et område, der er omfattet af kombineret udlejning.

I forslaget til definition på et ghettoområde lægges der vægt på tre ting i områderne. To af punkterne af de tre punkter, som jeg omtaler om lidt, skal være opfyldt, for at der er tale om et ghettoområde.

Punkt 1: Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande overstiger 50 pct.

Punkt 2: Andelen af 18-64-årige uden tilknytning til arbejdsmarked eller uddannelse overstiger 40 pct. opgjort som et gennemsnit over de seneste 4 år.

Punkt 3: Antallet af dømte for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller loven om euforiserende stoffer pr. 10.000 beboere på 18 år og derover overstiger 270 personer opgjort som et gennemsnit over de sidste 4 år.

Med hensyn til L 61, som jeg nu vil gå over til, har regeringen, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre den 8. november 2010 indgået et nyt boligforlig om anvendelse af den almene boligsektors midler, og i denne aftale indgår også en styrkelse af indsatsen i ghettoområderne. Der er enighed om, at antallet af ghettoområder skal være reduceret med minimum en fjerdedel ved udgangen af 2016 og mindst være halveret i løbet af de kommende 10 år. Ghettoområderne skal være attraktive boligområder og være integreret i det øvrige samfund.

En af de væsentligste ting i aftalen for Dansk Folkeparti var, at der blev afsat betydelige midler til renovering af de almene boligområder. Dette bevirkede, at den nuværende investeringsramme til renovering med 2,64 mia. kr. årligt fortsætter i perioden 2013-2016. Desuden prøver vi at afvikle Landsbyggefondens venteliste til renovering inden for en rimelig periode, hvor vi hvert år i november følger op på, hvordan afviklingen går. Vi forhøjer derfor renoveringsrammen ekstraordinært med 2,5 mia. kr. i 2011, 1,5 mia. kr. i 2012 og 1 mia. kr. i 2013. Af de nævnte rammer foreslås endvidere, at mindst 200 mio. kr. årligt skal anvendes til tilgængelighed.

I Dansk Folkeparti mener vi, at det er meget væsentligt for beboerne og familiens trivsel og sundhed, at man har en ordentlig bolig, og at omgivelserne er i orden. Beboerne skal ikke bo i boliger, der er utætte, fugtige og med skimmelsvamp. Vi er derfor meget glade for den del af boligforliget, der vedrører renovering.

Landsbyggefondens rammer til en boligsocial indsats videreføres med 440 mio. kr. årligt i perioden 2011-2014, hvoraf op til halvdelen kan anvendes til huslejenedsættelser. Statens andel af ydelsesstøtten til nybyggeri fastholdes på 75 pct. Tilsvarende fastholdes Landsbyggefondens bidrag i årene 2011-2014 på 25 pct. af ydelsesstøtten. Desuden gives der muligheder, som det er op til kommunerne, boligorganisationerne og afdelingerne om de vil benytte sig af. Det drejer sig bl.a. om, at der i de udsatte boligområder afsættes en ramme på 500 mio. kr. i alt i perioden 2011-2014 til finansiering af Landsbyggefondens andel af kapitaltilførslen vedrørende nedrivninger i udsatte boligområder.

Kl. 15:25

Det er Dansk Folkepartis holdning, at det at nedrive blokke med gode lejligheder, som beboerne er glade for at bo i, ikke er godt. Det gjorde sig bl.a. gældende i Gellerupparken, hvor Dansk Folkepartis byrådsgruppe stemte imod nedrivning af blokkene, hvilket vi selvfølgelig er enige i i Dansk Folkeparti. Nedrivning er en mulighed, som vi helst ser anvendt i forbindelse med dårlige boliger, som det ikke kan betale sig at renovere, som ikke kan lejes ud, som arkitektonisk ikke falder ind i området, eller hvor der skal nedrives nogle få boliger eller gennembrydes lange blokke, så infrastrukturen bliver bedre i området. Det er derfor ikke op til Dansk Folkeparti i Folketinget at bestemme, hvordan pengene bruges på dette område, men, som jeg har sagt tidligere, op til boligorganisationerne eller kommunalbestyrelsen og afdelingerne.

Der afsættes som noget nyt en ramme på 150 mio. kr. årligt i 2011-2016 med henblik på at yde støtte til infrastrukturændringerne i ghettoområderne. For yderligere at styrke muligheden for at ændre på beboersammensætningen i områder, der anvender kombineret udlejning, får kommunerne mulighed for at afvise, at boligsøgende på førtidspension, i længerevarende arbejdsløshed eller på sygedagpenge kan flytte ind i områder, der kan anvende kombineret udlejning.

Kommunalbestyrelsen og boligorganisationen kan endvidere aftale, at boliger i områder med kombineret udlejning kan stå tomme i 6 måneder. Dette udvides nu til 12 måneder, og herved styrkes muligheden for at tiltrække boligsøgende i beskæftigelse.

Der foreslås en lovændring, som giver fogedretten mulighed for at afgøre oplagte sager, hvor retten efter afhøring af nogle vidner kan fastslå, at der er grundlag for at ophæve lejeaftalen som følge af lejers grove tilsidesættelse af god skik og orden.

Desforuden er der et nyt forslag om udvidet flyttehjælp, det hedder L 62. Forslaget udmønter satspuljeaftalen for 2011 og vedrører forslaget om at udvide den nuværende mulighed i almenboligloven for kommunalbestyrelsen til at yde økonomisk tilskud til flyttehjælp og indskud til også at omfatte tilskud til en ny start. Puljen vil være på 20 mio. kr. i perioden 2011-2014. Kommuner med ghettoområder kan som et forsøg søge om refusion af en del af deres udgifter til flyttetilskud, indskud, periodevis tomme lejligheder og tilskud til en ny start fra puljen på 20 mio. kr.

Vi er selvfølgelig positive over for disse lovforslag og ser frem til udvalgsbehandlingen.

Kl. 15:27

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er foreløbig tre korte bemærkninger. Først er det hr. Frank Aaen.

Kl. 15:28

Frank Aaen (EL):

Først en konstatering, nemlig at Dansk Folkeparti nu igen er med til at stjæle af lejernes penge. Jeg mener, at det nu har rundet 10 mia. kr., der er taget op af Landsbyggefonden og brugt til forskellige formål, den her gang bl.a. til det formål at rive boliger ned. Det vil jeg sige er et tyveri, som Dansk Folkeparti desværre har deltaget ivrigt i.

Men mit spørgsmål er: Er Dansk Folkeparti ikke rigtig stolt over, at det igen, når man ser på de problemer, der er i nogle boligområder, er lykkedes at få spillet udlændingekortet, at det her altså i meget høj grad gøres til et etnisk problem, at et socialt problem gøres til et problem, hvor man siger, at det er hudfarve, sprog og efternavn, der er problemet? Er det ikke rigtig godt for Dansk Folkeparti, at udlændingsspørgsmålet også i den her sag er kommet højt på dagsordenen?

Kl. 15:29

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:29

Anita Knakkegaard (DF):

Jeg er lidt målløs over hr. Frank Aaen, det må jeg sige. Men det er jo ikke første gang.

Lad os da lige sige med det samme, at i 2004-05 var Socialdemokraterne med til at tage over 6 mia. af de 10 mia. kr. Det lykkedes så Det Radikale Venstre og Dansk Folkeparti at få boligudvalgsstøtten fra Landsbyggefonden ned fra 50 pct. til 25 pct.

Om vi stjæler lejernes penge? Nej, det gør vi ikke. Det har hele tiden været meningen, at når lånene blev udamortiseret, skulle en del af pengene gå til nybyggeriet, og det skulle køre som et hvile i sig selv-princip. Og det mener vi egentlig er muligt nu, og det har været muligt et stykke tid. Så jeg kan ikke se det store problem i, at vi tager 25 pct., når man gør op, at staten allerede i 2007 sådan set havde betalt 37 pct. af det, der lå i Landsbyggefonden.

Kl. 15:30

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Frank Aaen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 15:30

Frank Aaen (EL):

Det er et af de ringeste argumenter, man har, altså at når andre har stjålet, må vi også. Og vi gør det på en pænere måde, end andre gør. Det var det, der var essensen i det svar, der kom lige før.

Jeg vil sige, at Landsbyggefonden altid har haft det formål at renovere boliger, forbedre boliger og kun i meget begrænset omfang måske at hjælpe til at få bygget boliger og i hvert fald ikke i det omfang, som det er sket på det seneste, nemlig at man har taget og sparet på statens udgift til boligbyggeri og så ladet lejerne betale det, staten tidligere har betalt. Sådan er indholdet i det tyveri, man her fortsætter med at deltage i.

Men jeg spurgte også efter det andet, altså om ikke Dansk Folkeparti var stolt af, at man igen havde fået udlændingekortet højt på dagsordenen og fået placeret det etniske spørgsmål meget højt i et spørgsmål, som grundlæggende er socialt.

Kl. 15:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:31

Anita Knakkegaard (DF):

Der tror jeg også at hr. Frank Aaen sådan set tager helt fejl. Altså, det er EØS-borgere, det er EU-borgere, og det er Schweiz, altså folk uden for de områder. Det er landområder, vi snakker om. Det er ikke noget med etnicitet på den måde.

Men dertil vil jeg så godt give udtryk for, at jeg synes, det er nødvendigt mange gange i de her boligområder at gøre det. I Aalborg Kommune havde vi 36 forskellige sprog, og vi kan se, at når det drejer sig om Gellerupparken, så flytter 30 pct. ud hvert år, bl.a. fordi man har været nødt til at nedlægge skolen derude, fordi der var 78 pct., som var indvandrere. Der har man flyttet dem, og så kører man rundt med børnene til de forskellige områder, til andre skoler. Jeg synes faktisk, at det er trist. For det er væsentligt, at vores unge mennesker lærer at tale det danske sprog. Det er væsentligt, at de lærer at læse. Det er væsentligt, at de lærer at regne. Det har været en af de ting, der har været enormt væsentlig for os. De skal have en god start.

Kl. 15:32

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Thomas Jensen for en kort bemærkning.

Kl. 15:32

Thomas Jensen (S):

Det, der jo er vigtigt for Socialdemokraterne, er, at vi kan få en visshed om, hvorvidt de her forslag virkelig vil ændre beboersammensætningen i de udsatte boligområder, for det er det, der er forudsætningen for, at vi ved, om de målsætninger – de flotte målsætninger, som der jo stilles op i de her lovforslag – kan blive indfriet, nemlig en halvering af antallet af udsatte boligområder om 10 år. Derfor vil jeg godt, når vi taler om L 60, bede Dansk Folkepartis ordfører om at lytte til følgende citat af formanden for regeringens ghettoudvalg, Jørgen Nue Møller:

Regeringens nej til flere flygtninge og indvandrere rykker ikke for alvor ved beboersammensætningen i de belastede boligområder. Dertil kommer der for få flygtninge og familiesammenførte til landet.

Jeg gerne spørge Dansk Folkepartis ordfører: Hvis det er sådan, at det er så få mennesker, det drejer sig om, er det her så med til at bidrage til, at vi for alvor får ændret beboersammensætningen i de udsatte boligområder?

Kl. 15:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:33

Kl. 15:36

Anita Knakkegaard (DF):

Jeg mener, det her kan være en stor hjælp til at få ændret beboersammensætningen. Men jeg vil da sige, hvis vi taler om Gellerupparken, at når der er 30 pct., der flytter ud

– og her må vi jo gå ud fra at det er Socialdemokraterne sammen med SF, der har flertallet i Århus Kommune – vil jeg sådan set mene, hvis jeg må tillade mig at blande mig, at det da ikke er nødvendigt at nedrive tre store langblokke. Det synes jeg egentlig ikke det er. Men jeg synes da, vi skal gøre alt for, at de mennesker, også unge mennesker, der bor i områderne, får en ordentlig skoleuddannelse, netop fordi vi får en anden sammensætning af beboere måske allerede fra børnehaveralderen, hvilket jeg egentlig synes er ret så væsentligt, når vi ved, at den er gal.

Kl. 15:34

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Thomas Jensen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 15:34

Thomas Jensen (S):

Tak. Dansk Folkepartis ordfører knyttede mange kommentarer til de beslutninger, der bliver taget i Århus Kommune. Der vil jeg sige, at jeg har fuld tillid til, at det politiske flertal i Århus Kommune kan lave nogle løsninger, der kan være med til at løse de problemer, man har lokalt. Det ved de bedre, end vi ved herovre på Christiansborg.

Det, jeg bare er interesseret i at vide, er, om de redskaber, vi her i Folketinget vedtager, er med til at gøre opgaven lettere for Århus Kommune og boligafdelingerne i Århus Kommune. Det er jo det, der er vigtigt. Og hvis vi virkelig har fokus fast rettet mod, at vi skal ændre beboersammensætningen i de her boligområder, er spørgsmålet jo også: Jamen er der boliger til de folk, vi skal have til at flytte ud af de her boligområder? Så jeg vil gerne spørge Dansk Folkepartis ordfører: Hvor er de boliger, som man gerne vil have folk fra de her udsatte boligområder til at flytte ud i? Hvor står alle de tomme boliger, som skulle løse det her problem? Er der ikke et behov for, at flere kommuner tager et boligsocialt ansvar på sig og bygger boliger, som folk kan flytte ud i fra de udsatte boligområder? På den måde kan vi få en vished for, at vi virkelig tager nogle syvmileskridt for at få ændret beboersammensætningen. Hvor er boligerne?

Kl. 15:35

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:35

Anita Knakkegaard (DF):

Nu er det jo op til kommunalbestyrelsen at lave deres helhedsplan sammen med boligorganisationerne. Når man laver de tiltag, skal man jo også vide, hvor de mennesker skal flytte hen. Man kan jo ikke bare smide dem ud. Det er jo en kommunal opgave. Men jeg synes da, at vi med de her tiltag – og det var også det, jeg sagde i min ordførertale – giver nogle muligheder til kommunerne, som de kan benytte, men det er jo ikke mig, der står her, altså som folketingsmedlem, der skal sige, om det kan lade sig gøre i de kommuner. Det er jo op til kommunerne og boligorganisationerne og lejerne at kigge på, om det her er en mulighed. Og det er da en mulighed. Hvis det er muligt for 30 pct. i Århus at flytte til andre boliger – og jeg regner ikke med, at de alle sammen flytter i parcelhus – så er der jo ledige boliger nogle steder. Men man kan da selvfølgelig ikke lave det her, uden at der er ledige boliger. Man smider jo ikke bare lejerne på gaden. Det vil jeg da ikke håbe at man gør i kommunalbestyrelsen i Århus.

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Peter Westermann.

Kl. 15:36

Peter Westermann (SF):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge Dansk Folkepartis ordfører, om ikke hun er enig med mig i, at det primære problem, når vi snakker udsatte boligområder, er et spørgsmål om sociale ressourcer – et spørgsmål om f.eks. fattigdom.

Det er jo helt rigtigt, som det tidligere er blevet sagt, at regeringens rådgivende udvalg, Programbestyrelsen, slog fattigdom fast som et meget vigtigt kriterium bag problemerne i ghettoområderne. Så var det ikke en idé, om man havde taget det med i definitionen af, hvad man vil kalde et ghettoområde, og at man måske også havde været mere ambitiøs for at sikre, at der var færre i de her udsatte boligområder, der måtte leve i fattigdom, i stedet for de mange flere, som vi har set under den her regering, der er vokset op i fattigdom i de udsatte boligområder? Skulle man ikke have brugt nogle flere penge på at sikre, at folk ikke sidder fast i fattigdom, men har nogle ressourcer?

Kl. 15:37

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:37

Anita Knakkegaard (DF):

Jeg mener sådan set ikke, at man har det. Der er aldrig blevet fastlagt en fattigdomsgrænse. Jeg ved godt, at Socialdemokratiet er vældig obs på at få sat en, men jeg kan da godt se, at de kriterier, man har i udlandet, ikke rigtig kan overføres på det her. Men jeg synes, at der er indført sociale tiltag, hvor man kan sige, at man heller ikke kan anvise. Vi har givet den mulighed, at man ikke kan anvise førtidspensionister, og at man ikke kan anvise pensionister til de områder. Det er jo med. Men igen: Det er op til kommunalbestyrelsen at beslutte. Det er ikke mig. Det er boligorganisationen, ja, det vil så sige, at det er kommunalbestyrelsen, der skal beslutte det der.

Vi kan jo ikke det hele, og det skal vi heller ikke. Vi skal bare give de muligheder, der skal til, for at man kan få forbedret de her områder til gavn for de unge mennesker og til gavn for borgerne, der bor der.

Kl. 15:38

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Peter Westermann.

Kl. 15:38

Peter Westermann (SF):

Vi er enige om, at det gælder om at forbedre mulighederne for dem, der bor der. Derfor er det jo slående, at hvis man bare bruger den fattigdomsdefinition, som store dele af OECD bruger, så kan man dokumentere, at der er 24.000 flere børn i de her udsatte boligområder, der vokser op i fattigdom, end da regeringen kom til. Det er 24.000 børn i de udsatte boligområder – altså ikke i de boligområder, regeringen har benævnt som ghettoer, men i udsatte boligområder generelt.

Jeg synes, det kunne være nærliggende at stille et spørgsmål, når nu ordføreren stiller sig kritisk over for de 500 mio. kr., der er blevet sat af i boligaftalen til at rive bygninger ned for. Kunne man ikke i stedet have brugt en stor del af de penge på nogle tiltag, der kunne have sikret nogle bedre områder og nogle flere ressourcer for dem, der bor der, f.eks. at man kunne have sænket huslejen yderligere, sådan at man ikke skulle slås med den massive fattigdom, der desværre

er ved at vokse frem? Skulle vi ikke i stedet for at sætte store mål om at rive op til 2.000 boliger ned om året have investeret i de mennesker, som bor der?

Kl. 15:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:40

Anita Knakkegaard (DF):

Jamen det er jo igen en mulighed, som vi giver. Der er da nogle områder, hvor jeg synes, at det ville være helt i orden, altså hvor vi skal ind med infrastruktur, og hvor vi skal have revet nogle boliger ned. Det er en nødvendighed. Der ligger boliger, som det ikke kan betale sig at renovere, fordi de er så dårlige. De skal jo også rives ned. Der er masser af ting. Der bliver jo i forvejen brugt penge fra Landsbyggefonden – jeg tror, at det er 99 mio. kr. – på nedrivning af boliger, bl.a. også som lejererne kan være glade for, fordi det er i områder, hvor man ikke kan leje de her boliger ud. Det er da en nødvendighed, at vi har til den pulje.

Jeg siger blot, at det er op til kommunalbestyrelsen de forskellige steder at beslutte det her. Jeg giver dem bare et værktøj til det, og vores byrådsmedlemmer i Århus har sagt nej til det.

Kl. 15:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og det er så hr. Peter Westermann, men ikke med korte bemærkninger, men som ordfører for SF.

Kl. 15:41

(Ordfører)

Peter Westermann (SF):

Landets statsminister talte længe om danske værdier i sin åbningstale, da vi startede folketingsåret her for et par måneder siden. Han talte om, at det gjaldt om at få danske værdier til at gælde overalt i samfundet, og han mente ikke, at de havde slået rod i 29 områder i samfundet – de 29 områder, som han og regeringen nu vil betegne som ghettoer.

For mig er en af de mest skattede danske værdier solidaritet – solidaritet og samhørighed, den fornemmelse, at vi hænger sammen i Danmark, den fornemmelse, at vi ikke lader nogen i stikken. Derfor havde jeg jo gerne set, at vi, når vi så skulle hjælpe de her områder, statsministeren ikke mener er kendetegnet ved danske værdier, så også havde udvist den solidaritet, jeg mener er så kendetegnende for netop de danske værdier, nemlig at vise, at den ressourcestærke del af samfundet også var klar til at give et nap med, når vi skulle hjælpe dem, der havde det hårdest. For det er rigtigt, at det er de udsatte boligområder, der er et af de større problemer i vores samfund, men det er et samfundsproblem, som vi alle sammen har et ansvar for at løse, og derfor havde det været klædeligt, om man havde fundet nogle penge fra statskassen og ikke blot fra lejernes egen opsparing i Landsbyggefonden.

De tre forslag, som vi behandler her i dag, omhandler som sagt regeringens indsatser i forhold til de udsatte boligområder, som regeringen har udpeget som ghettoer. Den overordnede ramme for den her indsats bliver lagt i lovforslag nr. L 61, og det udspringer af regeringen, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstres boligaftale af 7. november. Denne aftale har SF ikke fået lov at præge, og vi har ikke kunnet skrive under på den.

Renoveringsrammen for de almene boligområder øges ganske vist med 5 mia. kr. over de næste 3 år, hvilket er positivt, men – for der er et betydeligt men – de sidste 3 år i aftaleperioden falder niveauet til det, det er nu. Det aktivitetsniveau har været så utilstrækkeligt, at der er opbygget et efterslæb på 8 mia. kr. i form af 200 pro-

jekter, der står i kø. Derfor mener vi ikke, at aftalen på tilstrækkelig vis sikrer, at de udsatte boligområder bliver tillokkende for ressourcestærke beboere og dermed får det løft, som de udsatte boligområder trænger til.

SF havde gerne set en markant større renoveringsindsats, og vi foreslog derfor sammen med Socialdemokraterne, at den årlige renoveringsramme blev hævet med 3 mia. kr. i forhold til det nuværende niveau. Hertil kommer et forslag om 1 mia. kr. fra staten over finansloven til brug for næste år, så vi sammen solidarisk løser denne opgave. Hvis resultatet var blevet, som vi havde ønsket, ville der altså have været 4 mia. kr. mere at renovere den almene boligsektor for næste år. Til sammenligning vil lovforslaget kun hæve renoveringsrammen med 2,5 mia. kr. næste år. Med vores og Socialdemokraternes forslag ville køen blive afviklet hurtigere, ligesom der ville blive skabt langt flere job og sat et godt skub i samfundsøkonomien som helhed – to uhyre tiltrængte effekter i en tid med massiv stigning i arbejdsløsheden og krise i økonomien.

At man med lovforslag nr. L 61 efter 3 lidt federe år vender tilbage til 3 magre år, vil formentlig betyde, at der sidst i perioden vil blive opbygget endnu en kø af renoveringsprojekter, der må vente på støttekroner. Det vil altså kun i de kommende 3 år blive muligt at reparere og forbedre den almene boligsektor hurtigere, end den forfalder og forværrer.

Det er såmænd slemt nok i sig selv, at problemerne kun bremses midlertidigt, men hertil kommer, at problemerne, som regeringen med gjaldende fanfarer blæste til angreb på under parolen »Ghettoen tilbage til samfundet«, skal bekæmpes uden støtte fra statens finanser. Man blæste flot til angreb, men skubbede så landets lejere foran sig til at klare indsatsen. Lejernes opsparing i Landsbyggefonden er det eneste, der skal finansiere indsatserne omkring renovering, infrastruktur og nybyggeri, hvoraf nogle af opgaverne ligger et godt stykke fra Landsbyggefondens kerneformål. Hvor er støtten fra det ressourcestærke samfund, som ghettoen skal tilbage til? Den er udeblevet. Regeringen vil endnu en gang have landets svageste til at trække sig selv op ved håret.

Det mener SF er unfair og usolidarisk. Vi har, som jeg nævnte før, i stedet foreslået, at staten bidrager med 1 mia. kr. til renovering af de allermost udsatte boligområder næste år. Vi anerkender, at L 61 trods alt øger ambitionerne i forhold til udgangspunktet og forbedrer situationen for den almene boligsektor nu og her. Men vi vil i vores betænkningsbidrag anvise, hvordan vi ønsker at boligaftalen skulle have set anderledes og mere ambitiøs ud.

Kl. 15:46

Lad mig også knytte et par kommentarer til L 60 om forbud mod anvisning af borgere fra lande uden for det europæiske økonomiske samarbejdsområde til de af regeringen udpegede ghettoområder.

Den gældende lov betyder allerede, at kommuners anvisning kan ske på baggrund af en vurdering af den boligsøgendes behov for en bolig og beboersammensætningen i den afdeling, den boligsøgende anvises til eller bor i på anvisningstidspunktet. Derfor mener SF, at der er grund til at afdække behovet for et forbud mod indflytning af ikkeeuropæere. I forbindelse med anvisning kan kommunen som nævnt jo allerede tage hensyn til boligområdet behov, hvilket flere kommuner benytter sig af i samarbejde med udsatte boligafdelinger. SF finder således behov for at afklare, hvorvidt dette forslag giver kommunerne nye redskaber eller blot tvinger dem alle til at føre samme praksis.

Derudover er der en række forhold, som SF ønsker yderligere belyst. Det gælder bl.a. forslagens mulige pålæggelse af en økonomisk byrde for de særligt udsatte boligområder, der kan risikere at skulle lade flere boliger stå tomme. Realkreditrådet og Realkreditforeningen udtrykker i deres høringssvar bekymring for, at forslaget vil føre til flere tomme boliger i udsatte boligområder og dermed skade de områder økonomisk. Denne bekymring tager SF meget alvorligt. De

allermest udsatte boligafdelinger har ikke brug for endnu dårligere økonomi. De er i forvejen hårdt plagede af for høje huslejer og for få penge i afdelingskassen til fælles projekter. Derfor vil det være meget væsentligt for SF at få en garanti for, at de berørte boligafdelinger ikke vil lide økonomisk overlast på grund af det her forslag.

En anden nødvendig afdækning vil være forslagens forhold til internationale konventioner, særligt menneskerettighederne, hvilket bliver problematiseret i Dansk Flygtningehjælps høringsvar. SF vil afvente svar, og vi forventer at stille ændringsforslag, der kan få betydning for vores stilling til forslaget.

I forhold til lovforslag nr. L 62 om udvidet flyttehjælp anser SF det for positivt, at ressourcetsvage beboere nu sikres bedre mulighed for at etablere sig uden for de mest udsatte boligområder. Der vil dog også her være behov for yderligere afklaring, ikke mindst af, hvad det vil påføre kommunerne af ekstraudgifter. Men forslaget er en udmøntning af satspuljeaftalen, som SF er med i.

Endelig finder jeg det magtpåliggende at udtale en klar kritik af den korte høringsperiode, forslagene har været udsendt i. Det er blevet bemærket af en meget stor del af høringsparterne og har betydet, at mange af disse ikke har kunnet give optimale bidrag til lovgivningsprocessen og i mange tilfælde, at de slet ikke har kunnet nå at bidrage. Den alt for korte svarfrist medfører en uacceptabel risiko for, at lovgivningens kvalitet og legitimitet svækkes. Det er det danske folkestyre dårligt tjent med. Desværre er det en praksis, der griber om sig under denne regering, og jeg havde håbet og jeg har tidligere henstillet til, at socialministeren ikke lod sig inspirere af andre ministerier, der driver en sådan praksis.

Med disse ord ser SF i øvrigt konstruktivt frem til at behandle forslagene i den videre proces under udvalgsarbejdet, men vi forventer som sagt at stille indtil flere spørgsmål og også komme med ændringsforslag til enkelte af forslagene.

Kl. 15:49

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er et par korte bemærkninger, først hr. Morten Østergaard.

Kl. 15:49

Morten Østergaard (RV):

I forhold til det med ventelisten kan jeg da glæde SF med, at det jo står i aftalen, at partierne ønsker at afvikle ventelisten inden for en rimelig årrække. Og der bliver lavet en årlig status over det, så det skal der nok blive holdt øje med.

Men jeg vil godt vende tilbage til L 60 og den debat, jeg nu har rejst et par gange, for at høre, hvad SF's principielle synspunkt er. Altså, med den ghettodefinition, som regeringen har lagt sig fast på, er der som sagt både to sociale kriterier og et etnisk kriterium, og det er nu engang vores opfattelse, at hvis vi skal målrette vores sociale indsats, må vi gøre det ud fra de sociale problemer og ikke ud fra folks etniske baggrund. Og vi ser ikke, at staten har en berettigelse til at gribe ind i, hvor folk, der har samme etniske baggrund, skal bo, hvis de i øvrigt klarer sig og er velintegrerede og ikke har problemer med kriminalitet osv.

Derfor er det, jeg gerne vil spørge til SF's holdning. Synes SF, det er en fornuftig ghettodefinition, som indeholder et sådant etnisk kriterium, hvor folk jo altså i sagens natur hverken kan gøre til eller fra, i modsætning til de to sociale kriterier?

Kl. 15:50

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:50

Peter Westermann (SF):

Først og fremmest vil jeg gerne problematisere, hvorvidt midlerne så rækker til at få fjernet den her renoveringskø, som hr. Morten Øster-

gaard siger der vil blive holdt øje med. En ting er at holde øje, noget andet er rent faktisk at have kræfterne til at få fjernet problemet, og der er det jo så, jeg problematiserer, om det vil blive muligt.

Jeg vil også godt problematisere hele ghettobegrebet, som jeg ikke tror har bidraget særlig positivt til indtrykket af, at de her boligområder er attraktive boligområder for ressourcerstærke beboere at flytte til. Jeg er ikke sikker på, at det har været en nettogevinst for beboerne derude, at man fører en sådan debat, som vi har haft.

Når talen falder på etnicitet eller nationalitet som et problem, har SF ikke nogen principiel holdning om, at det er et problem, snarere tværtimod. Vi ser det her som et udtryk for sociale problemer, som vi skal have løst, og det er også derfor, vi vil have undersøgt forslagens konsekvenser i dybden.

Kl. 15:51

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 15:51

Morten Østergaard (RV):

Jamen det svar er jeg sådan set meget glad for, for jeg synes, at den logiske konsekvens så må være, at SF ligesom os vil vælge at stemme imod L 60, fordi det jo altså for det første rummer det her med, at man vil forbyde en praksis, som ikke findes i nogen kommuner, nemlig at de anviser flygtninge og indvandrere til de her problemramte områder, og for det andet noget, synes jeg, på det principielle plan langt mere centralt, nemlig at kombinationen af dels anvisningsforbuddet, dels ghettodefinitionen jo er et meget klart signal om, at uanset hvor godt folk integrerer sig, opfatter staten dem stadig væk alle sammen, alene på grund af deres etniske baggrund, som en særlig udfordring. Og det synes jeg er et utrolig dårligt signal.

Der er jeg meget enig med hr. Peter Westermann i, at på den måde har ghettodebatten og hele den her stigmatisering ikke et integrationsfremmende perspektiv, hvis man fastholder, at folks etniske baggrund, uanset hvordan de i øvrigt griber deres tilværelse an, er et problem, som de altså i sagens natur ikke kan løbe fra.

Kl. 15:52

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:53

Peter Westermann (SF):

Jeg hæfter mig ved, at vi i store træk er enige her. Vi er enige om, at den debat, der er blevet ridset op, hvor man med store megafoner har råbt ud, at der er store problemer i de her ghettoer, og at vi har ghettoer i det danske samfund, ikke har været befordrende. Jeg hører fra boligområder rundtomkring, at de er kede af den betegnelse, men jeg forventer sådan set heller ikke, at folk har lyst til at flytte ind et sted, der er kendetegnet som en ghetto. Derfor kan det også undre, at der er stillet forslag om, at der skal være en forsøgsordning med at sælge ud af de her boliger, for hvem tror man har lyst til at købe en bolig i en ghetto?

Men når det handler om de her kriterier, der ligger i lovforslag L 60, så må jeg igen sige, at vi ikke har nogen principiel holdning om, at etnicitet og nationalitet er et problem, snarere tværtimod. Vi ser på, hvilke ressourcer folk har, når de flytter dertil, og hvis de ikke har de fornødne sociale ressourcer eller de sproglige eller andre kulturelle ressourcer, der kræves for at begå sig i det danske samfund, så ser vi et problem. Men etnicitet i sig selv ser vi ikke som et problem.

Kl. 15:54

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Peter Madsen.

Kl. 15:54

Kl. 15:57

Peter Madsen (V):

Tak. Det var dejligt at høre, at SF vil gå konstruktivt ind i udvalgsbehandlingen af de her ting. Vi må jo se, hvad det er for nogle ændringsforslag, som SF vil stille, og dem vil vi selvfølgelig kigge på. Hvis de kommer fra SF's eget hårdtslående ghettoudspil, vil vi nok kigge en ekstra gang, inden vi går ind i det, tror jeg.

Men jeg hørte også, at ordføreren gjorde en del ud af at problematisere udtrykket ghetto og sagde, at det ikke var fremmede for hele det her projekt og ikke befordrende for, at folk ville ønske at flytte ind, osv. Men hvordan forholder hr. Peter Westermann sig så til sprogbrugen i S og SF's eget ghettoudspil, hvor der på forsiden står »Ny tryghed i udsatte boligområder – Socialdemokraternes og SF's ghettoudspil«? Der står, at de danske ghettoområder er blevet forsomt i 9 år, og at ghettoer gør stor skade på integrationen osv.

Hvordan mener SF's ordfører så at den form for retorik virker?

Kl. 15:55

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:55

Peter Westermann (SF):

Som jeg sagde tidligere, mener jeg ikke, det har været befordrende for de udsatte boligområder, at statsministeren fra denne plads på Folketingets åbningsdag sagde, at vi har ghettoer i det danske samfund, som er at betragte som fæstninger, der skal brydes ned. Jeg tror ikke, det billede er særlig fordelagtigt for en vellykket integration.

Når vi skriver i vores udspil, »Ny tryghed i udsatte boligområder«, at det er et ghettoudspil, er det jo for at komme med i den debat, som allerede var skabt på det tidspunkt ved statsministerens meget klare opkridning af banen. Det handlede om ghettoer eller ikke ghettoer, så hvis man skulle være med til at diskutere det, var det altså det ord, man var nødt til at gå ind med.

Men vi er jo netop ikke kommet med en liste, der siger, at det og det område er at betegne som en ghetto. Vi sætter ind mod det, vi ser som en ghettoisering i samfundet, altså at sammenhængskraften mellem de forskellige dele af samfundet svækkes, og at der er nogle steder, hvor fattigdommen er markant stigende, mens der er andre steder, hvor folk har fået mange flere penge mellem hænderne, fordi de har store indkomster i forvejen og derfor har fået store skattelettelser af den her regering.

Kl. 15:56

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Peter Madsen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 15:56

Peter Madsen (V):

Jeg ser sådan på det, at en af de væsentligste forskelle mellem regeringens udspil og S og SF's udspil jo er, at hvor man i regeringen med overskriften »Ghettoen tilbage til samfundet« forsøger at åbne op, forsøger at inkludere, er det jo sådan, at i S og SF's udspil er der dels en meget hård retorik, dels vil man lave særlige regler på de her områder. Der skal jo gælde andre regler, end der skal i resten af kongeriget. Der skal være et særligt politi, der skal være særlig justits, der skal være særlig overvågning osv. Det er vel ikke særlig befordrende for, at folk ønsker at flytte dertil.

Kl. 15:57

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Peter Westermann (SF):

Det vil være magtpåliggende for SF at sikre, at der er ressourcer til, at vi ikke i fremtiden har ghettoer i samfundet. Regeringens udspil hed jo »Ghettoen tilbage til samfundet«, men det betyder ikke nødvendigvis, at der så ikke skal findes ghettoer i samfundet siden hen, men at afstanden måske skal mindskes eller man skal hive dem ind. Jeg ved ikke, hvad man sprogligt har tænkt, men det, vi har sagt, er, at vi sådan set ikke vil acceptere, at der på et tidspunkt skal kunne findes ghettoer i det danske samfund. Og vi synes heller ikke, debatten, som statsministeren har ridset op, nødvendigvis har været særlig befordrende, som jeg sagde tidligere.

Med hensyn til påstanden om et særligt politi vil jeg sige: Nej, det har vi ikke tænkt os. Vi har tænkt os at tilføre ressourcer til, at der kan være op til 200 flere betjente, så der kan blive patruljeret lige så regelmæssigt i de her boligområder, som der bliver på de danske villaveje, så man ikke som tidligere fremført skal høre om, at politi og brandmyndigheder ikke tør rykke ud til de her områder. Alle skal have den samme retssikkerhed, alle skal have den samme tryghed, og det er også derfor, vores udspil hedder »Ny tryghed i udsatte boligområder«.

Kl. 15:58

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er en kort bemærkning fra fru Anita Knakkegaard.

Kl. 15:58

Anita Knakkegaard (DF):

Jeg har et spørgsmål til hr. Peter Westermann. Den radikale ordfører, hr. Morten Østergaard, havde meget travlt med, at man ikke havde gjort det, man skulle, for at få SF og Socialdemokraterne med i et forlig. Men jeg er helt sikker på, at hr. Morten Østergaard i hvert fald har gjort sit.

Nu står der i bladet »Boligen« i dag:

»Socialdemokraterne og SF fremlægger deres udspil til forbedringer i de udsatte boligområder. Konkret foreslås det, at Landsbyggefonden får mulighed for at renovere for 5,4 milliarder kroner i 2011, hvilket er tre milliarder mere end i den allerede vedtagne ramme for året. Oveni vil de to partier afsætte en milliard statslige kroner til renoveringer i de mest udsatte områder.«

Man tager så desforuden udgangspunkt i, at Landsbyggefonden er nødt til at låne penge af staten for at kunne få det her til at gå op.

Hvis det har været kravene, kan jeg ikke se, hvordan de skulle honoreres. Så jeg vil da sige, at det da ikke er, fordi man er blevet smidt ud, men at der da er en begrundelse for, at man ikke har kunnet få det igennem. Det vil jeg gerne lige høre hr. Peter Westermann om.

Kl. 15:59

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 15:59

Peter Westermann (SF):

Jeg tror faktisk, at vi er fuldstændig enige i analysen, nemlig at vi ikke fik lov til at være med, fordi vores ambitioner var for høje. Jeg tror ikke, at vi fik lov til at være med, fordi man godt kunne se, at det, regeringen var villig til at spille ud med, ikke rakte så langt, at S og SF ville være med.

Man kunne måske have gjort sig den umage, at man kunne have taget nogle konkrete forhandlinger om det. Det synes jeg faktisk at vi som et folkestyre ville have været tjent med, hvis vi skal have en forventning om at kunne samarbejde på tværs af politiske skel.

Det er jo fuldstændig rigtigt, at vi gerne ser sat ekstra 3 mia. kr. af til renoveringsrammen fra Landsbyggefonden og 1 mia. kr. ekstra fra statskassen. De penge fra statskassen er jo penge, der er fuldt finansieret i vores finanslovsforslag. Samtidig er pengene fra Landsbyggefonden jo ikke et beløb, der forrykker balancen i Landsbyggefonden, så fonden ville komme ud i økonomisk uføre.

Kl. 16:00

Formanden :

Fru Anita Knakkegaard.

Kl. 16:00

Anita Knakkegaard (DF):

Det er jo ikke helt korrekt, for det, man snakker om, er jo 5,4 mia. kr. i 2011. Og jeg kan ikke se andet, end at de penge ikke er i Landsbyggefonden til at give ydelsesstøtte til renoveringer, hvilket Landsbyggefonden jo gør. Så det beløb, man faktisk er oppe på, er 1,2 mia. kr. oven i det andet, man sådan set har forlangt. Så jeg mener sådan set, at det, når man ikke var indstillet på at gå længere ned, var rimeligt, at man ikke kunne komme ind i de forhandlinger, der foregik.

Kl. 16:01

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:01

Peter Westermann (SF):

Det er rigtigt, at hvis forudsætningen var, at der skulle ydes en ydelsesstøtte til nybyggeri på 25 pct., ville der være de penge færre at renovere for. Det siger jo sig selv. Derfor havde det måske også været interessant at tage forhandlingerne og her sige, at hvis vi måske kunne nedbringe ydelsesstøtten, kunne vi måske også øge renoveringsindsatsen.

Vi havde altså meldt ud med et måltal, der hed 3 mia. kr. ekstra fra Landsbyggefonden i det første år, og jeg ved, at det ikke vil være noget økonomisk problem for Landsbyggefonden, der jo i øvrigt i forvejen har en praksis med at kunne optage lån.

I øvrigt fremhæver fru Anita Knakkegaard, at hr. Morten Østergaard var villig til at strække sig længere for at komme med i forhandlingerne. Jeg kan blot notere, at Radikale Venstre faktisk i sin tid spillede ud med, at der skulle bruges endnu flere penge fra Landsbyggefonden det første år. De sagde, at køen til de 8 mia. kr. skulle afvikles i løbet af et år, men det lykkedes alligevel at komme med i aftalen, på trods af at de havde spillet endnu mere offensivt ud end det, vi spillede ud med som et realistisk, men ambitiøst mål.

Kl. 16:02

Formanden :

Tak til hr. Peter Westermann. Der er ikke ønske om flere korte bemærkninger. Så er det hr. Daniel Rugholm fra Det Konservative Folkeparti som ordfører.

Kl. 16:02

(Ordfører)

Daniel Rugholm (KF):

Vi behandler nu tre lovforslag, som alle har udgangspunkt i aftalen om styrket indsats i ghettoområderne og anvendelsen af den almene boligsektors midler.

Som et led i at forandre og udvikle de såkaldte ghettoområder til mere attraktive beboelsesområder indfører vi nu et forbud mod kommunal anvisning af husstande, hvor en eller flere medlemmer af husstanden ikke er borgere i et land inden for EU og EØS, dog med undtagelse af studerende, som er optaget på en offentligt godkendt uddannelsesinstitution. Lovforslagene indeholder også forslag til at begrænse tilflytning af personer uden for arbejdsmarkedet samt et

forbud mod kommunal anvisning af løsladte fra en institution under Kriminalforsorgen.

Vi oplever desværre en skæv beboersammensætning i ghettoområderne, og disse værktøjer skal være med til at ændre på beboersammensætningen samt skabe en mere positiv udvikling og øge tilflytningen af ressourcestærke personer til disse områder.

Ligesom vi i disse lovforslag præsenterer initiativer til en mere kontrolleret og balanceret tilflytning, ønsker vi samtidig at stimulere fraflytningen fra disse områder. Dette gør vi bl.a. igennem udvidet flyttehjælp. Der er allerede nu mulighed for, at kommunerne kan yde økonomisk tilskud til flyttehjælp, men med dette lovforslag giver vi ligeledes kommuner med ghettoområder eller udsatte boligområder mulighed for at yde økonomisk tilskud til en ny start uden for området. Det er naturligvis frivilligt for kommunalbestyrelserne, om de vil anvende dette værktøj, ligesom det også er kommunalbestyrelserne selv, der fastsætter rammer, vilkår og størrelsen på tilskuddet. Som en del af satspuljeaftalen for 2011 kan kommunerne derfor søge om refusion af en del af udgifterne i forbindelse med flyttetilskud og tilskud til ny start. Der oprettes således en pulje til formålet på 20 mio. kr. frem til 2014.

Desværre er der indimellem beboere, der må anmodes om at fraflytte områderne. Det gælder beboere eller måske rettere ballademagere, der ikke overholder reglerne om god skik og orden i ejendommene. Der vil med lovforslaget kunne iværksættes en hurtigere udsættelse af beboere, der klart overtræder ejendommens ordensregler.

Fra konservativ side er vi meget positive over for de nye redskaber, og vi tror på, at de vil medvirke til en positiv udvikling i beboersammensætningen i ghettoområderne samt de udsatte boligområder.

I lovforslag nr. L 61 udmøntes størstedelen af den nye boligaftale om en styrket indsats i ghettoområderne og anvendelsen af den almene boligsektors midler. I lovforslaget fremgår det, at vi viderefører den nuværende ramme for Landsbyggefondens renovering, nemlig de 2,64 mia. kr. årligt i perioden 2013-2016. Ekstraordinært forhøjes denne investeringsramme med 2,5 mia. kr. i 2011, 1,5 mia. kr. i 2012 og 1 mia. kr. i 2013, altså 5 mia. kr. ekstraordinært til renovering af almene boliger i de kommende 3 år.

Der afsættes 150 mio. kr. årligt i 2011-2016 til infrastrukturændringer i ghettoområderne. Denne pulje skal medvirke til, at man lettere kan bevæge og transportere sig til og fra ghettoområderne og de omkringliggende bydele. Desværre er dårlig infrastruktur ofte med til at afskære disse områder fra de omkringliggende bydele, og dermed er det med til at skabe yderligere isolation. Dette ønsker vi at forbedre med denne pulje.

Der afsættes et beløb på 500 mio. kr. til nedrivninger i perioden 2011-2014. Nedrivninger ser vi som et positivt element, når de ses i en helhed med de øvrige nye initiativer. Nedrivninger giver nemlig mulighed for at skabe åbne områder, f.eks. til sports- og rekreative aktiviteter, til nye boligformer eller til erhverv. Ligeledes kan de være med til at skabe bedre muligheder for positive ændringer i infrastrukturen.

440 mio. kr. afsættes årligt i perioden 2011-2014 til boligsocial indsats, hvoraf halvdelen, altså 220 mio. kr. årligt, kan anvendes til at nedsætte lejen i problemramte boligafdelinger.

Landsbyggefondens bidrag til nybyggeri fastholdes på de nuværende 25 pct. af ydelsesstøtten frem til 2014. Det gør den, fordi der fortsat er et behov for nybyggeri af almene boliger, bl.a. almene ældre- og plejeboliger.

Konservative støtter disse tre lovforslag til en styrket indsats i ghettoområderne og til anvendelsen af den almene boligsektors midler. Vi er meget positive over for den ekstraordinære indsats til renovering af almene boliger, og ikke mindst ser vi frem til at følge en forhåbentlig meget positiv udvikling i ghettoområderne og de udsatte boligområder til gavn for beboerne i områderne og til gavn for det øvrige samfund.

Formanden :

Hr. Morten Østergaard for en kort bemærkning.

Kl. 16:08

til at flytte ind, der har en etnisk dansk baggrund. Men de kan jo høre på regeringen og på Dansk Folkeparti, at de for alt i verden skal holde sig væk fra de her områder, for der bor en masse med anden etnisk baggrund, og det skaber nogle problemer, og det er ghettoer.

Kl. 16:08

Det er derfor, man kan være bange for, at det at gøre problemerne etniske her er med til at gøre dem uløselige i et eller andet omfang. Det er sådan set det, jeg gerne ville høre den konservative vurdering af, altså om ikke det var klogere at holde sig til sociale kriterier og så lade etniciteten, som folk alligevel ikke kan gøre noget ved, ligge.

Kl. 16:11

Morten Østergaard (RV):

Også tak til hr. Daniel Rugholm for et godt samarbejde om den del af lovforslaget, som handler om den almene sektors økonomiske resourcer.

Men det, jeg gerne vil spørge til, er selvfølgelig det her med ghettodefinitionen i L 60. Jeg har jo forfulgt det nu også over for en række andre ordførere. Det byder os i Det Radikale Venstre imod, at regeringen er forhippet på at gøre problemerne i ghettoområderne etniske. Vi har den opfattelse, at en sammenhobning af sociale problemer, uanset om de så har etnisk slagside, hvad de vitterlig har i mange af de her områder, er et problem, som er værd at adressere, og det er noget, som kan løses, hvorimod man nu engang har sin etniske baggrund, og den kan man ikke gøre noget ved.

Derfor vil jeg bare spørge, om Det Konservative Folkeparti ikke kan se en fare for – hvad der også fremgår af en række af hørings-svarene – at det etniske kriterium i regeringens ghettodefinition stigmatiserer, og at det sammen med forslaget om, at man, uanset hvem man er, ikke kan anvises til et udsat område, hvis man kommer fra et ikke-EØS-land, er med til at sende et signal til alle dem, der har anden etnisk oprindelse i Danmark, om, at de er et problem alene på baggrund af deres etniske oprindelse.

Kl. 16:09

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:09

Daniel Rugholm (KF):

Selv tak, vil jeg sige til hr. Morten Østergaard, for et positivt samarbejde om indgåelse af den her aftale.

Nej, jeg synes ikke, at vi sender et forkert signal, for det står netop ikke alene. Men der er jo, som man også kan læse sig frem til, tre kriterier, hvoraf de to af dem skal opfyldes. Jeg ville måske kunne følge ordføreren, hvis det alene som et kriterium kunne være nok. Det er det ikke, og det synes jeg er meget fornuftigt. Men jeg synes også, at det er vigtigt, at vi anerkender, at der er et problem. Det fremgår jo ikke alene af regeringens holdning, men da også af det udspil, som S og SF er kommet med på området. Deri er det jo også nævnt flere steder. Så jeg tror, det er vigtigt, at vi anerkender, at der kan være et problem omkring det. Så synes jeg, det er vigtigt, at vi husker, at det er en del af det, men at der også er andre kriterier, som skal opfyldes.

Kl. 16:10

Formanden :

Hr. Morten Østergaard.

Kl. 16:10

Morten Østergaard (RV):

Men det, som bare er den principielle forskel, er jo, at de sociale kriterier kan der gøres noget ved. Man kan komme i arbejde, man kan tage en uddannelse, og man kan holde sig ude af kriminalitet, uden at man behøver at flytte. Hvis vi løser de sociale problemer for de beboere, der er i de udsatte boligområder, så mener jeg, at vi har gjort vores arbejde godt. Det etniske kriterium kan man kun adressere på en måde, og det er ved at få folk til at flytte. Og der er problemet, at hvis man har sagt, at i forvejen er det her område et problem, fordi der bor en masse med anden etnisk baggrund, så er den eneste måde, man kan komme omkring det kriterium på, jo ved at få nogle

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:11

Daniel Rugholm (KF):

Nu smider vi dem jo ikke ud af de her områder, men vi anerkender et behov for at give kommunerne et værktøj, så vi sikrer, at der i hvert fald ikke sker en kommunal anvisning til de her områder. Det synes jeg der er stor forskel på.

Jeg kan gentage, hvad jeg også sagde før. Vi anerkender, at der kan være en udfordring, når man samles mange mennesker med en anden etnisk baggrund i forhold til at opnå en positiv integration. Og jeg vil sågar være så fræk at sige, at det jo ikke kun er noget, der foregår her. Det foregår jo også, når danskere nede på Solkysten i Sydspanien absolut skal bo sammen og ikke integrerer sig i det spanske samfund.

Det er jo et problem, som vi anerkender. Derfor giver vi nu et værktøj til, at kommunerne i hvert fald kan sikre, at man ikke henviser.

Kl. 16:12

Formanden :

Så er det hr. Frank Aaen med en kort bemærkning.

Kl. 16:12

Frank Aaen (EL):

Nu tror jeg, at integration er noget, der foregår, når man er på arbejde; det er, når man uddanner sig; det er, når man selvfølgelig færdes ude i samfundet. Jeg er ikke sikker på, at bare det at bo sammen giver noget problem. Men jeg kunne da godt tænke mig at høre fra ordføreren: Er det et problem, at folk, der har en anden – den kan være meget forskellig – etnisk baggrund, bor i samme boligområde? Og hvis ordføreren virkelig mener det, hvad kunne det så være for nogle problemer?

Kl. 16:13

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:13

Daniel Rugholm (KF):

Jeg er slet ikke i tvivl om, at det styrker integrationen, at man blander sig med danskere og den danske kultur og ikke nødvendigvis, som vi nogle gange oplever i nogle af de her områder, isolerer sig.

Men jeg synes, det er positivt, at vi giver mulighed for ting. Jeg vil også gentage, hvad jeg sagde til den radikale ordfører: Vi smider jo ikke folk ud af de her områder. Vi bestemmer ikke engang, om de må have lov at flytte dertil. Vi giver bare det simple værktøj til kommunerne, at de ikke længere kan anvise borgere uden for EU og EØS-samarbejdet til de her områder.

Kl. 16:14

Formanden :

Hr. Frank Aaen.

Frank Aaen (EL):

Jeg synes alligevel, at når et afgørende kriterium i det, man har fremsat her i dag, er, at der skal tages stilling til, om der bor for mange, der har en anden etnisk baggrund, så må man jo også have en holdning til, at det er et stort problem, hvis der bor mange med en anden etnisk baggrund i samme område.

Jeg må indrømme, at jeg synes, det lyder noget svævende. Det lyder mere som en indrømmelse fra De Konservative til Dansk Folkeparti, end det er et udtryk for en analyse, som Det Konservative Folkeparti har gennemført.

Kl. 16:14

Formanden :
Ordføreren.

Kl. 16:14

Daniel Rugholm (KF):

Nej, det handler om, at vi anerkender, at der er et problem i nogle af de her områder, og det er jo ikke kun noget, De Konservative gør. Det er, som jeg var inde på, noget, man også kan læse i de udspil, som er kommet fra andre partier.

Kl. 16:14

Kl. 16:14

Formanden :

Tak til hr. Daniel Rugholm. Der er ikke flere korte bemærkninger. Er der bedt om flere bemærkninger? Så må man prøve at komme tilbage. Så er det hr. Morten Østergaard som ordfører.

Kl. 16:15

(Ordfører)

Morten Østergaard (RV):

Jeg vil ikke love, at jeg kan svare på spørgsmålet på hr. Daniel Rugholms vegne.

I september kom Det Radikale Venstre som det første parti med et udspil på boligområdet. Vores afsæt var de anbefalinger, som regeringens såkaldte programbestyrelse for strategien mod ghettosering afleverede ved afslutningen på sit arbejde tilbage i november 2008. Anbefalingen var: en langsigtet indsats i de udsatte boligområder, hvor kommuner og boligorganisationer sammen bør sikre en handlekraftig indsats, der kan skabe radikale fysiske og sociale forandringer i de udsatte boligområder og som det sidste, at regeringen bør bidrage væsentligt til finansieringen af en fremtidig indsats i de udsatte boligområder.

Vores udspil var altså, at vi satte os som mål at få nedbragt og helt afskaffe den liste, der på det tidspunkt var over udsatte boligområder – det var der, hvor det alene var det sociale kriterium om, hvor mange beboere der var på overførselsindkomst, der gjaldt – gennem en national rammeaftale mellem staten, Kommunernes Landsforening og Boligselskabernes Landsforening om en samlet indsats. For at leve op til anbefalingerne fra programbestyrelsen skulle aftalen ikke alene sikre en fysisk indsats med renovering og boligsocial udvikling, men samtidig også have konkrete sociale udviklingsprogrammer for hvert enkelt af de udsatte boligområder, hvor staten gik ind og finansierede det, bl.a. ved at omlægge nogle af de mange enkeltstående puljer, der findes i dag, og ved at finde nye penge på statens budget.

Senere blev den her i virkeligheden boligpolitiske og sociale debat i forbindelse med Folketingets åbning og statsministerens tale omdøbt til en såkaldt ghettodebat. Jeg tror, at der er mange ældre medborgere, der har lidt svært ved at forstå, hvad de unge mennesker taler om, når de i dag taler om ghettos, fordi det rent historisk er et begreb, som har nogle helt andre rødder end dem, begrebet nu bliver brugt til, også med det lovforslag, der altså sætter det på para-

graf. Det byder os i virkeligheden imod. Vi anerkender også, at de i rigtig mange boligområder er rigtig kede af, at de nu benævnes med den her betegnelse, som jo altså er noget historisk belastet.

Omvendt har det afgørende været for os i de her forhandlinger, som det har været i de tidligere boligaftaler, at gå ind og se, hvad vi kunne opnå af resultater til gavn og glæde ikke bare for de udsatte boligområder, men for hele den almene boligsektor og de mange, mange danskere, som bor der, og som jo som bekendt ikke har haft glæde af regeringens skattestop og andre måder at tilgodese dem, der bor i privat ejendom, på. I stedet for har lejerne jo hvert år måttet se, at penge er blevet flyttet til de boligejere med de bedst beliggende huse. Derfor synes vi, at der er god grund til at investere i den almene boligsektor.

Vi synes også, at det er klogt, som vi nu også er blevet enige om, at vi får taget hul på den venteliste over boligområder, som står med renoveringsprojekter, der er klar til at blive sat i gang, og hvor Landsbyggefonden har sagt, at de er vigtige og nødvendige. De andrager i dag et beløb på 8 mia. kr., hvoraf de fleste projekter allerede for et par år siden kom på den her venteliste.

Derfor var det helt afgørende for os, for at vi kunne nå en aftale med regeringen om, at vi fik taget hul på det her, at vi fik en aftale, som vi troede på ville kunne afvikle den her venteliste over en årrække. Vi havde gerne set, at vi allerede nu gav Landsbyggefonden lov til – vi skal jo huske på, at det ikke er penge op af statskassen, men er Landsbyggefondens egne midler, om end de for en periode er lånefinansierede – at afvikle hele ventelisten inden for en meget kort årrække.

Nu er der så opstået visse diskussioner om, at tiden er en anden end dengang i 2008, og så kan det jo være, at man kan slippe lidt billigere. Det må tiden jo vise. Der er jo i hvert fald kapacitet i sektoren til at løse nogle af de her opgaver. Derfor pressede vi også meget kraftigt på, og vi er glade for, at det lykkedes os at komme op på, at der nu bliver afsat ekstraordinært 5 mia. kr., og at profilen er sådan, at de fleste af pengene allerede falder næste år, hvor vi får en historisk høj renoveringsindsats med en fordobling af renoveringsrammen set i forhold til det, der er afsat i forvejen.

Det er helt afgørende også for at forebygge, at nye områder bliver ghettoområder, for det, vi ved fra bl.a. Statens Byggeforskningsinstitut, er, at det fysiske forfald ofte fører til det sociale forfald, fordi de, der har alternativer, vælger at forlade områder, som fysisk forfalder. Derfor er det helt afgørende, når man har den her diskussion, at man ikke bare fokuserer på nogle få områder, men ser bredt på hele den almene boligsektor.

Når vi er glade for, at det endte, som det gjorde med hensyn til renoveringsindsatsen, er det også, fordi det efter forhandlingerne er vores klare indtryk, at det ikke var kommet så vidt som til 5 mia. kr. og med ekstra 2,5 mia. kr. næste år, hvis vi ikke havde været der til at kæmpe for det.

Kl. 16:20

Jeg har også noteret, at ifølge den seneste udgave af Boligen, den almene sektors blad, er der givet pæne karakter af bl.a. formanden for Dansk Byggeri, direktøren for DAB, som er en af de store boligorganisationer, og direktøren for Boligkontoret Fredericia, og man ligger altså på en skala fra 0 til 10 på henholdsvis 7 og 8 i karakter til den her boligafale. Og jeg synes også, at de, der overvejer, hvad de skal stemme til L 61, skal lægge sig på sinde, at det jo faktisk er blevet ganske pænt modtaget af boligselskaberne og de andre aktører på området, herunder selvfølgelig også af Dansk Byggeri, der i sagens natur glæder sig over at få noget mere at rive i. Derfor vil jeg også sige tak til regeringen for samarbejdet om L 61 og aftale om anvendelsen af den almene boligsektors midler.

Men jeg vil også sige, at jeg synes, at det er regeringens ansvar at tilrettelægge forhandlingerne på en sådan måde, at der gives mulighed for at få skabt det bredest mulige flertal bag en aftale. Og det er

min klare opfattelse, at regeringen svigtede, for jeg tror godt, at man med de udmeldinger, der kom, kunne have lykkedes med at skabe et meget, meget bredt flertal og en bred opbakning i Folketinget. Det ville have været godt for den almene sektor, hvis der igen var blevet indgået et helt bredt forlig, fordi det først og fremmest sikrer stabilitet og dernæst giver en helt anden form for signal til den almene sektor om, at den ikke skal være kampplads i en kommende valgkamp. Vi kan så håbe på, når udvalgsbehandlingen er færdig, at det via stemmeafgivningen alligevel bliver det signal, der sendes, for det vil vi i hvert fald gerne opfordre til at gøre.

Vi er i sagens natur også enige i L 62, som ifølge en satspuljeaftale altså er med til at sikre muligheder for at give mere i flyttehjælp. Jeg synes, at det, når talen falder på satspuljen, er vigtigt også at notere sig, at det på både integrationsområdet og det sociale område nu er blevet aftalt, at man gennemgår de mange, mange puljer, der på den ene eller den anden måde adresserer de problemer, som der er i de allermest udsatte boligområder. Vi har et hav af puljer, og de to ministerier har på en række områder nogle parallelle puljer, hvorfra man altså kan søge om småbeløb til små projekter.

Det, der er brug for i de udsatte boligområder, er, som Programbestyrelsen sagde, en langsigtet indsats. Derfor er det meget bedre at lægge pengene i en stor pulje, som vi målretter, i stedet for at sige, at vi herinde sidder i vores forhandlingslokaler og bliver enige om, at det i år er idrætsaktiviteter, der er på tapetet. Det er langt bedre, at vi målretter de midler til de områder og siger, at det jo ikke er sikkert, at de udfordringer, man har i Vollsmose, Gellerup eller her i København, nødvendigvis er af samme slags, for det kunne godt være, at nogle af problemerne var blevet løst af kommunen det ene sted, men ikke det andet sted. Og det ville derfor have været langt bedre med nogle meget mere målrettede og måske længerevarende bevillinger til sociale udviklingsprogrammer i de områder, frem for knopskydninger og puljetyranni, der fører til ustabilitet, for når projekterne så løber ud, bortfalder bevillingen, uanset hvor stor en succes, de har været.

Så vi håber derfor, at den del af satspuljeaftalen, som altså skal udmøntes i løbet af foråret, vil føre til, at vi får et socialt bidrag fra satspuljen til indsatsen i boligområderne.

Men det ændrer ikke noget ved den afgørende kritik, vi har, af resultatet af den her samlede diskussion om de såkaldte ghettoområder. Der er godt nok kommet tryk på de fysiske forandringer, men det, som Programbestyrelsen jo også meget klart har sagt, er, at der også skal ske nogle radikale sociale forandringer, og at regeringen bør medfinansiere dem. For de sociale problemer, der er sammenhøbet i de udsatte boligområder, er jo ikke lejernes ansvar, de er vores fælles ansvar, ligesom alle andre sociale problemer i det her samfund er. Derfor ville det have været klædeligt, om vi havde matchet bevillingen til de boligsociale formål, som ligger i Landsbyggefonden, og som er på 400 mio. kr. om året, med en tilsvarende statslig bevilling for på den måde virkelig at kunne give muskler til den sociale indsats. Men det har der ikke været vilje til hos regeringen, som har valgt, tror jeg, at hidse sig op til at kunne finde 20 mio. kr. om året til nogle partnerskaber, som måske på papiret ser godt ud, men som i hvert fald får en meget spæd begyndelse med den bevilling, der er lagt i ryggen af dem.

Jeg har brugt en del af debatten på L 60, men vil afrundingsvis sige om forslaget, at det så bliver det af de tre forslag, vi behandler, som vi allerede i dag kan sige meget klart om, at vi stemmer imod. Det skyldes jo, at forslagene er kommet som selvstændige lovforslag, fordi vi ikke ønskede dem ind i selve boligaftalen. Vi synes, at det er mærkeligt at opfinde problemer, når vi har så mange reelle problemer at løse, og der er ikke i forhandlingerne efter vores overbevisning tilvejebragt noget som helst analysegrundlag for, at der skulle være noget problem af væsentligt omfang med, at borgere fra ikke-EØS-lande, som skal have anvist en bolig, bliver henvist til de

udsatte boligområder. Den praksis findes ikke, og derfor virker det besynderligt at bruge tid på at forbyde den, medmindre det, man vil, er at sende et signal til alle i det danske samfund, der har en etnisk baggrund, om, at hvis de flytter til et udsat boligområde, uanset hvor selvforsørgende de måtte være, vil de gøre det områdes problemer værre ved deres blotte tilstedeværelse.

Det andet er om det her med ghettodefinitionen. Vi synes, at det havde været bedre, om ministeren havde fået en bemyndigelse, så man kunne justere tingene, i takt med at de udviklede sig, men nu vælger man at sætte det på paragraf, og der vil vi i skarpe vendinger tage afstand fra, at man etnificerer problemerne. Sociale problemer kan vi løse med sociale tiltag, men folks etniske baggrund kan vi ikke gøre noget ved, og hvis integrationen virker, vil der ikke være noget behov for det kriterium.

Kl. 16:26

Formanden :

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning. Hr. Peter Westermann. Værsgo.

Kl. 16:26

Peter Westermann (SF):

Jeg er utrolig glad for at høre, at vi slår den samme grundtone an – De Radikales ordfører og jeg selv – nemlig at det her primært er udtryk for sociale problemer, og at det er et samfundsansvar at få dem løst. Jeg synes også, det er klædeligt, at De Radikale har foreslået, at der skulle matches med 400 mio. kr. fra statskassen. Vi havde så foreslået 1 mia. kr., men lad det nu ligge. Det er i hvert fald den samme filosofi.

Jeg er også fuldstændig enig med ordføreren i, at ordføreren sikkert har kæmpet en brav kamp for at få tilført flere midler til renovering og forbedring af de udsatte boligområder. Jeg havde jo gerne kastet mig ind i den kamp og hjulpet til på vores side af tovet, når der skulle trækkes, og det er jeg sikker på at Socialdemokraterne også gerne havde, hvis vi havde fået lov at komme med til forhandlingerne. Så kunne vi altid have vurderet, om resultatet havde været godt nok.

Det er det, jeg vil spørge ordføreren om, for det er ganske rigtigt, at der bliver øget i starten af perioden, men sidst i perioden når vi jo tilbage på det nuværende niveau i renoveringsrammen. Mener ordføreren, at der vil være behov for at tage aftalen op til revision eller finde yderligere midler, så vi undgår, at der kommer en renoveringskø? Ordføreren har jo tidligere sagt, at man vil være meget opmærksom på, om der opstår en kø, men hvis man ikke har midler til at sætte ind, når opmærksomheden bliver vakt, så hjælper det jo ikke så meget.

Kl. 16:27

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:27

Morten Østergaard (RV):

Som jeg har forstået S og SF's udspil, gik det ud på, at man ønskede, at staten skulle finansiere renoveringen. Det mener jeg ikke, og jeg synes sådan set, at det fine ved den måde, vi har indrettet den almene sektor på, er, at den måde, økonomien fungerer på, hvor man bliver ved med at betale ind til Landsbyggefonden, når lånene er betalt ud, gør, at lejerne bliver ved med selv at kunne finansiere, at den almene sektor er velfungerende. Det synes jeg er den rigtige måde gøre det på. Det, vi havde ønsket, var, at den sociale indsats blev finansieret af staten.

Men derudover er det, jeg synes man skal lægge vægt på altså, at det jo er aftalt, at vi nu holder snævert fokus på den her venteliste, også med årlige redegørelser. Det gør vi selvfølgelig med det ene

sigte, at hvis det går den gale vej, kan vi drøfte det i forligskredsen. Det er måske også derfor, at jeg vil opfordre til, at man fra S og SF's side trods kritikken stemmer for lovforslaget, for det kan jo måske gøre det lidt nemmere for os på et senere tidspunkt at lirke døren op ind til forhandlingslokalet.

Kl. 16:28

Formanden :

Hr. Peter Westermann.

Kl. 16:28

Peter Westermann (SF):

Det er jo rigtigt, at vi foreslog, at man satte yderligere gang i renoveringerne med 1 mia. kr. fra staten allerede næste år, og det gjorde vi sådan set, fordi vi så det som et win-win-forslag. For det første ville vi få høvlet renoveringskøen endnu længere ned i det første år, og jeg ved, ordføreren er enig med mig i, at det ville have været endnu bedre, om vi havde kunnet få sådan et resultat. For det andet ville det samtidig også føre til en øget aktivitet i samfundsøkonomien, så vi kunne arbejde os ud af krisen. Det er jo det, der er vores grundlæggende filosofi til forskel fra regeringen, nemlig at det ikke nytter noget, at vi sidder på hænderne. Vi skal ud at have samfundsøkonomien til at arbejde.

Det, jeg vil tillade mig at sige kan give problemer senere hen, er jo netop, at man har afsat 5 mia. kr. ekstra, men ordføreren har jo også anerkendt, at der er en kø svarende til 8 mia. kr., som der sidst i perioden ikke vil være ekstra midler til at afhjælpe. Så jeg vil bare opfordre ordføreren til at følge sine ord op, når vi når dertil, at vi kan konstatere, at køen desværre er ved at bygge sig op igen.

Kl. 16:29

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:29

Morten Østergaard (RV):

Jeg tror, at det er afgørende, at man betragter den venteliste som en pukkel, som skal høvles af. Jeg tror faktisk, at det niveau, der ligger, er et fornuftigt niveau, også med hensyn til at undgå nye pukkeldannelse, hvis vi får puklen væk. Den skyldes jo altså også, at der er en lang række boligområder, som er bygget i samme periode og derfor også har et nogenlunde ensartet forfald. Men det er et klart tilsagn om at holde meget nøje øje med det, fordi det også står klokkeklart i aftalen, at vi over en rimelig tidshorisont ønsker at nedbringe den her venteliste.

Så håber jeg som sagt bare, at man fra SF's og også fra Socialdemokraternes side her vil se en lejlighed til at stemme for lovforslaget i modsætning til, hvad man gjorde sidst. For jeg tror, at det også er noget af det, som man vil have respekt for ude i boligbevægelsen, nemlig at de på den måde slutter op om et initiativ, som i hvert fald samlet set har fået en meget pæn modtagelse, bl.a. af Boligselskabernes Landsforening.

Kl. 16:30

Formanden :

Så er der en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Jeg vil lige sige, at man helst skal trykke, hver gang man ønsker ordet. Selv om man har fået den første korte bemærkning, skal man også trykke anden gang. Det er det, der styrer selve teknikken. Det er ikke, fordi formanden ikke forstår, hvad der foregår, men det styrer teknikken for, hvornår man har mikrofonadgang.

Hr. Frank Aaen. Værsgo.

Frank Aaen (EL):

Tak. Det Radikale Venstre og Enhedslisten er fuldstændig enige om at kritisere L 60, fordi man dér bruger det etniske som begrundelse for, at nogle områder skulle have særlige problemer. Det er vi fuldstændig enige om at afvise. Jeg vil også sige, at det er meget fint, at der med L 61 er lagt op til, at der kommer mere skub i renoveringer ude i den almene sektor – det skulle være sket for lang tid siden – men der, hvor kæden hopper af, er, at Det Radikale Venstre fortsætter med tyveriet af lejernes penge fra Landsbyggefonden; samlet set er det ca. 10 mia. kr. Og man kan jo også se i det lovforslag, der er lagt frem i dag, L 61, at tyveriet fra Landsbyggefonden har som konsekvens, at staten sparer 2 mia. kr. Altså, jeg mener simpelt hen, det er fuldstændig urimeligt at deltage i at tage penge fra lejerne, tage penge fra et område, hvor der i øvrigt er meget brug for pengene til renovering og forbedring af lejlighederne, og så sørge for, at der kommer en besparelse i statskassen. Hvorfor det?

Kl. 16:32

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:32

Morten Østergaard (RV):

Man kan altid diskutere niveauet, og oprindeligt foreslog vi jo også, at man suspenderede refusionen af ydelsesstøtte til nybyggeri for at give rum til i Landsbyggefondens økonomi at klare noget mere renovering. Men princippet om, at man også fra Landsbyggefondens side medfinansierer nybyggeri, har vi ingen problemer med, og det har vi ikke, fordi det sådan set for det første ligger i Landsbyggefondens formål, at man også skal bidrage til det, og for det andet er det jo heller ikke sådan, at dem, der i dag bor i den almene sektor, selv har finansieret nybyggeriet af de boliger, de sidder i – særlig ikke dem, der flytter ind steder, hvor lånet stort set er betalt ud. Og derfor synes vi, det er klogt, at man har en almen boligsektor, der i videst muligt omfang klarer sine forhold selv, herunder også en del af nybyggeriet. Og så er der selvfølgelig også det kommunale tilskud. Så i princippet har vi ingen problemer med at synes, at etiketten om, at det skulle være tyveri, efterhånden er noget slidt.

Kl. 16:33

Formanden :

Hr. Frank Aaen.

Kl. 16:33

Frank Aaen (EL):

Lejernes Landsorganisation er i hvert fald enige med os i, at det her er et tyveri; dem, der bor i boligerne, og deres repræsentation siger, at det her er tyveri.

Jeg er uenig i, at Landsbyggefonden altid har haft det formål, som det er blevet forvansket til nu. Altså, det har igennem tiderne været sådan, at staten giver støtte til boliger, til private boliger gennem rentefradragsretten og til almene boliger gennem indskud. Og det, der er sket med Dansk Folkepartis hjælp, undskyld, det var en grim fortællelse, det, der er sket med Det Radikale Venstres hjælp er, at staten har kunnet spare sine indskud i de almene boliger, samtidig med at man har givet skattelettelse til dem, der bor i ejerboliger, altså en skævvridning af boligmarkedet og statens tilskud til boligbyggeriet. Og jeg kan ikke forstå, at Det Radikale Venstre vil være med til her at tage yderligere 2 mia. kr. fra lejerne, som staten sparer.

Kl. 16:34

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:34

Morten Østergaard (RV):

Jamen jeg synes da, at hr. Frank Aaen i forbindelse med udvalgsbehandlingerne skulle stille et udvalgs spørgsmål om, hvordan regnestykket ser ud for alment nybyggeri, og så ville han jo se, at der i den grad er tale om, at det er støttet byggeri. Der er også den kommunale grundkapital, så på den måde er det jo helt klart, at det er støttet byggeri, ingen tvivl om det.

Men der er nogle, som sådan lidt usolidarisk, synes jeg, mener, at hvis man er lejer, skal man alene tænke på sig selv og ikke tænke på, at der også var nogle, der på et eller andet tidspunkt finansierede, at der blev bygget de lejeboliger, man selv bor i, og det kunne jo være, at der var andre, der havde lyst til at blive lejere og derfor også syntes, det var fornuftigt, at der blev finansieret noget nybyggeri inden for den almene sektor. Og i alt det, vi er gået efter, har vi forsøgt at give den almene sektor de videst mulige rammer for at drive deres virksomhed – det gælder også den afbureaukratiseringsreform, som var en del af den seneste boligaftale – og det er, fordi vi ønsker, at sektoren i videst muligt omfang skal være selv bærende og have de største handlemuligheder for at løse de problemer, som der er for beboerne, men altså også kunne udvikle sig og dermed få nybyggeri. Så jeg synes, det i hvert fald er en forkert udlægning at sige, at nyt alment byggeri alene er finansieret af lejerne, for det vil ethvert regnestykke vise ikke er tilfældet.

Kl. 16:35

Formanden :

Der er også en kort bemærkning fra fru Anita Knakkegaard.

Kl. 16:35

Anita Knakkegaard (DF):

Med hensyn til det her brede forlig: Det ville vi jo også gerne have haft, men når man stiller store krav til en minister og gerne vil have flere milliarder, end der egentlig først blev regnet med, vil det vel være meget naturligt, at man så kommer uden for på området. Men vil hr. Morten Østergaard så ikke også give mig ret i, at da vi var færdige med forhandlingerne, blev der givet det tilbud til SF og Socialdemokraterne, om de ikke ville være med til det forlig, vi havde indgået, og da var svaret også nej. Kan hr. Morten Østergaard bekræfte det?

Kl. 16:36

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:36

Morten Østergaard (RV):

Altså, jeg synes, fru Anita Knakkegaard trods alt må have den respekt for andre partier i Folketinget, at hun kan se, at det jo er de færreste, som bare vil blåstemple aftaler, nogle andre har lavet. Nu animerer jeg så lidt til, at S og SF skal finde det i sig og trods alt stemme for lovforslaget, men jeg mener ikke, man med rimelighed kan forvente, at nogle skal have det med politiske aftaler, som Norge har det med EU: at det, der kommer ud af faxen, accepterer man.

Derfor synes jeg også, det var klodset af regeringen ikke at forsøge at få et bredt forlig, for så havde det været op til S og SF, om det, der var på bordet, var tilstrækkeligt i forhold til deres egne ønsker. Nu vælger man i stedet for en proces, hvor de ikke engang får lov til at præsentere deres synspunkter, og det gør jo, at man bliver sårbar over for den kritik, at man på det her område har tilrettelagt det sådan, at det aldrig kunne ende med et bredt forlig. Det synes jeg ikke bare er uklædeligt, jeg synes også, det er uklogt, for jeg mener sådan set, at det altid styrker en siddende regering at lave brede forlig.

Endelig vil jeg sige, at vi også stillede krav om mange flere milliarder, end regeringen havde i sit udspil, og heldigvis lykkedes det jo ved fælles hjælp at få en anden aftale end den, der ellers var udgangspunktet.

Kl. 16:37

Formanden :

Fru Anita Knakkegaard.

Kl. 16:37

Anita Knakkegaard (DF):

Ja, det er med hensyn til de sociale midler. Der ved jeg at hr. Morten Østergaard også har sådan et notat, som vi fik lavet, da vi sad i forhandlingerne. Vil hr. Morten Østergaard ikke kunne bekræfte, at der fra 2007 til 2010 er blevet tilført 754 mio. kr. statslige midler til indsatser i ghettoer og udsatte boligområder, og at 465 mio. kr. heraf ikke er satspuljemidler? Kan hr. Morten Østergaard bekræfte det?

Kl. 16:38

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:38

Morten Østergaard (RV):

Nu er det jo så fru Anita Knakkegaard, der står med notatet, så jeg vil tillade mig at tro, at det er korrekte tal. Jeg kan ikke huske, præcis hvad tallene er.

Det, jeg synes er afgørende, og det, som vores kritik består af, er, at man satte dem, man mente var dygtigst, til at udmønte regeringens strategi mod ghettoisering – det var dem, der blev kaldt programbestyrelsen. De blev sat til at vurdere situationen, og de sagde, at hvis det skal lykkes at skabe både radikale fysiske og sociale forandringer, kræver det et væsentligt medfinansieringsbidrag fra statskassen. Det er det, man har valgt ikke at give, og derfor humper ghettoindsatsen, hvis vi kan kalde den det, jo af sted på det ene ben, nemlig de fysiske forandringer, mens man har glemt at tage det andet ben med, og det gør, at der formentlig også vil være et arbejde for en ny regering at tage sig af.

Kl. 16:39

Formanden :

Så er der yderligere en kort bemærkning fra hr. Thomas Jensen.

Kl. 16:39

Thomas Jensen (S):

Tak. Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at skulle stille spørgsmål til hr. Morten Østergaard, for jeg synes egentlig, der har været en god dialog med Det Radikale Venstre om de her udfordringer omkring de udsatte boligområder. Men da jeg så har hørt Dansk Folkepartis ordfører begynde at kloge sig på, hvorvidt Socialdemokraterne og SF har været inde omkring de her forhandlinger, vil jeg bare gerne bede hr. Morten Østergaard som sandhedsvidne – en mand, der jo har været med i forhandlingerne – om at bekræfte, at Socialdemokratiets og SF's boligordførere ikke har været inviteret med ind til forhandling i forligskredsen.

Kl. 16:39

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:39

Morten Østergaard (RV):

Det kan jeg bekræfte.

Kl. 16:39

Formanden :

Ja, så siger jeg tak ordførerne – nej? Der er endnu en kort bemærkning. Det var ellers et ret klart svar, der blev givet, men hr. Thomas Jensen har ret til yderligere en kort bemærkning.

Kl. 16:39

Thomas Jensen (S):

Tak for det. Det er lige det, at når der bliver svaret hurtigt, skal man også trykke hurtigt på knappen for at anmode om ordet.

Men det er jeg glad for at hr. Morten Østergaard kan bekræfte, for vi har jo bl.a. i Politiken kunnet se, at ministeren på et tidligt tidspunkt har været ude at sige: Nu er Socialdemokraterne og SF ude af forhandlingerne. Og ministeren lægger dermed op til, at det lyder, som om der har været forhandlinger med S og SF. Det har der ikke været, og det vil jeg også godt sige er meget beklageligt. Både S og SF fremlagde et fælles udspil. Vi lagde op til, at vi kunne være med til at lave et bredt forlig om at få løst de her udfordringer, så derfor er det egentlig bare en kommentar her til, at de ord, ministeren har været ude og sige, nemlig at S og SF ikke vil være med, ikke er sande. Der har været en vilje til at lægge vores politik frem og finde nogle løsninger.

Boligordførerne for de to partier har ikke været med i nogen forhandlinger, så derfor vil det heller ikke fremadrettet være sandt, hvis ministeren gentager de påstande. Tak.

Kl. 16:40

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 16:40

Morten Østergaard (RV):

Ja, det er jo nok mere naturligt, at ministeren svarer for sig i forhold til, hvordan hendes udtalelser skulle forstås.

Det, jeg kan sige, er, at det fra Det Radikale Venstres side helt fra starten i forhandlingerne har været et ønske, at man forsøgte at skabe så bred en tilslutning til aftalen som overhovedet muligt. Og jeg mener, at regeringen kunne have tilrettelagt processen på en sådan måde, at det var lykkedes, men må jo konstatere, at det havde man ikke viljen eller evnen til. Det beklager jeg. Jeg mener, det havde været godt og formålstjenligt, om man havde fået et bredt forlig om det her, og jeg mener, at det lå på den flade hånd, lå lige for at gøre det. Selvfølgelig er det altid vanskeligt at forhandle med flere partier end med få partier, men når resultatet, synes jeg, lå så snublenende nært for, som det gjorde, mener jeg, at det helt oplagt havde været forsøget værd.

Kl. 16:41

Formanden :

Så siger jeg tak til hr. Morten Østergaard. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det hr. Frank Aaen som ordfører.

Kl. 16:41

(Ordfører)

Frank Aaen (EL):

Lige i forlængelse af debatten før med hr. Morten Østergaard vil jeg sige, at det jo selvfølgelig er helt rigtigt, at Landsbyggefonden ikke står alene med at finansiere nybyggeri. Der er andre kilder. Men det, der er uden for debat, er, at Landsbyggefonden over de senere år er blevet pålagt udgifter i størrelsesordenen 10 mia. kr., som staten tidligere afholdt. Det er derfor, jeg kalder det et tyveri, for de 10 mia. kr. er jo gået til at finansiere de skattelettelser, man har givet til ejerne, særlig ejerne i de rigeste boligkvarterer nord for København. Det er altså at tage penge fra lejere og give dem til ejere. Det kalder jeg

et klokkeklart tyveri. Jeg er meget ked af, at Det Radikale Venstre, som jeg håber at skulle samarbejde med her efter regeringsskiftet, er gået med på den galej.

Hvad angår solidaritet, vil jeg sige, at Landsbyggefonden jo grundlæggende er udtryk for solidaritet, fordi lejerne via Landsbyggefonden hjælper de områder, der er nedslidte; hjælper de områder, hvor der har været byggeskader; hjælper på mange måder; altså sørger for, at dem, der har de bedste boliger, bidrager til dem, der har været mindre heldige i boliglotteriet. Det er et udtryk for solidaritet, og det er udtryk for, at man sørger for, at de dårligste boliger bliver hjulpet. Man har bare ikke haft råd til det. Man har jo tømt Landsbyggefonden i en grad, så den har måttet gældsætte sig, og derfor har man ikke kunnet honorere alle ønskerne om renovering.

Derfor roste jeg før, at der kommer lidt gang i den nu, men der skulle have været meget mere gang i det. Der er altså boligområder i Danmark, som er forfaldne, og hvor vi for længst skulle have været inde at renovere, også for at løse boligsociale opgaver, men det er altså blevet stærkt, stærkt forsinket.

Nå! Der er tre gode grunde til, at vi ikke kan støtte det lovforslag, der ligger her. Det ene er det med etnisk sortering i forhold til, hvad der er boligsociale problemer. Vi mener, at den vægt, der lægges på, at etnicitet skulle være et særligt problem, er helt overdrevet, og i hvert fald er vi uenige i, at det skal indgå i den her måde at prøve at løse de boligsociale problemer på. For det er grundlæggende boligsociale problemer, vi har med at gøre. På den måde, som det også er lagt op, afleder man jo opmærksomheden fra det grundlæggende problem, nemlig at der er fattigdom.

Altså, fattigdom i store boligkvarterer er den største grund til, at vi har boligsociale problemer. Arbejdsløshed, ungdomsarbejdsløshed, unge, der ikke får en uddannelse, er den afgørende grund til, at der er boligsociale problemer i dele af Danmark. Derfor skal man anse det og behandle det som et socialt problem, som et uddannelsesproblem, som et arbejdsløshedsproblem, i stedet for at prøve at gøre det med etnicitet til en afgørende faktor. Det er det ikke på nogen måde.

Det er jo også helt vildt at tro, at man kan løse noget ved at nedrive boliger, altså tro på, at man kan løse problemer i et boligområde ved at sige til nogle: Der må du ikke flytte ind. Og så kan boligen måske oven i købet stå tom, som om det skulle være en forbedring på noget som helst.

Derfor foreslår vi, at man forbedrer boligområderne med renovering, med at skabe arbejdspladser, butikker, skoler, institutioner og klubber, altså at det er den slags ting, som man får bygget op i de områder, hvor der er problemer. Man skal have løst fattigdomsproblemet. Alene det, at man sørgede for, at der ikke var nogen, der var så fattige, at de ikke havde råd til at forlade deres bolig, at deres børn ikke havde råd til at deltage i selv de mest elementære aktiviteter i skolen og i fritiden, altså hvis man ville løse nogle af de problemer, ville det være et stort fremskridt, men det gør man jo ikke. Tværtimod gør man det værre.

Det er et spørgsmål om at lave en indsats for beskæftigelse. Noget, der ville hjælpe ganske gevaldigt i nogle af de områder, er jo at indføre praktikgaranti, sådan at alle unge, der er gået i gang med en uddannelse, ikke bliver bremsede af, at de ikke kan få en praktikplads. For hvad sker der, hvis ikke man kan få en praktikplads? Ja, så ender man på gaden i stedet for at passe sin uddannelse, og det er med til at skabe problemer. Det ved vi.

Kl. 16:46

Vi har også et andet forslag, som man måske vil sige lyder lidt overraskende, i hvert fald er det ikke et, jeg har set andre komme med, og det er at sige: Unge mennesker, i hvert fald i de områder der, skal have garanti for fritidsjob, sådan at det altså er helt sikret, at de har et arbejde at give sig til, når de har fri, og at de også på den måde får en indkomst, så de kan have nogle fornuftige fritidsaktivi-

teter og noget at give sig til i stedet for at komme ud i al mulig snavs. Så der er mange andre redskaber, der bør tages ind, i stedet for det, man har her. Det var den ene argumentation.

Den anden er den, jeg lige var inde på før, altså at man har et fortsat tyveri fra Landsbyggefonden, fra lejerne i det almene byggeri. Det er milliarder, der er taget fra lejerne, og som har erstattet penge, som staten tidligere ville have betalt. Og alene i det her lovfor-slag snakker vi altså om en besparelse for staten på 2 mia. kr. Det synes vi er ganske urimeligt.

Den tredje argumentation er, at hvis man så kommer igennem med, at nogle mennesker ikke må bo i et bestemt kvarter, men skal finde en bolig et andet sted, så bliver man jo nødt til at sørge for, at man finder den bolig til folk. Der er man nødt til at gå uden for kommunegrænsen for på tilfredsstillende vis at kunne finde en anden bolig. Man er nødt til at indføre anvisningsret i de private lejeboliger. Det er meget mærkeligt, at vi aldrig har kunnet komme væk fra det, altså at anvisningsretten fra kommunernes side kun skal gælde almene boliger og ikke private lejeboliger. Man bør også kunne finde metoder til at anvise bolig i de rige kommuner f.eks. nord for København. Sikke en integration det ville være at få uddyndet de ghetto-er, vi har nord for København, så der ikke kun bor rige mennesker der, men altså også bor mennesker, der har en anden indkomst end dem, der normalt bor der. Det er bestemt noget, man burde tænke i.

Men som man næsten kan gætte ud af det, jeg har sagt: Vi stemmer imod L 60, vi stemmer imod L 61. Vi er mere positive over for L 62. Det afhænger lidt af udvalgsarbejdet, men det vil nok ende med, at vi kan stemme for L 62.

Kl. 16:48

Formanden :

Tak til hr. Frank Aaen, der er ikke ønsker om korte bemærkninger. Og så er det socialministeren.

Kl. 16:49

Socialministeren (Benedikte Kiær):

Jeg vil først sige tak for den overvejende positive modtagelse af forslagene. Forslagene her ligger i forlængelse af regeringens ghettostrategi, og de udmønter også boligaftalen med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om en styrket indsats i ghettoområderne og om anvendelsen af den almene sektors midler. Liberal Alliance har efterfølgende tilsluttet sig aftalen.

Der er enighed om en klar målsætning: Ghettoområderne skal integreres i det øvrige samfund. Det kræver forandring på mange planer, så områderne bliver attraktive for en bredere kreds. Der skal fysiske forandringer til, det sociale liv skal løftes, og kriminaliteten skal væk. Antallet af ghettoområder skal reduceres med en fjerdedel inden udgangen af 2016 og halveres inden 2020. Det er en ambitiøs målsætning, som kræver en lige så ambitiøs indsats. Vi skal løbende følge op på udviklingen, ghettoområderne forsvinder nemlig ikke af sig selv. Tværtimod er det nødvendigt med en langsigtet og også en vedholdende proces.

Boligaftalen og forslagene her går på to ben. For det første sikres en ambitiøs indsats i de udsatte almene boligområder. Der er afsat historisk høje rammer til renovering, der kan gives tilskud til forbedring af infrastrukturen i ghettoområderne, og der bliver bedre mulighed for nedrivning der, hvor det er hensigtsmæssigt. Det er markante tiltag, som vil skabe en positiv udvikling i ghettoområderne og forhindre, at nye områder falder ind under betegnelsen. Samtidig fortsætter vi med at gøre en særlig boligsocial indsats i de udsatte boligområder de næste 4 år.

For det andet fokuserer vi på beboersammensætningen. Det kræver en mere præcis styring af anvisning og udlejning. Vi foreslår derfor stop for kommunal anvisning og udlejning til en række forskellige persongrupper, og det gør vi ud fra den betragtning, at de vil

have bedre af at bo andre steder end i ghettoområderne og i områder, der kan anvende kombineret udlejning.

Der er under behandlingen af de her forslag fremkommet en række spørgsmål, som jeg kan forstå på ordførerne vil blive stillet under udvalgsbehandlingen. Samtidig vil jeg kvittere for, at man har tænkt sig at gå meget konstruktivt ind i behandlingen af de her tre lovfor-slag. Men jeg har også noteret mig nogle spørgsmål, som jeg kort vil svare på her.

Jeg har noteret mig et spørgsmål om, hvem det var, jeg som socialminister havde talt med fra henholdsvis Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti. Det er rigtigt, at jeg ikke har talt med bolig-ordførerne fra de to partier, men jeg har talt med finansordføreren fra Socialdemokraterne, og jeg har talt med gruppeformanden fra Socialistisk Folkeparti.

Så noterer jeg mig også, at både Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti begynder at komme med nogle betragtninger og nogle ord, som de ikke har taget med i deres eget oplæg. »Ny tryk-
hed i udsatte boligområder«. Jeg kan bl.a. forstå, at de to partier hæf-
ter sig ved, at vi ikke i forbindelse med den her definition, som vi er kommet med, af et ghettoområde har betragtninger i forhold til fat-
tigdom og sociale forhold, og det finder man er fejlagtigt. Der kan jeg blot hæfte mig ved, at hvis man kigger hele ghettooplægget fra de to partier igennem, kan man ikke finde ordet fattigdom.

Derudover hæfter jeg mig også ved, at særlig Socialistisk Folkeparti har nogle bemærkninger om etnicitet, og jeg vil blot fremhæve, at hvis man kigger oplægget fra bl.a. Socialistisk Folkeparti igennem – det oplæg, som Socialistisk Folkeparti har lavet sammen med Socialdemokraterne – ser man, at i forhold til ghettoområderne fremhæves netop etnicitet, og at det derfor også er nødvendigt at sætte en række tiltag i gang.

Det var blot lige i forhold til nogle af de bemærkninger, der er kommet her under debatten.

Jeg ser frem til en fortsat behandling og ser frem til de spørgsmål, der måtte komme under behandlingen i udvalget.

Kl. 16:53

Formanden :

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning. Hr. Thomas Jensen.

Kl. 16:53

Thomas Jensen (S):

Tak. Det er jo sådan, at vi over de sidste par år har haft skiftende ministre på området, og jeg må erkende, at da jeg så, det blev en konservativ, der fik ansvaret for boligområdet, blev jeg optimistisk. Men nu hvor vi har været igennem den her proces, eller nogle har været igennem en proces om at få en boligaftale på plads, og vi kan se resultatet af det, og det er det, vi forhandler i dag, må jeg desværre sige, at det, der karakteriserer nogle konservative politikere, nemlig et socialt engagement, desværre ikke er noget, der er kommet til udtryk i den boligaftale, der er indgået, og det er heller ikke noget, der vil ske fremadrettet, sådan som konturerne tegner sig med det, der bliver sagt.

Jeg står her med et notat fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fra august 2010. Titlen er »Børnefattigdommen i storbyernes ghetto-er er eksploderet på få år«. Så mit spørgsmål til socialministeren er: Er det virkelig tilfredsstillende for en konservativ socialminister, at man, kort tid før man skal sidde og forhandle en stor boligaftale på plads, kan se, at børnefattigdommen er eksploderet i løbet af få år? Når man så indgår en boligaftale, er der ikke nogen svar på spørgsmålene, i forbindelse med at man virkelig skal have taget hånd om det her og sikre, at de her børn kommer ud af fattigdommen.

Kl. 16:55

Formanden :

Ministeren.

Kl. 16:55

Socialministeren (Benedikte Kiær):

For det første synes jeg, at ordføreren tager munden for fuld, når ordføreren siger, at jeg som socialminister ikke har noget socialt engagement. Det vil jeg vælge at lade stå for sig selv. Med hensyn til at jeg ikke har taget hensyn til en rapport, der er kommet fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i august 2010, kan jeg bare vende den tilbage til boligordføreren og hæfte mig ved, at de her udtalelser, der kom fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd her i august 2010, på ingen måde figurerer i det oplæg, som kommer fra boligordføreren eget parti, om en indsats i ghettoområderne. Så jeg synes, det er noget hyklerisk at dadle mig for ikke at have taget Arbejderbevægelsens Erhvervsråds rapporter ind i en ghettostrategi, når man ikke engang selv har gjort det.

I øvrigt vil jeg også henvise til, at den her boligaftale jo ikke er det eneste, der kommer til at foregå i de udsatte boligområder eller i ghettoområderne. Der vil også være en massiv indsats i forhold til nogle af de aftaler, der er lavet gennem satspuljeaftalerne, og andre tiltag.

Kl. 16:56

Formanden :

Hr. Thomas Jensen.

Kl. 16:56

Thomas Jensen (S):

Jamen jeg håber da, at socialministeren følger lidt mere med i dansk politik, end det svar giver udtryk for. Det var jo en lang udenomsnak om, om det overhovedet bekymrede ministeren, at der var et stigende antal fattige børn i ghettoer. I forhold til hvad Socialdemokraterne har af politik på det område – det vil ministeren vide, hvis hun følger med i, hvad der kommer af udspil fra andre partier på området – vil jeg sige, at Socialdemokraterne er kommet med et klart og tydeligt udspil i oktober måned, der hedder »Opgør med fattigdom«, hvor det bl.a. slås fast, at vi skal afskaffe de lave sociale ydelser, varighedsbegrænsningen på sygedagpenge skal væk, akut hjælp til fattige børn, og ingen børnefamilier skal sættes på gaden. Det var bare nogle af overskrifterne i udspillet.

Der er for Socialdemokraterne et stift fokuseret blik på det her med, at vi skal sørge for, at fattigdommen i Danmark skal afskaffes. Nu har vi en unik mulighed for forud for boligaftalen at sætte os ned, alle partier, og sørge for at arbejde på, at vi løfter de børnefamilier, der er i de her områder, fra fattigdom og ind til at få en bedre tilværelse. Men alligevel kan vi se, at den konservative minister ikke engang byder boligordførerne fra de forskellige partier i Folketinget med ind til bordet, og ministeren kommer desværre ikke med nogen konkrete realistiske krav til, hvordan man kan løfte de her fattige familier, så de får flere penge på bordet.

Kl. 16:57

Formanden :

Ministeren.

Kl. 16:57

Socialministeren (Benedikte Kiær):

Jeg synes, at boligordføreren selv skal tage den med sin egen finansordfører om, hvem der skal gå til samtaler med mig eller ej. Med hensyn til hvad der ellers bliver gjort af tiltag fra min hånd af i forhold til at bekæmpe fattigdom, vil jeg sige: Det med at sige, at jeg ikke er interesseret i at bekæmpe fattigdom, er simpelt hen forkert, for det er jeg. Jeg er selvfølgelig interesseret i at bekæmpe fattigdom og social udstødelse, og det er bl.a. baggrunden for, at jeg er rigtig glad for Barnets Reform, som træder i kraft her pr. 1. januar. Det er en reform, der virkelig går ind og styrker indsatsen i forhold til ud-

satte børn. Det er også baggrunden for, at jeg er rigtig glad for at kunne præsentere ideen med familiehuse, som virkelig støtter op om unge mødre og familier, der er i en udsat situation. Det er også baggrunden for, at jeg er rigtig glad for, at vi med den her ghettostrategi lægger vægt på, at børn skal lære at kunne tale og forstå dansk, så de er bedre rustet, når de kommer i folkeskolen. Det er i øvrigt noget, man overhovedet ikke forholder sig til i Socialdemokraternes forslag til et ghettooplæg.

I øvrigt vil jeg også sige, at det er baggrunden for, at jeg lægger meget vægt på, at vi også ser på beskæftigelsesindsatsen. For en ting, der er ekstrem vigtig, er, at man kommer i arbejde. Det er nu den bedste måde at kunne klare sig selv på. Men jeg kunne åbenbart forstå på boligordføreren, at det vigtigste for boligordføreren er at sætte ydelserne op, så man skal være på dem permanent. Nej, jeg synes, det er meget bedre, at man får mulighed for at kunne få sig et arbejde og dermed også få mulighed for at kunne klare sig selv.

Kl. 16:58

Formanden :

Så er det hr. Peter Westermann for en kort bemærkning.

Kl. 16:58

Peter Westermann (SF):

Jeg noterer mig, at ministeren påberåber sig at tage et socialt ansvar og have et socialt engagement og kæmpe mod fattigdom. Jeg er desværre ked af, at ministeren så ikke har kunnet få det til at virke, at ministerens politik ikke har hjulpet mod den stigende fattigdom, vi ser.

I går i Folketingssalen stod jeg her og fortalte ministeren, at der altså i dag er 106.000 voksne mennesker, der lever for under 81.000 kr. om året. Det er der ikke særlig meget relativ fattigdoms-grænse over, selv om jeg også gerne så en relativ fattigdoms-grænse. Når man lever for under 81.000 kr. om året, tror jeg, man har et problem med at få enderne til at mødes. Vi ved også, at der er 24.000 børn, 24.000 flere børn, der vokser op i fattigdom i de udsatte boligområder her i landet, og det er jo altså områder, som ministeren har ansvaret for både med hensyn til boligpolitikken og socialpolitikken.

Derfor så jeg gerne, at man havde udvist lidt af det her sociale engagement, som ministeren påberåber sig, ved at sige, at man fra statens side går ind og tager et medansvar for at sætte en positiv udvikling i gang i boligområderne. Så hvorfor vil man ikke gå ind fra statens side og løfte det ansvar?

Kl. 17:00

Formanden :

Ministeren.

Kl. 17:00

Socialministeren (Benedikte Kiær):

Vi går da ind fra statens side og løfter ansvaret med nogle af de tiltag, vi i øvrigt sætter i gang. Men i forhold til det, som hr. Peter Westermann fremfører, er det da netop det relative fattigdoms-begreb, som hr. Peter Westermann begynder at tale om, når han taler om de 106.000 personer, der lever for under 81.000 kr. om året. For det første er det 40 pct. af medianindkomsten, for det andet siger det her tal, som hr. Peter Westermann kommer med, intet om de personer. Det kunne lige så godt være nogle personer, der havde rigtig mange penge på bankbogen, for dem kan det relative fattigdoms-begreb ikke sortere fra. Det kan også være, at det er nogle, der har valgt at rejse ud i verden på en jordomrejse. Og hr. Peter Westermann siger heller ikke noget om, at man faktisk kan se, at godt halvdelen af dem, der er i lavindkomstgruppen, som det her er et udtryk for, er ude igen inden for et år.

I det hele taget indeholder det relative fattigdoms-begreb, som hr. Peter Westermann læner sig op ad, rigtig mange svagheder. Det var

derfor, hr. Peter Westermann og jeg havde en lang diskussion omkring det i går, men jeg kan forstå, at ordføreren åbenbart ikke har hørt, hvad jeg har sagt.

Kl. 17:01

Formanden :

Hr. Peter Westermann.

Kl. 17:01

Peter Westermann (SF):

Jo, det hørte jeg skam godt; jeg er bare stadig uenig. Og jeg mener heller ikke, der er særlig meget relativt i at have 81.000 kr. om året. Det har man jo, uanset hvad andre har, og jeg tror ikke, man har særlig nemt ved at få det beløb til at strække. Men lad nu det ligge, for det, vi skal diskutere, er de tre lovforslag, som regeringen har fremsat om sin ghettoindsats.

Jeg synes jo ikke, lovforslagene er ambitiøse nok, og jeg havde gerne set, at vi var blevet inviteret med i konkrete forhandlinger, så vi kunne have gjort vores politik gældende. SF havde gerne set, at Landsbyggefonden kunne renovere for endnu flere penge, så vi kunne komme af med den renoveringspukkel, vi har set.

Jeg har tidligere spurgt De Radikales ordfører, om han ville kæmpe for flere midler, når nu renoveringskøen bliver genopbygget i slutningen af perioden. Hvad vil ministeren gøre, når vi når tilbage på det samme niveau, som vi har nu, og som altså har betydet, at vi får et efterslæb på 8 mia. kr. i renoveringsprojekter? Hvad vil ministeren gøre, når man efter de første 3 år er tilbage på det nuværende niveau, som jo altså ikke giver en forøgelse af renoveringsindsatsen?

Kl. 17:02

Formanden :

Ministeren.

Kl. 17:02

Socialministeren (Benedikte Kiær):

Uanset hvordan hr. Peter Westermann vender og drejer det, er det relative fattigdoms-begreb, som hr. Peter Westermann læner sig op ad, et med blot 40 pct. af medianindkomsten.

I forhold til hvem jeg havde samtaler med, synes jeg heller ikke, det var just befordrende, at der på det tidspunkt, hvor vi var i vores spæde opstart med forhandlingerne, skete det, at hr. Peter Westermanns formand, hr. Villy Søvndal, gik ud og faktisk proklamerede, at han for det første syntes, at Dansk Folkeparti skulle smides ud af forhandlingerne, og dernæst syntes han egentlig, at det nok også kunne gælde Det Radikale Venstre. Jeg kan sagtens finde artiklen til hr. Peter Westermann. Jeg må sige, at nogle, der har været tro med hensyn til boligaftalerne gennem de seneste år, har jeg da ikke tænkt mig at smide ud.

Med hensyn til det med, om der bliver brug for flere midler i forhold til at afvikle ventelisten, vil jeg blot sige, at jeg da selvfølgelig har tænkt mig at leve op til den aftale, som er indgået med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre, og det gælder også den passus, der står om, at vi følger ventelisten meget tæt, og at vi også er interesseret i, at den bliver afviklet. Det er også baggrunden for, at vi har aftalt, at vi skal kigge på det hvert år.

Kl. 17:03

Formanden :

Tak til socialministeren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og forhandlingen er sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Boligudvalget, hvis ingen gør indsigelse.

Det er ikke tilfældet.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

12) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om regler for udsendelse af danske soldater og tilfangetagelse eller overdragelse af fanger.

Af Frank Aaen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 28.10.2010).

Kl. 17:03

Forhandling

Formanden :

Forhandlingerne er åbnet. Den første, der får ordet, er forsvarsministeren.

Kl. 17:04

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Jeg vil starte med at konstatere, at der tidligere har været lignende drøftelser her i salen, senest i forbindelse med beslutningsforslag nr. B 62, som blev fremsat af Enhedslisten den 13. december 2006.

Dengang kunne regeringen ikke støtte forslaget, og det kan regeringen fortsat ikke. Det skyldes flere forhold, som jeg om et øjeblik vil komme ind på.

Jeg vil gerne understrege, at Danmark har et ansvar for at sikre, at den humanitære folkeret og menneskerettighederne overholdes. Der skal således ikke herske tvivl om, at regeringen lægger stor vægt på overholdelse af international ret. Vi gør derfor også alt, hvad vi kan, for at reglerne respekteres. Lad mig helt generelt understrege, at regeringen konsekvent tager afstand fra alle tiltag, som krænker tilbageholdtes rettigheder. Tortur og anden form for mishandling bør naturligvis øjeblikkeligt undersøges og retsforfølges.

Der er som sagt flere grunde til, at regeringen ikke kan støtte det fremsatte forslag. Den første grund er, at det følger af folkeretten, at det er den stat, der har den tilbageholdte i sin varetægt, som har ansvaret for den pågældende tilbageholdte. Men spørgsmålet om et eventuelt medansvar for tilbageholdte, der ikke er og aldrig har været i et lands varetægt, vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne på jorden. Når det så er sagt, vil også spørgsmål af folkeretlig karakter vedrørende medansvar for tilbageholdte komme til at indgå i den samlede redegørelse vedrørende Irak og WikiLeaks, som jeg vil forelægge for Folketinget.

Vi erkender, at håndteringen af tilbageholdte i internationale militære operationer er en helt særlig udfordring. Vi mener bare ikke, at Enhedslistens forslag er den rigtige løsning. Det, vi kan gøre, og som er centralt for regeringen, er, at danske militære styrker, uanset hvilken konflikttype de er i, overholder alle bestemmelser og principper i folkeretten. Det gælder, hvad enten det er i Afghanistan eller i et andet land.

Som det nok er nogle bekendt, har Danmark indgået en overdragelsesaftale med Afghanistan den 8. juli 2005. Aftalen skal sikre, at personer, som danske soldater overdrager til afghanske myndigheder, behandles i overensstemmelse med internationale forpligtelser. Samtidig har den afghanske regering forpligtet sig til ikke at eksekvere dødsdomme over personer, som danske styrker har tilbageholdt og overdraget til afghansk varetægt. Danske styrker fører løbende tilsyn med tilbageholdte, der overdrages til afghanske myndigheder. Ligeledes har både internationalt Røde Kors og den uafhængige afghanske menneskerettighedskommission adgang til at besøge de overdragne personer. Derudover er Danmark i samarbejde

med andre ISAF-lande, dvs. lande, som har tropper i Afghanistan, i løbende dialog med de afghanske myndigheder om forhold vedrørende tilbageholdte.

Fra dansk side lægger vi stor vægt på, at de personer, som danske styrker måtte tilbageholde og overdrage til afghanske myndigheder, behandles korrekt. Jeg vil også gøre opmærksom på, at danske soldater både har en handlepligt og en meldepligt, såfremt de bevidner tortur eller umenneskelig behandling. Det følger af Forsvarskommandoens direktiv om forbud mod tortur, at – og jeg citerer – forsvarets personel skal søge at hindre enhver i at udøve tortur, grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, hvis det kan ske, uden at personellet derved udsætter sig selv eller andre for særlig fare eller opofrelse. Citat slut.

Dette følges op af en meldepligt, og jeg citerer:

Personellet skal straks indberette til nærmeste chef, hvis de har kendskab til eller rimelig mistanke om, at nogen har til hensigt at overtræde, overtræder eller har overtrådt forbuddet. Citat slut.

Denne handle- og meldepligt gælder for alt forsvarets personel, både i Danmark og på internationale missioner. Samme pligt gentages også i de missionspecifikke direktiver som eksempelvis det, der er udsendt for soldaterne i Afghanistan. Derudover fremgår det også af soldatens kort, som er et kort, hver eneste af vores soldater er udstyret med, at hvis man ser overtrædelser af reglerne for magtanvendelse, krigens love, menneskerettigheder eller i øvrigt overværer opførsel, der strider imod korrekt adfærd for myndighedspersoner, så skal det noteres og øjeblikkeligt rapporteres til chefen.

Endelig får vores danske soldater før udsendelse uddannelse i humanitær folkeret. Vi lægger faktisk ret stor vægt på at uddanne vores soldater i overholdelse af den humanitære folkeret og menneskerettighederne. Det er også et integreret element, når vi fra dansk side uddanner udenlandske soldater og sikkerhedsstyrker, som vi eksempelvis gør i Afghanistan. I forbindelse med planlægning af operationer indgår spørgsmålet om overholdelse af de internationale regler altid i overvejelserne.

Kl. 17:09

Endelig har vi i forsvarsforligskredsen besluttet, at der skal udarbejdes en militærmanual til brug for forsvarets personel. Manualen skal omfatte en række relevante forhold for udsendte soldater, bl.a. i relation til den humanitære folkeret. Jeg vil dog understrege, at den humanitære folkeret allerede som nævnt er indarbejdet i forsvaret i form af direktiver m.v. Det er derfor vigtigt, at den militærmanual, som vi går i gang med at udarbejde, får en merværdi for forsvaret.

Jeg mener faktisk, at regeringen gør, hvad der er muligt, for at sikre, at personer, der tilbageholdes under operationer, hvor danske styrker medvirker, bliver behandlet i overensstemmelse med reglerne. Behandlingen af tilbageholdte er en udfordring, der vedrører alle lande, som yder troppebidrag i internationale militære operationer. Derfor skal løsningen også findes internationalt.

I 2007 tog regeringen initiativ til den såkaldte Copenhagen process om håndteringen af tilbageholdte. Ambitionen er at opnå en bred international tilslutning til et sæt retningslinjer for håndtering af tilbageholdte. Både relevante internationale organisationer og en bred kreds af lande fra hele verden deltager i processen. Der foregår altså et aktivt dansk arbejde med henblik på at håndtere udfordringerne i forbindelse med tilbageholdte personer i internationale operationer.

Den anden grund til at forkaste beslutningsforslaget er hensynet til samarbejdet med andre lande. Danmark kan ikke bare gå ud og kræve oplysninger om tilbageholdte i andre samarbejdspartneres varetægt, orienteringer om, hvor disse personer måtte befinde sig, eller kræve ret til at føre tilsyn med personerne. Hertil kommer, at en spredning af ansvaret for tilbageholdte personer på flere stater, sådan som Enhedslistens forslag rent faktisk lægger op til, jo ikke nødvendigvis betyder, at de tilbageholdte personer bliver mere beskyttet.

Som jeg sagde i min indledning i henhold til folkeretten: Den stat, der har en tilbageholdt i sin varetægt, har ansvaret for den person. Det ansvar skal ingen kunne fralægge sig.

Så på baggrund af dette kan regeringen ikke støtte Enhedslistens beslutningsforslag. Det betyder ikke, at vi ignorerer de problemstillinger, som forslaget behandler. Og som jeg også nævnte i min indledning, vil spørgsmålet om medansvar bl.a. blive berørt i forbindelse med regeringens redegørelse vedrørende de danske soldaters indsats i Irak og i forbindelse med WikiLeaks. Derudover vil regeringen fortsætte med at yde en aktiv indsats for at sikre, at folkeretten og menneskerettighederne overholdes. Tak.

Kl. 17:11

Formanden :

Tak. Der er ønske om korte bemærkninger. Det er hr. Frank Aaen.

Kl. 17:11

Frank Aaen (EL):

Det er korrekt, at det er en genfremsættelse af et tidligere forslag, som desværre blev afvist her i Folketinget. Det er så blevet lidt ændret siden da. Det, der gør, at vi fremsætter det igen, er selvfølgelig de oplysninger, der nu er kommet frem, om, at fanger, som Danmark har været med til at tage, senere blev mishandlet og i nogle tilfælde dræbt. Det er jo den problemstilling, som det her drejer sig om. Når vi hjælper et andet land med at tage en fange eller vi i samarbejde med det andet land tager en fange, kan vi så sige, at vi ikke har noget ansvar, fordi det så lige er det andet land, der putter vedkommende i fængsel? Eller har vi et medansvar?

Jeg er selvfølgelig ked af, at ministeren ikke kan acceptere vores beslutningsforslag. Men jeg lytter mig dog til, at ministeren nu i modsætning til tidligere erkender, at det ikke kan udelukkes, at Danmark har et medansvar. Hvis vi har et medansvar for fanger, der bliver taget i en koordineret aktion, hvordan skal det medansvar så udfyldes?

Kl. 17:12

Formanden :

Ministeren.

Kl. 17:12

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Altså, folkeretten er meget klar, som jeg også nævnte både i min afslutning og i min indledning. Det er sådan, at det er den stat, der har den tilbageholdt i sin varetægt, som har ansvaret for den pågældende person. Det er også fuldstændig korrekt – det har vi også diskuteret tidligere i dag på et åbent samråd – at der kan være tilfælde, hvor der er fælles operationer, og hvor man efter en konkret vurdering kan spørge: Har vi et medansvar?

Det, der er vigtigt for mig i forbindelse med det beslutningsforslag, vi diskuterer her, er bl.a. det med, om man skal sprede ansvaret ud på mange forskellige stater. Det er jo det, Enhedslistens forslag lægger op til, og det mener jeg rent faktisk er at gå skævt i byen, for i henhold til folkeretten er det som sagt den stat, der har den tilbageholdt i sin varetægt, som har ansvaret for den person. Derfor betyder det ikke nødvendigvis, at hvis der er flere stater, der fører lister, eller flere stater, der skal holde øje, eller flere stater, der skal føre tilsyn, at de tilbageholdte personer bliver bedre beskyttet. Det kunne sådan set også føre til en ansvarsforflygtigelse fra nogle stater, og det ønsker jeg bestemt ikke.

Kl. 17:14

Formanden :

Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:14

Frank Aaen (EL):

Nu er der faktisk folkeretseksperter, der siger, at hvis to stater i fællesskab tager en fange, så har begge stater ansvaret for vedkommendes videre skæbne. Så det er ikke så ukendt, som ministeren står og siger. Men det, vi i virkeligheden har foreslået, er jo, at hvis vi er med til at tage en fange, så har vi også ansvaret for at følge med i, føre tilsyn med, hvad der sker med den fange efterfølgende. Det fratrækker ikke f.eks. Afghanistan deres ansvar. Det er bare et ansvar for os, for Danmark at føre tilsyn med dem, vi er med til at tage til fange, særlig i et land som Afghanistan, hvor der er udbredt mishandling og tortur og fanger, der forsvinder, i fængslerne. Så er det jo vigtigt at føre tilsyn.

Må jeg så vende tilbage til spørgsmålet, jeg stillede før: Hvordan forestiller ministeren sig – hvis vi har et medansvar, som ministeren nu erkender kan være tilfældet – at det medansvar skal forvaltes?

Kl. 17:15

Formanden :
Ministeren.

Kl. 17:15

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Det må bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Det, jeg synes er vigtigt i den her sammenhæng, er at holde fast i, hvad det er, der skal til. Hvis man skal følge Enhedslistens forslag her, så skal vi jo føre lister, vi skal føre tilsyn, vi skal kontrollere også fanger, som vi ikke selv har tilbageholdt. Jeg er ikke enig med dem, som måtte mene, at i den del af Helmandprovinsen, som er vores operationsområde, skal vi sådan set overtage ansvaret for alle de tilfange-tagte, der er der – inklusive dem, der er taget af afghansk politi, fordi de har stjålet en bil, eller hvad det nu måtte være; inklusive dem, som er taget af den afghanske hær, fordi den afghanske hær rent faktisk har vurderet, at det her er nogle, man skal tage til fange. Jeg mener sådan set ikke, at vi skal tage et fuldt ansvar for alle dem, som tilbageholdes i vores område.

Som jeg også nævnte som en grund til at forkaste beslutningsforslaget, er der bl.a. samarbejdet med andre lande. Jeg mener sådan set ikke, at vi fra dansk side bare kan gå ud og kræve, at vi skal have oplysninger om tilbageholdte, som er i andre samarbejdspartneres varetægt. Jeg mener ikke, at vi kan kræve, at vi skal have orientering om, hvor de personer måtte befinde sig, eller kræve, at vi skal gennemføre tilsyn. Det er derfor, vi afviser forslaget.

Kl. 17:16

Formanden :

Tak. Så er det hr. Holger K. Nielsen for en kort bemærkning.

Kl. 17:16

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen det er lige til de sidste bemærkninger: Der står jo ikke, at det er alle fanger i det danske ansvarsområde; der står meget konkret i beslutningsforslaget, at det er fanger, der er fanget i forbindelse med aktioner, hvor danske styrker er involveret. Det er da noget helt andet, end at man skal have ansvaret for alle fanger.

Kl. 17:16

Formanden :
Ministeren.

Kl. 17:16

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Det er sådan, at størstedelen af de aktioner, der sker i vores ansvarsområde i Afghanistan, er nogle, som enten udføres af os, eller også udføres de af afghanerne, eller også udføres de i en kombination he-

raf. Og jeg har det sådan, at sådan som jeg læser beslutningsforslaget, så kunne man sådan set godt tolke det sådan, at det ville være aktioner, som foregår ... altså, man kan jo i bund og grund sige, at det, vi gør i Helmand, er, at vi har en danskledet operation, fordi vi har et operationsområde, som vi har fået af ISAF, og som vi skal tage os af. Hvis man vil, kan man sådan set godt sige, at det er en danskledet operation, og at alt, hvad der foregår inden for vores operationsområde, sådan set er vores ansvar. Og det er bare det, jeg anfægter, fordi det synes jeg sådan set ikke skal gælde i forhold til vores tilbageholdte. Det er altså også i strid med folkeretten, som lige præcis siger, at det land, der har en person i sin varetægt, også har ansvaret for den person.

Kl. 17:17

Formanden :

Hr. Holger K. Nielsen.

Kl. 17:17

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen altså, det er da en underlig måde at læse forslaget på, for der står jo fuldstændig klokkeklart: fanger, der pågribes eller tilbageholdes i danskledede militære aktioner eller aktioner med betydelig dansk deltagelse. Det er da noget fuldstændig andet end det, ministeren fortolker det til. Altså, som minister skal man da også kunne læse en tekst sådan på en rimelig måde.

Kl. 17:17

Formanden :

Ministeren.

Kl. 17:17

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Det synes jeg nu sådan set også jeg kan, vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen. Det, jeg bare betvivler, er lige præcis hele grundlaget for det her beslutningsforslag, som hedder, at vi sådan skal føre lister over alle personer, som er tilfangetaget, vi skal gennemføre tilsyn, vi skal modtage orientering osv. Og det, jeg siger, er, at det ønsker regeringen ikke at støtte, og det er der to gode grunde til. Den ene er det her med samarbejdet og hensynet til andre lande, og hvor ansvaret så er placeret, hvis man ikke har den her klare skelnen, som bl.a. fremgår af folkeretten. Den anden grund er, at vi rent faktisk, hvis vi tager udgangspunkt i Afghanistan, som er en suveræn stat, dér laver partnering med de afghanske myndigheder, og vi laver partnering med de afghanske sikkerhedsstyrker, og hvis det er sådan, at det afghanske politi eller den afghanske hær tilbageholder fanger, er det jo altså, da Afghanistan er en suveræn stat, i sidste ende Afghanistans ansvar, og det er det også i henhold til folkeretten. Derfor synes jeg jo nok, at det, vi skal gøre i Afghanistan – for jeg ved godt, at Afghanistan er et vanskeligt tilfælde, fordi det er et udviklingsland – er, at vi skal hjælpe Afghanistan med kapacitetsopbygning, så man sådan set kan håndtere det her på rette vis.

Kl. 17:19

Formanden :

Tak. Så er det hr. John Dyrby Paulsen med ønske om en kort bemærkning.

Kl. 17:19

John Dyrby Paulsen (S):

Tak. Nu synes jeg, at der opstår en meget stor forvirring, som sådan set ikke har så meget med beslutningsforslaget at gøre. Det, jeg hørte ministeren sige, var – jeg skrev det ned her, men det kan være, at jeg har hørt forkert – at alt, hvad der sker inden for vores ansvarsområde, har vi ansvar for. Men så svarede ministeren på hr. Holger K. Niensens spørgsmål, at Afghanistan er en suveræn stat, og ministeren

sagde tidligere i dag på et samråd: Vi arbejder sammen med afghanske sikkerhedsstyrker, men der er ikke en fælles kommando, eller vi har ikke kommando over dem.

Kan ministeren ikke lige præcisere, hvad det er, ministeren mener? For det her åbner op for en ladeport af ansvarsområder, som jeg ikke tror at nogen af os i denne sal har interesse i i forbindelse med Afghanistan.

Kl. 17:19

Formanden :
Ministeren.

Kl. 17:19

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Åh, jeg beklager meget, at jeg så ikke fik talt helt tydeligt. Det, jeg forsøgte at forklare hr. Holger K. Nielsen, var, at hvis man ville, kunne man sådan set læse det her beslutningsforslag sådan, at alt, hvad der foregår inden for vores ansvarsområde i Helmandprovinserne, er vores ansvar, og dermed, at alle, der tilbageholdes i vores ansvarsområde, uanset hvem der tilbageholder dem – uanset om det er de danske styrker eller de afghanske styrker – er de vores ansvar. Der siger jeg: Det er ikke tilfældet.

Men hr. Holger K. Nielsen mente, at jeg læste beslutningsforslaget forkert, og jeg siger: Man kan faktisk godt læse beslutningsforslaget sådan, at alt, hvad der foregår inden for vores ansvarsområde, altså inden for vores area of operation, som vi jo kalder det – operationsområdet, hedder det – sådan set er vores ansvar. Og det er jo ikke det, der er tilfældet, for i henhold til folkeretten er det, som jeg har nævnt, sådan, at den stat, der har fangen i sin varetægt, også har ansvaret for fangen.

Kl. 17:20

Formanden :
Hr. John Dyrby Paulsen.

Kl. 17:20

John Dyrby Paulsen (S):

Ja, det tror jeg nok var en præcisering. Men det betyder jo i virkeligheden, at ministeren læser noget ind i det forslag, vi nu behandler, som der ikke er ret mange af os andre, der læser ind i det, og på den baggrund forkaster ministeren forslaget.

Betyder det, at hvis vi under udvalgsbehandlingen af forslaget præciserer, hvad det egentlig er, der menes, nemlig at det ikke er sådan, som ministeren frygter at man måske kunne læse ind i det eller at nogen kunne læse ind i det, men er på en anden måde, forholder det sig pludselig anderledes med hensyn til ministerens holdning til det her beslutningsforslag?

For jeg må indrømme, at jeg har det ligesom hr. Holger K. Nielsen, at jeg har svært ved at læse det her ind i det, men jeg bøjer mig, hvis juridisk sagkundskab siger, at det kan man læse ind i det. Men skal jeg forstå ministeren sådan, at så kan man i virkeligheden bare præcisere den anden del af beslutningsforslaget, og så er ministeren sådan set helt fint med?

Kl. 17:21

Formanden :
Ministeren.

Kl. 17:21

Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Nej, det er bestemt ikke sådan, at hvis man ikke er enig – lad os nu sige, at ikke alle er enige i min læsning af beslutningsforslaget – vil det ændre på regeringens holdning. Vi afviser forslaget uanset hvad, og – hvis vi skal fortsætte den diskussion, vi også havde i formiddag, hvor vi jo havde samråd om stort set det samme – bl.a. med det ud-

gangspunkt, der hedder, at Afghanistan er en suveræn stat, og at vi er i gang med at lave partnering sammen med de afghanske sikkerhedsstyrker; det er både hæren og politiet.

Det betyder altså også, at hvis det er sådan, at det er den afghanske hær eller det afghanske politi, der tager fanger, er det dem, der har ansvaret for de pågældende fanger. Inden for den partnering laver vi uddannelse af de afghanske sikkerhedsstyrker i forbindelse med netop overholdelse af menneskerettigheder og overholdelse af folkeret. Og endelig, som jeg også var inde på, har vores soldater en særlig forpligtelse til at gribe ind med en handle- og meldepligt, hvis de overværer noget, som er i strid med de internationale konventioner. Det vil sige, at vi faktisk har mulighederne for at gribe ind over for de afghanske sikkerhedsstyrker, hvis de ikke opfører sig i henhold til de internationale konventioner. Og det er jeg også ret sikker på at vores soldater gør.

Kl. 17:22

Formanden :

Tak til forsvarsministeren, der er ikke flere korte bemærkninger.

Så er det efter aftale med ordførerne sådan, at den næste i ordførerrækken bliver hr. Helge Adam Møller, som efterfølgende sidder i formandsstolen og derfor ikke kan tage del i debatten – hvad nogle måske synes er meget fornuftigt og andre det modsatte.

Værsgo, hr. Helge Adam Møller.

Kl. 17:23

(Ordfører)

Helge Adam Møller (KF):

Tak for velviljen fra mine medordføreres side.

Så lad mig starte med konklusionen, som jeg ikke tror der er så mange der havde forventet kunne være anderledes: Det Konservative Folkeparti er hundrede procent og meget direkte og meget klart imod dette forslag. Og det vil jeg selvfølgelig godt begrunde.

Jeg vil først sige, er jeg er meget enig i alle de ting, ministeren sagde i sin ikke ordførertale, men ministertale, også de juridiske betragtninger og betragtningerne om folkeretten. Men jeg vil så alligevel som konservativ ordfører måske tillade mig at være endnu mere konkret og endnu mere direkte, for det her forslag fra Enhedslisten, fra bl.a. hr. Frank Aaen, har jo hverken til formål at hjælpe afghanere eller danskere eller englændere eller amerikanere. Der er kun ét eneste formål, og det er at sikre, at de danske soldater i Afghanistan ikke har nogen som helst mulighed for at løse de opgaver, de har påtaget sig i overensstemmelse med FN's resolution og på opfordring fra den afghanske regering. Det er bl.a. nogle kampopgaver, nogle opgaver med uddannelse af afghanske soldater og nogle genopbygningsopgaver.

Hvorfor kan de ikke løse dem? Nej, for ifølge det her forslag, hvilket man kan læse klart og tydeligt på forsiden, skal de fremover bruge alle deres kræfter på at føre lister, på at registrere, på at modtage orientering og på at føre tilsyn med hundredvis og i løbet af et halvt eller et helt år med tusindvis af fanger, som et stort antal andre nationer har ansvaret for ifølge den internationale folkeret.

Hvordan hænger det nu sammen? Jo, masser af de aktioner, som danske soldater deltager i i disse dage, har deltaget i tidligere og deltager i i de kommende måneder og år, er jo aktioner, hvor der side om side med danske soldater deltager afghanske soldater eller afghanske politifolk, baltiske soldater, engelske soldater og amerikanske soldater. I enkelte af dem deltager der faktisk også soldater fra andre lande. Og da der er nogle af disse lande, der er meget, meget større, og afghanerne har langt, langt flere, bliver der altså hver dag og hver måned taget og tilbageholdt rigtig, rigtig mange fanger. Så det løber op i tusindvis. Og hver eneste gang, når der har været bare én dansk soldat med, skal der altså føres tilsyn og lister og kontrolleres. Det er det, der står.

Lad mig minde om, hvad der står, og hvis ikke man kan læse det – der var lidt strid om, hvorvidt man kunne læse – læser jeg lige de sidste fire linjer fra forsiden:

»For at sikre dette« – altså tilsynet med alle disse tusindvis af fanger taget af mange forskellige nationer – »skal danske styrker føre lister over alle personer, der er tilfangetaget under aktioner med dansk medvirken, og gennemføre tilsyn og modtage orienteringer om, hvor de måtte befinde sig, indtil løsladelse eller domfældelse.«

Så det er altså noget, der kan gælde de næste 3, 5 eller 7 år, og det er hundredvis, for ikke at sige tusindvis. Og det vil sige, at det her umuliggør, at en eneste af de 750 danske soldater dernede kan løse de opgaver, som hun eller han har, og derfor stemmer vi selvfølgelig imod med stor fornøjelse.

Kl. 17:26

Formanden :

Så er det hr. Frank Aaen for en kort bemærkning.

Kl. 17:26

Frank Aaen (EL):

Jo, men kan det læses, som det blev udlagt her, så vil vi da meget gerne lave det om. Det er ikke noget problem.

Det, der står i forslaget, er, at regeringen skal »indføre et regelsæt for dansk krigsdeltagelse, der sikrer, at fanger, der pågribes eller tilbageholdes i danskledede militære aktioner eller aktioner med betydelig dansk deltagelse, behandles i overensstemmelse med Genèvekonventionerne ...«.

Hvis vi sætter et punktum der, er Det Konservative Folkeparti så med?

Kl. 17:26

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 17:26

Helge Adam Møller (KF):

Nej.

Kl. 17:26

Formanden :

Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:26

Frank Aaen (EL):

Det, der er kernen i diskussionen, er jo, at i danskledede operationer eller operationer, hvor danske styrker udgør en meget stor del af indsatsen, er de danske styrker i dag med til at tage fanger, og vi ved, at nogle af de fanger, vi er med til at tage, ender i fængsler med tortur, forsvinden eller drab. Men det er ikke noget, som Det Konservative Folkeparti synes at den danske regering skal tage noget medansvar for?

Kl. 17:27

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 17:27

Helge Adam Møller (KF):

Jo, og det gør vi også, og det har vi gjort i alle de år, vi har været ude. Det er derfor, de fanger, vi tager, bliver besøgt. Det er derfor, vi har jævnlige møder. Det er derfor, vi har træning med danske politifolk, der er i området. Det er derfor, vi indimellem fra nogle af de lande, hvor vi har været i krig eller medvirket til at løse opgaver, tager personel, hvad enten det er fangevogtere eller politifolk, til Danmark og uddanner dem og sender dem tilbage igen. Det er netop

for at sikre, at den standard, som er ganske lav i en del af disse lande, også Afghanistan, måned for måned bliver højere og højere.

Men jeg kender godt det ordprog, der lyder: Er der to personer, der skal dele et ansvar, er der 1 pct. til dem hver. Så kan man spørge, hvor de sidste 98 pct. er henne. De er væk. Derfor er der én nation, der har ansvaret, og det er den nation, der tager fangerne. Vi skal hjælpe med til, at det ansvar bliver løftet, og det gør vi.

Kl. 17:28

Formanden :

Tak til hr. Helge Adam Møller. Der er ikke ønske om yderligere korte bemærkninger, og så er det hr. Karsten Nonbo som ordfører.

Kl. 17:28

(Ordfører)

Karsten Nonbo (V):

Det er jo svært at tilføre debatten noget nyt efter at have hørt forsvarsministeren og efter at have hørt hr. Helge Adam Møller. Jeg har lidt indtryk af, at jo mere man siger, jo mere kan forslagsstillerne misforstå, så hvis jeg ikke siger så meget, er der ikke så meget at misforstå.

Der er jo to dele i det her. Der er de fanger, vi selv tager. Det har vi regler for. Dem, vi tager til fange, har vi efter den humanitære folkeret og menneskerettighederne et ansvar over for. De siger jo, at vi selv skal sørge for de tilbageholdte fanger, vi tager, og at vi har ansvaret for dem. Der har vi jo i 2005 indgået en overdragelsesordning med Afghanistan. Det er jo trods alt et legalt land, vi er i, og det er trods alt en legal regering, de har. Dem skal vi give ansvaret, og så skal vi samtidig følge, om de lever op til ansvaret. Vi skal instruere dem, og vi er der i et partnership. Vi er der for at hjælpe dem og for at styrke dem, ikke for at besætte dem. Derfor siger vi i Venstre nej til forslaget.

Til den anden del af forslaget om, at vi skal holde øje med fangerne, når vi har været med: Det er jo et relativt begreb, hvornår der har været en betydelig dansk deltagelse. Er det, når der er to mænd med? Er det, når vi har haft en observatør med? Er det, når vi har haft en helikopter i luften? Jeg er stensikker på, at det vil indgå i de efterfølgende debatter med hr. Frank Aaen, og de er i forvejen allerede ulidelige, for der er lagt et godt snit. Det kan vi andre forstå, men det vil hr. Frank Aaen ikke forstå.

Kl. 17:30

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Det giver anledning til en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 17:30

Frank Aaen (EL):

Selv om de, der påhører debatten, måske ikke kan høre det, er der faktisk sket en vis udvikling i den diskussion, vi gennem årene har haft i Folketinget, udtrykt ved, at ministeren nu anerkender, at der kan være omstændigheder, hvor vi har et medansvar for tilbageholdte fanger, der er taget i operationer sammen med andre lande. Er hr. Karsten Nonbo enig i det? Og i givet fald: Hvis vi har et medansvar, hvordan skal det så komme til udtryk?

Kl. 17:30

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 17:30

Karsten Nonbo (V):

Det var noget af det, vi havde 2 timers samrådsdebat om her i formiddags, hvor hr. Frank Aaen blev ved med at spørge ministeren om det her medansvar. Ministeren svarede, at det var ud fra en konkret vurdering. Og så bad hr. Frank Aaen hele tiden om at få en teoretisk

udlægning af en konkret vurdering. Det kan man altså ikke give. Derfor er det noget, man vender tilbage til, hver gang der er en konkret sag, for så kan man give en konkret vurdering. Man kan altså ikke give en teoretisk forklaring på en kommende konkret vurdering.

Kl. 17:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 17:31

Frank Aaen (EL):

Vi er altså enige om, at der kan være tale om et medansvar. Det er et lille fremskridt, tillykke med det. Jeg vil bare spørge: Hvis der så efter en konkret vurdering er tale om et medansvar, hvordan synes hr. Karsten Nonbo så det medansvar skal komme til udtryk?

Kl. 17:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 17:31

Karsten Nonbo (V):

Det må komme an på en konkret beslutning.

Kl. 17:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til den næste ordfører, og det er den socialdemokratiske ordfører, hr. John Dyrby Paulsen.

Kl. 17:32

(Ordfører)

John Dyrby Paulsen (S):

Det forekommer mig nogle gange – faktisk temmelig ofte – at vi her i den her sal ikke så meget ser på, hvad indholdet i et konkret forslag er, men mere lægger mærke til, hvem det er, der fremsætter det konkrete forslag. Så tager vi udgangspunkt i, hvem det er, der fremsætter forslaget, når vi tager stilling til, hvad vi vil gøre med forslaget, om vi er for eller imod.

Sådan har jeg det også med det her forslag B 7, som er fremsat af Enhedslisten. Det virker sådan lidt som en automatreaktion fra ministeren og Venstre og Konservative, når man siger, at det her afviser man. Jeg tror oven i købet, at ministeren kom til at sige, at selv om det bliver ændret, afviser man det alligevel. Det synes jeg er ærgerligt.

Jeg synes, at det er et vigtigt forslag, og det er et vigtigt emne, og det er principielt meget vigtigt, at vi får vendt de her problemstillinger. Hvis man tager det konkrete forslag fra Enhedslisten, er det rigtigt, at der været fremsat et lignende forslag tilbage i 2006-2007, det, der hed B 62, men man skal også lægge mærke til, at ordlyden i det forslag, vi nu behandler i dag, er væsentlig anderledes end dengang. Jeg kunne sætte det sådan lidt på spidsen og sige, at jeg synes, at Enhedslisten i virkeligheden er vågnet op og har set en større del af virkeligheden, end der var udtryk for, dengang vi behandlede B 62, og det er da positivt.

I virkeligheden er der to dele i det her beslutningsforslag. Der er en første del, som handler om, at der skal laves et regelsæt for dansk deltagelse i krigslignende situationer. Men det har vi jo besluttet i forsvarsforligskredsen, og ministeren var selv inde på det. Vi har besluttet, at der skal laves en militærmanual, og den vil også dække de forhold, at vi tager fanger på en ordentlig måde og i henhold til konventionerne. Så den del må vi sige at vi faktisk allerede er i gang med.

Så er der den anden del, som omhandler, at der skal føres lister og der skal føres tilsyn, når der er taget fanger med dansk medvirken. Der må man sige, at når man ser og læser teksten – og jeg er ikke enig med ministerens udlægning af teksten – så er det for upræcist, for det der med dansk medvirken, hvad i alverden er det? Ja, vi har en dansk medvirken i ISAF i Afghanistan, men der er jo ikke nogen ved deres fulde fem, der vil hævde, at vi skal føre lister og tilsyn med alle fanger, der tages i Afghanistan. Det er jo helt oplagt, at det ikke er det, der menes med beslutningsforslaget. Derfor er vi i en gråzone. Hvad mener vi, og hvad mener vi ikke?

Det, der kunne være interessant, var, i stedet for at vi bare sætter autopiloten til og siger, at det her afviser vi, fordi det kommer fra Enhedslisten, så at sige, at det her er principielt vigtigt, så lad os dog drøfte det og lad os se, om vi kan komme frem til en fornuftig beslutning og en fornuftig formulering af det her, f.eks. ved at se på, hvad der er foreslået i den første del af beslutningsforslaget, altså det her med en dansk ledet eller betydelig dansk indsats i en mission, så er vi da kommet et skridt videre.

Derfor skal min opfordring være, at vi tager det her fra den positive side og diskuterer, hvordan vi kan finde en formulering, der gør, at vi alle sammen er enige. For vi er jo enige om, og ministeren har gentagne gange påpeget det, og jeg er fuldstændig enig med ministeren, at det her er vigtigt, det er afgørende, og selvfølgelig skal vi overholde de her konventioner. Det skal ikke være noget, som vi bare siger at vi gør. Vi skal også gøre det reelt.

Men det næste punkt og grunden til, at det er så vigtigt, at vi er præcise med, hvad vi siger, og hvad vi formulerer, er jo, at jeg mange gange oplever det, som om vi nogle gange lægger ansvaret over på den enkelte soldat, der står med støvlerne solidt plantet i ørken-sandet i Helmand, og så skal vedkommende soldat sørge for, at vi overholder konventionerne, fordi vedkommende soldat har fået et lille plastikkort af forsvaret, inden han røg derned. Det kan man simpelt hen ikke.

Det må være sådan, at det er os som politikere, der har ansvaret for at stille rammerne og ressourcerne til rådighed. Når vi siger, at vi vil overholde konventionerne, giver vi også soldaterne og cheferne i Helmand en mulighed for at gøre det. Når vi siger, at vi vil overholde konventionerne og holde øje med de fanger, der er, så ved vi jo alle sammen godt, at de fanger, vi selv tager og selv har ansvaret for, og som er i vores varetægt, har vi et vist ansvar for, men vi ved jo også alle sammen, at der er en gråzone. Hvad betyder det, at nogle, der har været med os på en dansk mission, har taget nogle fanger, og de er i deres varetægt? Har vi så ikke noget ansvar? Jeg taler ikke om et juridisk ansvar, jeg taler ligeså meget om et moralsk og etisk ansvar for, at vi følger det her til dørs.

Det her tror jeg ikke at vi er uenige om, så derfor skal min opfordring være, at vi prøver at tage den sidste del af det her beslutningsforslag og ser, om vi kan massere det i et udvalgsarbejde, så vi alle sammen kan blive enige om, at det, der er ånden bag ved det her, i virkeligheden er relevant, og det burde vi fælles have en interesse i at fremme. Tak for ordet.

Kl. 17:36

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er foreløbig to korte bemærkninger. Først er det hr. Frank Aaen.

Kl. 17:36

Frank Aaen (EL):

Jeg vil bare give tilsagn om, at vi selvfølgelig vil medvirke i sådan en proces, der gør, at det egentlige indhold i forslaget kommer skarpere frem, end det åbenbart gør i dag. For det er selvfølgelig det, der er formålet, altså at vi får klarhed over, hvordan vi har ansvar for dem, vi er med til at tage til fange.

Kl. 17:37

Kl. 17:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 17:37

John Dyrby Paulsen (S):

Jeg tror ikke, at jeg har mange kommentarer. Jeg kvitterer for tilsagnet og synes jo bare, at vi skal komme i gang.

Kl. 17:37

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Det er helt korrekt. Ordføreren behøver ikke at svare, og der behøver ikke at være et spørgsmål. Der er ikke flere korte bemærkninger fra hr. Frank Aaen. Så er det hr. Karsten Nonbo for en kort bemærkning.

Kl. 17:37

Karsten Nonbo (V):

Det er da fair nok, at hr. John Dyrby Paulsen har en åbning der, og jeg tror egentlig også, at vi er enige om det, for når det er en dansk ledet aktion, er der jo ingen tvivl. Men hele debatten og i det hele taget stridsspørgsmålet bliver jo der, hvor vi medvirker, som hr. Helge Adam Møller også sagde, sammen med måske fire eller fem andre nationer. Det drejer sig om at finde en definition der.

Har hr. John Dyrby Paulsen nogen udkast til, hvor åbningen kan være? For i de missioner, vi deltager i, må der vel være en anden, der er leder. Hvorfor kan vedkommende ikke være lige så god som en dansk leder, som vi sætter vedkommende på? Hvad er det, der gør, at vi føler, at vi skal være noget mere end nogen andre? Og på hvilket niveau, i hvilket lag vil hr. John Dyrby Paulsen have den åbning?

Vi kan sidde og følge det. Hvis vi har en helikopter liftet i forhold til en mission, så medvirker vi jo. Jeg var lige ved at sige, at hvis vi kører kantinevogne, medvirker vi også, bare lidt længere tilbage. Har hr. John Dyrby Paulsen en eller anden definition på, hvor den åbning skal være, ellers har jeg svært ved at se andet, end at det rette er, at der er én leder. Det er vedkommende, der er ansvarlig.

Kl. 17:39

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 17:39

John Dyrby Paulsen (S):

Jeg er fuldstændig enig i, at problemet jo er formuleringen dansk medvirken. Det er vi alle sammen enige i. For det kan være småting, lige fra at man har leveret kortene, til at man har leveret efterretningsoplysningerne og alt muligt andet. Derfor er det noget, der skal formuleres.

Jeg tror, at man i virkeligheden skal tage udgangspunkt i, at det skal være en dansk ledet aktion, eller en aktion med meget stort, betydeligt dansk islæt. Men om den holder sådan ud fra en juridisk vurdering, skal vi jo også finde ud af. Så jeg kan ikke sige, at jeg har et forslag, der sådan er juridisk bindende. Det er der folk, der er meget bedre end mig på det juridiske område, der skal tage stilling til. Men udgangspunktet kunne f.eks. være det, der er formuleret i en anden del af beslutningsforslaget, nemlig det her med en dansk ledet aktion.

Kl. 17:39

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er så Dansk Folkepartis ordfører, og det er hr. Ib Poulsen.

(Ordfører)

Ib Poulsen (DF):

Tak. Vi har dygtige, engagerede, samvittighedsfulde og veluddannede soldater, og de gør alt for at overholde menneskerettighederne og den humanitære folkeret. Hvis vi siger ja til Enhedslistens forslag, kan vi ikke længere deltage i internationale militære operationer.

Danmark gør jo alt for at sikre, at vi overholder menneskerettighederne og den humanitære folkeret, og det gør vores soldater så sandelig også. Det er blandt andet noget af det, de bliver uddannet til. Når Danmark deltager i internationale operationer, skal vi ifølge Enhedslistens forslag – og i modsætning til det sidste forslag, man fremsatte – nu føre lister over personer, der er tilfangetaget under aktioner med dansk medvirken. Det siger sig selv, at det ikke kan lade sig gøre med alle de hundredvis tilfangetagne soldater, der er.

Før en udsendelse uddanner vi vores soldater i den humanitære folkeret, og de har skriftlige instrukser og retningslinjer for magt anvendelse og rapportering. Vi synes, at vi gør det godt, og at de gør det godt, og vi mener, at det er tilstrækkeligt i forbindelse med udsendelsen af soldater, så derfor kan Dansk Folkeparti ikke støtte det her forslag.

Kl. 17:41

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ... Et øjeblik, der er lige en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 17:41

Frank Aaen (EL):

Hvis det er en dansk ledet operation, der fører til, at der bliver taget et menneske til fange, og det så tilfældigvis er en afghansk soldat, der foretager selve anholdelsen, og fangen derfor bliver sendt til et afghansk fængsel og mishandlet, udsat for tortur og eventuelt drab, har Danmark så slet ikke noget ansvar for det forløb?

Kl. 17:42

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 17:42

Ib Poulsen (DF):

Jamen altså, vi har jo lært meget i Afghanistan siden 1980, hvor de kommunistiske russere invaderede landet, og hvor man blandt andet havde danskere under sig til at forhøre nogle egyptere. Der var blandt andet en egypter, som hed Mahmoud, og som blev forhørt af en dansk udsending, en 28-årig kommunist, der var udsendt af det sovjetiske kommuniststyre. Mahmoud blev forhørt og forsvandt efterfølgende; der er forlydender om, at han muligvis ligger i en af de her massegrave, hvor der ligger 12.000 begravet fra den tid. Det har vi lært meget af, så det er jo ikke den måde, vi skal gøre tingene på. Jeg kan oplyse til dem, der lytter, at den unge udsendte kommunist var en hr. Frank Aaen.

Kl. 17:43

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Frank Aaen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 17:43

Frank Aaen (EL):

Tro det, hvem der vil. Må jeg få svar på spørgsmålet? Hvis Danmark er med til at tage en afghaner til fange under en dansk ledet operation, hvor det så ikke lige er danske soldater, men afghanere, der foretager selve anholdelsen, og den anholdte afghaner bliver fængslet, mishandlet, tortureret eller dræbt, har Danmark så noget ansvar i det forløb?

	Kl. 17:44		Kl. 17:45
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Så er det ordføreren.		(Ordfører) Holger K. Nielsen (SF): Danmark er blevet en krigsførende nation. Siden 2001 er der ført en krigerisk udenrigspolitik i det her land, hvor militære interventioner er blevet det helt fremtrædende i dansk udenrigspolitik.	
Ib Poulsen (DF): Jamen det er jo en fiktiv ting. Altså, man kan jo ikke svare på sådan noget. Man kan blive stillet over for alle mulige teser, og så skal man svare ud fra dem, men man er nødt til at have en konkret sag, som man så kan vurdere ud fra. Vi har dygtige og velengagerede soldater, som gør alt for at overholde menneskerettighederne og den humanitære folkeret.	Kl. 17:44	Det har givet og giver stadig væk helt nye problemstillinger, som vi skal forholde os til i det danske samfund, hvilket vi løbende gør. Det er om soldater, der vender hjem og har store problemer, når de vender hjem. Det er håndteringen af situationer, hvor mange civile bliver dræbt, og den kompensation, der skal gives til de efterladte. Det er døde soldater, som kommer hjem og skal begraves. Det er pårørende og familie, som er dybt berørte af og i sorg over det. I forlængelse af de nye problemstillinger er også spørgsmålet om tilbage-tagne fanger.	
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Der er en kort bemærkning fra hr. Holger K. Nielsen.	Kl. 17:44	Da vi i 2003 behandlede det første mandat til Irakkrigen, var det, så vidt jeg husker, ikke et spørgsmål, der dominerede debatten særlig meget. Det var det heller ikke, da vi behandlede de første Afghanistanmandater. Det var sådan set ikke noget, som vi på det tidspunkt var så opmærksomme på. Men det er vi jo blevet siden hen, ikke mindst på baggrund af de sager, som har været oprullet i forskellige medier, i film osv., hvor hele spørgsmålet om Genèvekonventionerne, folkeretten og det moralske ansvar har fået en helt ny og mere nærværende betydning for vores politik.	
Holger K. Nielsen (SF): Skal det sidste tages som udtryk for, at Dansk Folkeparti ikke kan argumentere principielt og kun kan besvare spørgsmål, hvis der er en helt konkret case, og at man ikke er i stand til at forholde sig til, om forskellige handlinger er i strid med folkeretten og er moralsk angribelige? Det synes jeg da er interessant.	Kl. 17:44	Jeg synes, det er meget relevant, at Enhedslisten fremsætter det her forslag, for der har faktisk været situationer, hvor man må spørge os selv, om det kan være rigtigt, at fanger, vi taget til fange og over-giver til afghanske myndigheder, bliver udsat for tortur i fængslerne. Kan det være rigtigt, at vi i situationer, hvor vi er medvirkende i en operation, og hvor lokale afghanere tilbageholder de her fanger un-der vores inspektion, at der ikke er styr på, hvad der sker med de fanger efterfølgende? Det er jo det, mange af de sager, der er kom-met frem, senest WikiLeaks-afsløringerne, illustrerer, og det er vi nødt til at forholde os til, og det er derfor, at Enhedslisten har frem-sat det her beslutningsforslag.	
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Så er det ordføreren.	Kl. 17:44	Jeg kan forstå, at ministeren og de borgerlige ordførere er gået ned i semantiske delanalyser af, hvad der står her, selv om der ikke kan være nogen tvivl om, hvad det her handler om. Det handler om, at når danske soldater pågriber fanger eller er i situationer, hvor der er betydelig dansk deltagelse, og hvor der bliver pågrebet fanger, har vi også efterfølgende et ansvar.	
Ib Poulsen (DF): Det, vi forholder os til, er, om det regelsæt, vi har, er godt nok eller skal forbedres hen ad vejen. Det tager vi løbende stilling til. Det, vi har, og den måde, vi uddanner vores soldater på, og det ansvar, vi tager som politikere, mener vi er ganske udmærket.	Kl. 17:45	Jeg synes, det er rigtigt, at vi tager det her spørgsmål op. Jeg sy-nes, det er rigtigt, at det her forslag er fremsat. Jeg synes, Enhedsli-sten skal have tak for at have fremsat forslaget, og vi støtter beslut-ningsforslaget.	Kl. 17:50
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Der er yderligere en kort bemærkning fra hr. Holger K. Nielsen.	Kl. 17:45	Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste ord-fører er den radikale ordfører, og det er hr. Morten Østergaard.	Kl. 17:50
Holger K. Nielsen (SF): Det, der slog mig, var, at der kom et meget konkret spørgsmål fra hr. Frank Aaen, og det kunne hr. Ib Poulsen ikke svare på. Hr. Ib Poulsen siger så, at så længe, der ikke er noget konkret, kan han ikke sva-re på det. Så er det, at jeg spørger, om man ikke er i stand til fra Dansk Folkeparti side at forholde sig principielt til vigtige spørgsmål som det her.	Kl. 17:45	(Ordfører) Morten Østergaard (RV): Som led i den radikale seniorpolitik har vi ladet den sædvanlige radi-kale forsvarsordfører, hr. Niels Helveg Petersen, deltage i en anden træfning end den her sag, og jeg skal på hans vegne fremføre, at vi også synes, at det er en meget relevant debat, som Enhedslisten rej-ser med forslaget. Der har jo i de senere år været en lang række sag-er, hvor der har været bragt tvivl om, hvilke forhold der er gældende, og hvilke situationer der er opstået i kølvandet på den internationale deltagelse, som Danmark har haft.	
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Så er det ordføreren.	Kl. 17:45	Derfor synes jeg også, at det, når man her i dag hører den konser-vative ordfører ligesom sige, at der dårligt er nogen anledning til at	
Ib Poulsen (DF): Jo.	Kl. 17:45		
Fjerde næstformand (Helge Adam Møller): Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Holger K. Nielsen, som ordfører for SF.			

have den her diskussion, fordi det er klokkeklart, så virker noget fjernet fra den debat, som jo har udspillet sig, også i relation til den danske krigsdeltagelse. Der har vi jo deltaget i aktioner, godt nok på baggrund af et snævert flertal her i Folketinget, men ikke desto mindre deltaget i aktioner med lande, som åbent har sagt, at de mente, at i visse situationer gjaldt de konventioner, som der ellers henvises til, ikke; og som jo også, hvis vi tænker på USA og Abu Ghraib eller Guantánamo, også har behandlet fanger på en måde, som vi også selv har fundet anledning til at kritisere.

Derfor er der god grund til at have den her debat for for Danmarks vedkommende at sikre, at de fanger, vi tager i forbindelse med militæraktioner rundt omkring, bliver behandlet præcis efter de konventioner og regler, der gælder på området. Det er jo i virkeligheden selvfølgelig noget, man gør ud fra humanitære hensyn til dem, man fanger, men det er i høj grad også noget, man gør for sin egen skyld, i det fald danske soldater bliver taget til fange, fordi vi jo ønsker, at alle de her konventioner overholdes, uanset hvem der tager fangerne, og hvem der er fanger.

Derfor er det også, til trods for den lidt negative modtagelse fra ministerens side, at vi hæfter os ved, at der jo netop også i forsvarsforligskredsen er aftalt, at der skal laves en militærmanual, som helt åbenlyst set fra vores synspunkt bør adressere de ting, som er nævnt her i beslutningsforslaget. Derfor synes jeg egentlig, at man sagtens kunne have valgt en mere positiv tilgang til debatten her i dag, nemlig at sige, at der reelt er behov for, at vi langt mere tydeligt forholder os til, hvordan vi med de konflikter, vi havner i nu, håndterer de regler, der er på området, så vi er sikre på, at ingen efterfølgende skal kunne rette kritik mod Danmark eller de danske soldater, fordi fanger, vi har taget, ikke er blevet behandlet efter forskrifterne.

Så vi er positive, men håber, at vi kan klare det i forsvarsforligskredsen, fordi vi altså har den her aftale om den militære manual, som vi mener bør kunne løse opgaven, og det opfordrer vi ministeren til at lægge sig på sinde.

Kl. 17:53

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Så går vi til ordføreren for forslagsstillerne, og det er hr. Frank Aaen.

Kl. 17:53

(Ordfører for forslagsstillerne)

Frank Aaen (EL):

For efterhånden nogle år siden var der i Irak en aktion, vi nu har fået blotlagt helt tydeligt. Det var en dansk ledet operation, som gik ud på at tage en iraker til fange. Det var så britiske politisoldater, der foretog selve anholdelsen, men vedkommende blev udleveret, og dagen efter blev vedkommende fundet dræbt med alle fingre klippet af eller knust. Det var oplagt, at der var et ansvar at gøre gældende, for hvordan kunne det ske?

Det er jo det, det her drejer sig om. Kan man lave operationen, som det er beskrevet i nogle svar, vi har fået fra ministeren – hvor vi omringer en fange, og så lader vi afghanerne tage fangen, og så slipper vi ansvaret, selv om vi ved, at afghanerne har fængsler med udbredt tortur, mishandling, forsvinden, drab – og så bare sige: Det er ikke vores ansvar, vi lader det bare passere? Det er jo det, diskussionen drejer sig om. Det er mennesker, som vi har i vores varetægt eller har været med til at skaffe andre i deres varetægt, og som vi selvfølgelig har et stort ansvar for hvad der sker videre med.

Jeg vil sige, at i den debat blev vi hældt ned ad brættet – for at bruge det udtryk – for 4 år siden. I det forløb, der har været frem til i dag, er vi stort set også hver gang blevet hældt ned ad brættet med argumentet om, at kun den nation, hvorfra en soldat helt konkret har taget fangen, har ansvaret. Danmark har intet ansvar.

Der vil jeg sige, at vi alligevel er kommet et stykke vej. Selv om ministeren i dag har brugt en lidt besynderlig argumentation om, at

det her forslag skulle betyde, at Danmark skal føre lister over samtlige fanger, der bliver taget i Helmandprovinsen, vil jeg alligevel sige, at der er sket noget. I dag får vi en erkendelse af, at der kan være et muligt medansvar for Danmark, i det omfang vi har været med i en operation, selv om det er et andet land, der konkret tager fangen.

Det er alligevel et stort fremskridt, vil jeg sige, at der kan blive tale om et medansvar. Vi havde en statsminister, der forleden dag, da han hørte forslaget første gang, udtalte, at han var lunken over for forslaget. Jeg vil sige, at landets statsminister plejer at være anderledes skarp i mælet, når det drejer sig om et forslag fra Enhedslisten og særlig på forsvarsområdet. Men her fik vi en besynderlig reaktion, men dog en imødekommelse. Og selv hr. Karsten Nonbo var før som Venstres ordfører inde på, at hvis der at tale om, at det er en dansk ledet operation, har vi et ansvar. Men det er jo det, det her forslag bl.a. går ud på: at hvis det er en dansk ledet operation, har vi et ansvar.

Måske kan det bringe debatten lidt videre, hvis jeg citerer fra et bilag, vi har fået i Forsvarsudvalget, bilag 27, som er en analyse, der er lavet af Jonas Christoffersen og Peter Vedel Kessing fra Institut for Menneskerettigheder. De beskriver forskellige situationer og skriver, at vi har ansvaret:

»Hvis der er tale om en fuldstændig dansk kontrolleret og styret operation, og danske myndigheder instruerer ...«

Så har vi ansvaret, uanset om det er en brite, der foretager tilfange tagelsen, som det skete i Irak. Og de skriver videre:

»Hvis der er tale om en fælles britisk-dansk operation, deler begge stater ansvaret ...«

Altså, det er jo i hvert fald interessant med sådan en analyse i forhold til den debat, der har været, og derfor synes jeg jo, at vi trods alt bevæger os fremad. Jeg vil da også tillade mig at sige, uden at det skal være med løftet pegefinger, at havde vi nu haft den her debat og havde nået et resultat for 4 år siden, kunne det da godt være, at nogle af de ulykker, der siden skete i Irak, og som siden er sket i Afghanistan, havde været undgået, altså fordi der havde været mere fokus på området. Men som bekendt var det efter min hukommelse i hvert fald sådan, at det var et stort flertal i Folketinget, der afviste os på det tidspunkt.

Kl. 17:58

Der er nogle, der siger, at vi kritiserer soldater med den her måde at lægge tingene frem på. Det gør vi ikke, altså tværtom. Ansvaret for, hvilke regler der gælder, og ansvaret for, at reglerne er tydelige og klare, ligger her i Folketinget, og de ligger hos regeringen og hos Forsvarskommandoen. Så det her er jo en hjælp til soldaterne: at de ved, hvad det er for nogle regler, de skal rette sig efter, hvad det er, der er Danmarks politik.

Men jeg vil sige tak til S, SF og Det Radikale Venstre, som har været positive over for at arbejde med problemstillingen. Jeg giver selvfølgelig tilsagn om, at der brug for ændringer – og det er der tydeligvis – er vi selvfølgelig indstillet på det, men vi vil meget gerne nå frem til en form for vedtagelse, det kan også være en beretning i Forsvarsudvalget, der ligesom understreger, at sådan skal det være. Jeg synes ikke, at det bare skal krybe ind i en forligskreds. Jeg synes, det er vigtigt, at vi holder det åbent i Folketinget. Så det vil vi. Og det gælder også hr. Karsten Nonbo, altså, hvis Venstres forsvarsordfører vil være med til at lave en beslutning i den her retning, synes jeg bestemt, at vi skal tage hele kredsen med, så langt det er muligt.

Kl. 17:59

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 17:59

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er så ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 3. december 2010, kl. 10.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

:

Mødet er hævet. (Kl. 18:00).
